

สหประชาชาติกับการแก้ไขปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา
(ค.ศ.1993-1994)

นางสาว อรไท โสภารัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4190-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE UNITED NATIONS AND THE SOLVING OF GENOCIDAL PROBLEM
IN RWANDA (1993-1994)

Miss Oratai Soparat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for a Degree of Master of Arts in International Relations
Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4190-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สหประชาชาติกับการแก้ไขปัญหา

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา

(ค.ศ.1993-1994)

โดย

นางสาวอรไท ไสภารัตน์

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะรัฐศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ชูมาก)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข)

อรไท โสภารัตน์: สหประชาชาติกับการแก้ไขปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา (ค.ศ.1993-1994) (THE UNITED NATIONS AND THE SOLVING OF GENOCIDAL PROBLEM IN RWANDA (1993-1994)) อ.ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยโชค จุลศิริวงศ์, 222 หน้า, ISBN 974-17-4190-1

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ต้องการศึกษาบทบาทของสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา โดยมุ่งศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ รวมถึงบทบาทของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติซึ่งเป็นสถาบันที่มีบทบาทหลักในการดำรงและรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ และบทบาทของประชาคมระหว่างประเทศที่เข้าร่วมแก้ไขวิกฤติการณ์ในรวันดาด้วย โดยมีสมมุติฐานคือ สหประชาชาติเป็นปัจจัยหลักในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ระหว่างชนเผ่าตู่ตู่และฮูตูในรวันดาในช่วงปี ค.ศ. 1993-1994 และกรอบความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติและทฤษฎีอาณานิคมเก่า

ผลของการศึกษาพบว่า มูลเหตุที่ทำให้การปฏิบัติการรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติไม่ประสบความสำเร็จในเบื้องต้น เนื่องจากอำนาจของการปฏิบัติการมีอยู่อย่างจำกัด คือต้องปฏิบัติตามกฎบัตรสหประชาชาติมาตราที่ 6 ที่ไม่สามารถใช้ความรุนแรงเพื่อการตอบโต้ ยกเว้นเพื่อการป้องกันตัวเอง ในเวลาเดียวกันได้มีการถอนกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพชุดแรกคือ UNAMIR I (United Nations Assistance Military for Rwanda)ออกไป ในขณะที่ความรุนแรงในรวันดาเพิ่มสูงขึ้น แต่ในเวลาต่อมาก็ได้ส่งกองกำลัง UNAMIR II เข้ารวันดาเพื่อฟื้นฟู บูรณะประเทศจนเกิดความสงบขึ้น สำหรับบทบาทของประชาคมระหว่างประเทศคือ ไม่แสดงความจริงจังในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหา และบางประเทศกลับให้การสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพื่อต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม อย่างไรก็ตามสาเหตุของความรุนแรงดังกล่าวยังสืบเนื่องมาจากแนวทางการปกครองในอดีตของประเทศเจ้าอาณานิคมของรวันดา คือเยอรมนีและเบลเยียม ที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิและความเท่าเทียมของคน 2 ชาติพันธุ์ ทำให้แต่เดิมเผ่าพันธุ์ที่เคยอยู่ร่วมกันอย่างสันติกลับหันมาสู้รบกัน

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....ลายมือชื่อ.....
 สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา 2546.....

4481177224 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD: THE UNITED NATIONS/ PEACEKEEPING OPERATIONS/HUTU AND TUTSI / RWANDA
 ORATAI SOPARAT:THE UNITED NATIONS AND THE SOLVING OF GENOCIDAL
 PROBLEM IN RWANDA (1993-1994) THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF.
 CHAYACHOKE CHULASIRIWONG, PH.D, 222 pp. ISBN 974-17-4190-1

This thesis wants to make a study on the role of the United Nations in solving the genocidal problem in Rwanda. It concentrates on the origin of the problem including the leading role of the United Nations forces in their peacekeeping operations. The unit was the main agency in maintaining international peace and security. In addition, the study also focuses on roles of international communities participating in solving the Rwanda's genocidal crisis. The hypothesis states that the United Nations played the major role in solving the genocidal problem between Tutsi and Hutu ethnics in Rwanda during the years 1993-1994. As regards the concepts for the studies, they are the United Nations peacekeeping operations and the theory on the old colonialism.

The outcome of this research showed that the basic grounds that caused the United Nations peacekeeping operations to fail in their mission because their mandate was restricted under the Sixth Article of the UN Charters in that the forces could not use arms in retaliation except in the case of self-defence. At the same time while the level of conflicts had increased, the United Nations Assistance Military for Rwanda or UNAMIR I was ordered to withdraw from that country. However, in the ensuing period, the UN again sent a superior force or UNAMIR II back to Rwanda for rehabilitation until peace returned. As regards the role of the international communities, some of the forces were not sincere or serious in peacekeeping operations. In some cases, the foreign forces even supported an ethnic force to flight against its opponent. Another cause for the ethnic problem in Rwanda was the work of the administrative policy of old colonial rulers like Germans and Belgians. By planting the idea of rights and ethnic equality among the two major ethnicities, these Western ideas caused the Tutsi and the Hutu who used to live peacefully side by side, became enemies.

Department International Relations.....

Student's signature.....

Field of study International Relations.....

Advisor's signature.....

Academic year 2003.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความสามารถอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สมพงศ์ ชูมาก ที่ได้กรุณาตรวจสอบ แก้ไขอย่างละเอียด และให้คำแนะนำและคำปรึกษาต่างๆ ในการวิจัยแก่ผู้เขียนเป็นอย่างดี ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในการให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ. โอกาสนี้

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข ในฐานะกรรมการสอบที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆอย่างดียิ่ง นอกจากนี้ขอขอบคุณนายดุสิตธรรม ธรรมวงศ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดเอสแคป(ESCAP) ณ สหประชาชาติแห่งประเทศไทย ที่ได้กรุณาหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก ขอขอบคุณ คุณ วันทนี ตระแก้วจิตต์ที่ได้ช่วยกรุณาให้คำแนะนำด้านขั้นตอนการดำเนินการในการสำเร็จการศึกษาเป็นอย่างดี รวมทั้งขอบคุณเพื่อนๆร่วมชั้นเรียนที่ได้ช่วยอ่าน และได้ให้คำแนะนำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ท้ายนี้ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดาและมารดาที่ได้ให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุน และกำลังใจที่ดีแก่ผู้เขียนเสมอมาจนกระทั่งผู้เขียนสำเร็จการศึกษา ตลอดจนพี่ชายที่ศึกษาอยู่ ณ สหรัฐอเมริกาที่ได้ซื้อและส่งหนังสือที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ

บทที่

1. บทนำ.....	1
1.1 ภูมิหลังและสภาพปัญหา.....	1
1.2 บทบาทของสหประชาชาติและประชาคมระหว่างประเทศ.....	8
1.3 การสำรวจวรรณกรรม.....	15
1.4 สมมุติฐาน.....	17
1.5 กรอบความคิดในการวิเคราะห์.....	17
1.5.1 กรอบความคิดเกี่ยวกับลัทธิอาณานิคมเก่า.....	17
1.5.2 กรอบความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ..	21
1.6 วัตถุประสงค์การศึกษา.....	23
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	23
1.8 วิธีการศึกษา.....	24
1.9 ขอบเขตการศึกษา.....	24
1.10 วิธีการนำเสนอ.....	24
2. ประวัติของความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติในวันดา.....	25
2.1 ความหมายของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์.....	26
2.2 ความเป็นมาของชาติพันธุ์ ฮูตูและตุ๊ดซี.....	30
2.2.1 ลักษณะทางกายภาพของกลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม.....	31
2.2.2 ต้นกำเนิดของชาວวันดา.....	32
2.3 ลักษณะและสภาพสังคมวันดาก่อนตกเป็นอาณานิคม.....	34
2.4 ลักษณะและสภาพสังคมวันดาหลังตกเป็นอาณานิคมของเบลเยียมและเยอรมนี....	37
2.5 ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนเผ่าตุ๊ดซีและฮูตูหลังตกเป็นอาณานิคม.....	46

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2.6 สาเหตุการเกิดสงครามกลางเมืองในวันดา.....	46
2.6.1 ปัจจัยทางด้านสังคม.....	46
2.6.2 เหตุผลทางอำนาจทางการเมืองที่ไม่เท่าเทียมกัน.....	49
2.6.3 ปัจจัยด้านความแตกต่างทางชาติพันธุ์.....	53
2.6.4 ความกลัวเป็นปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์.....	54
2.6.5 ปัจจัยด้านการแข่งขันเพื่อแย่งชิงทรัพยากรอำนาจ.....	55
2.6.6 ปัจจัยการก่อตัวของกลุ่มแนวร่วมรักชาติในวันดา.....	55
2.6.7 จุดชนวนความรุนแรงของสงครามกลางเมืองระหว่างชาติพันธุ์.....	57
1) ปัจจัยทางด้านสังคมเป็นหลัก.....	57
2) เหตุการณ์ที่จุดชนวนความรุนแรงให้คุกรุ่น.....	58
2.7 เหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์.....	59
3. การปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ.....	64
3.1 สภาพของพลเมืองชาววันดาระหว่างเกิดวิกฤติการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์.....	65
3.1.1 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์.....	65
3.1.2 การเกิดโรคระบาดในค่ายผู้ลี้ภัย.....	66
3.1.3 การถูกล่วงละเมิดทางเพศของหญิงชาวตุ๊ดซี.....	66
3.2 ปฏิบัติการรักษาสันติภาพ.....	68
3.2.1 ประวัติการก่อตั้งหน่วยปฏิบัติการรักษาสันติภาพ.....	68
3.2.2 ขอบเขตภารกิจด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ.....	74
3.2.3 ปัญหาที่มักเกิดขึ้นกับกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ.....	78
3.3 สหประชาชาติกับการแก้ไขปัญหาในวันดา.....	79
3.3.1 เหตุการณ์ความรุนแรงในวันดา.....	79
3.3.2 บทบาทของสหประชาชาติ.....	83
1) คณะผู้สังเกตการณ์สหประชาชาติในอุกันดาและวันดา.....	83
2) คณะผู้ช่วยเหลือของสหประชาชาติสำหรับวันดา.....	84
3) บทบาทของนานาชาติ.....	87
4) ให้ความช่วยเหลือในการทำข้อตกลงสันติภาพอารูชา.....	89

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

หน้า

3.3.3 การดำเนินการของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติใน	
การแก้ไขปัญหาในรวันดา.....	90
1)ด้านขอบเขตอำนาจการปฏิบัติงาน.....	90
2) ด้านขนาดกองกำลัง.....	92
3) ด้านการรายงานเหตุการณ์ในรวันดาไปยังสำนักงานใหญ่ความมั่นคงแห่ง	
สหประชาชาติ.....	93
4) ด้านการป้องกันพลเมืองบรูซุทซ์ชาวรวันดา.....	96
5) ด้านการสร้างความปลอดภัยแก่พลเมืองรวันดาโดยภาคเอกชนต่าง	
ประเทศ.....	98
6) การกระจายข่าวด้านการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์แก่ประชาคมระหว่างประเทศ.99	
7)ด้านแนวทางการทูต.....	100
8) การให้ความสำคัญกับบทบาทรวันดาในเวทีระหว่างประเทศ.....	101
3.3.4 การถอนกองกำลัง.....	102
1)ความต้องการเพิ่มอำนาจและกองกำลังอย่างทันทีและจำนวนมากของ	
กองกำลัง UNAMIR.....	103
2) ไม่ได้มีการถอนทหารออกทั้งหมดแต่ยังคงมีทหารประจำการอยู่.....	104
3.4 ความล้มเหลวของสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหาในรวันดา.....	104
3.4.1 ความไม่สามารถแสดงความแตกต่างระหว่างสงครามกลางเมืองกับสงคราม	
การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์.....	104
3.4.2 การเพิกเฉยต่อการเตือนผ่านโทรเลข.....	105
3.4.3 ความบกพร่องในระบบการทำงานของ UNAMIR.....	107
3.4.4 การไม่สามารถควบคุมการกระจายเสียงผ่านคลื่นวิทยุ RTLMC.....	109
3.4.5 ความล่าช้าในการผลักดันให้รัฐบาลชั่วคราวเกิดขึ้นในรวันดา.....	110
3.4.6 มาตรการบีบบังคับที่สามารถต่อรองกับรัฐบาลรวันดาเพื่อแก้ไขความรุนแรง	
ไม่ได้นำมาปฏิบัติใช้.....	110
3.5 บทบาทใหม่ของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในรวันดาหลังสงครามระหว่าง 2	
ชาติพันธุ์ลดลง.....	112

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.6 การปฏิบัติการของสหประชาชาติครั้งที่สองในการแก้ไขปัญหาในรวันดาในนาม UNAMIRII.....	113
4. บทบาทประชาคมระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา.....	118
4.1 ข้อตกลงสันติภาพอารูชาภายใต้การสนับสนุนของนานาชาติ.....	118
4.2 ความล้มเหลวของ UNAMIR จากการไม่ได้รับการสนับสนุนจากนานาชาติ.....	119
4.3 บทบาทความช่วยเหลือของฝรั่งเศส.....	119
4.4 บทบาทความช่วยเหลือของเบลเยียม.....	126
4.5 บทบาทของสหภาพยุโรปตะวันตก.....	128
4.6 บทบาทขององค์การเอกภาพแอฟริกา.....	130
4.7 บทบาทของสหรัฐอเมริกา.....	133
4.7.1 ปัจจัยทางด้านผู้นำ.....	133
4.7.2 ผลกระทบจากเหตุการณ์ในไซมาเลีย.....	137
4.7.3 บทบาททางการทหารของสหรัฐอเมริกาในรวันดา.....	138
4.8 แนวทางการตัดสินใจคดีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา.....	139
4.8.1 การก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา.....	139
4.8.2 การตัดสินใจคดีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาโดยศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา.....	140
5 บทสรุปและวิเคราะห์.....	143
รายการอ้างอิง.....	149
ภาคผนวก.....	154
ภาคผนวก ก.....	155
ภาคผนวก ข.....	157
ภาคผนวก ค.....	162
ภาคผนวก ง.....	167
ภาคผนวก จ.....	205
ภาคผนวก ฉ.....	219
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	222

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 รูปภาพแสดงการทำงานของ UNOMUR และ UNAMIR ในวันดา ก่อนการฆ่า ล้างเผ่าพันธุ์.....	85
3.2 รูปภาพแสดงที่ตั้งโรงแรมมิลโคลิน.....	99
4.1 รูปภาพแสดงพื้นที่สามเหลี่ยมที่เป็นเขตเพื่อความปลอดภัยทางมนุษยธรรมซึ่งเป็น บริเวณที่ปฏิบัติการตุกวชปฏิบัติงาน.....	122
4.2 รูปภาพแสดงการรुकคืบของกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดาต่อผู้กั้รัฐบาลวันดา.....	124
4.3 รูปภาพแสดงการรुकคืบเข้ามายังวันดาของกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดา.....	124
4.4 รูปภาพแสดงเมืองและสถานที่สำคัญที่เป็นสถานที่ทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์รวมทั้ง บริเวณที่ผู้นำฮูตูเริ่มอพยพออกไปยังทะเลสาบคิวิไปยังเมืองโกมาแห่งซาฮิรี.....	125

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและสภาพปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในรวันดา

1) ลักษณะทางกายภาพของรวันดา

รวันดา(Rwanda)เป็นรัฐหนึ่งในทวีปแอฟริกาตั้งอยู่ในตอนกลางของหุบเขาแอฟริกันเกรทริฟ¹ (African Great Rift Valley) ซึ่งตั้งอยู่ตอนใต้เส้นศูนย์สูตร ประเทศเพื่อนบ้านประกอบด้วยรัฐอูกันดา(Uganda)ทางด้านทิศเหนือ รัฐแทนซาเนีย(Tanzania)ทางด้านทิศตะวันออก รัฐประชาธิปไตยคองโก(Democratic Republic of the Congo)หรือ ซาอีร์ (Zaire)ทางด้านทิศตะวันตก และรัฐบุรุนดี(Burundi) ทางด้านทิศใต้ซึ่งเป็นประเทศที่แยกออกจากรวันดาไม่นาน รัฐรวันดาและรัฐบุรุนดีเมื่อครั้งยังเป็นประเทศเดียวกันอยู่ภายใต้อาณานิคมของเบลเยียม หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองรวันดาและบุรุนดีก็อยู่ภายใต้ระบบภาวะทรัสตีของสหประชาชาติโดยมอบหมายให้เบลเยียมดูแล จนกระทั่ง ค.ศ.1961 รวันดาและบุรุนดีก็ได้แยกออกเป็น 2 รัฐโดยมีแม่น้ำ อะคันยารู (Akanyaru) เป็นเส้นแบ่งเขตแดน มีพื้นที่ 10,169 ตารางไมล์² และมีประชากรประมาณ 7,164,994 ล้านคน³ ลักษณะประชากรประกอบด้วย ชาวฮูตู (Hutus) ร้อยละ 85 ชาว ตูตซี (Tutsi) ร้อยละ 14 และชาวทวา (Twa) ร้อยละ 1⁴ ภาษาที่ใช้คือ ฝรั่งเศส อังกฤษ และ ภาษาท้องถิ่นคินยารวันดา(Kinyarwanda) ประชากรส่วน

¹ หุบเขาดังกล่าวมีระยะห่างจากมหาสมุทรแอตแลนติก 2,000 กิโลเมตร และมหาสมุทรอินเดีย 1,500 กิโลเมตร

²The Stateman's Yearbook 2003: The Politics, Cultures and Economies of the World (New York : Palgrave MacMillan, 2002),p.1353.

³ Ibid.,p.1353.

⁴ รวันดามีจำนวนประชากรสูงเพิ่มขึ้น 3.3 %ทุกปี โดยมีความหนาแน่นของประชากร 248 คนต่อตารางไมล์ ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทำให้กระจายให้ประชากรได้อย่างไม่เท่าเทียมกัน และรวันดายังเป็นประเทศที่ยากจนที่สุดในทวีปแอฟริกาด้วยรายได้ เฉลี่ยต่อหัว 270 เหรียญดอลลาร์ ประชากรส่วนใหญ่นิยมปลูกกาแฟ เนื่องจากกาแฟเป็นสินค้าหลักที่ส่งออกได้มากที่สุด แต่เนื่องจากมีปัญหาความขัดแย้งด้านพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน คือประเทศอูกันดา ส่งผลให้มีปัญหาทางการขนส่ง สินค้ากาแฟข้ามพรมแดนจำเป็นต้องใช้สายการบินรวันดาแทนเมื่อมีการปิดชายแดนเกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ.1983-1985 อันเนื่องมาจากอูกันดามีปัญหาสงครามภายใน นอกจากนั้นทางการเพาะปลูกแล้วประชากรชาวรวันดา ยังประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์เป็นบทบาทรอง

มากนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก นอกจากนั้นนับถือคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ และ อิสลาม เมืองหลวงของรวันดาคือเมืองคิกาลี (Kigali)

2) ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในรวันดา

ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ ปีค.ศ.1894 ในช่วงที่เยอรมนีเข้ามาล่าอาณานิคมและได้รวมเอาดินแดน รวันดา บुरुнді และแทนซาเนีย(ในปัจจุบัน)เข้าด้วยกันและเรียกดินแดนดังกล่าวว่าดินแดนแอฟริกาตะวันออกของเยอรมนี ซึ่งเป็นไปตามลักษณะการปกครองแบบแบ่งแยกและปกครอง (divide and rule) ชาวตุตซีและฮูตูเดิมดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ชาวตุตซีดำรงตำแหน่งเป็นผู้ปกครองสูงสุด อำนาจกลางอยู่ที่ชาวตุตซีสืบอำนาจเป็นลำดับต่อกัน (Tutsi Lineage) ตามท้องถิ่นชนบทตุตซีเป็นเจ้าของสัตว์เลี้ยง และฮูตูเป็นชาวนายากจน ตุตซีจึงอยู่ในฐานะหัวหน้าผู้ปกครองที่มีฐานะร่ำรวย การมีอำนาจเหนือกว่าของชาวตุตซีเป็นที่ยอมรับของจักรวรรดินิยมยุโรป ชาวยุโรปได้ให้การสนับสนุนชาวตุตซีจากลักษณะชาติพันธุ์ตามสมมุติฐานฮามิติก (Hamitic Hypothesis) ⁵โดยมองชาวตุตซีว่ามีลักษณะเหมือนชาวยุโรปคือมีลักษณะผอมและสูง จมูกโด่งกว่าชาวฮูตูจึงน่าจะเป็นเชื้อชาติที่มีความเป็นผู้นำเหนือกว่าชาติอื่นในรวันดาและชนชาติในแอฟริกากลาง เพราะเชื่อว่าตุตซีสืบเชื้อสายมาจากอียิปต์โบราณและอัสซีเรีย(Abyssinia) ชาวยุโรปมองว่าฮูตูและทวาต้าต่ำกว่าตุตซี ส่งผลให้เกิดความรู้สึกอคติของชาวฮูตูต่อชนชาติตุตซีที่จะต้องมาอยู่รวมกันด้วยความรู้สึกต่ำต้อย ต่อมาเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 เยอรมนีแพ้สงครามจึงหมดอำนาจเหนือดินแดนดังกล่าว บुरुндіและรวันดาจึงแยกออกจากกัน ในปี ค.ศ.1916-1962 รวันดาอยู่ภายใต้การดูแลของเบลเยียมโดยอำนาจของสันนิบาตชาติ เบลเยียมได้สืบทอดแนวความคิดเรื่องสิทธิและความเท่าเทียมกันทางชาติพันธุ์ จึงทำให้ชาติพันธุ์ทั้ง 2 เริ่มขัดแย้งกัน เพื่อระงับความรุนแรงเจ้าอาณานิคมจึงได้กำหนด กฎ ระเบียบและข้อบังคับ การดำรงตำแหน่งของตุตซีในฐานะเป็นผู้ปกครองจึงได้มีการจัดสรรอำนาจแก่ชาวฮูตูเพิ่มมากขึ้น โดยหัวหน้าชาวฮูตูได้ปกครองสถาบันทางสังคมบางสถาบัน แต่ยังมีข้อบังคับบางประการที่ชาวฮูตูต้องปฏิบัติต่อตุตซีตามกฎหมายอาณานิคม ดังนั้นตุตซีจึงได้รับสิทธิพิเศษ และการได้รับแนวคิดด้านความเท่าเทียมกันระหว่างชาติพันธุ์ทำให้ฮูตูที่เคยมีฐานะต่ำกว่าตุตซีไม่สามารถยอมได้อีกต่อไป แต่เพราะกฎและระเบียบของอาณานิคมทำให้สามารถควบคุมความรุนแรงของทั้ง 2 ชาติพันธุ์ให้อยู่ภายใต้ความสงบได้ ความรุนแรงจึงไม่ขยายกว้างออกไป แต่เมื่อรวันดาได้เอกราช ความรุนแรงได้ก่อตัวขึ้นอีก และขยายวงกว้าง เพราะขาดการควบคุมจากชาติที่เหนือกว่าในสมัยอาณานิคม

⁵รับมาจากการปฏิรูปทฤษฎีทางชาติพันธุ์นิยมที่อธิบายสิ่งที่ยุโรปให้การยอมรับว่าเป็นอารยธรรมของชาวแอฟริกาผิวดำ อ่านเพิ่มเติมที่ Michael Barnett, *Eyewitness to a Genocide*(Ithaca and London: Cornell University Press,2002),p50.

ในช่วงปี ค.ศ.1933-1934 ชาวเบลเยียมได้กำหนดให้ชนชาติ ตูตซี ฮูตูและทวา โดยต้องมีบัตรแสดงลักษณะทางชาติพันธุ์ของตนโดยสืบชาติพันธุ์มาจากบิดามารดา ทั้งนี้การเลือกชาติพันธุ์ที่มีบิดาและมารดาที่มาจากเชื้อสายที่แตกต่างกันก็ให้ถือเชื้อสายตามบิดาเป็นหลัก ต่อมาในปี ค.ศ.1957 แถลงการณ์ของชาวฮูตู (Hutu Manifesto) กล่าวว่าการมีบัตรอ้างอิงแสดงลักษณะทางชาติพันธุ์สะท้อนให้เห็นถึงความยึดมั่นในชาติพันธุ์ที่ต่างกันแม้จะอยู่ในวันดาด้วยกัน นับเป็นการสร้างความยากลำบากในความพยายามจะเป็นมิตรและอยู่ร่วมกันระหว่างชาติพันธุ์อย่างสันติ

ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1959 ฮูตูได้ก่อตั้งพรรคการเมือง พรรคนิยมฮูตู (PARMEHUTU) เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปทางการเมืองส่งผลให้เกิดกรณีพิพาททางชาติพันธุ์ โดยพรรคการเมืองดังกล่าวมีนโยบายพื้นฐานเรื่องการแข่งขันทางชาติพันธุ์เป็นนโยบายหลัก โดยออกกฎหมายการแบ่งแยกชาติพันธุ์ในปี ค.ศ.1959 โดยกฎหมายได้ระบุการให้สิทธิของคน 2 ชาติพันธุ์ไม่เท่าเทียมกัน โดยการกำหนดโควตาการรับสมัครงานหรือการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับจำนวนและความเป็นกลุ่มทางชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อยตูตซี ได้รับส่วนแบ่งในผลประโยชน์ดังกล่าวร้อยละ 10 ในขณะที่กลุ่ม ฮูตู ได้รับสิทธิพิเศษจากการเป็นชนหมู่มาก ได้รับส่วนแบ่งในผลประโยชน์ร้อยละ 80 ส่วนประธานาธิบดีก็มีสิทธิ์ใช้ทรัพยากรที่เหลือของประเทศ⁶ ส่งผลให้ทั้งสองชาติพันธุ์มีความบาดหมางกัน ประกอบกับความเกลียดชัง และความหวาดกลัวชาวตูตซีของชาวฮูตูตั้งแต่เมื่อครั้งวันดาแยกเป็นอาณานิคมของเยอรมนีและเบลเยียม อันเนื่องมาจากรัฐบาลเยอรมนีและเบลเยียมได้มอบหมายให้ชาวตูตซีชนกลุ่มน้อยซึ่งมีความจงรักภักดีกับเยอรมนีและเบลเยียมเป็นผู้ปกครองประเทศ ซึ่งมีพลเมืองส่วนใหญ่เป็นชาวฮูตู การปกครองดังกล่าวสร้างความไม่พอใจแก่ชาวฮูตูเป็นอย่างมาก เป็นผลให้เกิดความพยายามผลักดันเนรเทศชาวตูตซีซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยอยู่แล้วให้หมดสิ้นจากรวันดา

ในปี ค.ศ.1962 เบลเยียมมอบเอกราชให้รวันดา เมื่อรวันดาได้เอกราชได้กำหนดการเลือกตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ ผลการเลือกตั้งนายเกรอากัวร์ คาโยบานดา(Gregoire Kayibanda)ซึ่งเป็นชาวฮูตูได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกจากการที่พรรคการเมืองของเขาได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง แม้จะมีพรรคการเมืองประเภทพรรคผสมลงสมัครรับเลือกตั้งก็ไม่สามารถเอาชนะพรรคการเมืองเดียวของเขาได้ และในช่วงเวลานั้นมีการลอบฆ่าชาวตูตซีเป็นจำนวนมากโดยชาวฮูตู ทำให้พวกตูตซีประมาณกว่าครึ่งอพยพไปยังรัฐบุรุนดี ช่วงต้นปีค.ศ. 1970 คาโยบานดาเริ่มหมดอำนาจลง เนื่องมาจากการแข่งขันทางการเมืองระหว่างทางฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้เพื่อชิงตำแหน่งทางการเมือง แต่ก็ใช้การโฆษณาโจมตี

⁶ Thomas G. Weiss, *Military-Civilian Interaction: Intervening in Humanitarian Crises*(New York : Rowman&Little Field Publisher,1999),p.141.

ต่อต้านชาวตุ๊ดซีซึ่งเป็นเครื่องมือหาเสียงจนประสบความสำเร็จได้รับการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงร้อยละ 85 ของจำนวนประชากรทั้งหมด⁷ หลังจากนั้นความต่อเนื่องทางด้านความรุนแรงทางชาติพันธุ์ก็ทวีมากขึ้น เมื่อพลเอกจูเวนาล ฮาบยาริมานา (General Major Juvenal Habyarimana) ได้กระทำการรัฐประหาร ในวันที่ 5 กรกฎาคม ค.ศ.1973 และได้จัดตั้งรัฐบาลขึ้น เขาได้ใช้ข้อพิพาททางเชื้อชาติเป็นเครื่องมือสำคัญในการรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมืองของเขา โดยจัดตั้งสถาบันที่มีการแบ่งแยกทางชาติพันธุ์(Institut Discrimination)ฮาบยาริมานาได้จัดตั้งพรรคการเมืองในปี ค.ศ.1975 ชื่อ พรรค MRND: Mouvement Republic Revolutionnaire National pour le Developpment ซึ่งก็ได้รับเลือกให้เป็นพรรครัฐบาล เมื่อฮาบยาริมานาขึ้นครองตำแหน่งเขามองพวกตุ๊ดซีว่าเป็นพวกที่ต่ำกว่าและกำหนดว่าจะไม่แบ่งปันอำนาจให้กับพวกตุ๊ดซี บทบาทของชนเผ่าฮูตูเริ่มเข้ามามีบทบาทแทนที่ตุ๊ดซีในงานบริการสาธารณะและงานด้านการทหาร ส่งผลชาวตุ๊ดซีต้องลี้ภัยไปอยู่ประเทศข้างเคียงจำนวนมากขึ้นในเวลาต่อมา

ชาวตุ๊ดซีอพยพไปตั้งถิ่นฐานในบริเวณเพื่อนบ้านวันดาเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะที่อุกันดาถึง 200,000 คน⁸ และชาวตุ๊ดซีที่อุกันดาก็ได้รับการสนับสนุนจากนาย เยวอริ มูเซอเวนี (Yoweri Museveni) ซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มทหารต่อต้านแห่งชาติ (National Resistance Army)เป็นผู้นำกลุ่มชาวตุ๊ดซีที่ลี้ภัยทั้งหมดตามประเทศข้างเคียงโดยมีจุดประสงค์หลักให้ชาวตุ๊ดซีกลับประเทศรวันดา ได้รับสิทธิทางด้านสังคมและการเมืองของกลุ่มตุ๊ดซีที่ฮูตูเข้ามาแทนที่ รวมทั้งการทำข้อตกลงแบ่งปันอำนาจระหว่าง 2 ชาติพันธุ์อย่างยุติธรรม

องค์การแรกที่ได้ก่อตั้งในค่ายผู้ลี้ภัยของชาวตุ๊ดซีในอุกันดา คือ สมาคมสวัสดิการผู้อพยพชาวรวันดา (Rwandan Refugees Welfare Association: RRWA) และในปี ค.ศ.1979 ได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็นเอกภาพแห่งชาติพันธมิตรชาวรวันดา (Rwandan Alliance for National Unity: RANU)ที่มีลักษณะเป็นทางการเมืองและอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับพวกชาตินิยมฮูตู และในปี ค.ศ.1986-1987 ได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็นกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา (Rwandan Patriotic Front: RPF)⁹ กลุ่มนี้ประกอบด้วยกลุ่มพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง โดยปฏิเสธการเป็นกลุ่มเฉพาะชาวตุ๊ดซีเท่านั้นเพราะประกอบไปด้วยผู้ก่อตั้งชาวฮูตู 15 คนและชาวตุ๊ดซี 11 คน โดยมีจุดประสงค์ร่วมกันในการต่อต้านการปกครองของ

⁷ Ibid.

⁸ Thomas G. Weiss, *Military-Civilian Interaction: Intervening in Humanitarian Crises*, p.141.

⁹ Linda Melvern, *A People Betrayed: The role of the West in Rwanda's genocide*(London: Zed Books, 2000),p.26.

ประธานาธิบดีฮาบยาริมานาโดยทหารกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา¹⁰ ประกอบด้วยทหารชาวตุ๊ดซีและ
 อูตู 6,000 คน และชาวอูกันดา 3,000 คน¹¹ การที่ตั้งกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาทำให้เกิดความกดดัน
 ต่อพวกหัวรุนแรงชาวอูตูให้ฮึกเหิมขึ้นมา กลุ่มหัวรุนแรงชาวอูตูเริ่มหันมาใส่ร้ายชาวตุ๊ดซี ผ่านการ
 กระจายเสียงทางวิทยุเป็นเครื่องมือ โดยใช้คลื่นวิทยุ ในนามว่า วิทยุโทรทัศน์เสรีของภูเขาพันลูก
 (Radio-Television Libre des Mille Collines:RTLMC)¹²และทำให้ประธานาธิบดีฮาบยาริมานาร่วม
 มือกับอีกพรรคการเมืองคือ พรรค CDR :Coalition pour la Defence de la Republic ดังนั้นพรรค
 MRND และ พรรค CDR กลายเป็นพรรครัฐบาลผสม เพื่อรวบรวมกองกำลังทหารของทั้งสองพรรค ซึ่ง
 พรรค CDR มีกองกำลังทหารในนาม อิมปูซามูแกมบิ (Impuzamugambi) หมายความว่า บุคคลที่อยู่
 เคียงข้างกัน และพรรค MRND มีกองทหารในนาม แองแตร์ฮัมเว(Interahamwe) หมายความว่า บุคคล
 ที่จงรักภักดีต่อสิ่งๆเดียว จากความร่วมมือของทั้งสองพรรคการเมืองทำให้มีทหารเพิ่มขึ้นถึง 30,000-
 50,000 คน

เป็นการยากที่จะแยกชาวอูตูและชาวตุ๊ดซีออกจากกัน เนื่องจากการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันมา
 นานเกือบ 100 ปี พวกเขามีการใช้ภาษาร่วมกัน มีประวัติศาสตร์อันยาวนานร่วมกัน มีแนวความคิด
 เหมือนกันและมีการฝึกปฏิบัติสืบทอดขนบธรรมเนียมอันเดียวกัน นอกจากนั้นยังมีการผสมทางด้าน
 ชาติพันธุ์ระหว่างกันอันเกิดจากการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ระหว่าง ชนเผ่าอูตูและชนเผ่าตุ๊ดซี แสดงให้
 เห็นถึงความสามารถอยู่ร่วมกันได้ของทั้งสองชาติพันธุ์ ดังนั้นนโยบายการแบ่งแยกทางชาติพันธุ์และ
 การบ่งบอกลักษณะทางชาติพันธุ์ที่ประธานาธิบดีคาบิยานดา และประธานาธิบดีฮาบยาริมานา
 พยายามให้ความสำคัญจึงดูเหมือนเป็นชนวนจุดความขัดแย้งให้เกิดขึ้นระหว่าง 2 ชาติพันธุ์

เดือนตุลาคม ปีค.ศ.1990 เมื่อกลุ่มผู้อพยพในนามแนวร่วมรักชาติรวันดาได้เริ่มขยายอิทธิพล
 ของตนกลับเข้ามายังเมืองคิกาลีเพื่อเรียกร้องสิทธิของตนจึงทำให้เกิดการปะทะกันของทหารชาติเดียว
 กัน ระหว่างกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาและรัฐบาลของรวันดา โดยกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาได้รับการ
 สนับสนุนจากทหารอูกันดา โดยมีการขนส่งอาวุธของชาวตุ๊ดซีจากเมืองคิกาลีไปยังบริเวณชายแดน
 อูกันดา ส่งผลให้มีการข้ามกันไปมาระหว่างรวันดาและอูกันดา จากการเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างทหาร
 แนวร่วมรักชาติรวันดาและทหารอูกันดา ส่งผลให้รัฐบาลรวันดากล่าวหาอูกันดาว่าให้การสนับสนุน
 กลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา ทำให้มีการร้องเรียนต่อสหประชาชาติให้สืบหาความจริงโดยสหประชาชาติ

¹⁰ Ibid.

¹¹ Thomas G. Weiss, *Military-Civilian Interaction: Intervening in Humanitarian Crises*, p.141

¹²Ibid., p.150.

ได้ส่งผู้สังเกตการณ์ไปยังชายแดนรวันดาและอุกันดาในระยะ 150 กิโลเมตรจากชายแดนของทั้งสองรัฐ เพื่อตรวจสอบการขนส่งทหารและอาวุธและในวันที่ 22 มิถุนายน 1993 จึงได้ให้คณะมนตรีความมั่นคง ตั้งปฏิบัติการพิเศษชื่อ ปฏิบัติการผู้สังเกตการณ์ในอุกันดาและรวันดา(United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda: UNOMUR) จากข้อมติ 486 สำหรับกลุ่มรัฐบาลรวันดาก็ได้รับการสนับสนุนจากประเทศฝรั่งเศส และซาอ์ โดยบทบาทของซาอ์ทำให้เกิดภัยคุกคามต่อรวันดามากกว่า การรักษาความมั่นคงเนื่องจากพฤติกรรมของทหารซาอ์ในการเข้ามาข่มขืนประชากรในรวันดาส่งผลให้รวันดาปฏิเสธความช่วยเหลือจากซาอ์ เหลือแต่ความช่วยเหลือของฝรั่งเศสในการฝึกทหารเพื่อสกัดกั้นการรุกรานเข้ามาของพวกแนวร่วมรักษาดินรวันดา

จากความพยายามขยายตัวของกลุ่มแนวร่วมรักษาดินรวันดาไปยังคิกาลี ได้มีความพยายามทำข้อตกลงรักษาสันติภาพระดับความรุนแรงระหว่างกลุ่มแนวร่วมรักษาดินรวันดา และกองกำลังของรัฐบาลรวันดา(Rwandan Government Force: RGF)ในวันที่ 21 มีนาคม ค.ศ.1991เป็นการชั่วคราวซึ่งเป็นการริเริ่มโดยรัฐแทนซาเนียประกอบด้วยทหารผู้สังเกตการณ์ 15 นายจากรัฐบุรุนดี รัฐอุกันดา รัฐแทนซาเนียและรัฐซาอ์ และทหารอีก 5 นายจากกลุ่มแนวร่วมรักษาดินรวันดา หลังจากนั้นเดือนกันยายน 1991 ได้มีความพยายามทำข้อตกลงระดับความรุนแรงอีกครั้งซึ่งเป็นการริเริ่มครั้งแรกขององค์การเอกภาพแอฟริกาโดยประเทศสมาชิกในการแก้ไขความขัดแย้งโดยกลุ่มผู้สังเกตการณ์จากรัฐไนจีเรียและรัฐซาอ์ ในที่สุดข้อตกลงระดับความรุนแรงก็ได้มีการลงนามในข้อตกลงอารูชา (Arusha Accords)¹³ ที่เมืองดาร์เอส ซาลาม (Dar es Salaam) รัฐแทนซาเนีย ในวันที่ 4 สิงหาคม ค.ศ.1993 ระหว่างกลุ่มแนวร่วมรักษาดินรวันดา และกองกำลังของรัฐบาลรวันดา โดยองค์การเอกภาพแอฟริกาก็ได้ส่งทหารผู้สังเกตการณ์ที่เป็นกลางหรือ (Neutral Military Observer Group: NMOG)เข้าไปร่วมสังเกตการณ์จำนวน 50 นายและต่อมาก็ได้รับการสนับสนุนจากสหประชาชาติ ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1993 สหประชาชาติได้ส่งกองกำลังรักษาสันติภาพในนามคณะผู้ช่วยเหลือของสหประชาชาติสำหรับรวันดา (United Nations Assistance Mission for Rwanda : UNAMIR)ที่เมืองคิกาลีเพื่อปฏิบัติการระดับ

¹³ ข้อตกลงอารูชา หมายถึง ข้อตกลงสร้างความเข้าใจในการสร้างสันติภาพระหว่างรัฐบาลของรวันดาและกลุ่มแนวร่วมรักษาดิน ได้กำเนิดขึ้นมาอย่างเป็นทางการในวันที่ 16 มีนาคม ค.ศ.1993 ริเริ่มโดยองค์การสหประชาชาติ ผ่านนาย แม็คแคร์ เปดานู (Mr. Maccaire Pedano) หัวหน้าปฏิบัติการของสหประชาชาติในรวันดา การเจรจาครอบคลุมประเด็นทางการทหาร ผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่น รวมถึงการขึ้นประเด็นทางการเมือง การแก้ไขรัฐธรรมนูญ และระยะเวลาของรัฐบาลเฉพาะกาล การเจรจาประสบความสำเร็จในวันที่ 4 สิงหาคม ค.ศ.1993 ด้วยการเห็นสัตยาบันสันติภาพเพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน เช่นการตั้งรัฐบาลตามระบบประชาธิปไตย และจัดเตรียมรัฐบาลเฉพาะกาลก่อนการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังต้องมีการพาผู้อพยพกลับบ้านและมีการรวบรวมกำลังทางทหารของทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐบาลรวันดาและฝ่ายแนวร่วมรักษาดินรวันดา เป็นต้น

ความรุนแรงระหว่างการปะทะกันของแนวร่วมรักชาติรวันดา และกองกำลังของรัฐบาลรวันดาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น

ชนวนความขัดแย้งที่รุนแรงที่สุดจนต้องทำให้ประชาคมระหว่างประเทศต้องหันมาช่วยแก้ไขข้อพิพาทอันเนื่องมาจากในวันที่ 6 เมษายน ค.ศ.1994 เมื่อประธานาธิบดีฮาบยาเรียนาแห่งรวันดา และ ประธานาธิบดี ไชเปเรียน ทายามิรา (Cyprien Ntaryamira) แห่งบุรุนดี พบตัวแทนของกลุ่มแนวร่วมรักชาติที่เมือง ดาร์ เอสซาลาม เมืองหลวงของแทนซาเนีย ขณะที่กำลังเดินทางกลับโดยเครื่องบิน ประธานาธิบดีฮาบยาเรียนามาถูกยิงตกลงน่านฟ้าเมืองคิกาลีทำให้ประธานาธิบดีเสียชีวิตในทันที ด้วยความเชื่อกันว่าเป็นการกระทำของผู้ก่อการร้ายชาวตุ๊ดซี ทำให้กลุ่มหัวรุนแรงชาว สตุตูรวบรวมกำลังพลอันประกอบด้วย หน่วยรักษาความปลอดภัยประธานาธิบดี (presidential guard), กลุ่มกองทัพบกของรวันดา(Rwandan Armed Forces : FAR), กลุ่มอิมปูชามูแกมบี และแองแดร์แฮมเวเพื่อตอบโต้ชนเผ่าตุ๊ดซี การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่ากลุ่มหัวรุนแรงชาวสตุตูจะอ้างว่ากลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาเป็นผู้กระทำให้เกิดความรุนแรงดังกล่าว แต่ก็ยังไม่มีหลักฐานอะไรที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาเป็นผู้กระทำ ส่งผลให้สภาพบ้านเมืองไม่ปลอดภัยและไม่อยู่ในความสงบ มีการปิดถนนบางสาย มีกลุ่มอันธพาล บริเวณสถานที่สาธารณะเช่น โบสถ์ และ โรงพยาบาลเป็นต้น สถานที่เหล่านี้จึงกลายเป็นสถานที่ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กันอย่างโหดเหี้ยมมีผู้เสียชีวิตมากกว่า 120,000 คน¹⁴ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้ขยายออกไปทางตะวันออกและตะวันตกเฉียงใต้ของ รวันดา

ในเดือนเมษายนปีค.ศ.1994 เมื่อประธานาธิบดีฮาบยาเรียนาสิ้นชีวิตกองกำลังทหารของปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในรวันดาได้เข้ามาระงับความรุนแรงที่เกิดขึ้น หลังจากที่ทหารเบลเยียมถูกฆ่าตาย 10 นายทำให้รัฐบาลเบลเยียมสั่งให้ถอนทหารเบลเยียมในการเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพในรวันดาของสหประชาชาติทั้งหมด สถานการณ์เริ่มเลวร้ายลงประเทศอื่นๆเริ่มถอนกองกำลังสหรัฐอเมริกาในฐานะเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงให้ปฏิบัติการรักษาสันติภาพในรวันดาของสหประชาชาติ UNAMIR ถอนกองกำลังทหารออกมาเช่นกัน โดยถอนกองกำลังทหารออกจาก 2,500 นาย เหลือ 270 นาย¹⁵ ในเดือน มิถุนายน ค.ศ.1994 ไม่มีสัญญาณใดๆจากสหประชาชาติในการจัดการกับความรุนแรงที่ทวีมากขึ้นในรวันดา ฝรั่งเศสจึงต้องเข้าไปตั้งเขต

¹⁴ Thomas G.Weiss, *Military-Civilian Interaction: Intervening in Humanitarian Crises*, p.143.

¹⁵ *The Blue Helmet: A review of United Nations Peacekeeping* (New York: Department of Public Information,1996),p.347.

ปลอดภัยและจัดหาความช่วยเหลือต่างๆ แม้จะได้รับการปฏิเสธจากสหรัฐอเมริกาในการให้ความร่วมมือก็ตาม

ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1994 กลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดาก็สามารถควบคุมและแผ่ขยายการครอบครองไปยังดินแดนในรวันดา โดยสามารถยึดเอาเมืองคิกาลี ได้ในวันที่ 4 กรกฎาคมได้และต่อมาก็ได้ยึดเอาเมืองบุตาร์ (Butare) ในวันที่ 5 กรกฎาคมซึ่งเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับที่ 2 และยึดเมืองรูฮังเกรี (Ruhengeri) ได้ในวันที่ 14 กรกฎาคม และยังสามารถเข้าครอบครอง เมืองกิเซนยี (Gisenyi) ในวันที่ 17 กรกฎาคม ทหารฮูตูได้อพยพไปยังซาอีร์โดยการสนับสนุนของฝรั่งเศส หลังจากนั้นกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดาจึงได้ประกาศเสรีสันสงครามกลางเมืองในวันที่ 18 กรกฎาคม และได้ประกาศจัดตั้งรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ (A Broad-Based Government of National Unity) ในวันที่ 19 กรกฎาคม และในเดือน ตุลาคม ค.ศ.1994 ปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติหรือ UNAMIR II ก็ได้เข้าไปจัดการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในรวันดาอีกครั้ง

ผลกระทบจากความรุนแรงในเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้คร่าชีวิตประชากรชาวรวันดาทั้งสิ้น 7 แสนคน ผู้พลัดถิ่น 3 ล้านคน และ ชาวฮูตูกว่า 2 ล้านคนหนีไปยังประเทศข้างเคียง ท่ามกลางผู้ที่หนีออกจากรวันดา มีการติดเชื้ออหิวาตกโรคและเสียชีวิตไปกว่า 20,000 คน ประชาชนผู้ลี้ภัยดังกล่าวมีความอดอยาก ชาวฮูตูกว่า 2 ล้านคนได้ลี้ภัยไปยังด้านตะวันตกเฉียงใต้ของรวันดา ซึ่งได้มีการสร้างเขตปกป้องด้านมนุษยธรรม(Humanitarian Protected Zone)¹⁶ ทำให้ประชาคมระหว่างประเทศหลายองค์กรตื่นตระหนก และยื่นมือเข้ามาให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนี้

1.2 บทบาทของสหประชาชาติและประชาคมระหว่างประเทศ

1)สหประชาชาติ

รัฐบาลรวันดาและรัฐบาลอุกันดาเรียกร้องให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจัดตั้งคณะผู้สังเกตการณ์ในอุกันดา และรวันดา United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda(UNOMIR) ตามแนวชายแดน 150 กิโลเมตรระหว่างอุกันดาและรวันดา รัฐบาลอุกันดาอธิบายว่าเพื่อป้องกันการขยายตัวของความขัดแย้งภายในรวันดาเข้าไปยังดินแดนอุกันดา และป้องกัน

¹⁶ เป็นการกำหนดเขตบริเวณที่ปลอดภัยเพื่อมนุษยชาติ (Humanitarian Protected Zone) ในบริเวณสามเหลี่ยม เมือง ยานูกู(Cyagugu) คินูยี(Kibuye) และกิคองกอร์(Kikongore)ซึ่งเป็นบริเวณทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ ครอบคลุมดินแดน 1 ใน 5 ของรวันดา ซึ่งประเทศฝรั่งเศสเป็นผู้ริเริ่มกำหนดผ่านปฏิบัติการตุกวซ

การกล่าวหาจากรัฐบาลวันดาว่ารัฐบาลอุกันดาจะไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองภายในของวันดาหลังจากนั้นการปฏิบัติการ UNOMUR ได้เริ่มขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1993 โดยมีผู้สังเกตการณ์ความสงบตามชายแดนอุกันดา-วันดา ด้านดินแดนอุกันดา และมีปฏิบัติการสนับสนุนการเจรจาสันติภาพตามข้อตกลงสันติภาพอารุชา รวมทั้งการส่งเสริมให้ 2 ชนชาติในวันดากลับมาคืนดีกัน ต่อมาในเดือนกันยายน ค.ศ.1993 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้เสนอแผนปฏิบัติการการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในวันดา ตามข้อมติ 872 (Resolution 872)¹⁷ โดยที่จัดตั้งคณะผู้ช่วยเหลือของสหประชาชาติสำหรับวันดา(United Nations Assistance Mission for Rwanda :UNAMIR) เพื่อกำหนดแนวทางหลักๆ ในการดำเนินการรักษาความมั่นคงในวันดา มีการเตรียมกองกำลัง 1,458 คนเพื่อปฏิบัติการเตรียมสถานที่ที่มั่นใน คิกาลี (Kigali) การทำข้อตกลงระงับความรุนแรง การสร้างรัฐบาลเฉพาะกาล ซึ่งแผนการแรกต้องใช้เวลา 90 วันในการดำเนินการหลังจากนั้นมีการเตรียมแผนการที่สองซึ่งมีการใช้กำลังคน 2,548 คน มีการรวบรวมกำลังอาวุธ กำหนดการลดกองกำลังทหารตามชายแดนวันดา และ อุกันดา นอกจากนั้นยังกำหนดเขตปลอดอาวุธ (Weapon Free) ในคิกาลีจากรัศมีประมาณ 10 กิโลเมตรจากศูนย์กลางตัวเมือง ดังนั้นจุดประสงค์ของ UNAMIR มีเจตจำนงในด้านการเข้าไปปฏิบัติการรักษาสันติภาพเพื่อระงับความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ โดยอาศัยการเจรจาทางการเมืองเพื่อการรักษาความปลอดภัยแก่พลเมือง นอกจากนั้นแล้ว UNAMIR ยังมีการเจรจาเพื่ออนุญาตให้มีการลี้ภัย ให้ความช่วยเหลือระหว่างที่ผู้ลี้ภัยออกนอกประเทศ ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากการต่อสู้ และจัดหาความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้พลัดถิ่น

แต่ขณะที่การปฏิบัติการยังไม่เสร็จสิ้น UNAMIR ได้ตัดสินใจถอนกองกำลังทหาร เนื่องจาก UNAMIR พบว่าความรุนแรงยังมีความต่อเนื่องและทวีมากขึ้นขณะที่ทหารนานาชาติที่ร่วมรบในนาม UNAMIR ก็ถอนออกจากปฏิบัติการ UNAMIR เมื่อสมาชิกที่ปฏิบัติการใน UNAMIR เริ่มค่อยๆ ถอนกองกำลังทหารออกจากวันดา จาก 2,156 คนเหลือเพียง 1,515 คนและจาก 321 คนเหลือเพียง 190 คน¹⁸ เนื่องจากตั้งแต่ UNAMIR เริ่มปฏิบัติการ ได้รับอำนาจให้ปฏิบัติภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ

¹⁷ ตามมติ 872 ลงวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ.1993 มีใจความที่เกี่ยวกับการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพ คือ “ให้มีการจัดตั้งปฏิบัติการรักษาสันติภาพในนาม United Nations Assistance Mission for Rwanda ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน เพื่อที่จะขยายการปฏิบัติการในช่วงแรก 90 วันที่ผ่านไปซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับบททวนของคณะมนตรีความมั่นคงเพื่อรายงานต่อเลขาธิการสหประชาชาติเพื่อที่จะตัดสินใจในการดำเนินการปฏิบัติตามข้อตกลงสันติภาพระหว่างรัฐบาลวันดาและแนวร่วมรักษาดวันดาให้สัมฤทธิ์ผล”

¹⁸ The United Nation and Rwanda 1993-1994 (New York: Department of Public Information,1996), p.43.

หมวดที่ 6¹⁹ โดยมีเพียงกลุ่มกองทหารเล็กๆ ตั้งอยู่ในเมืองคิกาลี ปฏิบัติตัวเป็นกลางระหว่างกลุ่มแนวร่วมรักชาติ และกองกำลังรัฐบาลรวันดา ทั้ง ๆ ที่ในเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มีความรุนแรงมากกว่ากองทหารเล็กๆที่เตรียมไปจะต้านทานกำลังไว้ได้ เพราะปฏิบัติการดังกล่าวของกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพต้องมีอำนาจตามหมวดที่ 7²⁰ จึงจะเหมาะสมกับสถานการณ์ความรุนแรง จำเป็นจะต้องตั้งกองกำลังทหารขนาดใหญ่พร้อมกองกำลังเสริมจำนวนมากและมีอำนาจใช้อำนาจในการปราบปรามอย่างเต็มที่ เพราะความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีความต่อเนื่องทุกย่อมหงู ตามถนน อาคารบ้านเรือนท่ามกลางการต่อสู้กันระหว่างแนวร่วมรักชาติและกองกำลังรัฐบาลรวันดาที่มีอยู่จำนวนมาก คณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติที่ 912 ให้ UNAMIR ถอนกองกำลังออกจากรวันดาตามคำแนะนำของเลขาธิการสหประชาชาติ

ในเวลา 3 เดือนต่อมา UNAMIR II ก็กลับเข้าไปปฏิบัติการในวันดาอีกครั้งพร้อมด้วยความพร้อมด้านความแข็งแกร่งจากกองกำลัง ทหาร 5,500 นาย ผู้สังเกตการณ์ 80-90 คน²¹ ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมหลังจากความรุนแรงได้ยุติลง กองกำลังจะต้องไปประจำตามที่ต่างๆ ถูกแบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านตะวันออกเฉียงใต้ ด้านตะวันตกเฉียงเหนือ ด้านตะวันตกเฉียงใต้ และเมืองคิกาลี นอกจากนี้ปฏิบัติการ UNAMIR II ยังให้ความช่วยเหลือทางด้านยานพาหนะแก่ผู้อพยพและผู้พลัดถิ่น ดังนั้นบทบาทของ UNAMIR II ในการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา โดยสรุป คือการสร้าง ความมั่นใจในการธำรงรักษาสันติภาพ และความมั่นคงในสถานการณ์ที่ภูมิภาคของรวันดาเช่นภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้ของรวันดา ส่งเสริมให้มีการกลับบ้านของประชากรผู้พลัดถิ่นและผู้ลี้ภัย ทั้งนี้การสนับสนุนการปฏิบัติการช่วยเหลือกระทำด้วยหลักมนุษยธรรมและ เป็นตัวกลางสร้างความเข้าใจเพื่อก่อให้เกิดการคืนดีกันแห่งชาติ และจะเห็นได้ว่าบทบาทของกองกำลังทหารของปฏิบัติการรักษาสันติภาพสหประชาชาติมีบทบาทที่เปลี่ยนไปนับ

¹⁹ กฎบัตรสหประชาชาติในหมวดที่ 6 ว่าด้วยภาระบังคับข้อพิพาทโดยสันติวิธี

²⁰ หมวดที่ 7 ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการคุกคามต่อสันติภาพ การละเมิดสันติภาพ และการกระทำการรุกราน และมาตรการบีบบังคับและมติว่าด้วยหลักการร่วมกันเพื่อสันติภาพของสมัชชาแห่งสหประชาชาติ “United for Peace Resolution” ทั้งนี้หากคณะมนตรีความมั่นคงประสบความสำเร็จที่ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบปฐมภูมิในการรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงร่วมกันมาตรการนี้ยังคงครอบคลุมถึงการใช้กำลังร่วมกันในการแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ที่เป็นภัยต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศแทนคณะมนตรีความมั่นคงอีกด้วย และหากคณะมนตรีความมั่นคงประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่อันเนื่องมาจากการขาดความเป็นเอกฉันท์ของสมาชิก สมัชชาฯสามารถให้คำแนะนำในการดำเนินการเพื่อหามาตรการร่วมกัน

²¹ *The Blue Helment: A review of United States Peace-Keeping*, p.353.

ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง คือ กองกำลังรักษาสันติภาพเริ่มให้ความสำคัญกับปฏิบัติการความร่วมมือที่เกิดขึ้นภายในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น

โดยข้อมติ 955 (Resolution 955) ปี ค.ศ. 1994 คณะมนตรีความมั่นคงได้ใช้อำนาจตามหมวดที่ 7 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา (International Criminal Tribunal for Rwanda) เพื่อพิจารณาคดีกระทำการอย่างโหดร้ายต่อมนุษยชาติในกรณีสงครามกลางเมืองในรวันดา

ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาเกิดขึ้นในฐานะเป็นองค์ย่อยของคณะมนตรีความมั่นคงซึ่งในการบริหารจะเป็นส่วนหนึ่งของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย (International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia) คณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาว่าการนำผู้กระทำการละเมิดต่อกฎหมายมนุษยธรรมไปพิจารณาคดีต่อศาลดังกล่าวจะส่งเสริมให้เกิดการคืนดีกันและจะนำไปสู่สันติภาพในรวันดา ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดามีอำนาจพิจารณาคดีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาระหว่างเดือนมกราคม ค.ศ.1994-กันยายน ค.ศ.1994 ศาลนี้ตั้งอยู่ที่เมืองอารุชา รัฐแทนซาเนีย

2) ฝรั่งเศส

การปฏิบัติการตุกวซ (Operation Turquoise) เป็นปฏิบัติการรักษาสันติภาพในรวันดาของฝรั่งเศส ฝรั่งเศสเห็นด้วยกับหลักการปฏิบัติการที่จำเป็นทุกวิถีทาง (use all necessary means) เพื่อที่จะป้องกันการโจมตีของประชากรและช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ²² การตัดสินใจของฝรั่งเศสในการเข้าร่วมปฏิบัติการครั้งนี้เป็นไปตามลำพัง ส่งผลให้เป็นที่ถกเถียงกัน ด้วยเหตุผลของการปฏิบัติการของฝรั่งเศสในครั้งนี้ได้ร่วมสนับสนุนกลุ่มรัฐบาลชุด และยังคงมีความพยายามทำให้เกิดจักรวรรดินิยมใหม่ในแอฟริกา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านการใช้ภาษา การปฏิบัติการตุกวซเป็นไปในลักษณะปฏิบัติการเป็นระยะเวลา 2 เดือน ต่อมาปฏิบัติการตุกวซกลายเป็นแบบพหุนิยมด้วยการรวบรวมกองกำลังที่เป็นชาวทวีปแอฟริกา คือ ซีเนกัล (Senegal), ชาด (Chad), คองโก (Congo), กินี-บิเซา (Guinea-Bissau), มอนทานี (Mauritania) และ ไนเจอร์ (Niger) กลุ่มดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในนามกองกำลังแอฟริกาที่พูดภาษาฝรั่งเศส (French Speaking African Battalion: FRAFBATT) และเมื่อกองกำลังตุกวซถอนออกไป กองกำลังทหารเหล่านี้ก็ไปรวมอยู่กับกองกำลัง UNAMIR และยังคงเจตจำนงช่วยเหลือด้าน

²² Thomas G. Weiss, *Military-Civilian Interaction: Intervening in Humanitarian Crises*, p.154.

มนุษยธรรม หลังจากนั้นฝรั่งเศสได้จัดตั้งเขตปลอดภัยเพื่อมนุษยชาติ (Humanitarian Safe Area) ทางตอนใต้เรียกว่า เขตความมั่นใจในด้านมนุษยธรรม (Zone Humanitarian Sure: ZHS) เหตุผลหลักๆ ในการจัดตั้ง คือการป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จากการที่กลุ่มแนวร่วมชาติรวันดาได้ตอบพวกสูญต้อย่างหนัก และทำให้เกิดคลื่นผู้อพยพชาวสุตูไปยังเมืองโกมาและออกไปยังซาอีร์ นอกจากนี้ฝรั่งเศสยังให้ความช่วยเหลือทางด้านสุขภาพและอนามัยโดยส่งหน่วยทางการแพทย์ที่ชื่อว่า หน่วยทหารแพทย์เพื่อการแทรกแซงเร่งด่วน (The Element Medical Militaire d'intervention Rapide: EMMIR)

จากการปฏิบัติการ UNAMIR ของสหประชาชาติ และปฏิบัติการตุกวซของฝรั่งเศสทำให้เกิดความสัมพันธ์และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างกองกำลัง UNAMIR กับกองทหารของฝรั่งเศสจะเห็นได้ว่ามีเจ้าหน้าที่ที่เป็นล่ามของ UNMIR ก็ได้เข้าไปทำงานในที่เดียวกับสำนักงานศูนย์กลางปฏิบัติการตุกวซของฝรั่งเศสที่ตั้งอยู่ที่เมืองโกมา และในขณะเดียวกันสำนักงานล่ามของฝรั่งเศสก็ตั้งอยู่ที่ทำงานเดียวกันกับศูนย์ UNAMIR ซึ่งตั้งอยู่ที่เมือง คิกาลี

แนวร่วมรักชาติรวันดาได้แสดงความรู้สึกตรงข้ามอย่างรุนแรงในการที่มีกองกำลังจากฝรั่งเศสเข้ามาก่อตั้งเขตปลอดภัยเพื่อมนุษยชาติทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของรวันดาเนื่องจากจุดมุ่งหมายแฝงของปฏิบัติการตุกวซ คือการร่วมมือกับชาวสุตูเพื่อสู้รบกับกลุ่มแนวร่วมรักชาติและยังเป็นที่หลบภัยของผู้นำและรัฐมนตรีชาวสุตู แม้ว่าปฏิบัติการตุกวซได้มีความพยายามเข้ามาสร้างเขตปลอดภัยเพื่อช่วยเหลือผู้พลัดถิ่นแต่ต่อมาสถานการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจนปฏิบัติการตุกวซไม่สามารถดำเนินการได้และต้องถอนกองกำลังออกไป

3) องค์การเอกภาพแอฟริกา

องค์การเอกภาพแอฟริกา (Organization Africa Unity: OAU) เป็นองค์การระหว่างประเทศในภูมิภาคแอฟริกา องค์การนี้ได้พยายามช่วยเหลือให้มีการคืนดีกันระหว่างแนวร่วมรักชาติรวันดาและรัฐบาลรวันดาโดยการส่งเสริมการปฏิบัติการตามข้อตกลงเพื่อสันติภาพในรวันดา การตัดสินใจขององค์การเอกภาพแอฟริกาในปี ค.ศ. 1990 ในการส่งปฏิบัติการรักษาสันติภาพไปยังรวันดาแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงบทบาทขององค์การเอกภาพแอฟริกาที่มีลักษณะชัดเจนในด้านการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยเป็นการเข้ามาศึกษาแก้ไขปัญหาในรวันดาเพื่อใช้เป็นมาตรฐานวัดความพร้อมขององค์การเพื่อเป็นแนวทางใหม่ในด้านบทบาทการแทรกแซงขององค์การเอกภาพแอฟริกาในอนาคต โดยเริ่มแรกได้มีการประชุมระหว่างประธานองค์การแอฟริกา เลขาธิการ ตัวแทนกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาและตัวแทนกลุ่มรัฐบาลรวันดาเพื่อทำข้อตกลงระงับความรุนแรง โดยองค์การเอกภาพแอฟริกาได้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้

สังเกตการณ์จากประเทศสมาชิก 3 รัฐคือ บรูไนดี อุกันดาและซาอีร์โดยส่งทหารผู้สังเกตการณ์ร่วมกันในนามกลุ่มผู้สังเกตการณ์ทางการทหาร(Military Observer Team: MOT)แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ อันเนื่องมาจากแต่ละรัฐต่างก็มีปัญหาความไม่พร้อม ขาดแคลนทรัพยากร และไร้ประสบการณ์ของทหารบรรดารัฐดังกล่าวจึงมีการทำข้อตกลงใหม่ โดยจัดตั้งทีมทหารใหม่ในนามกลุ่มผู้สังเกตการณ์ทางการทหารที่เป็นกลาง (Neutral Military Observer Group: NMOG) อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้สังเกตการณ์ทางการทหารที่เป็นกลางมีสมาชิกปฏิบัติการเข้าร่วมอยู่น้อยมากจึงทำให้ประสบความสำเร็จยากลำบากในการปฏิบัติงาน ในเวลาต่อมจึงมีการตั้ง NMOG II ขึ้นมาโดยมีการขยายจำนวนทหารผู้สังเกตการณ์เพิ่มขึ้นจาก 40-50 นายเป็น 240 นาย²³ และได้เข้าร่วมปฏิบัติงานกับปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในรวันดา

4)เบลเยียม

ชั่วโมงแรกหลังจากเครื่องบินประธานาธิบดีฮาบยาริimanaถูกยิงตกในวันที่ 6 เมษายน ค.ศ. 1994 นายพลดาแลร์(General Dallaire) ผู้บังคับบัญชาการของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในรวันดาได้ส่งทหารชาวเบลเยียมจำนวน 10 นายไปยังรัฐสภารวันดา ในขณะนั้น นาย อกาเธ่ วิลลิงยีจิกิยิมารา (Agathe Uwilingiyimara)ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีชาวฮูตูที่เป็นกลาง (moderate Hutu)ถูกทหารหัวรุนแรงชาวฮูตูที่ประจำการอยู่รายล้อมรัฐสภาลอบฆ่า และทหารเหล่านั้นก็ได้ปลดอาวุธของทหารสหประชาชาติชาวเบลเยียมทั้ง 10 นาย เมื่อนายดาแลร์ทราบข่าวได้รีบรุดไปยังศูนย์กลางอำนาจพรรคการเมืองฮูตู รถของนายดาแลร์ถูกจับพร้อมผู้ติดตาม ทำให้เขาต้องเดินเท้าไปยังศูนย์กลางอำนาจพรรคการเมืองฮูตู ระหว่างทางเขาได้พบชิ้นส่วนร่างกายของทหาร 2 ใน 10นายที่เขาส่งไป และเมื่อเขาไปถึงเขาถูกกักตัวและถูกขวางปาด้วยก้อนหินจากทหารยศชั้นต่ำ ขณะที่เขาเข้าพบผู้นำพรรค ฮูตูเพื่อทำการเจรจาแลกเปลี่ยนตัวประกันทหารที่เหลืออีก 8 นายแต่ทหารเหล่านั้นกลับได้รับการทรมานและถูกฆ่าตายในที่สุด จากข้อมูลของนายพลดาแลร์ รัฐบาลชาวเบลเยียมได้โต้ตอบโดยการถอดถอนกองกำลังทหารทั้งหมดของเบลเยียมในกองกำลัง UNAMIR ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 440 คน แม้ว่านายพลดาแลร์ได้ขอร้องให้กองกำลังทหารเบลเยียมให้คงอยู่ในรวันดาก็ตาม หลังจากนั้น 2 สัปดาห์ ประชาชนชาวรวันดาตายกว่า 200,000 คน หลังจากนั้นอีก 6 สัปดาห์มีการฆ่าตายเพิ่มขึ้นอีก 500,000 คน²⁴

²³ Eric G.Berman, and Katie E.Sams, Peacekeeping in Africa: Capability and Culpabilities (Geneva: United Nations Institute for Disarmament Research, 2000),pp.58-60.

²⁴ Thomas G.Swiss,Military –Civilian Interaction: Intervention in Humanitarian Crises,p.144.

5) สหรัฐอเมริกา

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกามีคำสั่งของประธานาธิบดีที่ 25 (Presidential Decision Directive PDD 25) ให้จำกัดความเกี่ยวข้องของทางการทหารของสหรัฐอเมริกาในการรักษาความมั่นคงระหว่างประเทศโดยหลีกเลี่ยงบทบาทของสหรัฐอเมริกาที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ หลังจากเหตุการณ์ในโซมาเลียปี ค.ศ.1993 เมื่อกองกำลังสหรัฐถูกฆ่าในเมืองโมกาดิชู (Mogadishu) เมืองหลวงของโซมาเลีย อันเนื่องมาจากหลังจากที่ประธานาธิบดีคลินตันส่งกองกำลังสหรัฐอเมริกไปยังโซมาเลีย เพื่อจะปฏิบัติการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (a low-risk Humanitarian Mission) โดยใช้หน่วยเรนเจอร์ของกองทัพบก(US. Army Rangers) และ หน่วยกองกำลังพิเศษเดลต้า (Delta Special Forces) ในโซมาเลีย โดยพยายามจับผู้ก่อเหตุความรุนแรงคือ นายมุฮัมเมด ฟาราห์ ไอดีด (Muhammed Farah Aideed) โดยกองทหารสหรัฐอเมริกาได้คุ้มครองกองกำลังรักษาความสงบส่งผลให้ชาวปากีสถานตาย 24 คน เป็นผลให้สหรัฐอเมริกาถูกโจมตีกลับ และทหารสหรัฐอเมริกากลุ่ม 8 นาย ได้รับบาดเจ็บ 73 คน²⁵ นอกจากนี้ศพของทหารสหรัฐอเมริกในหน่วยเรนเจอร์ของสหรัฐอเมริกาถูกลากไปตามถนนเมือง โมกาดิชู ความล้มเหลวของสหรัฐอเมริกาในปฏิบัติการในโซมาเลียส่งผลให้ประธานาธิบดีคลินตันจำกัดการใช้กำลังทหารในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างประเทศโดยการออกนโยบายของสหรัฐอเมริกา(PDD25) ดังที่กล่าวข้างต้น

สหรัฐอเมริกาไม่ได้ให้การสนับสนุนการปฏิบัติการของสหประชาชาติในวันดาตั้งแต่แรกอันเนื่องมาจากความกลัวเหตุการณ์ในวันดาอาจจะซ้ำรอยกับเหตุการณ์ในโซมาเลีย แม้ว่าประธานาธิบดีฮาบยาริมานา จะไปเยือนรัฐวอชิงตันในปี ค.ศ. 1993 เพื่อขอความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาโดยประกันว่ารัฐบาลของเขาจะดำเนินไปตามข้อตกลงอารุชาก็ตาม สหรัฐอเมริกาเพียงแค้ให้การยอมรับการมีปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดาในนาม UNAMIR ในฐานะเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงถาวรเท่านั้น แม้รู้ว่าสหประชาชาติประสบความยากลำบากในการแก้ปัญหานี้ก็ตาม หลังจากนั้นสหรัฐอเมริกาก็ได้ประกาศว่าจะไม่พิจารณาการส่งทหารไปปฏิบัติการในวันดาเนื่องจากสหรัฐอเมริกาประเมินว่าจะพบแต่ความสูญเสียโดยไม่ได้รับผลประโยชน์อะไร

หลังจากที่ปฏิบัติการจากชาติต่างๆเข้าไปแก้ไขปัญหในวันดาพบว่า แนวร่วมรักษาดินแดนมีความแข็งแกร่งอย่างมากแม้แต่สหประชาชาติก็ยังคงถอนทัพหลังจากที่ประเทศสมาชิกภายในกอง

²⁵ "Bystanders to Genocide: Why the United States let the Rwandan Tragedy Happen ," Available from [http:// www.theatlantic.com/issues/1009109.power.html](http://www.theatlantic.com/issues/1009109.power.html).

กำลัง UNAMIR ถอนกองกำลังออกไป แนวร่วมรักชาติรวันดาสามารถควบคุมทั้งประเทศได้ ทั้งเมืองหลวง คิกาลี และเมืองรูเฮนเกรี (Ruhengeri) ในเวลาต่อมาแนวร่วมรักชาติรวันดาได้ประกาศทำข้อตกลงยุติความรุนแรงทำให้สงครามกลางเมืองยุติลง และมีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่และส่งผลให้รัฐบาลใหม่ของรวันดามีอำนาจครอบคลุมทั่วประเทศ ชาวรวันดามากกว่า 1.5 ล้านคนที่อพยพออกไปยังประเทศข้างเคียงเช่น อุกันดา บुरुндіและ ซาอีร์ จึงเดินทางกลับบ้านเกิดของตนหลังจากสงครามกลางเมืองยุติลง

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาเป็นเหตุการณ์หลังสงครามเย็นซึ่งแสดงให้เห็นถึงปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติที่มีบทบาทเปลี่ยนแปลงไปนับตั้งแต่ช่วงหลังสงครามเย็นที่ให้ความสำคัญกับบทบาทขององค์การในภูมิภาคในการให้ความร่วมมือกันแก้ไขปัญหามากขึ้น และเหตุการณ์ความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติในรวันดาเป็นเรื่องสำคัญที่ควรศึกษาเพราะการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนเกือบ 1 ล้านคน ภายในระยะเวลา 2 เดือน และความขัดแย้งดังกล่าวก็ได้ทวีความรุนแรงโหดร้าย ส่งผลให้บรรดาประเทศต่าง ๆ ในชุมชนระหว่างประเทศให้ความสนใจและเข้ามาแก้ไขปัญหา และสหประชาชาติก็เป็นองค์การหลักที่ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาในรวันดาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีบรรดาประเทศอื่น ๆ เช่น ฝรั่งเศส และเบลเยียม หรือองค์การอื่น ๆ ให้ความช่วยเหลือเช่น สหภาพยุโรปตะวันตก และ องค์การเอกภาพแอฟริกา เป็นต้น แต่ก็ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือจัดการแก้ไขปัญหาในรวันดาจนประสบความสำเร็จได้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษบทบาทของสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา

1.3 การสำรวจวรรณกรรม

จากการสำรวจวรรณกรรมที่กล่าวถึงบทบาทสหประชาชาติในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดามีหนังสือที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ เล่มแรกผลิตโดยตรงจากสำนักข่าวสารข้อมูลของสหประชาชาติ คือหนังสือ The United Nations and Rwanda in 1993-1994 ได้กล่าวถึงเนื้อหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในรวันดา การเจรจาทำข้อตกลงรักษาสันติภาพระหว่าง 2 ชาติพันธุ์ การก่อตั้งองค์การของสหประชาชาติในการเข้าไปแก้ไขปัญหาและผลกระทบ และแนวทางพัฒนาประเทศหลังจากสงครามยุติ และครึ่งเล่มหลังได้มีการนำเสนอข้อมติต่างๆ ที่ใช้ในการประกอบการปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหาในรวันดา นอกจากนั้นหนังสือ The Blue Helmet: A review of United Nations Peace-Keeping ก็เป็นหนังสืออีกเล่มที่สหประชาชาติอำนวยความสะดวก เพื่ออธิบายปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในการปฏิบัติการช่วยเหลือการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา โดยกล่าวถึงปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ

เป็นหลัก และยังได้อธิบายบทบาทของปฏิบัติการรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทในประเทศอื่นๆ เพื่อนำมาใช้ในการเปรียบเทียบบทบาทการปฏิบัติการรักษาสันติภาพว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรในแต่ละที่ เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์สาเหตุความล้มเหลวและความสำเร็จของการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

นอกจากนั้นหนังสือ Historical Dictionary of Rwanda โดย Dorsey Learthen ได้อธิบายความเป็นมาของประเทศรวันดาได้โดยละเอียดเริ่มตั้งแต่ รวันดายุคเก่า รวันดาอยู่ภายใต้อาณานิคมเยอรมัน รวันดาที่ปกครองตนเองหลังจากได้รับเอกราช ไปจนถึงรวันดาในปัจจุบัน นอกจากนี้หนังสือที่ได้อธิบายความเป็นมาของรวันดาได้อย่างละเอียดมีอีกหลายเล่มเช่นกัน เช่น The Ultimate Crime โดย Linda Melvern หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา โดยเฉพาะประเด็นด้านความขัดแย้งทางเชื้อชาติสังคมนิยมและทวีความรุนแรงมากขึ้นจนส่งผลกระทบต่อเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กันอย่างโหดเหี้ยม หนังสือ Rwanda and Genocide in 20th Century โดย Alain Destexhe ได้เสนอมุมมองของผู้แต่งในการมองการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ใน รวันดา อันเนื่องมาจากสาเหตุภายในและต่างประเทศที่เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

หนังสือ The Shallow Graves of Rwanda โดย Durne Walter ได้นำเสนอเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในรวันดาออกมาอย่างชัดเจนโดยจะเน้นไปที่เหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กับบทบาทปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติที่เข้าไปแก้ไขปัญหาระหว่างเชื้อชาติได้อย่างประสบความสำเร็จในที่สุด

นอกจากนั้นหนังสือ The International Dimensions of Genocide in Rwanda โดย Arthur J. Klinghoffer ได้สะท้อนเหตุผลว่าเพราะเหตุใดปฏิบัติการโดยบรรดาประเทศต่างๆ และสหประชาชาติจึงไม่ประสบความสำเร็จ และยังได้สะท้อนแนวความคิดการเข้าไปแทรกแซงตามหลักมนุษยธรรม “Humanitarian Intervention” จากเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา และหนังสือ Debating European Security โดย Williem Van Eekelen ได้กล่าวถึงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสหภาพยุโรปหรือไม่ และส่งผลกระทบอย่างไร

หนังสือ Volunteers Against Conflict โดย Nat J.Colletta และ Michelle L.Cullen ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรวันดาส่งผลกระทบต่อภารกิจ สภาสันติภาพ สภามหาสมุทรของชาวรวันดาอย่างไร และผลกระทบหลังจากสงครามกลางเมืองดังกล่าวได้รับการแก้ไขโดย UNAMIR I และ UNAMIR II อย่างไร และหนังสือ Accountability for Human Right Atrocities in International

Law Beyond the Nuremburg Legacy โดย Steven R. Ratner และ Jason S. Abruins ได้อธิบายถึง บทบาทศาลที่พิจารณาคดีในรวันดาโดยมองในแง่ความผิดต่อหลักมนุษยธรรม และสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นความผิดอย่างรุนแรงตามกฎหมายระหว่างประเทศอย่างไร และหนังสือ International Criminals Law โดย Kringsak Kithchaisaree ได้อธิบายความเป็นมาของศาลระหว่างประเทศชั่วคราว(Ad Hoc International Tribunals and the International Criminal Court) โดยอธิบายว่าศาลระหว่างประเทศในรวันดาเกิดขึ้นมาได้อย่างไรและมีการตัดสินพิพากษาคดีในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาเช่นไร

1.4 สมมุติฐาน

สหประชาชาติเป็นปัจจัยหลักในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ระหว่างชนเผ่าตู่ตู่ และสตูในรวันดาในช่วงปี ค.ศ.1993-1994

1.5 กรอบความคิดในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์เรื่องบทบาทสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในรวันดา ผู้เขียนจะใช้กรอบความคิด 2 กรอบหลัก คือ กรอบความคิดเกี่ยวกับลัทธิอาณานิคมแบบเก่า และกรอบความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติ ดังนี้คือ

1.5.1 กรอบความคิดเกี่ยวกับลัทธิอาณานิคมแบบเก่า

อาณานิคม หมายถึง ดินแดนที่ได้ปกครองตัวเองอย่างสมบูรณ์ อำนาจในการ ปกครองส่วนใหญ่เป็นของรัฐที่เป็นผู้ปกครอง ในอาณานิคมบางแห่งประชาชนอาจได้รับสิทธิในการ ปกครองตัวเองในระดับท้องถิ่น แต่รัฐที่เป็นผู้ปกครองจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย และเป็นผู้บริหารกิจการของอาณานิคม โดยทั่วไปรัฐที่เป็นผู้ปกครองกับดินแดนที่เป็นอาณานิคมมักจะอยู่แยกห่างกัน และอาณานิคมส่วนมากมักจะเป็นแหล่งวัตถุดิบ ตลาดที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากรัฐที่เป็นผู้ปกครองและเป็นกองกำลังทางการทหารที่สำคัญให้แก่รัฐผู้ปกครอง²⁶

²⁶ รัชนิกร บุญหลง, ภูมิศาสตร์การเมือง(กรุงเทพฯ:โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์, ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 113.

ลัทธิอาณานิคม (Colonialism) หมายถึง กระบวนการที่รัฐหนึ่งเข้าไปปกครองดินแดนหนึ่งหรือหลายดินแดน เนื่องจากมีกำลังเหนือกว่า การปกครองนี้เป็นการปกครองที่ถาวรและเป็นที่ยอมรับของรัฐอื่น²⁷ ทั้งนี้ลัทธิอาณานิคมมีส่วนสำคัญในการนำเอาแนวคิดและทักษะต่างๆของยุโรปไปแพร่กระจายในอาณานิคมในส่วนต่างๆของโลก

ช่วงระยะเวลาการจับจองอาณานิคมแบ่งออกเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ปลายศตวรรษที่ 15 ประเทศที่บุกเบิกประเทศแรกคือ สเปน และโปรตุเกส โดยมีการกำหนดเส้นลองจิจูดที่ 50 องศาตะวันออกเป็นแนวแบ่งเขตอิทธิพลของโปรตุเกสและสเปน โดยโปรตุเกสมีสิทธิทางด้านตะวันออกของแนวนี้ คือด้านทวีปแอฟริกา ไปยังแหลมกู๊ดโฮป อินเดีย และเอเชีย สำหรับสเปนมีสิทธิทางด้านตะวันตกของแนวนี้คือด้านทวีปอเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้

ระยะที่ 2 ศตวรรษที่ 16 และ 17 เป็นการจับจองอาณานิคมส่วนใหญ่ทำกันในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ เช่นอังกฤษ ได้สหรัฐอเมริกา สเปนได้อาเจนติน่า และโปรตุเกสได้บราซิล

ระยะที่ 3 ปลายศตวรรษที่ 17 การจับจองอาณานิคมเริ่มเปลี่ยนมาทำกับทางทวีปเอเชียและหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก เช่น ฮอลันดาได้หมู่เกาะอินเดียตะวันออก หรืออินโดนีเซียในปัจจุบัน อังกฤษได้ปกครองอินเดีย พม่าและมลายู และฝรั่งเศสได้ปกครองบริเวณแถบอินโดจีน เป็นต้น

ระยะที่ 4 ศตวรรษที่ 19 การจับจองอาณานิคมเริ่มกระทำกันในแอฟริกา รัฐในยุโรปหลายรัฐเข้ามามีอาณานิคมมากขึ้น เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี เบลเยียม โดยเริ่มแรกอังกฤษและฝรั่งเศสมีการแข่งขันกัน อังกฤษมีอาณานิคมแทบจะทั่วโลกโดยมีอยู่ในทุกทวีป เช่น อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ เอเชีย แอฟริกา ออสเตรเลีย ส่วนฝรั่งเศสมีอาณานิคมในแอฟริกาและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือบริเวณแถบอินโดจีนแต่ต่อมาเยอรมนีเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมช่วงชิงความเป็นผู้ปกครองรัฐในบริเวณแอฟริกา

การแสวงหาอาณานิคมของเหล่าบรรดาประเทศรัฐผู้ปกครองอันเนื่องมาจากแรงจูงใจของดินแดนอาณานิคมพืงมีและรัฐผู้ปกครองพืงจะแย่งชิงไปยังรัฐของตน อย่างแรกคือ ทางด้านทรัพยากร วัตถุดิบ พืชผล แร่ธาตุตลอดจนกำลังทางการทหาร เช่น การเข้ามาเอาทาสและงาช้างในแอฟริกา เครื่องเทศในเอเชีย ทองคำและเงินจากอเมริกาเหนือ และได้ ทั้งนี้การเข้ามาตักตวงเอาผลประโยชน์ของผู้ปกครองโดยไม่คำนึงถึงประชาชนในอาณานิคมนิยมว่าจะมีความอยู่อย่างไร แต่ในระยะหลังเริ่มหันความสนใจพัฒนาอาณานิคมของตน เช่น การสร้างถนนหนทาง รถไฟ สาธารณสุข และการศึกษา

²⁷ เล่มเดียวกัน หน้า 114.

เป็นต้น แต่กระนั้นก็เป็นกรสร้างสาธารณูปโภคเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งทรัพยากร และ วัตถุประสงค์เหล่านั้นไปยังรัฐผู้ปกครอง อย่างที่สอง คือ อาณานิคมยังมีผลประโยชน์ทางด้านยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะในอาณานิคมที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลก็จะสามารถเอื้อประโยชน์ด้านการเป็นแหล่งพักเรือ ช่อมเรือ ที่พักรับเชื้อเพลิง และเสบียงอาหารสำหรับลูกเรือ และการมีอาณานิคมยังเป็นเครื่องที่แสดงถึงความมีอำนาจเพราะสามารถขยายอาณาเขตของรัฐตนออกไปยังรัฐที่เป็นอาณานิคม นอกจากนี้ยังสามารถระบายประชาชนของรัฐผู้ปกครองไปยังอาณานิคมของตน และในทางกลับกันก็ยังสามารถรับกำลังคนจากรัฐที่เป็นอาณานิคมเพื่อใช้ในกิจการทหารและโรงงานอุตสาหกรรมของรัฐผู้ปกครอง

ฝรั่งเศสมีอาณานิคมอยู่ในทวีปแอฟริกาและเอเชียโดยเฉพาะบริเวณอินโดจีน จุดประสงค์หลักในการครอบครองรัฐอาณานิคมของฝรั่งเศส คือ การช่วงชิงเอาผลประโยชน์ทางด้านทรัพยากร วัตถุประสงค์ และแรงงานของดินแดนที่เป็นอาณานิคมของตน การปกครองของฝรั่งเศสต่อประเทศอาณานิคมจะเป็นการปกครองโดยตรง กล่าวคือ ฝรั่งเศสเป็นผู้มีอำนาจเต็มที่ในการปกครอง ดินแดนที่อยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสจะมีประมุขของอาณานิคมเป็นข้าหลวงใหญ่ชาวฝรั่งเศส และคณะผู้บริหารระดับสูงเป็นชาวฝรั่งเศสแม้จะอนุญาตให้มีการปกครองโดยคนพื้นเมืองได้ในกรณีการปกครองหน่วยการเมืองเล็ก ๆ เท่านั้น นอกจากนี้ฝรั่งเศสยังได้นำเอาแนวคิดที่เป็นคำขวัญของการปฏิวัติฝรั่งเศส คือ เสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ มาปรับใช้ในหลักการปกครองอาณานิคมของฝรั่งเศส โดยจะถือว่าทุกคนมีความเสมอภาคกันไม่ว่าจะคนเชื้อชาติที่เป็นรัฐผู้ปกครองหรือรัฐอาณานิคมก็ตามถือว่าเสมอภาคกันหมด ไม่มีการถือผิว ไม่มีการแบ่งแยกกันด้วยผิว แต่จะแบ่งแยกกันด้วยวัฒนธรรมและ อารยธรรม ฝรั่งเศสมาเป็นเครื่องกำหนด กล่าวคือ ถ้าชาวพื้นเมืองคนใดสามารถปรับตัวให้ปฏิบัติตัวตามวัฒนธรรมฝรั่งเศสได้จะถือว่ามีความเจริญและได้โอกาสเท่าเทียมกันกับชาวฝรั่งเศส แต่ถ้าชาวพื้นเมืองใดไม่สามารถปรับตัวให้ปฏิบัติตัวตามวัฒนธรรมฝรั่งเศสได้จะถือว่าเป็นคนที่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่า ดังนั้นจึงถือได้ว่าการใช้วัฒนธรรมและอารยธรรมของฝรั่งเศสเป็นเครื่องกำหนดชนชั้นของชาวพื้นเมือง อาจกล่าวได้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความพยายามกลืนชาติ แต่กระนั้นความพยายามกลืนชาติของฝรั่งเศสก็ไม่ประสบความสำเร็จอันเนื่องมาจากอาณานิคมของฝรั่งเศสก็ล้วนแล้วแต่มีศาสนาและวัฒนธรรมสืบทอดกันมายาวนานกว่าวัฒนธรรมฝรั่งเศส โดยหลักการศาสนามีความสอดคล้องกับหลักกฎหมายส่งผลให้ชนพื้นเมืองไม่ให้ความสนใจและยินยอมเป็นคนที่อยู่ระดับที่ต่ำกว่าวัฒนธรรมและอารยธรรมแบบฝรั่งเศส

ในช่วงระยะเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จะเห็นได้ว่ารัฐผู้ปกครองอาณานิคมเริ่มมอบเอกราชคืนแก่อาณานิคมของตน อันเนื่องมาจากเหตุผลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเพราะการมีความเคลื่อนไหวเรียกร้องเอกราชภายในประเทศอาณานิคมเองหรือเป็นการที่รัฐผู้ปกครองมอบให้รัฐในอาณานิคมของตน

เป็นเอกราชด้วยความสมัครใจ ทั้งนี้การเปลี่ยนฐานะของดินแดนที่เคยเป็นอาณานิคมให้กลายเป็นรัฐเอกราชได้ก่อให้เกิดปัญหาภายในรัฐเหล่านั้นมากมายอันเนื่องมาจากรัฐผู้ปกครองได้ทำให้กลุ่มที่แตกต่างกันต้องมาอยู่รวมกันก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นศัตรูระหว่างกัน

แอฟริกาเป็นทวีปที่มีการแยกออกมาเป็นรัฐเอกราชจำนวนมากในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และปัญหาที่เกิดขึ้นทวีปดังกล่าวและได้รับเอกราชเป็นปัญหาความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ อันเนื่องมาจากความเป็น “พหุสังคม” กล่าวคือ การที่สังคมประกอบไปด้วยคนกลุ่มต่างๆ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะตน²⁸ ทำให้การอยู่ร่วมกันของคนในแอฟริกาไม่ราบรื่น อีกทั้งการแบ่งเขตแดนของแต่ละรัฐโดยผู้ปกครองที่เป็นชาวยุโรปก็มักจะแบ่งเขตแดนโดยไม่คำนึงถึงลักษณะทางชาติพันธุ์ในบริเวณต่างๆ ทำให้เกิดการแบ่งชาติพันธุ์เดียวกันออกจากกันและรวมความแตกต่างทางชาติพันธุ์หรือเป็นศัตรูกันมาอยู่ด้วยกันก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในทวีปแอฟริกายังคงคุกรุ่นอยู่ตลอดเวลา

ความแตกต่างระหว่างกลุ่มต่างๆ สามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบด้วยกันคือ²⁹

1. ความแตกต่างระหว่างชาวพื้นเมืองด้วยกัน เป็นความแตกต่างระหว่างชาวพื้นเมืองด้วยกันซึ่งจะพบในรัฐที่ผู้ปกครองเป็นชนผิวขาวไม่ได้ตั้งหลักแหล่งอยู่เป็นการถาวร เมื่อหมดอำนาจก็ได้ถอนตัวออกไป ความแตกต่างดังกล่าวจัดได้ว่าเป็นความแตกต่างทางชาติพันธุ์ นอกจากนั้นยังมีความแตกต่างในด้านความเป็นอยู่ซึ่งมีมาตรฐานแตกต่างกัน เช่น ในแอมเบียงเมืองหลวงคือ เมืองบันดูล มีมาตรฐานความเป็นอยู่แบบตะวันตกแต่เมื่อพ้นเมืองออกไป มาตรฐานความเป็นอยู่ก็มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

2. ความแตกต่างระหว่างชาวพื้นเมืองกับผู้ที่ไม่ใช่คนพื้นเมืองที่เข้ามาปกครองเป็นความแตกต่างระหว่างประชาชน 2 กลุ่มคือชนผิวขาว กับชนพื้นเมืองซึ่งชนผิวขาวมีจำนวนน้อยกว่า เมื่อเข้ามาก็จะแยกตัวโดยไม่ปะปนกับชนพื้นเมือง เนื่องจากชนผิวขาวถือตนว่าเป็นผู้ที่เจริญกว่ามีอารยธรรมวัฒนธรรมสูงกว่า จึงใช้วิธีการกดขี่กีดกันชาวพื้นเมืองด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ไม่ยินยอมให้มีสิทธิในการปกครอง ไม่ยินยอมให้มีโอกาสในการประกอบอาชีพเท่าเทียมกัน

โดยสรุป ประเทศวันดาก็มีลักษณะที่เป็นดินแดนที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐอื่นมาก่อน นั่นคือเบลเยียม โดยเบลเยียมได้เข้ามาปกครองต่อจากเยอรมนีและยังปกครองต่อเนื่องภายใต้ระบบภาวะ

²⁸ รัชนิกร บุญ-หลง, ภูมิศาสตร์การเมือง, หน้า 135.

²⁹ เล่มเดียวกัน .

ทรัพย์สินของสหประชาชาติ และเมื่อเบลเยียมได้มอบความเป็นเอกราชได้แบ่งรัฐที่ปกครองออกเป็น 2 รัฐ คือ รัฐรวันดา และรัฐบุรุนดี โดยการแบ่งออกเป็น 2 รัฐดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการแบ่งรัฐโดยไม่พิจารณา ลักษณะทางชาติพันธุ์ เพราะทั้ง 2 รัฐต่างก็ประกอบไปด้วยคน 2 ชาติพันธุ์อาศัยอยู่ปะปนกันส่งผลให้มีข้อพิพาทกันอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังมีบทบาทของฝรั่งเศสที่พยายามเข้ามาจัดการแก้ไขข้อพิพาทในเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาอันเนื่องมาจากฝรั่งเศสมีอาณานิคมใน แอฟริกาอยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีความต้องการได้รัฐรวันดาเป็นรัฐภายใต้การปกครองเพื่อขยายดินแดนที่เป็นอาณานิคมของตนออกไป ความต้องการด้านทรัพยากร วัตถุดิบและแรงงานคน และความต้องการกลืนชาติของฝรั่งเศสในดินแดนแถบนี้ จากความพยายามถ่ายทอดภาษา และวัฒนธรรมของฝรั่งเศสแก่อาณานิคมของตนในแอฟริกา จะเห็นได้ว่ารัฐในแอฟริกาสามารถรวมกลุ่มชาวแอฟริกาผู้พูดภาษาฝรั่งเศสเป็นองค์การหนึ่งที่มีบทบาทในการแก้ไขข้อพิพาทในแอฟริการวมทั้งในเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา

1.5.2. กรอบความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ

การรักษาสันติภาพ หมายถึง การป้องกัน การหยุดยั้ง การบรรเทา และการทำให้เป็นการปรองดองระหว่างรัฐหรือภายในรัฐยุติโดยผ่านการวิधिकการของการแทรกแซงโดยสันติของฝ่ายที่สาม ซึ่งมีการเตรียมการและอำนวยความสะดวกโดยนานาชาติด้วยการใช้กำลังทหาร ตำรวจ และพลเรือนจากนานาประเทศ เพื่อนำมาและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ³⁰

แนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peacekeeping Operation) ได้เริ่มเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากวิกฤตการณ์เกาหลีปี ค.ศ.1950 เนื่องจากคณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เพราะมีการใช้สิทธิยับยั้งโดยสหภาพโซเวียต สหรัฐอเมริกาจึงเสนอญัตติเข้าสู่ที่ประชุมสมัชชาเพื่อพิจารณาการเพิ่มบทบาทของสมัชชาในการดำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ แทนที่คณะมนตรีความมั่นคงระหว่างประเทศ ในกรณีที่คณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบหลักของตนได้และสมัชชาก็ได้มีมติออกมาเรียกว่า มติแห่งการรวมกันเพื่อสันติ "The Uniting for Peace Resolution"³¹ หรือ "Acheson Resolution"³² ตั้งนั้นเมื่อใดก็ตามที่คณะมนตรี

³⁰ ณัฐนิภา บุรุษพัฒน์, "สหประชาชาติกับการฟื้นฟูสันติภาพและการจัดตั้งรัฐบาลในกัมพูชา"(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 6.

³¹ มติแห่งการรวมกันเพื่อสันติภาพ คือ ถ้าคณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก ๆ (Primary-Responsible) ในด้านการดำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศอันเกิดจากการกระทำที่คุกคามต่อสันติภาพ การทำลายสันติภาพและการกระทำการุณ สหประชาชาติจะมีสิทธิในการพิจารณาเรื่องนั้น

ความมั่นคงไม่สามารถลงมติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากการใช้สิทธิยับยั้งโดยสมาชิกถาวร หรือการขาดความเป็นเอกฉันท์ของสมาชิกถาวร สมาชิกสามารถนำเรื่องนั้นมาพิจารณาในสมัชชาได้ โดยสมัชชาได้ตั้งคณะกรรมการสิทธิการสังเกตการณ์สันติภาพเพื่อสอบหาข้อเท็จจริงและให้ข้อเสนอแนะแก่มัชชา และคณะกรรมการมาตรการร่วมกัน เพื่อประสานการปฏิบัติของรัฐสมาชิกตามคำแนะนำของสมัชชาในกรณีที่มีการทำลายสันติภาพ³³

อย่างไรก็ตามแม้สภาพไซเวียตจะได้อยู่ต่อศาลโลกในด้านบทบาทหน้าที่ของสมัชชาต่อกฎบัตรสหประชาชาติมาตรา 11 และ 12 ว่าด้วยการจัดกองกำลังสหประชาชาติเป็นอำนาจผูกขาด(Exclusive Authority)ของคณะมนตรีความมั่นคงตามที่กำหนดไว้ในหมวดที่ 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ³⁴ ผลปรากฏว่าศาลยุติธรรมระหว่างประเทศไม่ได้แสดงความเห็นอย่างชัดเจนว่ามติแห่งการรวมกันเพื่อสันติภาพจะทำให้สมัชชาได้รับอำนาจในการจัดกองกำลังอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพียงแต่ศาลได้ชี้แจงว่ากฎบัตรมิได้ห้ามสมัชชาให้คำแนะนำ เพราะข้อจำกัดตามมาตรา 11 หมายความว่าถึงการค้าเนินการบีบบังคับซึ่งมีลักษณะเป็นการดำเนินมาตรการบีบบังคับต่อรัฐ แต่การที่สมัชชาดำเนินมาตรการด้านกองกำลังของสหประชาชาติตามทัศนะของศาลมิได้เป็นการดำเนินการบีบบังคับ แต่เป็นเพียงมาตรการที่สมัชชาให้คำแนะนำดังนั้นสมัชชาต้องจำกัดตัวเองให้อยู่เพียงการให้คำแนะนำผ่านมาตรการต่าง ๆ ภายใต้เงื่อนไขมาตรา 14 ของกฎบัตรสหประชาชาติแต่ไม่ใช่เกี่ยวกับการดำเนินการบีบบังคับต่อรัฐ นอกจากนี้ด้านคณะมนตรีความมั่นคงก็มีอำนาจในลักษณะที่เป็นเพียงหน้าที่หลักในด้านจัดกองกำลังไม่ใช่อำนาจหน้าที่ในลักษณะแบบผูกขาด

ในช่วงสงครามเย็นสมัชชาได้รับเรื่องที่ไม่สามารถมีมติในคณะมนตรีความมั่นคงมาพิจารณาภายใต้อำนาจตาม "Uniting For Peace" หลายครั้งและมีการแนะนำให้ใช้กำลังดังกล่าวถือเป็นการใช้กำลังเพื่อปฏิบัติการรักษาสันติภาพ อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ได้มีการตกลงระหว่างสมัชชากับคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับเรื่องปฏิบัติการรักษาสันติภาพโดยถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้กองกำลังทหารให้คณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาและถ้าเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับกองกำลังทหาร เช่น เรื่อง

โดยทันที โดยมุ่งหมายให้คำแนะนำแก่สมาชิกเกี่ยวกับการใช้มาตรการร่วมกัน และการใช้กำลังอาวุธ เมื่อจำเป็นในกรณีที่มีการทำลายสันติภาพหรือมีกรกระทำอันเป็นการรุกราน

³² สมพงษ์ ชูมาก, การปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ 1948-1995(กรุงเทพฯ:ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 9-10.

³³ สมพงษ์ ชูมาก, องค์การระหว่างประเทศ: สันนิบาตชาติ สหประชาชาติ(กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), หน้า120.

³⁴ เล่มเดียวกัน.

การควบคุมการเลือกตั้ง การปกป้องสิทธิมนุษยชน และการช่วยเหลือในการฟื้นฟูบูรณะให้เป็นอำนาจของสมัชชาที่จะพิจารณา

สำหรับปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในวันดาประกอบด้วยปฏิบัติการ UNOMUR เป็นการให้การสังเกตการณ์โดยไม่ใช้กองกำลังและ ปฏิบัติการ UNAMIR เป็นการปฏิบัติการโดยใช้กองกำลังทางการทหารเข้าไปดำเนินการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ในวันดา ทั้งนี้ การปฏิบัติการทางการทหารในตอนแรกของ UNAMIR มีความจำเป็นต้องถอนกองกำลังทหารออกมา เพราะมีการคาดคะเนเตรียมกองกำลังอย่างไม่เหมาะสม อีกทั้งประเทศสมาชิกใน UNAMIR ก็มีความต้องการถอนกองกำลังโดยฉับพลันอันเนื่องมาจากเห็นสัญญาณบ่งชี้ถึงความล้มเหลวของปฏิบัติการ และแสดงว่าปฏิบัติการ UNAMIR ที่มีการใช้กองกำลังทหารทำให้สถานการณ์มีความรุนแรงมากขึ้น แต่กระนั้น UNAMIR ก็เข้าไปจัดการแก้ไขปัญหาอีกครั้งโดยใช้กองกำลังทางการทหารซึ่งถือเป็นมาตรการที่ใช้กำลังซึ่งอยู่ภายใต้คำแนะนำของคณะมนตรีความมั่นคงเพื่อให้มีการประนีประนอมระหว่างชาติพันธุ์ นอกจากนั้นยังให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้าน มาตรการดังกล่าวส่งผลให้สถานการณ์มีความคลี่คลายลงไปในทางที่ดีขึ้น และสามารถยุติความรุนแรงได้ในที่สุด

1.6 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างความเข้าใจลักษณะของความขัดแย้งระหว่าง 2 ชาติพันธุ์ ระหว่างชนเผ่าตุ๊ดซีและฮูตูให้ชัดเจนมากขึ้น
2. เพื่ออธิบายบทบาทของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในวันดา
3. เพื่ออธิบายการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของประเทศประชาคมระหว่างประเทศที่เข้ามาจัดการร่วมแก้ไขข้อพิพาทระหว่างทั้ง 2 ชาติพันธุ์ในวันดา

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ความรู้ที่ได้จากการศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในลักษณะเดียวกัน
2. ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในโลกปัจจุบัน
3. เป็นองค์ความรู้ที่ใหม่ที่ควรจะได้รับทราบอย่างกว้างขวาง

1.8 วิธีการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนจะใช้วิธีการดำเนินงานวิจัยในเชิงพรรณนาโดยใช้เอกสารเป็นหลัก ทั้งจากหนังสือ บทความทางวิชาการ ความคิดเห็นของนักวิชาการ ซ้อมติ สนธิสัญญาข้อตกลงของสหประชาชาติ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ประกอบกับการสอบถามบุคคลที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในความสัมพันธ์ ในเรื่องบทบาทของกองกำลังรักษาความมั่นคงของสหประชาชาติและประเทศวันดา

1.9 ขอบเขตการศึกษา

จุดประสงค์ของวิทยานิพนธ์นี้คือการศึกษาบทบาทของสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ระหว่าง 2 ชาติพันธุ์ ตูดีซี และฮูตู ในวันดา ระหว่างปี ค.ศ. 1993-1994

1.10 วิธีการนำเสนอ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 บทดังนี้

- บทที่ 1** เป็นบทนำซึ่งกล่าวถึงสภาพปัญหา สมมุติฐาน กรอบความคิด วัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา วิธีการนำเสนอ และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- บทที่ 2** อธิบายประวัติและความเป็นมาของความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติในวันดา
- บทที่ 3** อธิบายบทบาทของสหประชาชาติ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในวันดา ผลของการปฏิบัติการและปัจจัยที่ผลักดันให้การปฏิบัติประสบความสำเร็จ
- บทที่ 4** กล่าวถึงบทบาทของเหล่าประเทศประชาคมระหว่างประเทศที่เข้ามาร่วมแก้ไขข้อพิพาทระหว่างเชื้อชาติในวันดา ผลของการปฏิบัติการและปัจจัยที่ผลักดันให้ไม่ประสบความสำเร็จ
- บทที่ 5** เป็นบทสรุปและวิเคราะห์

บทที่ 2

ประวัติของความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติในรวันดา

ปีค.ศ.1930 และค.ศ.1940 เมื่อเยอรมนีและโปแลนด์มีแนวคิดต่อต้านพวกซีมิติก (anti-Semitic) โดยที่ฮิตเลอร์และนาซีพยายามจะลดจำนวนพวกยิวและยูดาเยน (Jew and Judaism) ในยุโรปลงด้วยการให้ทหารของฮิตเลอร์ฆ่าชนชาติยิวที่ถูกรังแกว่าเป็นพวกที่กระทำตัวไม่ดี ส่งผลให้คร่าชีวิตคนเป็นจำนวนมาก แม้กระทั่งผู้หญิงและเด็กด้วยวิธีการอันโหดร้าย เช่นการอบด้วยแก๊สมรณะเป็นต้น เหตุการณ์ครั้งนี้เรียกว่าเป็นเหตุการณ์โฮโลคาสต์ (Holocausts) หมายถึงความรุนแรงต่อชีวิตมนุษย์ โดยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งจัดว่าเป็นตัวอย่าง การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของชาติพันธุ์ ต่อมาชนชาติยิวจำนวนหนึ่งต้องอพยพมาตั้งถิ่นฐานยังดินแดนปาเลสไตน์ก่อให้เกิดความขัดแย้งในตะวันออกกลางจนถึงปัจจุบัน และในปี ค.ศ.1994 ความรุนแรงที่เลวร้ายยิ่งกว่าโฮโลคาสต์ก็ได้เกิดขึ้น เป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ระหว่างชาติพันธุ์ในรวันดา มีผู้เสียชีวิตจำนวนมากถึง 800,000 คนถึง 1 ล้านคนในช่วงเวลาไม่กี่สัปดาห์ นับเป็นความหายนะต่อมนุษยชาติอย่างแท้จริง ยิ่งกว่านั้นยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในด้านการพิทักษ์ความรุนแรงต่อมนุษยธรรมอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นสหประชาชาติหรือหน่วยงานของเหล่าประชาคมระหว่างประเทศอื่นๆ จนทำให้เกิดความสงสัยถึงบทบาทในอนาคตของหน่วยงานดังกล่าวนี้

ในบทนี้จะกล่าวถึงรายละเอียด ความเป็นมาและสภาพสังคมระหว่างชน 2 ชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในรวันดาอันเป็นสาเหตุการสะสมความโกรธแค้นระหว่างกันจนทำให้เกิดการทำสงครามกลางเมืองในช่วงแรกและกลายเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ด้วยวิธีการที่โหดเหี้ยมในที่สุด ทั้งนี้ในการนำเสนอได้แบ่งออกเป็น ช่วงต้นกำเนิดของชาติพันธุ์ สภาพสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ในช่วงก่อนตกเป็นอาณานิคมและหลังตกเป็นอาณานิคม ตลอดจนจนวนความรุนแรงจนนำไปสู่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ โดยในส่วนแรกสุดนี้จะขออธิบายความหมาย ลักษณะและสาเหตุของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ก่อน เพื่อสร้างความเข้าใจด้านความหมายและลักษณะของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้อย่างชัดเจน

2.1 ความหมายของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ในปี ค.ศ.1944 นาย ราฟาเอล เล็มคิน (Raphael Lemkin) ทนายความชาวโปแลนด์ ได้บัญญัติคำว่า การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ขึ้นมาจากการศึกษาเกี่ยวกับการครอบครองยุโรปของรัฐที่เป็นฝ่ายแพ้ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จะสิ้นสุดลง เพื่อกล่าวหาและลงโทษพวกนาซีในการก่ออาชญากรรมที่ศาลนูเรมเบิร์ก (Nuremberg) ซึ่งเป็นศาลที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อกรณีดังกล่าวโดยเฉพาะในการตัดสินอาชญากรรมสงครามที่ใช้ความรุนแรงในการทำลายชีวิตมนุษย์จำนวนมาก ทั้งนี้กรณีดังกล่าวนับเป็นหนึ่งในเหตุการณ์ที่สำคัญของประวัติศาสตร์โลก ต่อมาอนุสัญญาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ปี ค.ศ.1948 (Genocidal Convention)¹ ได้ให้คำอธิบายไว้ว่าการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (genocide) เป็นการกระทำหรือรูปแบบของการกระทำอันโหดร้ายต่อมนุษยธรรม

หลังจากนั้นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้อนุมัติการทำข้อตกลงอนุสัญญาการป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งมีผลบังคับใช้ในเดือนมกราคม ค.ศ.1951 และได้อธิบายคำว่า การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ไว้ในมาตรา 2 ของอนุสัญญาการป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ดังนี้²

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ คือ การกระทำด้วยความตั้งใจที่จะทำลายชีวิตคนในชาติ ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ หรือกลุ่มทางศาสนาทั้งหมดหรือบางส่วนเช่น

1. การฆ่าสมาชิกของกลุ่ม
2. การทำร้ายร่างกายและจิตใจสมาชิกของกลุ่มอย่างรุนแรง
3. การตั้งใจให้ได้รับความเจ็บปวดต่อกลุ่มที่สร้างเงื่อนไขเพื่อทำร้ายร่างกายอาจจะเป็นบางส่วนหรือทั้งหมด
4. การวางมาตรการป้องกันการเกิดภายในกลุ่ม
5. การโยกย้ายเด็กของกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง

¹ ชื่อที่เป็นทางการของอนุสัญญานี้คือ The Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide ได้รับความเห็นชอบโดยสมัชชาสหประชาชาติเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ.1948

² Steven.R Rather and Jason.S Abrams, Accountability for Human Rights: Atrocities in International Law Beyond the Nuremberg Legacy (London:Oxford University Press,2001),p.29.

ส่วนประกอบหลักของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จะประกอบด้วย 3 ส่วนหลักๆ คือ

- 1.) การกระทำอย่างน้อยที่สุดหนึ่งการกระทำที่ปรากฏในมาตราที่ 2 ของอนุสัญญาการป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์
- 2.) ทิศทางของการกระทำจะเป็นทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามที่ปรากฏในมาตราที่ 2 ของอนุสัญญาการป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์
- 3.) ความตั้งใจที่จะทำลายทั้งหมดหรือบางส่วนของกลุ่ม

จากพจนานุกรมเพนกวินด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (The Penguin Dictionary of International Relations)³ ได้กล่าวถึงความหมายของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เป็นการทำลายทั้งหมดหรือบางส่วน, ต่อชาติพันธุ์ เชื้อชาติหรือกลุ่มทางศาสนา รวมไปถึงการทำลายชีวิต การทำให้เกิดบาดแผลที่สาหัส ทำให้กลุ่มเหล่านั้นต้องตกอยู่ในสภาพถูกทำร้ายร่างกาย และการทำลายจิตใจต่อสมาชิกของกลุ่ม รวมทั้งความพยายามที่จะไม่ให้สมาชิกของกลุ่มตั้งครอบครัว และการโยกย้ายอินเด็กลงไปยังอีกกลุ่ม

จากหนังสือ แนวความคิดหลักด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations: The Key Concepts)⁴ ได้กล่าวถึงลักษณะทางภาษาของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์หมายถึงความพยายามล้างบุคคลออกจากการเป็นสัญชาติ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ หรือศาสนา ยีนส์(genes)เป็นคำมาจากภาษากรีกซึ่งหมายความว่าเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ และคำว่า ไซด์ (cide)เป็นภาษาลาตินซึ่งหมายถึงการฆ่า สำหรับในด้านรัฐศาสตร์คำว่า การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มักจะนำมาอธิบายการฆ่าขนาดใหญ่ โดยมีจุดประสงค์เพื่อทำลายกลุ่มคนต่างๆโดยเฉพาอย่างยิ่งด้านความเป็นมนุษย์หรือ ทำลายความสามารถในการดำรงชีวิต ตัวอย่างเช่นการบังคับการไม่ให้สตรีตั้งครอบครัว การข่มขืนหมู่ การทำร้ายจิตใจ และการทรมานทางร่างกาย การเนรเทศ การให้ไปตั้งรกรากใหม่ และการกวาดล้างทางชาติพันธุ์(ethnic cleansing)

โดยสรุปการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์หมายถึง การกระทำที่ทำลายความเป็นมนุษย์อย่างไว้มนุษยธรรม ซึ่งอาจจะเป็นการฆ่าล้างมวลชนขนาดใหญ่ทำให้พลเมืองตายเป็นจำนวนมาก พลเมืองที่ตายอาจเป็น

³ Graham Evans and Jeffrey Newnham, The Penguin Dictionary of International Relations(London: Penguin Books Ltd.,1998), p.197.

⁴ Martin Griffiths and Terry O'Callaghan,International Relations: The Key Concepts(London: Routledge,2002),p.118.

คนละชนเผ่ากับผู้ที่ฆ่าหรือเป็นชนชาติเดียวกันแต่ยึดถืออุดมการณ์ทางการเมืองต่างกันกับผู้ฆ่า โดยจุดประสงค์ของการฆ่าก็เพื่อล้างกลุ่มชนดังกล่าวให้หมดสิ้นไปจากโลก

ในศตวรรษที่ 20 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งขอบเขต และแนวทาง มีการถ่ายทอดพฤติกรรมของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ตั้งแต่ในอดีตมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และมีความเกี่ยวข้องกับ สงคราม อาณานิคม จักรวรรดินิยมและความขัดแย้ง แต่ปัจจุบันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มีความเกี่ยวข้องกับการทำลายกลุ่มพลเมืองที่เฉพาะเจาะจงขึ้น และมีความเกี่ยวข้องกับ ชาตินิยม การสร้างชาติ และการสร้างประชาคมทางการเมือง

ลักษณะของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ต้องประกอบไปด้วย 2 ลักษณะดังนี้คือ **พฤติกรรมโดยตรงที่กระทำโดยตัวบุคคลนั้น ๆ และพฤติกรรมของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มวลชนจำนวนมาก (mass killings)** ซึ่งส่งผลให้มีการอพยพพลัดถิ่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้ดำเนินมาตลอดเวลาในประวัติศาสตร์ สำหรับลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของศตวรรษที่ 20 คือ ขนาดของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เป็นไปในลักษณะที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนคือมีพลเมืองตายอย่างมหาศาล และเป็นลักษณะการกระทำเป็นระบบมากขึ้น และจำนวนผู้กระทำก็มากขึ้นด้วย⁵

สาเหตุการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อาจจะมาจากความแตกต่างทางชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ทำให้มีการรังเกียจชนต่างชาติพันธุ์ที่มีจำนวนน้อยกว่า ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ชาวเชิร์บฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวโคโซโวก่อนที่ทั้งสองรัฐจะแยกเป็นรัฐอิสระได้ในที่สุด จากตัวอย่างดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นถึงรูปแบบพฤติกรรมของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ต่อประชาชนภายในรัฐ (autogenocide) ทั้งนี้ผู้กระทำมีเจตนาอย่างชัดเจนในการกระทำดังกล่าวอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางชาติพันธุ์ โดยจะขออธิบายสาเหตุหลักๆ ของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์คือ ความรู้สึกทางชาตินิยมของพวกชาติพันธุ์เดียวกันโดยรังเกียจชนต่างชาติพันธุ์ การไม่ได้รับอนุญาตให้นับถือศาสนาเดียวกัน และการเผชิญหน้าทางอุดมการณ์ การตั้งรกรากต่อสู้เพื่ออำนาจทางการเมือง จากหลายๆสาเหตุดังกล่าว การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จึงส่งผลให้เกิดความกลัวและความรู้สึกไม่มั่นคงในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดความตกต่ำทางเศรษฐกิจ สงครามกลางเมือง และความไม่มั่นคงทางการเมือง⁶

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

นอกจากการอธิบายความหมายของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และการพิจารณาลักษณะและสาเหตุของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์แล้ว ยังต้องพิจารณาถึงจุดประสงค์ในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ด้วย ดังเช่นกรณีการโจมตีด้วยอาวุธนิวเคลียร์ที่เมืองฮิโรชิมา และนางาซากิ ประเทศญี่ปุ่น มีการอธิบายว่าไม่ได้เป็นลักษณะการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ด้วยเหตุผลจากลักษณะที่มีการฆ่าล้างพลเมืองเป็นจำนวนมาก (mass killing of civilians) เท่านั้น ทั้งนี้จะต้องพิจารณาในหลายปัจจัยโดยเฉพาะสาเหตุและจุดประสงค์ของการกระทำด้วย เพราะการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จะต้องมีสาเหตุจากความขัดแย้งอันเนื่องมาจากมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ที่ต่างกันและมาอาศัยอยู่ร่วมกันในชาติเดียวกัน แต่กรณีเหตุการณ์ในญี่ปุ่นเป็นการกระทำจากภายนอกประเทศที่ไม่มีความขัดแย้งทางชาติพันธุ์และไม่ใช้คนในชาติเดียวกัน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงจุดประสงค์ของการกระทำ เช่น เพื่อการขับไล่ชาติพันธุ์ที่แตกต่างให้ออกไปจากประเทศนั้น เป็นต้น สำหรับกรณีเหตุการณ์วางระเบิดนิวเคลียร์ที่ฮิโรชิมาและ นางาซากิในญี่ปุ่นเป็นการมุ่งหวังเพื่อการทำลายล้างซึ่ง นับได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญในการเริ่มใช้อาวุธนิวเคลียร์ประหารกัน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ โดยสรุปการวางระเบิดนิวเคลียร์ที่ญี่ปุ่นเป็นรูปแบบการทำลายล้างจำนวนมาก เพราะเป็นรูปแบบการกระทำการทำลายล้างอย่างไม่มีข้อจำกัด (Ominicide) แต่เพราะไม่มีการเลือกเหยื่อที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันจึงไม่ใช่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ทั้งยังสามารถมองได้ว่าเป็นลักษณะเช่นเดียวกับการกระทำที่เป็นความรุนแรงอย่างสุดขีดเช่นเดียวกับการเกิดสงคราม เป็นต้น⁷

ดังนั้นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์สามารถกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่เลวร้ายและสะเทือนขวัญที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ต่อมนุษยธรรมและการรับรู้ของประชาคมระหว่างประเทศ ถือเป็นคดีความที่ต้องตัดสิน ช่วงเวลาแรกของการพิจารณาคดีที่ศาลนูเรมเบิร์ก ต่อกรณีผู้ที่กระทำผิดในคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่มีกฎหมายภายในประเทศเพื่อปกป้องพลเมืองของตนจากการจับตัวและจากการนำไปพิจารณาคดีของศาลระหว่างประเทศต่อบุคคลที่สงสัยว่าเป็นผู้ก่อคดีที่ต่อต้านความมีมนุษยธรรม แม้ประเทศเหล่านั้นจะสนับสนุนทั้งอนุสัญญาการป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และปฏิญญาสากล (Universal Declaration) เรื่องสิทธิมนุษยชน แต่ก็ยังมีอุปสรรคและความยากลำบากในการจับตัวผู้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากการอ้างถึงอำนาจอธิปไตยของประชาชนในชาตินั้นๆ ที่ชาติอื่นๆไม่สามารถเข้ามาเกี่ยวข้องตัดสินคดีแก่บุคคลภายในชาตินั้นๆได้ ถึงแม้จะมีบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการฆ่าล้างจำนวนมากเช่น ฮูตูในรวันดา และบอสเนียนมุสลิม(Bosnians Muslims)ในอดีตยูโกสลาเวีย แต่มีผู้ที่ถูกจับในฐานะอาชญากรมีจำนวนน้อยมากที่จะนำมาพิจารณาคดี และถูกลงโทษ จึงเป็นข้อจำกัดในการที่จะหยุดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ก่อนที่จะเกิด

⁷ Ibid.,p120.

ขึ้นและลงโทษผู้ที่กระทำผิดเมื่อเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เกิดขึ้น ข้อจำกัดด้านแนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยของบรรดาระัฐต่างๆ ดังนั้นขณะที่อีกประการหนึ่งอำนาจอธิปไตยยังคงเป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดขอบเขตของกฎหมายในเวทีระหว่างประเทศ การป้องกันและการลงโทษอาชญากรรม ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จึงประสบความสำเร็จได้ยาก การมีส่วนร่วมในการตอบโต้การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โดยประชาคมระหว่างประเทศยังคงดำเนินไปอย่างช้าๆ ตัวอย่างเช่นในปีค.ศ.1994 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติใช้เวลา 3 เดือน ตัดสินคดีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของประชากรตุตซีในรวันดา ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากที่พลเมือง รวันดาตายมากกว่า 800,000 คนภายใน 3 สัปดาห์ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อย่างเป็นระบบที่รวันดาเกิดขึ้นท่ามกลางประชาคมระหว่างประเทศที่ตระหนักถึงความรุนแรงแต่กลับ ไม่มีใครกล้าให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นความรู้สึกผิดพลาดต่อการกระทำดังกล่าว ถึงแม้ประธานาธิบดีบิล คลินตันแห่งสหรัฐอเมริกา ก็สามารถดำเนินการเพียงแค่ช่วยเหลือบรรเทาคนที่ได้รับบาดเจ็บเท่านั้น และยังไม่มีความชัดเจนว่าถึงประชาคมระหว่างประเทศจะช่วยให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไปได้

2.2 ความเป็นมาของชาติพันธุ์ ฮูตูและตุตซี

ผู้ที่ค้นพบดินแดนรวันดาเมื่อมาถึงครั้งแรกพบว่าประชากรที่อาศัยอยู่ ณ ดินแดนรวันดามีลักษณะทางภาษาและทางวัฒนธรรมที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแม้จะสามารถแบ่งความแตกต่างลักษณะทางกายภาพออกเป็น 3 กลุ่ม ฮูตู(Hutu) ตุตซี (Tutsi) และ ทวา(Twa) กลุ่มชนชาติเหล่านี้เป็นพลเมืองที่มักจะถูกเรียกรวมกันว่าชนเผ่าแห่งรวันดา โดยใช้ภาษาท้องถิ่นคินยารวันดา (Kinyarwanda) ร่วมกัน อาศัยอยู่ร่วมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเป็นดินแดนของฮูตู (Hutuland)และดินแดนของตุตซี (Tutsiland) และมักจะพบว่ามี การแต่งงานระหว่างชนชาติทั้งสอง ทั้งๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพ และชนชั้นทางสังคมที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยแต่ละกลุ่มต่างมีลักษณะทางกายภาพโดยเฉลี่ยที่โดดเด่น อย่างไรก็ตามแม้คนที่ไม่เป็นสมาชิกของอีกชนเผ่าหนึ่ง แต่ก็ได้มีการปฏิบัติตามซึ่งกันและกัน สำหรับชนชาติทวานั้นมีเพียงร้อยละ 1 หรือน้อยกว่านั้นและมักจะถูกเรียกว่าเป็นกลุ่มปิกมัว(Pygmoids) เป็นผู้ที่ไม่อยู่ในฐานะอยู่ร่วมกันกับชนเผ่าตุตซีและฮูตู โดยกลุ่มปิกมัวอยู่เพื่อการล่าสัตว์ในป่าหรือไม่ก็ดำรงตำแหน่งในระดับสูงและรวมถึงการเป็นกษัตริย์(ซึ่งมีน้อยมาก) กระนั้นงานของพวกเขาเป็นงานที่มีลักษณะไม่น่าสนใจและไม่สำคัญ สำหรับชนเผ่าฮูตูเป็นเผ่าพันธุ์ที่มีจำนวนมากที่สุดของประชากรทั้งหมด ประกอบอาชีพเป็นชาวนาและเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ ในช่วงศตวรรษที่ 19 การปกครองระหว่างชนเผ่าทั้ง 3 ในช่วงก่อนตกเป็นอาณานิคมจะเป็นการปกครองตามความประทับใจในด้านลักษณะทางกายภาพของชนชาตินั้นๆ ซึ่งมีความประทับใจและความเชื่อลักษณะกายภาพของ

ชนเผ่าตูดซีที่ควรจะเป็นชนเผ่าผู้ปกครอง ในความคิดเห็นของนักมานุษยวิทยามองว่าเป็นสิ่งที่น่าจะนำไปสู่การทำให้เกิดทฤษฎีของชนเผ่าผู้ปกครอง

2.2.1 ลักษณะทางกายภาพของชาวรวันดา กลุ่มทั้ง 3 กลุ่มมีการกล่าวอ้างอิงไว้ดังนี้⁸

1. **ชนเผ่าทวา:** (Batwa⁹) โดยลักษณะทางกายภาพเป็นชนเผ่าที่มีคุณสมบัติที่ดี ตัวเล็ก เตี้ย แต่หนา มีกล้ามเนื้อและเต็มไปด้วยขนที่หน้าอก มีใบหน้าที่แบนเหมือนลิงและจมูกขนาดใหญ่ มีรูปร่างคล้ายๆ ลิงที่เป็นผู้ล่าในป่า

2. **ชนเผ่าฮูตู:** บาฮูตู (Bahutu) ลักษณะทางกายภาพมีลักษณะเป็นแบบชาวบันตู (Bantu) หรือที่เรียกว่าตันกันยิกา(Tanganyiga)มีลักษณะตัวเตี้ย และหนา มีศีรษะขนาดใหญ่ จมูกกว้าง ปากหนา จิตใจดี อัจฉริยะดีมีชีวิตชีวา ชอบการแสดงออกถึงความสุข เป็นผู้ที่ชอบความสนุกสนาน หัวเราะและดำเนินชีวิตเรียบง่าย

3. **ชนเผ่าตูดซี:** ชาว บาตูดซี (Batutsi) เป็นชนชาติที่ดี ไม่มีลักษณะอะไรที่เป็นนิโกรนอกจากสีผิวของพวกเขา รูปร่างลักษณะดี เขาจะตัวสูง 1.80 เมตรเป็นอย่างน้อย โดยปกติจะสูงถึง 1.90 เมตรหรือมากกว่านั้น จึงมีลักษณะที่ผอมซึ่งเป็นลักษณะที่สามารถสังเกตได้ชัดเจน รูปร่างคม คิ้วสูง จมูกเรียว และปากสวย ฟันเป็นประกาย ชนเผ่าตูดซีมีความฉลาดและมีชีวิตชีวา ตูดซีมักจะแสดงออกถึงความสุภาพ และมีการศึกษาดี ซึ่งหายากท่ามกลางบุคคลที่เป็นชนเผ่าบรรพกาล มีลักษณะเป็นผู้นำโดยกำเนิดตามธรรมชาติ สามารถควบคุมตัวเองได้ดี มีความสามารถในด้านการคำนวณ และความสามารถที่จะปรับตัวได้ดี ดังนั้นลักษณะทางกายภาพดังกล่าวเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงต้นกำเนิดของพวกเขาว่ามาจากพวกซีมิติก (Semitic) ที่มีลักษณะความฉลาดแบบเดียวกัน

ชาวยุโรปที่เข้ามาเป็นเจ้าของอาณานิคมมีความประทับใจในลักษณะทางกายภาพของตูดซีที่มีลักษณะดีเกินกว่าที่จะเป็นพวกเดียวกับนิโกร นอกจากความแตกต่างของชนเผ่าตูดซีและชนเผ่าฮูตูใน

⁸ Gerard Prunier, *The Rwanda Crisis 1993-1994: A History of a Genocide* (London: C. Hurst & Company, 1995,), pp.6-7.

⁹ Batutsi , Bahutu และ Batwa ใช้แทนที่ชนเผ่าฮูตู ตูดซี และทวาตั้งแต่มีผู้ริเริ่มกล่าวถึงในความหมายนี้ครั้งแรกโดยที่มีการใช้โดยพลเมืองรวันดาหรือ ชาวบันตู ที่มีการใช้ภาษาคินยวานดา(Kinyawanda) ร่วมกัน

ด้านทางกายภาพแล้ว ทางด้านสถานภาพทางสังคมก็มีลักษณะเหนือกว่า เนื่องจากกลุ่มชาวยุโรปเจ้าอาณานิคมให้การสนับสนุน และประทับใจต่อชนเผ่าตูดซีอย่างชัดเจนมาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19

2.2.2 ต้นกำเนิดของชาววันดา

จอห์น แฮนนิ่ง สปีค (John Hanning Speke) ผู้ค้นพบแม่น้ำไนล์และได้เขียนบทความถึงการค้นพบแม่น้ำไนล์และประวัติศาสตร์ของวาฮูมา (Wahuma) ชนเผ่าผู้นำในบริเวณแม่น้ำไนล์ จอห์นได้กล่าวถึงทฤษฎีการเอาชนะผู้ที่ต่ำกว่าโดยชนชาติที่เหนือกว่า (superior race) หลังจากสังเกตกลุ่มผู้ปกครองบางกลุ่มในหลายๆอาณาจักร จอห์นได้สรุปทฤษฎีเรื่องผู้ปกครองจากสถาบันพระมหากษัตริย์ว่าสามารถปกครองในดินแดนนั้นๆจากการเอาชนะของชนชาติที่เหนือกว่า เนื่องจากมีลักษณะทางวัฒนธรรมที่เหนือกว่า นอกจากนั้นนักคิดบางคนได้กล่าวถึงเชื้อชาติที่เหนือกว่าดังนี้ "เราสามารถเห็นโครงกระดูกโกลกคอคเคเซียน (Caucasian Skull) และรูปหน้าที่สวຍจากชนเผ่ากรีก ลักษณะรูปร่างชาวอราบิก (Arabic) ฮีบรู (Hebrew) และเซเมติก (Semitic) รวมทั้งลักษณะของพวกยิว และความสง่างามของสีแดงทองในหัวใจของวันดาบุรุนดี"¹⁰

Gerard Prunier ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของชนเผ่าวันดาไว้ดังนี้¹¹ ตูดซีมาจากบริเวณที่เรียกว่า เดอะ เกรท เลค (The Great Lakes) ในปัจจุบัน ทำให้เกิดความแตกต่างกับพวกฮูตู ทางกายภาพที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน พวกตูดซีไม่ได้มาจากทิเบต หรืออียิปต์โบราณแต่ลักษณะทางกายภาพที่แสดงว่าต้นกำเนิดมาจากคูชิติก(Cushitic) หมายถึงบริเวณเมืองฮอร์น (Horn) ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นบริเวณจังหวัดทางตอนใต้ของเอธิโอเปีย(Ethiopia)สถานที่ที่พวกตูดซีอพยพมายังวันดาและมีหลักฐานทางกายภาพที่แสดงว่ามีการเคลื่อนย้ายของกลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกับตูดซี

ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์บางทฤษฎีได้กล่าวถึงต้นกำเนิดของตูดซีไว้ว่า เป็นพวกฮามิติกหรือซีมิติก ถึงแม้ว่านักมานุษยวิทยาที่มีชื่อเสียงมาก เช่น Ratzel, Paulitschke Meinhof, Sergi และ Saligman ซึ่งต่อมาเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านทฤษฎีชาติพันธุ์แอฟริการะหว่างเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้กล่าวว่า ตูดซีมาจากชนชาติสีแดงที่เกิดเป็นช่วงเวลาแรกๆในประวัติศาสตร์โลก(primordial red race) มีความแตกต่างจากชนชาติพวกนิโกร จึงได้รับการพิจารณาให้อยู่ในฐานะเป็นพวกที่เหนือกว่า โดยตูดซีอาจมาจากอินเดีย หรือ โดมินิกัน มิซซันนารีนามว่า เอเตียน บรอส (Etienne Brosse) ได้แสดงความคิดเห็นว่าตูดซีอาจมาจากสวนแห่งอีเดน หลายปีต่อมาท่านเคานต์รีนาร์ด เดอ บริเอ

¹⁰ Gerard Prunier, *The Rwanda Crisis 1993-1994: A History of a Genocide*, pp.13-15.

¹¹ Ibid., pp.16-20.

(Count Renaud de Briey) แห่งเบลเยียม เสนอความคิดว่าตุ๊ดซีน่าจะเป็นผู้รอดชีวิตกลุ่มสุดท้ายแห่งดินแดนแอตแลนติกที่สูญหายไป และในช่วงปลายปี ค.ศ.1970 อดีตทูตฝรั่งเศสมองว่าพวกตุ๊ดซีมาจากทิเบต

จอห์น แฮนนิ่ง สปีก ผู้ค้นพบแม่น้ำไนล์เชื่อว่าตุ๊ดซีไม่น่าจะมาจากชนชาตินิโกร เนื่องจากความสามารถรับรู้ระดับทางการเมือง การมีความรู้ มีวัฒนธรรม มีศาสนา และการมีกษัตริย์เป็นประมุขซึ่งไม่ใช่ลักษณะของชนชาตินิโกร เป็นลักษณะที่มักจะพบในอาณาจักรที่ใหญ่หรือเล็กในบริเวณแอฟริกาที่เรียกว่า อินเตอร์ลาคัสตริน (Interlacustrine) เช่น เมืองบुरुดี ซึ่งอยู่ตอนใต้ของรวันดา เป็นต้น และเซอร์ แฮร์รี จอห์นสตัน (Sir Harry Johnston) แห่งอังกฤษซึ่งเป็นผู้ปกครองอุกันดาได้นำเอาทฤษฎีความเป็นกษัตริย์เข้ามาใช้ โดยเริ่มต้นที่เอธิโอเปียและต่อมาเข้ามายังรวันดา ได้นำเอาสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับตุ๊ดซี และสุตู ให้ตุ๊ดซีซึ่งเป็นผู้ที่มีทักษะในการปกครองเป็นผู้ปกครอง ผู้ที่ต่ำกว่านั้นคือชาวนาซาลูที่มีจำนวนมากกว่าเป็นผู้ได้ปกครอง เหตุการณ์นี้ได้รับการสนับสนุนโดย นายปีแอร์ ริคแมน (Pierre Ryckman) หนึ่งในผู้บริหารรวันดาในช่วงที่เบลเยียมเป็นเจ้าของนิคมโดย ได้กล่าวถึงชนเผ่าตุ๊ดซีว่า

” ชนเผ่าตุ๊ดซีดังนี้ เป็นชนเผ่าผู้ปกครอง ที่มีลักษณะในตัวเองเพียงพอที่จะปกครองเชื้อชาติที่ต่ำกว่าได้ นั่นคือชนเผ่าสุตูที่มีความฉลาดน้อยกว่า เรียบง่ายมากกว่า เป็นธรรมชาติมากกว่า มีความศรัทธาที่จะยอมรับให้ตัวเองเป็นทาสโดยไม่มี การต่อสู้กลับ¹²”

ในเวลาต่อมาเมื่อยุโรปเข้ามาล่าอาณานิคมในรวันดาได้ยกย่องคุณค่าของชนเผ่าตุ๊ดซีเป็นชนชาติระดับสูงตลอดจน 60 ปีที่ปกครอง ด้วยการเคารพวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของตุ๊ดซี ซึ่งเสมือนกับได้ทำร้ายจิตใจชาวเผ่าสุตู จนกระทั่งพวกสุตูมาอยู่ร่วมกันในลักษณะที่หันมาใช้ความรุนแรงและก้าวร้าวใส่กันเนื่องจากความไม่พอใจจากความต่ำต้อยของตัวเอง ความรู้สึกที่เอาตัวเองเป็นหลักบวกกับการตัดสินใจที่แสดงออกถึงพฤติกรรมไม่พอใจทางการเมืองของสุตู และอำนาจการบริหารของเจ้าอาณานิคมทำให้กลุ่มตุ๊ดซีเป็นกลุ่มที่น่าประทับใจกว่ากลุ่มสุตู เหตุการณ์ที่เสมือนเป็นการสังหารระเบิดเวลาที่รอวันปะทุก่อให้เกิดสงครามได้ในไม่ช้า

¹² Ibid., p.20.

2.3 ลักษณะและสภาพสังคมวันดายุคก่อนตกเป็นอาณานิคม

สังคมวันดา ให้ความสำคัญแก่สถาบันกษัตริย์โดย กษัตริย์จะเป็นศูนย์กลางและได้รับการปฏิบัติเหมือนเป็นเทพเจ้า ตัวอย่างเช่น ความเชื่อว่าการจับมือกษัตริย์ อาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดแผ่นดินไหว เพราะกษัตริย์เป็นตัวแทนของภูเขาแห่งวันดา อำนาจของกษัตริย์เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และกษัตริย์จะเป็นผู้ทำให้ดินแดนวันดา มีความสมบูรณ์ มีการปฏิบัติตามตามธรรมเนียมของพิธีกรรมกษัตริย์อย่าง ประณีตและต่อเนื่อง แม้แต่คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของกษัตริย์จะเป็นคำเฉพาะ (ราชาศัพท์) โดยมีสัญลักษณ์ของอำนาจคือกลองอันศักดิ์สิทธิ์ที่เรียกว่า คาลิงกา (Kalinga) ซึ่งผู้ที่ตีได้จะต้องเป็นกษัตริย์ผู้เดียวเท่านั้น การต่อสู้กับกษัตริย์ไม่ใช่แค่ความเลวร้ายแต่จะถือว่าเป็นการไม่เคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วย กษัตริย์จึงเปรียบเสมือนกับหัวหน้าครอบครัวของประชาชนซึ่งพระเจ้าประทานให้กษัตริย์เป็นประมุขของวันดา พระเมสสิอาร์และพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด จะเป็นผู้ที่ไม่มีความผิด การตัดสินใจของกษัตริย์ไม่สามารถโต้แย้งได้เป็นการตัดสินใจที่ยุติธรรมอยู่เสมอ พลเมืองวันดาเชื่อฟังกษัตริย์ ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นกษัตริย์จะยังคงเป็นเพียงกษัตริย์องค์เดียวที่สูงสุดและสำคัญที่สุด

พระทางศาสนาคริสต์ ชื่อ โอโรมา (Oroma)¹³ มาจากดินแดนวัฒนธรรมของโลกอาบิสินีเนียน (Abyssinian) เป็นผู้พัฒนาสถาบันระบบพระมหากษัตริย์ (สมบูรณาญาสิทธิราชย์) และได้เผยแพร่ในหมู่ประชากรตุ๊ดซีที่มีกลุ่มการปกครองขนาดเล็กจำนวนมาก ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของ วันดาเป็นดินแดนขนาดเล็กมีลักษณะเป็นภูเขาและที่ราบ ตามแบบของกรีกโบราณ มีการแบ่งดินแดนตามลักษณะของภูเขาและหุบเขาของวันดาออกเป็นหน่วยเล็กๆ ที่เรียกว่าโทปาซี (toparchies) และ 1 ในโทปาซีทั้งหมดตั้งอยู่ในตำแหน่งกลางของประเทศบริเวณเมืองบูกันซารอบๆ แม่น้ำมูฮาซี (Muhazi) ในปัจจุบัน การเริ่มรวมตัวของตุ๊ดซีภายใต้ความเป็นผู้นำครั้งแรกโดยเริ่มจากโทปาซี นดูกา (Nduga toparchies) ซึ่งเป็นโทปาซีที่อยู่ตำแหน่งกลาง และรวมไปถึงทางตะวันตกซึ่งเป็นดินแดนที่ต่ำ ดินแดนด้านตะวันออกเป็นดินแดนที่สูงจึงมีความยากลำบากในการรวบรวม แต่ภายหลังสามารถรวบรวมเป็นอาณาจักรได้ มีการปกครองกันอย่างหลวมๆ ลักษณะสภาพสังคมลักษณะการดำเนินชีวิตแบบปกติและเรียบง่าย

การรวบรวมดินแดนของกลุ่มตุ๊ดซีมิได้ครอบคลุมพื้นที่วันดาทั้งหมด ยังมีกลุ่มฮูตูบางพวกที่ปกครองโดยกษัตริย์ฮูตูที่อยู่ทางตอนเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศ กลุ่มฮูตูแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและไม่เชื่อฟังผู้ปกครองตุ๊ดซีอยู่เสมอจนกระทั่งในคริสต์ศตวรรษที่ 19

¹³ Ibid., p.22.

มีรัฐบางกลุ่มยอมเข้ากลุ่มกับตุ้ดซี เนื่องจากในขณะที่ยุโรปเข้ามาล่าอาณานิคมนั้นและรัฐได้รับความช่วยเหลือจากพวกตุ้ดซี ในที่สุดอำนาจการปกครองของกษัตริย์ตุ้ดซีจึงขยายการปกครองแบบกษัตริย์ออกไป จนมีอำนาจครอบคลุมเหนือดินแดนทั้งหมดที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ ค่อยเป็นค่อยไป มีการบริหารอำนาจจากส่วนกลางและการควบคุมทางการเมืองโดยการใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จ ต่อมาช่วงเวลาต้นศตวรรษที่ 20 ได้รับการสนับสนุนโดยเจ้าอาณานิคมยุโรปที่เข้ามาล่าอาณานิคมยังดินแดนบริเวณนี้ สำหรับบทบาทกษัตริย์หลักๆ คือ ควบคุมทางการเมืองสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สถานการณ์ระหว่าง 2 ชาติพันธุ์ที่มีลักษณะหนึ่งไม่มีการลูกสื่อก่อเหตุจลาจลแม้จะมีตุ้ดซีเป็นหัวหน้าก็ตามนับได้ว่าเป็นลักษณะการพัฒนาเมืองในรูปแบบใหม่ นอกจากนั้นกษัตริย์หรือบรมวงศานุวงศ์มีความพยายามที่จะเพิ่มความเข้มแข็งของอำนาจและหน้าที่ทางการเมือง ต่อมากลุ่มทางอำนาจรัฐบางกลุ่มซึ่งในเวลานี้พยายามต่อต้านและเข้าครอบครองชาวตุ้ดซีที่มีความแข็งข้อกระด้างกระเดื่อง และรุนแรง จากความพยายามของชาวรัฐทำให้เพิ่มความเข้มแข็งด้านอำนาจในระดับท้องถิ่นและส่วนกลาง และความพยายามลดอำนาจความเป็นกษัตริย์ตุ้ดซีให้น้อยลงแสดงให้เห็นต้นกำเนิดของความขัดแย้งที่เริ่มจุดประกายขึ้นมาอย่างช้าๆ

การขยายการครอบครองดินแดนของตุ้ดซีได้เปลี่ยนแนวความคิดเดิม คือจากเดิมการเป็นเจ้าของที่ดินต้องได้รับอนุญาตจากกษัตริย์หรือพวกขุนนางตระกูลตุ้ดซี เพื่อประโยชน์ด้านการเลี้ยงสัตว์ซึ่งดินแดนจะเป็นตัวกำหนดสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมาย ได้เปลี่ยนเป็นการเป็นเจ้าของที่ดินขึ้นอยู่กับตำแหน่งและสถานภาพทางสังคม ดังนั้นดินแดนจึงกลายเป็นปัจจัยแสดงชนชั้นทางสังคม กล่าวคือขึ้นอยู่กับตำแหน่งและสถานภาพในทางสังคม ดังนั้นความเกี่ยวข้องระหว่างขนาดของที่ดินและตำแหน่งในสังคมแสดงให้เห็นถึงการปกครองในลักษณะฟิวดัลในวันดาในอดีตได้อย่างชัดเจน

การลำดับชนชั้นทางสังคมเปรียบเทียบกับรูปทรงของปิรามิดซึ่งปิรามิดดังกล่าวเกิดขึ้นในทุกสังคมที่มีวัฒนธรรม รวมทั้งในยุโรปจนกระทั่งในศตวรรษที่ 18 โดยกษัตริย์คือจุดที่สูงที่สุดของ ปิรามิด และภายในปิรามิดมีการแบ่งออกเป็น 3 ระดับภายในปิรามิดโดยระดับรองลงมาที่ต่อกจากกษัตริย์คือหัวหน้าผู้เป็นเจ้าของที่ดิน (Mutwale wa buttaka) มีหน้าที่ดูแลและส่งเสริมการจัดสรรดินแดน และผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งเสียภาษี ชั้นปิรามิดระดับรองลงมาคือหัวหน้าแรงงาน (Mutwale wa ingabo) ผู้ที่ไม่ได้บริหารดินแดนแต่ปกป้องดินแดนมีหน้าที่เตรียมนักรบเพื่อเข้ามาเป็นทหารของกษัตริย์ และปิรามิดชั้นล่างสุดคือหัวหน้าผู้ดูแลการเลี้ยงสัตว์ (Mutwale wa Inka) หรือ (Mutwale na igikingi) มีหน้าที่เป็นหัวหน้าดูแลการให้อาหารสัตว์เลี้ยงด้วยหญ้าบนดินแดนที่อนุญาตให้มีการเล็มหญ้าได้เท่านั้น ทั้ง 3 หน้าที่จะเชื้อฟังหัวหน้าที่ควบคุมทั้ง 3 หน้าที่ซึ่งเป็นบุคคลเดียวที่รับผิดชอบ โดย

ส่วนมากแล้วหัวหน้ามักจะเป็นผู้ดีดีแม้ว่าผู้เป็นเจ้าของที่ดิน (Abatwale wa buttaka) เป็นชนชาวฮูตู และมีหน้าที่ทำการเกษตร กระนั้นก็ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของหัวหน้าชาวผู้ดีดี¹⁴

ในการขยายดินแดนทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ บางครั้งก็ก่อให้เกิดความรุนแรงเกิดขึ้นระหว่างพวกที่อาศัยอยู่เมืองรอบนอกกับเมืองศูนย์กลาง ส่งผลให้มีเหยื่อของสถานการณ์ก็เป็นทั้งฮูตูและผู้ดีดี ต่อมาความกดดันจากอำนาจทางการเมืองผลักดันให้ผู้ที่มิมีสถานภาพต่ำกว่า มีความพยายามส่งเสริมความแข็งแกร่งทางด้านความรู้สึกทางชาติพันธุ์ อันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความสนใจจากผู้บริหารที่สถานภาพสูงกว่าทั้งนี้ พวกที่ยากจนที่สุดที่มีการแบ่งชนชั้นเป็นชนชั้นต่ำคือ พวกทวา ฮูตู และ บางส่วนที่เป็นผู้ดีดี อย่างไรก็ตามสำหรับกลุ่มชนชั้นกลางคือพวกผู้ดีดีและฮูตูบางคนต่างก็มีความพอใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ กระนั้นกษัตริย์และหัวหน้าคิดว่ามีปัจจัยหลายอย่างทั้งฮูตูและทวาน่าจะมีสิทธิ์ในการร่วมเป็นผู้ปกครองไม่ใช่เฉพาะพวกคนชั้นสูงผู้ดีดี ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถและศักยภาพของพวกฮูตูเพื่อการสร้างความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ และเพื่อจะทำให้เป็นดินแดนที่อยู่อาศัยร่วมกัน (ibikingi holdings) ฮูตูและทวาต้องปรับตัวให้เป็นผู้ดีดี (Tutsified) หรือที่เรียกว่าการเข้าถึงความเป็นขุนนาง ชนชั้นกลาง ชนชั้นสูง อย่างไรก็ตามการมีพวกขุนนางจะทำให้พวกฮูตูและผู้ดีดีไม่มีความแตกต่างกันมากนักเนื่องจากการแบ่งชนชั้นในสังคมซึ่งขุนนางจะกลายเป็นพวกที่มีสิทธิพิเศษอยู่ระหว่างกลาง ระหว่างกษัตริย์กับพลเมือง กล่าวคือการมีตำแหน่งขุนนางจะเปิดโอกาสให้ฮูตูมารับตำแหน่งนี้มากขึ้นและตำแหน่งนี้ก็มิเกียรติในสังคม แม้จะไม่ใช่ตำแหน่งที่สูงมากนักก็ตาม

การจัดการกับปัญหาของพวกฮูตูซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่และไม่ได้มีสถานภาพเป็นชนชั้นสูงเชื้อสายกษัตริย์ขึ้น เพื่อทำให้ง่ายต่อการพัฒนาการปกครองแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางจึงเป็นสาเหตุให้พวกฮูตูเลื่อนจากสถานภาพที่ต่ำกว่าจากเดิมที่สามารถทำงานเพียงเพาะปลูกทำการเกษตรบนที่ดินที่ไม่ใช่ของตนเอง ไปสู่การเป็นกลุ่มคนทำงาน คนจำนวนมากโดยเฉพาะชาวฮูตูต่างก็ได้อยู่ในตำแหน่งที่สามารถขยายแรงงานได้เพื่อการพัฒนาประเทศในการเป็นแรงงานเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ชนชั้นแรงงานจะได้รับประโยชน์จากการได้รับเงินเดือนในระบบอาณานิคม นับได้ว่ามีการทำให้พลวัตทางสังคมของรัฐวันดาเคลื่อนที่ไป

ผู้บริหารของ**รัฐบาลส่วนท้องถิ่น**เปรียบได้กับผู้ว่าการรัฐ โดยมีหน้าที่หลักๆ พื้นฐานใน 2 ด้าน คือ ควบคุมและกำกับการใช้กองกำลัง **หน้าที่ควบคุม**มีความเข้มงวดตามบริเวณรัฐที่อยู่บริเวณเมืองหลวง และจะค่อยๆ หละหลวมไม่เคร่งครัดมากนักตามบริเวณชายขอบรอบนอก สำหรับ**หน้าที่การใช้กำลัง**

¹⁴ Ibid., p.25.

แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบคือ รักษาดินแดน ทำงานบนดินแดน และดูแลเลี้ยงสัตว์ มีลักษณะคล้ายหัวหน้าทั้ง 3 หน้าทีในหัวเมืองที่กล่าวไปข้างต้น คำตอบแทนของผู้ว่าการรัฐคือเงินเดือน ไม่มีการกำหนดข้อบังคับหรือจ่ายภาษี ผู้ว่าการรัฐจะเป็นผู้กำหนดค่าธรรมเนียมการทำงานและการจ่ายเงินในแต่ละส่วนที่ตนเองรับผิดชอบเองโดยไม่ขึ้นแก่ใคร และภายในแต่ละครัวเรือนจะมีการสร้างความพอใจตามความต้องการของผู้ว่าการรัฐซึ่งขึ้นอยู่กับการบริหารงานส่วนกลาง อาจกล่าวได้ว่าผู้ว่าการรัฐทำงานเป็นอิสระแต่ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของการบริหารงานส่วนกลาง สภาพเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้มีการดำเนินต่อเจ้าอาณานิคมในเวลาต่อมา เพราะหลังจากที่วันดาตกเป็นอาณานิคมของเบลเยียม ชาววันดาถูกบีบบังคับโดยชาวเบลเยียมจากข้อจำกัดที่มีมากเกินไปในวันดา ตัวอย่างเช่นข้อบังคับที่ประชาชนในวันดาจะต้องปฏิบัติตามได้แก่ รูปแบบการจ่ายภาษีแทนการคงไว้ซึ่งรูปแบบการรวมกลุ่มรับผิดชอบตามธรรมเนียมชนเผ่าแอฟริกา มีรูปแบบงานใหม่ๆปรากฏขึ้น การมีงานเพื่อการสาธารณะเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงระบบต่างๆโดยเบลเยียมทำให้เป็นสัญลักษณ์ของความเกลียดชังของประชาชนต่อความกดขี่ของรัฐบาลที่เพิ่มข้อปฏิบัติแก่พลเมืองวันดาทำให้ประชาชนต่อต้านรัฐบาลเนื่องมาจากพลเมืองวันดาเคยชินกับระบบที่พึ่งพาตัวเองอันจะนำไปสู่ผลประโยชน์ที่สูงสุดมากกว่าการให้รัฐบาลเข้ามาจัดการ¹⁵

โดยสรุป ในยุคก่อนตกเป็นอาณานิคมทั้งชนเผ่าตูดซีและฮูตูในวันดาต่างก็มีความสมัครสมานสามัคคีสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข แม้ว่าจะมีความไม่พอใจในสถานภาพทางสังคมของฮูตูในบางช่วงเวลาแต่ก็ไม่มี ความขัดแย้งที่รุนแรงจนก่อให้เกิดสงครามกลางเมือง โดยความฉลาดของกษัตริย์ที่รับรู้สถานการณ์ความรุนแรงและความพยายามเพิ่มสิทธิและสถานภาพให้แก่พลเมืองชาวฮูตูให้ทัดเทียมกับตูดซีส่งผลให้ผู้ปกครองชาวตูดซีสามารถปกครองชาวฮูตูได้ โดยชาวฮูตูก็ตอบปฏิบัติตาม ในช่วงแรกอาจไม่เชื่อฟังแต่ก็ต้องยอมจำนนเมื่อประเทศเจ้าอาณานิคมเริ่มเข้ามาครอบครอง ในเวลาต่อมาชาววันดาได้แสดงความไม่พอใจในบทบาทของประเทศเจ้าอาณานิคมที่เข้ามาจัดระเบียบสังคมวันดาให้เป็นระบบมากกว่าแต่ก่อน แม้ว่าจะทำให้เป็นการเร่งต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

2.4 ลักษณะและสภาพสังคมวันดาลังกตกเป็นอาณานิคมของเบลเยียมและเยอรมนี

ตั้งแต่ปีค.ศ.1896 วันดาก็ตกเป็นอาณานิคม โดยการเข้ามาครอบครองของชาติยุโรปซึ่งในช่วงเวลาที่ชาติยุโรปเริ่มล่าอาณานิคมไปยังดินแดนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ อินเดีย

¹⁵ Ibid.,p. 26.

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแอฟริกา รวันดาก็เป็นดินแดนในแอฟริกาที่ตกเป็นอาณานิคม รวันดาตกเป็นอาณานิคม เยอรมนีและเบลเยียมตามลำดับ ส่งผลกระทบต่อสภาพทางการเมืองและสังคม ให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นช่วงที่ส่งเสริมการพัฒนาความเท่าเทียมกันทางสถานะภาพระหว่างฮูตูและตุตซีให้มีความเสมอภาค เท่าเทียมกันมากขึ้นด้วย

ในช่วงระยะเวลาที่รวันดาตกเป็นอาณานิคมนั้น สามารถกล่าวได้ว่าเป็นระยะเวลาอันสั้นโดยจะขอกล่าวถึงผู้ปกครองชาวรวันดาในช่วงที่ตกเป็นอาณานิคมคือ¹⁶

1.ปี ค.ศ.1896-1931นายยูฮิ มูสิกา (Yuhi Musinga) ปกครองรวันดาซึ่งตกเป็นอาณานิคมประเทศเยอรมนี (ค.ศ.1898-1916)และเบลเยียม (ค.ศ.1916-1931)

2.ปี ค.ศ.1931-1959นายมูตารา รูดากิวกวา (Mutara Rudahigwa) ปกครองรวันดาซึ่งตกเป็นอาณานิคมประเทศเบลเยียม (ค.ศ.1931-1962)

3.ปี ค.ศ.1959-1962นายคิเกริ นดาฮินดูริรา(Kigeri Ndahindurira) ปกครองรวันดาซึ่งตกเป็นอาณานิคมประเทศเบลเยียม (ค.ศ.1959 -1962)

การปกครองโดยผู้ปกครองนายมูสิกาที่มีความขัดแย้งมากที่สุด เนื่องจากก่อนการขึ้นครองบัลลังก์ในปีค.ศ.1896 มีการประท้วงการตายของกษัตริย์องค์สุดท้ายก่อนรวันดาตกเป็นอาณานิคมคือ กษัตริย์ อัมวามิ คิการิ รวานูกิรี (Umwami Kigeri Rwaburgiri) ในปีค.ศ.1885 พี่ชายของมูสิกาคือ รูดาลินวา (Rutalindwa)เป็นผู้สืบราชบัลลังก์ตามกฎหมายเถียรบาล แต่มารดาและลุงของมูสิกากลับคิดแตกต่างออกไปโดยพยายามผลักดันให้มูสิกาขึ้นครองราชย์แทน และมูสิกาไม่ยอมอยู่เป็นกษัตริย์ท่ามกลางความวุ่นวายดังกล่าว หลังจากการจลาจลนองเลือดในราชวงศ์ในช่วงที่ รูดาลินวา ขึ้นครองราชย์ ภรรยาและลูกทั้ง 3 ของรูดาลินวาเสียชีวิตจากการลอบสังหาร ดังนั้นทำให้มูสิกาในฐานะน้องชายได้ขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์แทน หลังจากนั้นสถานการณ์วุ่นวายจากการแข่งขันระหว่าง 2 ราชวงศ์ที่แตกแยกกัน คือตระกูล เบกา(Bega) และ บันยิงินยา(Banyinginya) ก็ได้เริ่มขึ้น

การขึ้นครองราชบัลลังก์ของมูสิกาในปีค.ศ.1896 มูสิกาขึ้นครองราชย์โดยโอนเอียงผลประโยชน์แก่ราชวงศ์เบกา ภายใต้การควบคุมของเจ้าอาณานิคมทั้ง 2 ประเทศ โดยเริ่มแรกเยอรมนีให้การสนับสนุนมูสิกา เมื่อเยอรมนีเข้ามาควบคุมรวันดาได้พยายามขยายอำนาจของตุตซีไปยังตอน

¹⁶ Dursey Learthen, *Historical Dictionary of Rwanda*(London: The Scarecrow Press,1994), pp.8-10.

เหนือ และได้รวบดินแดนเหล่านั้นไว้ในอาณาจักรของรวันดา สำหรับเบลเยียมเมื่อเข้ามาปกครอง รวันดาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 กลับไม่ได้ให้ความสนใจในตัวมุสิกกา แต่เบลเยียมกลับได้ ตระเตรียมกองกำลังทหารและต้องการให้มุสิกกาช่วยเหลือเบลเยียมปกครองดินแดนอื่นๆในอาณัติ ของเบลเยียม การตอบโต้ของมุสิกกาต่อรัฐบาลเบลเยียมที่ต้องการให้ประชาชนรวันดาเคารพในกฎ ระเบียบของเบลเยียม คือการต่อต้าน ไม่กระทำในสิ่งที่รัฐบาลเบลเยียมสั่งให้ทำ ส่งผลให้มีการตีความ จากการกระทำของรวันดาต่อเบลเยียมว่าเป็นสิ่งที่รัฐบาลเบลเยียมไม่สามารถยอมรับได้ และก็ไม่ สามารถตอบโต้กลับได้โดยตรง ดังนั้นตั้งแต่ปี ค.ศ.1931 รัฐบาลเบลเยียมต้องการให้ชาวรวันดา อุดทน และกระทำในสิ่งที่เบลเยียมต้องการ แม้ว่าพลเมืองรวันดาจะมีทัศนคติที่ไม่ดีด้วยก็ตาม จากการที่ เบลเยียมลดตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของมุสิกกาลง จนกระทั่งปลดมุสิกกาออกจากตำแหน่งในที่สุด และให้ลูกชายของมุสิกกา คือ รูดากิวา(Rudahigwa) วัย 18 ปีมารับตำแหน่งต่อจากมุสิกกา การ กระทำเช่นนี้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจให้ต้องชะงักงันและพัฒนาไปได้อย่างยากลำบาก

การปกครองของมูตารา รูดากิวาในปี ค.ศ.1931-1959 ในยุคการปกครองของรูดากิวา โดยรูดากิวา และขุนนางชาวตุ๊ดซีได้ปกครองและไกล่เกลี่ยเหตุการณ์วุ่นวายต่างๆภายใต้การตกเป็น อาณานิคมของประเทศเบลเยียม ซึ่งได้รับอำนาจผูกขาดการบริหารมาจากเบลเยียม ต่อมารวันดาได้ เป็นสมาชิกของเจ้าหน้าที่บริหารพิเศษแอฟริกา โดยมีบทบาทในการรักษาข้อบังคับและคุณลักษณะ พิเศษตามธรรมเนียมวัฒนธรรมของชาวแอฟริกา แต่ 14 ปีสุดท้ายของการปกครองของรูดากิวาพบว่ามี การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทั้งภายนอกและภายใน คณะมนตรีภาวะ ทรัสต์แห่งสหประชาชาติเริ่มก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1948 ส่งผลให้มีการพัฒนาอย่างเร่งด่วนด้านการเมือง ภายในประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยมีมิชชันนารีคาทอลิกที่เข้ามาเผยแพร่ความรู้โดยตรงต่อ พลเมือง การให้การสนับสนุนของคณะมนตรีภาวะ ทรัสต์ในการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและช่วยใน การเปลี่ยนแปลงการรับรู้เรื่องสิทธิของชาวสุตู โดยกำหนดให้ชาวสุตูมีโอกาสทางการศึกษาและงาน มากขึ้น กล่าวคือเป็นการสร้างความมั่นคง และเป็นการสร้างพลังในการมีส่วนร่วมในการเมืองก่อนได้ รับเอกราช การประท้วง และการฝึกความเป็นผู้นำในระดับชาติ หลังจากนั้นไม่นานรูดากิวาถูกลอบ สังหารอย่างมีเงื่อนงำในปี ค.ศ.1959 น้องชายของรูดากิวา คือ นายคิเกริ นดาฮินดูริราก็ได้ขึ้นครอง ราชย์ในการเมืองระบบใหม่และบริบททางสังคมแบบใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยเน้นบทบาทใหม่ของ ชาวสุตูเพิ่มขึ้น

นายคิเกริ นดาฮินดูริรา (Kigeri Ndahindurira)ปี ค.ศ.1959-1962 ความตายของรูดากิวา และเหตุการณ์ก่อนและระหว่างการขึ้นครองราชย์ของนดาฮินดูริรา ปี ค.ศ.1959 ก่อให้เกิดความสงสัย ของผู้บริหารชาวเบลเยียมและพลเมืองรวันดา เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆภายในประเทศส่งผล

ให้พลวัตทางสังคมเคลื่อนที่ไปอย่างรวดเร็ว เช่นการผูกขาดอำนาจทางการเมืองโดยชนเผ่าตุ๊ดซีเริ่มลดลง การปรากฏของกลุ่มคนผู้มีความรู้ชั้นสูงทางการเมืองชาวฮูตู การโจมตีโดยกลุ่มของพวกตุ๊ดซีไปยังหัวหน้าฮูตู และการแต่งตั้งผู้นำพรรค PARMEHUTU อันเป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรงแก่พวกตุ๊ดซีโดยพวกฮูตูทั่วประเทศ นอกจากนั้นดินแดนวันดาายังกลายเป็นที่พำนักของเหล่าทหารพิเศษ และอยู่ภายใต้กฎหมายป้องกันตัวเองซึ่งกำหนดขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ของกองกำลังสาธารณะเบลเยียมในคองโกคือ พันเอก กิลลูเม โลจิส(Colonel Guillaume Logiest) ต่อมาเกิดการเรียกร้องของชาวฮูตูต่อเจ้าหน้าที่ทางการเมืองชาวตุ๊ดซีในเรื่องความไม่เท่าเทียมกันทางด้านสถานภาพและสิทธิในสังคมนวนดาเกือบครึ่งหนึ่งของเจ้าหน้าที่เป็นชาวตุ๊ดซีต้องออกจากงาน และ คนหลายพันคนในวันดาโดยเฉพาะพวกตุ๊ดซีเริ่มอพยพออกจากบ้านเมืองของตน เมื่อวันดาได้รับเอกราชกลายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ นาย คิการิ นดาฮินดูริจะถูกริบออกนอกประเทศในปี ค.ศ.1961

โดยสรุปปรัชญาทั้ง 3 พระองค์ในช่วงที่ตกเป็นอาณานิคม ไม่มีบทบาทโดดเด่น และไม่ประสบความสำเร็จในบทบาทด้านการต่อต้านยุโรปที่เข้ามาบริหารและจัดการประเทศวันดาให้มีพัฒนาการทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคมให้มีความเป็นสากลมากขึ้นเพื่อง่ายต่อการบริหารของชาวยุโรป เช่นการพัฒนายุทธศาสตร์ทางการเมือง เศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐานและการมุ่งเน้นให้ความรู้แก่ประชาชน นอกจากนั้น สภาพแวดล้อมภายนอกส่งผลกระทบต่อพลวัตทางสังคมของชาววันดาให้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการเกิดขึ้นของสหประชาชาติหรือการเมืองการพิเศษแอฟริกา สำหรับบทบาทที่ส่งผลกระทบทำให้เกิดความรุนแรง ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ที่ชัดเจนมากขึ้นหลังจากประชาชนเริ่มมีความรู้และเริ่มเข้าใจความสำคัญของการให้ความเท่าเทียมกันทางด้านสิทธิและสถานภาพของประชาชนในวันดาคือการที่ชาวฮูตูได้เรียนรู้เพื่อเรียกร้องในสิ่งที่ในอดีตไม่เคยได้รับอย่างเท่าเทียมกัน

วันดาภายใต้การปกครองของเยอรมนี

อำนาจการครอบครองวันดาโดยยุโรปประเทศแรกคือ เยอรมนี เมื่อเข้ามาก็ได้สร้างกองพลทหารที่ชางกิ(Shangi) ในปี ค.ศ.1897 เยอรมนีเป็นผู้เสนอนโยบายการบริหารทางอ้อมเพราะว่าเป็นระบบทางการเมืองเข้าสู่ศูนย์กลาง (centralized political system) ซึ่งน่าจะมีความเหมาะสม และเยอรมนีก็ตระหนักดีว่าความพยายามเข้ามาแทนที่มุสลิมก็ต้องเผชิญกับการต่อต้านจากประชาชนในท้องถิ่น ยิ่งไปกว่านั้นการบริหารอาณานิคมของเยอรมนีในรัฐบาลวันดา เยอรมนีต้องการบริหารผ่านเจ้าหน้าที่ชาวเยอรมนีมากกว่าคนในท้องถิ่น ในช่วงเวลานั้น ปลายปีค.ศ.1913 บริเวณแอฟริกาตะวันออกของเยอรมนี(German East Africa) ซึ่งก็คือประเทศไนจีเรียในปัจจุบันแต่มีขนาดใหญ่กว่าก็

ได้รับการบริหารโดยเจ้าหน้าที่ชาวยุโรป 70 คน ที่เหลือเป็นคนชั้นสูงชาวตุตซี (Tutsi aristocracy) ที่ได้รับการพิจารณาโดยเจ้าหน้าที่ชาวเยอรมันให้อยู่ในตำแหน่งที่เจ้าหน้าที่ชาวเยอรมันเคยดำรงตำแหน่งอยู่ด้วยความไว้วางใจ

ตั้งแต่เยอรมนีได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจจากมุสลิคา เยอรมนีพยายามสร้างความแข็งแกร่งและความมั่นคงแก่ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งเป็นระบบการปกครองที่วันดาใช้เป็นวิธีการปกครอง นอกจากนี้ยังคงไว้ซึ่งระบบความสัมพันธ์แบบเจ้าของ-ลูกค้ำ (Patron-Clientship)¹⁷ และการปกครองแบบระบบวรรณะ ความสำเร็จของการบริหารพลเมืองวันดาในทางปฏิบัติมีน้อยมาก เพราะช่วงเวลาทั้งหมดในการบริหารของเยอรมันมีน้อย ทั้งนี้เยอรมนีสนใจการเดินทางเพื่อสร้างกลไกการบริหารทางยุทธศาสตร์เช่นการแต่งตั้งตำแหน่งของตำรวจ มีความพยายามในการพัฒนา ทางด้านเศรษฐกิจโดย ชาวเยอรมันได้ทำการทดลองปลูกกาแฟ ยาสูบ และข้าวเพื่อผลักดันให้เป็นพืชเศรษฐกิจ ซึ่งเยอรมนีเชื่อว่า จะสร้างรายได้ให้ชาววันดาสามารถจ่ายภาษีได้

นอกจากระบบการพัฒนาการเมืองเข้าสู่ศูนย์กลางไปจนถึงโปรแกรมการพัฒนาทางเศรษฐกิจของวันดาแล้ว เยอรมันยังได้เสนอการทางรถไฟ ชาวเยอรมันเชื่อว่าทางรถไฟจะนำสินค้าส่งไปขายได้เป็นการส่งเสริมการค้าซึ่งจะนำมาซึ่งเงินและเงินก็จะทำให้ชาววันดาจ่ายภาษีได้ นอกจากนั้นการเดินทางโดยรถไฟจะลดราคาค่าขนส่งของการนำสินค้าจากวันดา กระนั้นแม้ว่าเยอรมันมีการวางแผนการนำเข้าเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจแต่ก็ยังประสบความล้มเหลวด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพราะเกิดสงครามแทรกแซงก่อนแผนการพัฒนายุทธศาสตร์จะบรรลุผลสำเร็จ และในเดือนเมษายน-พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1916 เมื่อกองกำลังเยอรมันต้องถอนออกมาจากรวันดาก่อนการโจมตีจากอำนาจที่เหนือกว่าคือเบลเยียมและอังกฤษ

โดยสรุปบทบาทของเยอรมัน เยอรมันเข้ามาครอบครองวันดาในระยะเวลาอันสั้น แต่ก็ได้ทำการเสนอรูปแบบการปกครองการบริหารแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางที่ปรับปรุงจากเดิมที่มีในวันดา และยังให้ความสำคัญของระบบกษัตริย์ในการคงไว้ซึ่งระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่มีความสอดคล้องกับการบริหารแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง นอกจากนี้เยอรมันได้สนับสนุนให้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยสนับสนุนให้ชาววันดาหันมาปลูกพืชเศรษฐกิจและเร่งสร้างโครงสร้าง

¹⁷ ลักษณะที่ผู้ดูแลเป็นลูกค้ำและผู้ดูแลเป็นเจ้าของ ลูกค้ำจะสามารถมีสินค้าซึ่งก็คือวัวและควายได้โดยการซื้อจากผู้ดูแลแต่ไม่สามารถมีไว้ในครอบครองเอง เพราะวัวและควายเป็นสัญลักษณ์ของความร่ำรวยโดยผู้ดูแลจะเป็นเจ้าของได้แต่ไม่มีสิทธิ์ในกรรมสิทธิ์ต้องให้ผู้ดูแลเป็นผู้ครอบครอง

พื้นฐานในการเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและการขนส่งสินค้ามากขึ้น อย่างไรก็ตามบทบาทของเยอรมนีในรวันดาในด้านการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจก็ไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้เพราะระยะเวลาการบริหารอันสั้น และยังมีบทบาททางทหารในการทำสงครามกับนานารัฐอยู่ตลอดและในที่สุดเยอรมนีก็แพ้สงครามส่งผลให้อำนาจเยอรมนีให้รวันดาสิ้นสุดไปด้วย

รวันดาภายใต้การปกครองของเบลเยียม

สำหรับประเทศเบลเยียมเมื่อเข้ามาควบคุมรวันดาได้มีจุดมุ่งหมายหลักคือความพยายามทางการทหารของเบลเยียมในการเข้าไปตั้งกองทัพอันแอฟริกาเพื่อประโยชน์ทางด้านยุทธศาสตร์ในการเจรจายึดครองดินแดนรวันดาจากเยอรมนี โดยเยอรมนีครอบครองดินแดนรวันดาในฐานะเป็นไฟไปสุดท้ายซึ่งจะไม่ยอมให้เบลเยียมแย่งไปได้โดยง่าย แต่ในที่สุดดินแดนรวันดาก็ตกเป็นของเบลเยียม ต่อมาเมื่อมีการเจรจาสันติภาพเกิดขึ้นชาวเบลเยียมหวังที่จะค้าขายดินแดนเยอรมนีแอฟริกาตะวันออกแก่รัฐโปรตุเกสที่ชายแดนทางใต้ของแม่น้ำ คองโก แต่ความหวังของเบลเยียมได้รับการปฏิเสธจากโปรตุเกส แต่ตามข้อตกลงมิลเนอร์-ออร์ต (Milner-Orts) ให้ปล่อยให้ดินแดนรวันดาตกอยู่ภายใต้การปกครองของเบลเยียมทั้งรวันดาและบुरुндіซึ่งเป็นดินแดนที่เยอรมนีเคยครอบครองอยู่คู่กัน แต่ก็ต้องสูญเสียชายแดนทางใต้ของคองโก และส่วนด้านตะวันออกสุดของรวันดาเป็นของอังกฤษผู้ที่ได้รับส่วนแบ่งอาณานิคมจากเยอรมนีเช่นกัน¹⁸

ลักษณะการบริหารดินแดนรวันดาภายใต้รัฐบาลเบลเยียมในช่วงเริ่มแรกคือการออกกฎหมายและการบริหารร่วมกันกับหัวหน้าผู้ปกครองชาวรวันดา แต่เบลเยียมจะต้องคำนึงถึงสิ่งที่เบลเยียมต้องการและอาณานิคมของเบลเยียมเช่นกันซึ่งก็คือคองโก ดังนั้นจึงมีการใช้เวลาถึง 6 ปีที่ผู้นำรวันดาจะได้มีโอกาสเข้าร่วมกับเบลเยียมอย่างเต็มที่ในการบริหารพลเมืองของตน การดำเนินธุรกิจและความสามารถในการจัดการทางทหารไม่ได้ขยายไปมากนักเพียงสนองความต้องการอย่างเร่งด่วนตามคำสั่งทางทหารเพื่อประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ในการจัดการระบบทางทหารจากเบลเยียม อย่างไรก็ตามเบลเยียมมีปฏิบัติการที่ค่อนข้างช้าในการเริ่มต้นการปฏิรูปการบริหารการเมืองและทางการทหารในรวันดาเพราะเจ้าหน้าที่อาณานิคมพยายามบริหารงานด้านตุลาการ และสถาบันในรวันดาให้มีลักษณะเหมือนกับในคองโกเป็นหลัก ทหารเบลเยียมแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญเพียงเล็กน้อยต่อปัญหาทางสังคม การเมืองและการทหารในรวันดา ซึ่งแม้ปัญหาเหล่านั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารงานอาณานิคมโดยตรงก็ตาม กระนั้นการปฏิบัติการปกครองอาณานิคม(permanent

¹⁸ Dursey Learther, *History Dictionary of Rwandan*, p.11.

mandates commission) โดยเจ้าหน้าที่เบลเยียมยังคงไว้ซึ่งกลไกการบริหารที่รับช่วงต่อจากเยอรมนี ซึ่งแม้จะไม่ดีพอและไม่เหมาะสม แต่ก็ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับประชาชนวันดาได้ในช่วงที่สภาพแวดล้อมภายนอกมีการเปลี่ยนแปลง¹⁹

ในช่วงปีแรกของการครอบครองวันดาโดยเบลเยียม มีการสืบทอดการบริหารของเยอรมนีโดยเฉพาะทางการทหารมีการบริหารแบบเดิมอย่างต่อเนื่อง และยังมี การขยายอำนาจการควบคุมไปไม่เฉพาะด้านตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ยังขยายไปยังด้านตะวันตกเฉียงใต้และตามชายแดนด้านตะวันออกที่ชาวตุ๊ดซีได้ขยายอำนาจการครอบครองไปถึง นอกจากนั้นยังได้ดำเนินการบริหารด้านอื่นๆ เช่น การอยู่ภายใต้กฎระเบียบและข้อบังคับ และยังมีบทบาทที่หลากหลาย เช่น การเข้าถึงปัญหาทางสาธารณะ การตัดสินคดี การให้คำปรึกษา และการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น

ในเวลาต่อมาบทบาทเจ้าอาณานิคมเบลเยียมกับการพัฒนาอาณานิคมได้เพิ่มมากขึ้นโดยการพยายามผลักดันให้เศรษฐกิจและสังคมวันดาบรรลุผลสำเร็จ นอกจากนั้นยังเพิ่มอำนาจแก่เจ้าหน้าที่ชาวเบลเยียมอย่างเป็นทางการในการปฏิรูปโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจตามธรรมเนียมยุโรป ในตอนเริ่มแรกชาวเบลเยียมแม้จะไม่มี การปฏิรูปและสร้างนวัตกรรมในการปกครองแบบใหม่ และดำเนินการตามกระบวนการการบริหารทางการเมืองแบบเดิมต่อไปโดยมีเบลเยียมควบคุมการบริหาร แต่ในเวลาต่อมาการดำเนินการปกครองโดยเจ้าหน้าที่ชาวตุ๊ดซีได้สิทธิร่วมปกครองรวมทั้งการเพิ่มกองกำลังทางการทหารมากขึ้น แต่ต่อมามีการดัดแปลงทางโครงสร้างการบริหารบางอย่าง ตัวอย่างเช่น การที่ชาวเบลเยียมมีการปฏิบัติในฐานะเป็นรัฐบาลแห่งการครอบครอง "Government of Occupation"²⁰ โดยได้แบ่งส่วนการบริหารวันดาออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนการบริหารและส่วนกำหนดนโยบายในการควบคุมหัวหน้าผู้บริหาร การเข้ามาบริหารของเบลเยียมในวันดาส่งผลให้กษัตริย์สูญเสียอำนาจการควบคุมทำให้สภาพดินแดนวันดาไม่เป็นระเบียบและไม่สามารถป้องกันดินแดนวันดาจากการถูก เบลเยียมเข้ามาจัดระเบียบการบริหารใหม่ได้

เบลเยียมให้ความสนใจในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยประโยชน์จากความมั่นคงของสภาพการเมืองภายในประเทศ โดยในแต่ละส่วนของดินแดนจะมีหัวหน้าทำหน้าที่ควบคุมการผลิต การกำหนดโควตาสินค้า เนื่องจากการอยู่อย่างกระจัดกระจายของพลเมืองตามภูมิภาคในดินแดนวันดา โดยมีการแต่งตั้งบุคคลในท้องถิ่นที่เป็นหัวหน้าให้มีส่วนร่วมในงานที่มอบหมาย จะนิยมเรียกชื่อหัวหน้า

¹⁹ Ibid.

²⁰ Ibid,p.12.

ว่า หัวหน้าอากาศี (Akazi Chief)²¹ โดยผู้ที่กำหนดตำแหน่งอากาศีคือเจ้าหน้าที่ชาวเบลเยียมโดยมีหน้าที่นอกจากงานด้านการควบคุมการผลิตแล้วหัวหน้ายังต้องดูแลงานด้านการสาธารณะ นอกจากนั้นระบบการบริหารก่อนปีค.ศ. 1923 มุ่งไปยังการค้าเชิงพาณิชย์ ทางตอนเหนือ ทางตะวันออกจึงต้องมีการพัฒนางานด้านการสาธารณะควบคู่ไปด้วย ตัวอย่างเช่น มีการพัฒนาสร้างถนน สะพานระบบชลประทานและทางรถไฟเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าและแรงงานได้สะดวกและมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นเบลเยียมกระทำการสนับสนุนด้านการกำหนดระบบภาษีเช่นเดียวกับเยอรมนี เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจสินค้าจากแอฟริกาเข้าสู่ตลาดโลกและกำหนดอัตราภาษีอยู่ในอัตราที่ประชาชนสามารถจ่ายได้ การเก็บภาษีโดยคนที่มีอำนาจชาติดัตช์และสมาชิกผู้นำทางศาสนาซึ่งเบลเยียมเป็นผู้คิดสรรทั้งนี้อยู่ภายใต้การควบคุมการบริหารโดยชาวเบลเยียม

การบริหารโดยหัวหน้าอากาศีเป็นก้าวแรกในการบริหารพลเมืองโดยพลเมืองชาติเดียวกัน ทั้งนี้มีการจัดระเบียบการบริหารอย่างเหมาะสมและเมื่อต้องการให้ผู้เก็บภาษีมีความซื่อสัตย์จึงจำเป็นต้องกำหนดโทษผู้ที่โกงเงินภาษีอย่างรุนแรง นอกจากนั้นยังมีการให้ส่วนแบ่งภาษีร้อยละ 5 แก่กษัตริย์ หัวหน้าอากาศีและรองหัวหน้าอากาศี ยังเป็นการลดการเรียกร้องของพวกขุนนางในด้านความต้องการใช้ประชาชนเป็นทาสหรือคนรับใช้เหมือนในอดีต บางครั้งก็จะมีการทำโทษหัวหน้า อากาศีที่ไม่สามารถเก็บเงินภาษีได้ครบหรือถ้าหัวหน้าอากาศีตายก็จะจัดหาหัวหน้าอากาศีคนใหม่ที่เหมาะสมหรือไม่ก็อาจจะเอาลูกชายของหัวหน้าอากาศีมาแทน

การบริหารงานส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดตั้งหน่วยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นโดยการเปลี่ยนแปลงสิทธิจากเดิมขึ้นอยู่กับจำนวนการเป็นเจ้าของวัวและควาย เป็นการจัดสรรที่ดินให้ประชาชนอย่างเป็นระบบมีการรื้อหรือโครงสร้างและขอบเขตเดิมในแต่ละท้องถิ่นให้สามารถแสดงขอบเขตของดินแดนให้ง่ายขึ้น โดยกำหนดแบ่งดินแดนที่มีขอบเขตชัดเจนมากขึ้นโดยแบ่งดินแดนตามขอบเขตแต่ละเมืองของวันดาเช่นเดิมก่อนตกเป็นอาณานิคม และมีการรวบรวมขอบเขตที่เล็กกว่าเมือง (subchiefdom) ให้เป็น เมือง (chiefdom) โดยมีหัวหน้าของเมืองดูแลซึ่งถือว่าเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของโครงสร้างทางการบริหารของเบลเยียม ซึ่งหัวหน้าต้องรับผิดชอบการควบคุมโดยตรงต่อเจ้าหน้าที่ชาวเบลเยียมซึ่งต้องเป็นบุคคลที่มาจากการแต่งตั้งโดยกษัตริย์ สามารถเลือกรองหัวหน้าในส่วนท้องถิ่นของตนเองได้ตามความพอใจของหัวหน้าเมือง

²¹ Ibid,p.13.

ปี ค.ศ.1924 เจ้าหน้าที่เบลเยียมเริ่มมีบทบาทการจัดการส่วนท้องถิ่น ความพยายามประสบความสำเร็จบางส่วนโดยเฉพาะในส่วนของงานบริหาร นอกจากนี้ยังมีความพยายามให้สิทธิในการใช้ดินแดนสำหรับชาวสุตูที่ไม่สามารถเป็นเจ้าของผลผลิตของตนเองได้ เนื่องจากอดีตเจ้าหน้าที่เบลเยียมและตุ๊ดซีไม่ให้ความสำคัญต่อพวกสุตูเท่าใดนัก ต่อมาได้มีการพัฒนาผลผลิตของสุตูให้ได้รับการปกป้องและได้เป็นกรรมสิทธิ์ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่เบลเยียมได้กำหนดโทษจากการเพาะปลูกที่ไม่เป็นไปตามข้อบังคับอันเนื่องมาจากการปลูกพืชไม่ตรงตามฤดูกาลส่งผลให้มีการขับไล่หัวหน้าและพวกขุนนางที่ไม่สามารถควบคุมการใช้ที่ดินได้อย่างเหมาะสม โดยยกเลิกการเป็นกรรมสิทธิ์ในดินแดนเหล่านั้นและมอบให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะชาวสุตูขึ้น แสดงถึงการให้สิทธิในการใช้ที่ดินแก่ชาวสุตู ซึ่งนับว่าเป็นความพยายามหลักของเบลเยียมคือทำให้ชนสองชาติพันธุ์มีอิสระด้านความสามารถในการผลิตมากขึ้น

ปี ค.ศ.1930 เบลเยียมมีความพยายามให้ชาวสุตูมีบทบาทมากขึ้น สามารถทำงานได้หลาย ๆ วันจากแต่เดิมตุ๊ดซีบังคับให้สุตูทำงาน 2 วัน โดยพวกสุตูสามารถทำงานได้หลาย ๆ วันตามที่หัวหน้าต้องการ ส่งผลให้พวกหัวหน้ามองว่าเป็นการกระทำมุ่งโจมตีบุคคลที่เคยได้รับสิทธิพิเศษในอดีตทั้งๆ ที่การกระทำดังกล่าวนี้เพื่อแสดงให้พวกหัวหน้าเริ่มเข้าใจความแตกต่างระหว่างสิทธิและการมีสิทธิพิเศษ (ในการปกครองแบบผูกขาดโดยตุ๊ดซีและสามารถควบคุมสุตูได้อย่างเต็มที่) ควรจะหมดสิ้นลงและเหลือไว้แต่การมีสิทธิที่เท่ากันของความเป็นประชากรวันดา

โดยสรุปบทบาทเบลเยียมในการบริหารวันดา การที่ดินแดนวันดาได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเบลเยียม อำนาจทางการเมืองและอิทธิพลจากการใช้เครื่องมือทางการเมืองเป็นเจ้าของอาณานิคมในการจัดตั้งหัวหน้าและรองหัวหน้า ทางด้านเศรษฐกิจ (Akazi chief) และทางด้านส่วนภูมิภาค (chiefdom) มีการพัฒนาทางด้านสาธารณะเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในการสร้างถนน เก็บภาษีปลูกต้นไม้ ขุดลอกคลองบึง สำหรับสุตูมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนมากขึ้นในเรื่องสิทธิและสถานภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิมภายใต้กฎของการเป็นลูกค้า (clientship) กระนั้นนโยบายการพัฒนาของเบลเยียม สุตูจะกลายเป็นเครื่องมือและส่วนประกอบหลักสำคัญในการสร้างรูปแบบการพัฒนาเมือง มีการจ่ายภาษี จัดเตรียมเมืองเพื่อการสร้างถนน และแผนการการพัฒนาอื่นๆ สุตูต้องเป็นแรงงานสำคัญเพื่อสร้าง วัตถุประสงค์ เพื่อการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจและสร้างปัจจัยพื้นฐานซึ่งจะอำนวยความสะดวกในการส่ง สินค้าไปยังตลาดโลกและทำให้วันดาเจริญเทียบเท่าอารยประเทศ

2.5 ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนเผ่าตุ๊ดซี และฮูตูหลังตกเป็นอาณานิคม

รวันดาเป็นสังคมแบบพิวัดลมาได้ 500 ปีเมื่อถึงช่วงลัทธิล่าอาณานิคม ลักษณะสภาพสังคมแบบพิวัดลระหว่างฮูตูและตุ๊ดซีถูกบีบบังคับ ให้มีการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของประเทศเจ้าอาณานิคมโดยเยอรมนีและเบลเยียมและได้มีการยกเลิกระบบพิวัดลอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.1954 จากเดิมฮูตูและตุ๊ดซีมีสังคมแบบชนชั้นและมีการจัดลำดับโครงสร้างทางสังคมโดยมีการแบ่งแยกทางชาติพันธุ์ ตุ๊ดซีจะมีความสนุกสนานในควมมีเกียรติทางสังคมที่ผูกขาดสูงกว่าฮูตู ตุ๊ดซีอยู่ในระดับทางสังคมที่สูงด้านอำนาจทางเศรษฐกิจ การศึกษาและลักษณะสังคมและวัฒนธรรม ขณะที่ฮูตูกลับอยู่ในตำแหน่งที่ต่ำในทุกๆตำแหน่งนอกจากนั้นยังถูกกดขี่ให้ทำงานรับใช้ชาวตุ๊ดซี

อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุสงครามกลางเมืองในรวันดาที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาหลังจากได้รับเอกราชเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันระหว่างประชาชนชาวตุ๊ดซีกับชาวฮูตู โดยตุ๊ดซีมีบทบาททางสังคมสูงกว่าฮูตู ทั้งๆที่ตุ๊ดซีเป็นชนกลุ่มน้อยแต่กลับมีการผูกขาดทางด้านควมมีเกียรติทางสังคมและวัฒนธรรม การที่ชน กลุ่มใหญ่อย่างฮูตูไม่สามารถเข้าถึงตำแหน่งนั้นได้ สิ่งที่มาคือความขัดแย้งดังนั้นในการโต้ตอบทางสังคมระหว่างกลุ่มหรือสมาชิกแต่ละกลุ่มซึ่งเป็นสาเหตุแห่งสงครามกลางเมืองและสงครามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เป็นผลมาจากความไม่สมดุลย์ของระดับทางสังคมทำให้มีการแข่งขันระหว่างฮูตูและตุ๊ดซีด้านควมมีเกียรติทางสังคมและวัฒนธรรม

ในปีค.ศ.1994การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาเป็นการกระทำอย่างโหดร้ายต่อพลเมืองในรวันดาที่เกิดจากความขัดแย้งอันเป็นผลมาจากธรรมชาติของลักษณะทางสังคมที่เป็นลักษณะ 2 แบบ (dualistic)²²คือเป็นแบบสังคมแบบตุ๊ดซี และสังคมแบบฮูตู อันเนื่องมาจากการแบ่งชนชั้นทางสังคมจากความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ส่งผลให้เกิดสงครามกลางเมืองในรวันดา

โดยสรุปจากความไม่ได้สมดุลย์ทางสถานภาพทางสังคมระหว่างชนชั้นของชนกลุ่มใหญ่ชาวฮูตูที่ต้องมีสถานภาพอยู่ในระดับชนชั้นระดับล่างและเป็นพวกไร้เกียรติ ในขณะที่คนหมู่น้อยชาวตุ๊ดซีกลับมีอำนาจอยู่ในระดับทางสังคมชั้นสูงมีเกียรติทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ มีสิทธิในการกำหนดโครงสร้างทางสังคม ค่านิยมและแรงบันดาลใจต่างๆในสังคม ส่งผลกระทบทำให้เกิดความ

²² Antoine Lema, "Causes of Civil War in Rwanda: The Weight of History and Socio-Cultural Structures," in *Ethnicity Kills?: The Politics of War, Peace and Ethnicity in Sub-Saharan Africa*, ed. Einar Braathen, Morten Boas and Gjermund Saether (London: MacMillan Press, 2000), p.73.

รุนแรงอันเนื่องมาจากความคับข้องใจและความสับสนผลักดันให้ชาวฮูตูอยากเป็นผู้ปกครองและได้รับอำนาจเพื่อที่จะสามารถดำรงตำแหน่งในระดับสูงบ้าง และได้มีเกียรติในสังคมและวัฒนธรรม

2.6 สาเหตุการเกิดสงครามกลางเมืองในรวันดา

2.6.1 ปัจจัยทางด้านสังคม

ความไม่สมดุลง่ายทางชนชั้นทางสังคมและการไร้เกียรติทางสังคมเป็นกุญแจสำคัญทางด้านโครงสร้างทางสังคมของรวันดา ในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1962 เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ 500 ปีของรวันดา ที่ฮูตูได้รับอำนาจทางการเมืองหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปและหลังจากได้รับเอกราช ส่งผลให้กระบวนการประชาธิปไตยเกิดขึ้นเช่นสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกันของคนทั้งสองชาติพันธุ์ การสร้างรูปแบบรัฐบาลประชาธิปไตยครั้งแรกในรัฐรวันดา เป็นต้น แม้จะต้องใช้เวลาจัดตั้งถึง 18 เดือนในช่วงเวลาดังกล่าวพวกฮูตูก็ได้อพยพออกไปและตั้งเป็นกลุ่มกองโจรแนวร่วมรักชาติรวันดา (Rwanda Patriotic Front: RPF) แม้ว่าจะถูกเรียกว่า ผู้บุกรุกอินเยนซี (Inyenzi²³) ในบูรุนดี และได้เข้ามาในรวันดาในเวลาต่อมา เพื่อช่วงชิงอำนาจทางการเมืองคืนจากฮูตู ขณะที่รัฐบาลได้ก่อความรุนแรง เพราะฮูตูเป็นรัฐบาลอันเนื่องมาจากความแค้น จากการถูกบีบบังคับให้เป็นคนชั้นต่ำมาเป็นระยะเวลานานพร้อมกันนี้ฮูตูก็เร่งสร้างเสริมอำนาจในการครอบครองรวันดา ส่งผลให้มีการลอบฆ่าฮูตูที่อยู่ตลอดมา ชาวฮูตูที่ตายเป็นจำนวนมาก โดยประมาณจำนวนพลเมืองฮูตูเสียชีวิตราว 100,000 คน โดยส่วนใหญ่เป็นชาวฮูตูและฮูตูที่เป็นกลางก็พยายามหนีออกจากรวันดาไปยังประเทศข้างเคียงเช่น รัฐแทนซาเนีย อุกันดา ซาอีร์ และบูรุนดี

ฮูตูได้ครองอำนาจอยู่ประมาณ 32 ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962-1994 จากประวัติศาสตร์ประเทศ 532 ปี ในช่วง 32 ปีมีประธานาธิบดีชาวฮูตู 2 คนคือ เกรอกัว คายิบานดาปี ค.ศ. 1962-1973 และ ลูเวนเนล ฮาบยาริมานา ปีค.ศ. 1973 -1994

²³ Inyanzi คือชื่อไว้เรียกบุคคลที่ผู้เรียกไม่เคารพโดยในเหตุการณ์นี้มอบให้แก่พวกฮูตู หรือกลุ่มกองโจรแนวร่วมรักชาติรวันดา ซึ่งตามความหมายทางวรรณคดีหมายถึงแมลงสาบโดยมีไว้กล่าวถึงกลุ่มกองโจรเพราะยุทธศาสตร์การปฏิบัติการที่เงียบย่ำค้ำคืบ (Silent right-raid strategy)

หลังจากวันดาเป็นเอกราชเกิดความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์อยู่ตลอด ทั้งนี้ความขัดแย้งที่สำคัญเกิดขึ้นในวันดาในช่วงปีค.ศ.1963-1964 และปีค.ศ.1990-1994²⁴ ในแต่ละช่วงเวลาได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงมากมายส่งผลกระทบต่อชาวตุตซีและฮูตูบางกลุ่มที่กลัวการเกิดสงครามต้องเป็นผู้อพยพลี้ภัย ต่อจากนั้นไม่นานเกิดรูปแบบพฤติกรรมของความขัดแย้งและความรุนแรงในลักษณะเช่นนี้ซ้ำๆกัน ตั้งแต่เหตุการณ์ปี ค.ศ.1960 -1994 ดังนั้นภาพสงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวจึงเป็นภาพสะท้อนความซ้ำซากของเหตุการณ์ความรุนแรงที่ทำให้เกิดสงครามตามแบบซึ่งเกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันคือมีการใช้อาวุธในการทำสงครามและผู้อพยพลี้ภัยเป็นจำนวนมากในช่วงระยะเวลา 30 ปี

รูปแบบของสงครามในปีค.ศ.1960 สามารถอธิบายได้ 7 ประการดังนี้²⁵

- 1) ตุตซี และ ฮูตยูมีความผูกพันกันเพราะดำเนินชีวิตร่วมกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน
- 2) ผู้อพยพตุตซีจากประเทศเพื่อนบ้านได้สร้างกองกำลังกลุ่มกองโจรและโจมตีรัฐบาลที่ครอบครองพลเมืองวันดา
- 3) รัฐบาลผู้ครอบครองวันดาได้มีการแสดงการตอบโต้อย่างรุนแรงต่อกลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาลทั้งในและนอกประเทศและกลุ่มชนชั้นสูงเผ่าตุตซีที่อาศัยในประเทศ
- 4) ทั้งเด็ก ผู้หญิง และผู้ชายของทั้ง 2 เผ่า ตุตซี และฮูตยูถูกตัดชิ้นส่วนอวัยวะเพื่อทำให้ตายอย่างเหี้ยมโหดด้วยมีดและดาบ
- 5) สี่ระหว่างประเทศได้เขียนเกี่ยวกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในวันดา
- 6) ประชาคมระหว่างไม่ว่าจะเป็นรัฐเดี่ยว (ยกเว้นจากประเทศที่เคยเป็นเจ้าอาณานิคมเดิม) และสหประชาชาติได้ตำหนิความรุนแรงต่อมนุษยชาติแต่ไม่มีการกระทำที่จะหยุดการฆ่าล้างกันอย่างรุนแรง
- 7) เมื่อฮูตยูและตุตซีมีการคืนดีกันไม่แสดงให้เห็นแต่เมื่อทะเลาะกันก็แสดงความรุนแรงครั้งใหม่เกิดขึ้น

ปีค.ศ.1963-1964 เป็นช่วงเวลาหลังได้รับเอกราชและการเลือกตั้งทั่วไป โดยในตอนเช้าแห่งวัน All Saint วันที่ 1 พฤศจิกายน คศ .1959 โดยชนวนความรุนแรงเกิดขึ้นย้อนไปในอดีตที่เมืองบูโคเมรา(Bukomera) นายโดมินิค มโบนีอุมูทวา (Dominique Mbonyumutwa) ผู้นำชาวฮูตยูจากพรรค

²⁴ Antoine Lema, "Causes of Civil War in Rwanda: The Weight of History and Socio-Cultural Structures," in *Ethnicity Kills?:The Politics of War, Peace and Ethnicity in Subsaharan African* ,ed. Einar Braathen, Morten Boas and Gjermund Saether,p.79.

²⁵ Ibid.,p 77.

PARMEHUTU (Parti du Mouvement de l’Emanicipation Hutu) ระหว่างทางมโบนีอูมูทวากับภรรยาที่ กลับจากโบสถ์หลังเสร็จพิธีการตามวันสำคัญทางศาสนา ได้มีทหารหนุ่มชาวตุตซีซึ่งเป็นทหารจาก พรรคการเมืองฝ่าย UNAR (Union Nationale Rwandaise) ได้เข้ามาทักทาย สนทนา และต่อมาก็ได้ สั่งหามโบนีอูมูทวาจนเสียชีวิต เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมอย่าง รุนแรงให้ปะทุขึ้นมาและแพร่ลุกลามจนกลายเป็นความขัดแย้งที่รุนแรงมาก 2 วันต่อมาเหตุการณ์ที่เกิด ขึ้นดังกล่าวได้กลายเป็นที่โจทก์ขานกันไปทั่ว หัวหน้าที่เป็นชาวตุตซีแห่งเมืองนดิซา(Ndiza Chiefdom) ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นสภาที่ปรึกษาได้เข้าพบกับตัวแทนพรรค PARMEHUTU ตัวแทนพรรค PARMEHUTU ได้ตำหนิหัวหน้าชาวตุตซีที่ไม่สามารถรักษาสัญญาที่ได้ตกลงกันในการรักษาชีวิต ของ มโบนีอูมูทวาไม่ให้ได้รับอันตราย เมื่อมีการกบฏที่บ้านของหัวหน้า (chief ‘s house) พวกเขา ตุตซีกลุ่มที่ต่อต้านพรรค PARMEHUTU ก็ได้เข้ามาอธิบายในเรื่องการตายของมโบนีอูมูทวา เป็นการ ตายด้วยสาเหตุที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต่อมาเกิดมีการต่อสู้โดยการใช้อาวุธจำนวนมากที่รอ คอยการตัดสินใจอยู่ด้านนอกบริเวณบ้านของหัวหน้าก็ปรากฏตัวและรวมทำลายพวกตุตซีอย่างโหด เหี้ยม จากเหตุการณ์นี้ทำให้ความรุนแรงระหว่างตุตซีและฮูตูลึกลับยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น พรรค การเมืองฝ่ายตุตซีคือพรรค UNAR ก็ได้มีผู้นำที่จัดเตรียมการโจมตีกลับหรือต่อสู้กลับพวกฮูตูละได้รับ ความร่วมมือจาก APROSOMA(Association pour la promotion Sociale de la Masse) ในเวลาต่อ มามีผู้อพยพชาวตุตซีราว 1500 คนไปยังบुरुндіโดยการเดินทางไปเป็นระยะเวลา 3 วันเพื่อมุ่งหน้าไปยัง ชายแดนด้านตะวันออกของรวันดาแต่ก็ต้องหยุดและกลับไปยังค่ายผู้พลัดถิ่นโดยคำสั่งของรัฐบาล บुरुндіไม่ให้ข้ามชายแดน หลังจากมีการแทรกแซงโดยมิชชันนารีทั้งคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ และยัง มีการแทรกแซงโดยเจ้าหน้าที่สหประชาชาติ ทำให้พวกตุตซีต้องกลับไปยังค่ายผู้พลัดถิ่น และอพยพไป ยังเมือง นยามาตา(Nyamata) จากการคาดประมาณจำนวนชาวตุตซีที่ถูกฆ่าตายราวๆ 13,000- 14,000 คน ได้แสดงถึงก้าวแรกของความขัดแย้งและความรุนแรงในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อย่างไม่สิ้นสุด ตามมา²⁶

ปีค.ศ.1990-1994 เป็นสงครามกลางเมืองที่สู้กันระหว่างแนวร่วมรักชาติรวันดาจากบुरुндіกับ รัฐบาลรวันดาชาวฮูตูลู ประชาคมระหว่างประเทศเฝ้าดูเหตุการณ์ในช่วงที่มีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จำนวน มากโดยคลื่นแห่งผู้อพยพไปยังเพื่อนบ้านโดยเฉพาะบुरुнді อุกันดา ซาอีร์ แม้ว่าในเหตุการณ์ปี ค.ศ.1960 จะสะท้อนความน่ากลัวในเหตุการณ์นองเลือดมาแล้วแต่ระบบในการฆ่าและจำนวน ประชากรที่ถูกฆ่าภายในไม่กี่สัปดาห์ในรูปแบบที่เหมือนกันก็กลับมาเกิดขึ้นอีก ประชากรที่ตายทวิคูณ หลายเท่า สหประชาชาติได้คาดประมาณคนตายในเหตุการณ์ดังกล่าวประมาณ 250,000 ไปจนถึง 1

²⁶ Ibid.,pp.77-78.

ล้านคน แม้ว่าทั้งฮูตูและตุตซีจะมีการใช้ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม บริเวณที่อยู่อาศัย และมีการดำเนินชีวิตร่วมกัน ต่างกันในเรื่องชาติพันธุ์ ก็ยังสามารถฆ่ากันได้อย่างทารุณโหดร้าย

โดยสรุปในปี ค.ศ.1994 สงครามกลางเมืองตามรูปแบบนี้มีความเหมือนกันด้านความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธระหว่างฮูตูและตุตซีและเหมือนสะท้อนเหตุการณ์ที่ย้อนไปเหมือนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตอีกครั้งในปี ค.ศ.1960

2.6.2 เหตุผลทางอำนาจทางการเมืองที่ไม่เท่าเทียมกัน

พรรคการเมืองรัฐบุลลวันดา พรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม และกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา ต่างก็เป็นกลุ่มอำนาจที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านชนชั้นทางสังคมที่ไม่เท่าเทียมกัน ให้พัฒนาไปในทางที่ยุติธรรมมากขึ้น โดยกลุ่มดังกล่าวเกี่ยวข้องกับควมมีเกียรติทางสังคมและการมีอำนาจในรวันดา

ก่อนปี ค.ศ.1990 ลักษณะทางการเมืองและการทหารในรวันดามีอำนาจธิปไตยหลวมๆ ในฐานะ อคาซุ (Akazu) เปรียบได้กับบ้านหลังเล็กๆ ซึ่งล้อมรอบวังของประธานาธิบดีฮาบายาริมานา ซึ่งก็หมายถึงประธานาธิบดีและพลเมือง²⁷ ได้รับการทำทลายจากกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาที่ต้องอพยพไปก่อตั้งกองกำลังทหารตุตซีที่บุรุนดีเพื่อกลับมาต่อสู้กับรัฐบาลรวันดาที่ครอบครองโดยชาวฮูตูได้บุกเข้าไปใน รวันดาเดือนตุลาคม ค.ศ.1990 การทำทลายดังกล่าวทำให้รัฐบาลรวันดาเพิ่มความแข็งแกร่งและพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามภายในก็สนับสนุนกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาได้เปิดช่องสำหรับทำสงครามเพื่อจัดสรรอำนาจระหว่างกัน ระหว่างปี ค.ศ.1991และ ค.ศ.1993 บรรดาระัฐต่างๆทั้งในภูมิภาคและประชาคมโลกต่างก็พยายามป้องกันการทำสงครามทางการเมืองโดยการเจรจาทำข้อตกลงสันติภาพแต่ประสบความสำเร็จล้มเหลวจากการเจรจาทางการเมือง และยังผลักดันให้อคาซุเพิ่มแนวทางการป้องกันตัวเองด้วยการใช้ความรุนแรง อคาซุได้เริ่มทำสงครามทางการเมือง ต่อต้านกลุ่มแนวร่วมรักชาติ และได้กวาดล้างคู่อริประชาชนตุตซีและพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามภายใน และส่งผลให้เกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ต่อประชากรตุตซีของรวันดาที่ละเล็กทีละน้อยทุกวันอย่างต่อเนื่อง

ฮาบายาริมานา และอคาซุ ได้รับแรงกดดันจากความตึงเครียดทางชาติพันธุ์จึงพยายามสร้างเสริมความแข็งแกร่งทางด้านบทบาทของตัวเองในรวันดา เพราะในอดีตปีค.ศ.1980 บทบาทจาก

²⁷ Bruce D.Jones, "Military Intervention in Rwanda's Two Wars:Partisanship and Indifference ," in *Civil Wars, Insecurity and Intervention*,ed.by Barbara F. Walter and Jack Snyder(New York: Columbia Press,1999),p.117-119.

ภายนอกมีอำนาจเหนือกว่าบทบาทการควบคุมของอคาซูในรัฐวันดา เนื่องจากแรงกดดันบีบบังคับจากภายนอกโดยประชาคมระหว่างประเทศใช้วิธีการทางการทูตบีบบังคับให้อคาซูเร่งปฏิรูปกระบวนการปกครองเป็นประชาธิปไตยในวันดา ความกดดันนี้ได้เอารูปแบบการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองโดยรัฐบาลตะวันตกที่ต้องการให้วันดารักษาสิทธิมนุษยชน ฝรั่งเศสก็กดดันทำให้ฮาบายาริมานาประกาศปฏิรูปประชาธิปไตยในช่วงแรกปี ค.ศ.1990 ทำให้รัฐบาลวันดาจะมีลักษณะการดำเนินการที่ซ้ำในการแก้ปัญหาการบุกรุกของแนวร่วมรักชาติวันดา อย่างไรก็ตามก็ต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือของต่างชาติส่งผลยิ่งเพิ่มแรงกดดันของตะวันตกให้วันดาพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยปี ค.ศ.1991-1992 นักวิเคราะห์โดยนักการทูตชาวตะวันตกแนะนำว่าการทำให้เป็นประชาธิปไตยจะต้องเป็นหัวข้อสำคัญในการเจรจาสันติภาพที่จะเจรจาให้ประสบความสำเร็จ

เดือนเมษายน ค.ศ.1992 ความกดดันระหว่างประเทศส่งผลให้เกิดการสร้างรัฐบาลผสมโดยพรรค PL (Parti Liberal), PSD (Parti Socialiste Democratique), MDR (Mouvement Democratique Rwandaise)²⁸ และอื่นๆ เพื่อจัดเตรียมการจัดสรรอำนาจร่วมกันในการปกครองภายใต้พรรค MRND ผลงานอย่างแรกของรัฐบาลผสมคือการทำข้อตกลงร่วมกันในกระบวนการเจรจาทางการเมืองกับกลุ่มแนวร่วมรักชาติ และยอมรับบทบาทของประชาคมระหว่างประเทศในด้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในโดยกระตุ้นจากภายนอก ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลฮาบายาริมานาได้รับความกดดันจากฝรั่งเศสและกลุ่มแนวร่วมรักชาติได้รับความกดดันจากสหรัฐอเมริกาผ่านรัฐอูกันดา ในการผลักดันให้ไปสู่กระบวนการประชาธิปไตย ทั้งนี้มีการกำหนดข้อตกลงในช่วงฤดูร้อนปี ค.ศ.1992 เพื่อกระบวนการเจรจาทางการเมืองที่มั่นคงตามกระบวนการเจรจาข้อตกลงสันติภาพอารูชา

พรรครัฐบาลประธานาธิบดีฮาบายาริมานาได้มีการโต้ตอบอย่างริบดวนต่อพรรคฝ่ายตรงข้ามที่มีการก่อตั้งพรรครัฐบาลผสม MRND ขึ้นอย่างเป็นทางการโดยก่อตั้งพรรคการเมืองที่ชื่อ CDR (Coalition pour la defense de la Republique) พรรค CDR วางรูปแบบโดยมีสมาชิกประกอบด้วยสมาชิกพรรค CDR หัวหน้าทหาร ผู้นำทางศาสนา ผู้นำบริษัท และเจ้าของกลุ่มบริษัทสื่อต่าง ๆ ที่ถูกสร้างใหม่รวมทั้งสถานีวิทยุก็ได้ร่วมมือกับ CDR ต่อมาพรรค CDR ได้ขอความร่วมมือพรรคการเมืองผสมฝ่ายตรงข้ามพรรค MRND ในความหวังที่จะหวนกลับทางด้านอำนาจแบบผูกขาดของชาวฮูตู(oligarchy)อีกครั้งเหมือนกับตอนที่ได้รับเอกราชใหม่ปีค.ศ.1962 ก่อนที่จะถูกโจมตีโดยแนวร่วมรักชาติวันดาและประชาคมระหว่างประเทศ

²⁸ Ibid., p.124.

แม้จะมีความพยายามร่วมมือกับพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามที่เป็นศัตรูด้วยกันเพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองโดยมีสมาชิกที่เป็นชาวฮูตูเท่านั้นเพื่ออำนาจทางการเมืองจะอยู่กับชาติพันธุ์ฮูตูแต่ก็ต้องได้รับความผิดหวัง เมื่อข้อความในข้อตกลงสันติภาพอารุชาต้องการให้มีการจัดสรรอำนาจไปยังแนวร่วมรักชาติวันดาไม่ใช่จัดสรรอำนาจเฉพาะสองพรรคการเมืองผสมหลักๆเท่านั้น ส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างรุนแรงท่ามกลางผู้ที่กุมอำนาจในคิกาลีซึ่งก็คือ **กลุ่มแรก**คือผู้ปกครองโดยพรรค MRND และพรรคการเมือง CDR ที่เป็นพันธมิตรกัน ส่งผลให้อำนาจที่เคยได้รับของทั้งสองพรรคการเมืองลดลง แม้จะได้สิทธิในการดำรงตำแหน่งเป็นรัฐบาลเฉพาะกาลแต่ก็ ถูกถอดอำนาจจากเดิมกล่าวคือดำรงตำแหน่งเพียงชั่วคราวในลักษณะการรักษาการแทน ดังนั้นอำนาจการรักษาการแทนจึงไม่เหมือนกัน อำนาจที่ได้ดำรงตำแหน่งนั้นจริงๆเพราะในฐานะเป็นรัฐบาลเฉพาะกาล **กลุ่มที่สอง**คือแนวร่วมรักชาติวันดาที่ได้รับการเพิ่มบทบาทให้ได้อำนาจการจัดสรรทางการเมืองเพิ่มขึ้นให้มีบทบาททางด้านการทหารเพื่อสร้างความร่วมมือกับทางการทหารแห่งชาติระหว่างทั้งสองกลุ่มคือ พรรคการเมืองในวันดาทั้งสองพรรค และกลุ่มแนวร่วมรักชาติ ซึ่งประกอบไปด้วยทหารแนวร่วมรักชาติวันดา และทหารรัฐบาลวันดา FAR (Forcee Armiees Rwandaise) ในอัตราส่วน 40 ต่อ 60²⁹ แต่ได้รับคำสั่งให้มีการแบ่งอำนาจทางการทหารอย่างเท่าเทียมกัน 50 ต่อ 50³⁰ ของ กลุ่มแนวร่วมรักชาติและทหารรัฐบาลวันดา (โดยทหารรัฐบาล วันดาส่วนใหญ่เป็นกองกำลังสนับสนุนจากฝรั่งเศส และไซเรีย)

รัฐบาลวันดาได้เปลี่ยนตำแหน่งของชนกลุ่มน้อยชาวตุตซีที่ถูกลดบทบาทให้อ่อนแอลงในโครงสร้างอำนาจของวันดายุคหลังได้รับเอกราช ให้สามารถดำรงอยู่ในตำแหน่งทางการทหารและมีอำนาจเพิ่มมากขึ้น สิ่งนี้ทำให้เกิดความรุนแรงและเป็นศัตรูในวันดาเป็นวงกว้าง อย่างไรก็ตามรัฐบาลวันดาไม่ได้ยอมลดอำนาจของตนโดยปราศจากการต่อสู้ เพราะรัฐบาลวันดาได้เริ่มวางแผนเพื่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ซึ่งเกิดขึ้นมาในช่วงเวลาเดียวกับการบุกรุกของแนวร่วมรักชาติวันดา ในเดือนตุลาคม ค.ศ.1990 มีการวางแผนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โดยกลุ่มหลักของพวกหัวรุนแรงทางการเมืองคือ พรรคการเมืองผสม MRND โดยการนำของกลุ่มทางการเมืองที่รุนแรงที่สุด, พรรคการเมือง CDR โดยผู้นำของทหารประจำพระองค์(presidential guard), ผู้นำบางคนของทหารรัฐบาลวันดาและผู้บริหารท้องถิ่นบางคนของประเทศ รวมทั้งผู้นำทางศาสนาโดยมีผู้ที่เป็นหัวหน้าหลักของปฏิบัติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์คือ หัวหน้าพรรคการเมืองทั้ง 2 พรรคที่เป็นชาวฮูตู

²⁹ Ibid., p.125.

³⁰ Ibid.

ความพยายามที่จะทำให้มีการเซ็นสัญญาสันติภาพอารูชาซึ่งเป็นแผนการของหลักการภายใน โดยมุ่งไปยังจุดประสงค์ที่สำคัญคือการสร้างความก้าวหน้าในการยุติความรุนแรงอย่างรวดเร็วและนำไปสู่สันติภาพ ในช่วงเวลาที่สหประชาชาติและกองกำลังสหประชาชาติสรุปกระบวนการสันติภาพอารูชาและพยายามเติมเต็มกระบวนการเจรจาสันติภาพอารูชา พรรคการเมืองรัฐบาลชั่วคราวกลับทำให้กลไกไม่เป็นระเบียบ มีการจัดเตรียมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ โดยทหารฝึกหัดพวกหัวรุนแรง (แองแตร์ แฮมวี และอิมบูชามูแกมปี) มีความพยายามประชาสัมพันธ์สร้างความฮึกเหิมและความกลัวแก่ชาวฮูตู โดยการโฆษณาผ่านรายการวิทยุเป็นเครื่องมือ โดยในรายการดังกล่าวได้กล่าวถึงความโหดร้ายต่างๆ ของพวกตุ๊ดซี และโอกาสที่อาจกลับไปเป็นชนชั้นต่ำของพวกฮูตูหากแพ้สงคราม เพื่อการสนับสนุนขอความร่วมมือให้มีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โดยพวกฮูตูทุกย้อมหน้า รายการวิทยุดังกล่าวคือ รายการ อาร์ ที แอล เอ็ม ซี (Radio et television Libre Mille Collines: RTLHC)

การวิพากษ์วิจารณ์โดยอุปกรณ์ที่มีส่วนสนับสนุนขั้นตอนของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์คือการโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียง เผยแพร่การเกิดสงครามกลางเมืองภายในเนื่องจากความแตกต่างทางชาติพันธุ์นอกจากนั้นยังมีแผ่นพับ เพลง สุนทรพจน์ เอกสารที่เป็นทางการและการแสดงการกระทำโดยตรงของเหล่าทหารที่เป็นพลเมืองหัวรุนแรง ทั้งนี้ในข้อความผ่านสื่อต่างๆของรัฐบาลวันดาเป็นการแสดงออกถึงความเกลียดและอาฆาตแค้นต่อพวกตุ๊ดซีและกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดา โดยพวกอคาสูมองพวกตุ๊ดซีว่าเป็น "แมลงสาบ"³¹ ในคิกาลี แสดงถึงความชั่วร้ายของฮูตูเพื่อผลักดันให้พวกฮูตูมองตุ๊ดซีและกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดาว่าเป็นศัตรูที่ควรถูกดูถูกเหยียดหยามจากพวกฮูตู และเป็นการสนับสนุนให้ชาวฮูตูทุกคนร่วมมือกันทำร้ายพวกตุ๊ดซีอย่างเต็มที่ นอกจากนี้กลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดายังถูกมองว่าเป็น ทหารที่อยู่ในม้าโทรเจน (Trojan horse) มีการสร้างกองทัพขนาดใหญ่หลบซ่อนอยู่ในบุงุนดี โดยบุงุนดีเปรียบได้กับเป็นม้าไม้โทรเจนและค่อยๆปล่อยให้ทหารที่อยู่ในม้าโทรเจนเล็ดรอดมาจากบุงุนดีไปยังวันดาและกวาดล้างอำนาจชาวฮูตู

โดยสรุปจุดมุ่งหมายของกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดาเข้าไปบุกรุกดินแดนวันดาคือการสร้างสิทธิให้แก่ชาวตุ๊ดซีเพื่อกลับไปอยู่ในวันดาได้เหมือนเดิมโดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างชาติพันธุ์ โดยให้ลดอำนาจของพรรคการเมืองที่เป็นพันธมิตรกันคือพรรค CDR และ พรรคการเมืองผสม MRND จากที่มีอิทธิพลมากให้มีการเฉลี่ยอำนาจให้พวกทหารแนวร่วมรักชาติวันดาเพื่อจะบรรลุหนึ่งในข้อตกลงสันติภาพอารูชา เพื่อสร้างความสมดุลทางการเมืองให้กับทั้ง 2 ชาติพันธุ์เพื่อจะช่วยบรรเทาความกดดันระหว่างชาติพันธุ์ไม่ให้อำนาจมากนักเป็นลักษณะประนีประนอมกันทั้ง 2

³¹ Ibid.,p.126.

ฝ่าย เนื่องจากกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดาจำนวนมากได้รับความเจ็บปวดจากการถูกลดระดับชั้นในสังคมโดยการกระทำของฮูตูในช่วงปี ค.ศ.1959 และความรู้สึกของชาวตุ๊ดซีโดยรวมที่เคยเป็นผู้ที่มีบทบาทเป็นผู้นำมาก่อนการได้รับเอกราชรู้สึกต่ำต้อยอย่างมาก แม้ว่าเป็นหนทางหนึ่งที่พวกฮูตูอยากให้ตุ๊ดซีได้เข้าใจประวัติศาสตร์ของฮูตูและความรู้สึกการตกเป็นทาสของฮูตู รวมทั้งตีแผ่ความกลัวของประชากรฮูตูที่ไร้สิทธิและสถานภาพที่ดีในสังคมดังเช่นในอดีต

2.6.3 ปัจจัยด้านความแตกต่างทางชาติพันธุ์

ลักษณะทางชาติพันธุ์เป็นสาเหตุหลักของความรุนแรงในวันดา รัฐบาลวันดาได้ส่งข้อความไปยังพวกฮูตูเพื่อก่อให้เกิดความกลัวที่ตุ๊ดซีจะมาล้างแค้นเอาคืนและส่งเสริมความรู้สึกชาตินิยมใหม่ให้เกิดขึ้นในหมู่ชาวฮูตู โดยข้อความมีเนื้อหา กล่าวคือกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดากำลังจะล้างแค้นพวกฮูตู ดังนั้นจึงเป็นการดีที่พวกฮูตูจะร่วมมือกันทำให้แนวร่วมรักชาติวันดาพ่ายแพ้ ลักษณะข้อความดังกล่าวได้รับการสนับสนุนโดยรัฐบาลวันดาจึงยิ่งเพิ่มรอยแตกแยกทางชาติพันธุ์ให้รุนแรงยิ่งขึ้น พวกฮูตูถูกทำให้เชื่อว่ากลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดาจะกลับมาทวงดินแดนคืนทำให้ฮูตูกลัวการปล่อยข่าวดังกล่าว โดยแท้จริงแล้วคือต้องการสร้างความสามัคคีในชาติพันธุ์เดียวกันและการกวาดล้างฐานทางการเมืองต่อกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดา อย่างไรก็ตามเชื่อว่าข้อความดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยผลักดันให้มีการล้มไถ่ป็นยิงเครื่องบินในเหตุการณ์ของการลอบฆ่าของประธานาธิบดีฮาบายาริมานาเพื่อกระตุ้นความรุนแรงของความแค้นให้ถึงจุดเดือด หลังจากเหตุการณ์เครื่องบินถูกยิง ถอนถูกปิด และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ก็ได้เริ่มต้นขึ้นเหยื่อรายแรกคือกลุ่มตุ๊ดซีในทุกสายอาชีพไม่ว่าจะเป็น นักการเมือง ผู้ที่ทำงานด้านมนุษยชน นักหนังสือพิมพ์ เป็นต้น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กระจายไปอย่างรวดเร็วกวาดล้างพลเมืองวันดากว่า 100,000 คน การฆ่าได้ขยายไปตามชานเมือง แม้ว่ารัฐบาลวันดาได้มีคำสั่งไปยังตัวแทนรัฐมนตรีคมนาคมให้จัดเตรียมการรักษาความมั่นคงแห่งชาติแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถระงับความรุนแรงที่เป็นเหมือนสปริงที่กระจายไปอย่างรวดเร็วและยากที่จะทำการหยุดการกระจายดังกล่าวได้

2.6.4 ความกลัวเป็นปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ของรัฐบาลวันดา

รัฐบาลวันดาได้หาทางแก้ไขความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ด้วยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ จากการที่รัฐบาลวันดาได้กระตุ้นให้ชาวฮูตูกลัวการกลับมาของตุ๊ดซีและสถานภาพของตนที่จะตกต่ำเหมือนเช่นในอดีต พลเมืองฮูตูจึงก่อความรุนแรงด้วยความเต็มใจด้วยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อย่างเลือดเย็น โดยจัดการปลิดชีพเหยื่อชาวตุ๊ดซีได้อย่างรวดเร็วด้วยอาวุธปืน มีด และอาวุธในครัวเรือน รวมทั้งการหนุ่ของ

ทหารรัฐบาลวันดา FAR และทหารแองโตนอร์แฮมวี แม้ว่าช่วงเวลาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ยังดำเนินไปเพื่อป้องกันชาติพันธุ์ตนเองให้คงอำนาจไว้ ดังนั้นการใช้ยุทธศาสตร์ด้านความกลัวเป็นปัจจัยหลักผลักดันให้ฮูตูฮักเิมต่อสู้และได้แผ่ขยายไปยังบริเวณเมืองทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของวันดา พวกขุนนางฮูตูและผู้บังคับบัญชาการทหารรัฐบาลวันดา FAR ได้มีการบริหารแผนการความรุนแรงมากขึ้น โดยทำให้ผู้ด้อยในท้องถิ่นถูกฆ่าตายด้วยอาวุธที่หลากหลายโดยเฉพาะการใช้มีดและจอบที่มีอยู่ในครัวเรือน ชาวบ้านพวกฮูตูในหมู่บ้านชนบทมีส่วนร่วมในการร่วมกันฆ่าชาวผู้ด้อยมากขึ้น ตัวอย่างเช่นการสั่งให้ผู้ด้อยยื่นเรียงแถวที่ขอบหน้าผาสมกระโปรงที่ทำจากใบกล้วย และพวกทหารรัฐบาลวันดา FAR ก็ได้ทำการสังหารโดยใช้ปืนและมีดฆ่าผู้ด้อยเพื่อให้ตกลงมาจากภูเขา การใช้ใบกล้วยปกปิดร่างกายก่อนตายเพื่อเป็นสัญลักษณ์สะท้อนลักษณะสภาพสังคมของพวกผู้ด้อยที่มีความเป็นขุนนางและให้ใช้วัสดุทางการเกษตรซึ่งเคยเป็นงานเก่าของฮูตูมาก่อนเพื่อเป็นการแสดงถึงความแตกต่างและความขัดแย้งในตัวชาวผู้ด้อยก่อนตาย ดังนั้นการกระทำครั้งนี้ชาวบ้านฮูตูแทบจะทุกครัวเรือนมีส่วนร่วมในปฏิบัติการอันโหดร้ายโดยไม่รู้สึกลึกซึ้งหรือกลัวต่อบาปจากการฆ่าคนแต่กลับกลัวที่จะต้องกลายเป็นคนชั้นต่ำในสังคมอีกครั้งมากกว่า

2.6.5 ปัจจัยด้านการแข่งขันเพื่อแย่งชิงทรัพยากรอำนาจ

อำนาจเป็นที่มาของความขัดแย้งและความรุนแรง ทรัพยากรที่หายากในวันดาในวิกฤติการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในสงครามกลางเมืองครั้งนี้คือ ทรัพยากรอำนาจ ความต้องการควบคุมประเทศจะต้องมีอำนาจ และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์นับเป็นความพยายามของรัฐบาลวันดาเพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจการควบคุมที่ผูกขาดเฉพาะชาวฮูตูในวันดาที่สามารถช่วงชิงอำนาจมาได้หลังได้รับเอกราช ซึ่งส่งผลกระทบต่อกลุ่มขุนนางทางการเมืองในการใช้การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เป็นเครื่องมือป้องกันการแย่งชิงอำนาจคืนและเพื่อเป็นการแสดงความเคลื่อนไหวด้านการแข่งขันทางการเมือง

2.6.6 ปัจจัยการก่อตัวขึ้นของกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดา

เริ่มขึ้นในปีค.ศ.1990 กลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดา (Rwandese Patriotic Front: RPF) เป็นความเคลื่อนไหวที่เพิ่มขึ้นของผู้อพยพในวันดามายังบुरुндіทางตอนใต้ ในช่วงที่มีการทำสงครามระหว่าง 2 ชาติพันธุ์หลังจากได้รับเอกราชปี ค.ศ.1959-1963 ผู้นำของกลุ่มแนวร่วมรักชาติคือ นายเยาวอริ มูเซอเวนี (Yoweri Moseveni) ผู้ที่เป็นส่วนหนึ่งของทหารปฏิวัติแห่งชาติ (National Revolutionary Army: NRA) โดยการสนับสนุนของบันยวานดาประธานาธิบดีอูกันดา กลางปี ค.ศ.1990เมื่อพลทหารผู้ด้อยพร้อมปฏิบัติการกลุ่มแนวร่วมรักชาติสามารถบุกเข้าไปวันดาทางถนนสาย

หลักคากิทัมบา(Kagitumba Highway) และไม่กี่วันก็สามารถรบเมืองกาบริโอ (Gabrio) ในวันดาได้สำเร็จแม้จะไม่ใช่เมืองที่สำคัญทางตอนเหนือแต่ก็เป็นเมืองบ้านเกิดของประธานาธิบดีฮาบายาริมานา กลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาได้พยายามขยายความสามารถในการครอบครองของตนต่อไป ทำให้กองทัพฝรั่งเศสและ ไชเรียมาตั้งกองกำลังรวันดาเพื่อสนับสนุนกลุ่มทหารรัฐบาลรวันดา FAR (Forces Armees Rwandaise) เพื่อต่อต้านกองกำลังแนวร่วมรักชาติรวันดาที่แอบซุ่มตั้งกองกำลังในบูรุนดีและ บุกรุกเข้ามายังเขตของรวันดาตามชายแดนได้สำเร็จ ส่งผลให้สามารถตั้งรับกลุ่มแนวร่วมรักชาติได้ทัน แต่ผู้บังคับบัญชาการกลุ่มแนวร่วมรักชาติ นายพลเฟรด รวิกยิมา (Colonel Fred Rwigyema) ถูกลอบสังหาร³² และกลุ่มทหารรัฐบาลรวันดา FAR ก็ได้พยายามลอบยิงชุ่มโจมตีกองทหารแนวร่วมรักชาติรวันดา PRF ที่บุกไปยังกาบริโอและคากิทัมบา ส่งผลให้กลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาต้องกลับถอยร่นกองกำลังไปตั้งหลักใหม่ยังอุกันดาเพื่อที่จะได้รับการสนับสนุนจากประธานาธิบดีคูกันดา และยังคงอยู่ในบริเวณที่ไกลจากการถูกโจมตี หลังจากนั้นก็วางแผนบุกการรุกรานครั้งที่สอง ครั้งนี้มุ่งไปยังตะวันตกเฉียงเหนือของรวันดา

ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1991 กลุ่มทหารรัฐบาลรวันดา FAR ได้โจมตีด้วยความรุนแรงไปยังกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาที่เมืองไวรัก (Virung) ทางตอนเหนือของรวันดาแต่ก็ได้รับความพ่ายแพ้ ในช่วงเดือนแรกๆ ของปี ค.ศ.1992 กลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาได้รณรงค์ขอความร่วมมือกับพลเมืองที่อาศัยอยู่ทางตอนเหนือ สร้างเขตแดนที่กลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาถือครองซึ่งมีการขยายเกือบทั่วชายแดนอุกันดาและรวันดาและสามารถขยายไปได้ไกลสุดถึง 25 กิโลเมตรจากชายแดนเข้าไปในดินแดนรวันดา

ความพยายามระงับความรุนแรงภายในระยะเวลาอันสั้นระหว่างกองทัพแนวร่วมรักชาติรวันดาและทหารรัฐบาลรวันดาซึ่งต้องอาศัยการเจรจาในเดือนมิถุนายนปี ค.ศ.1992 ในส่วนของกระบวนการเจรจาทางการเมืองด้านการระงับความรุนแรงซึ่งใช้ความพยายามนานถึง 7 เดือน แต่ก็ต้องหยุดซังกะตันที่สุด เมื่อกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาประสบความสำเร็จในการบุกเข้าไปยังรวันดาโดยสามารถเข้ายึดครองคิกาลี และขยายอาณาเขตครอบครองไปได้ไกลถึง 23 กิโลเมตรจากรัศมีของเมืองคิกาลี ส่งผลให้กลุ่มประชาคมระหว่างประเทศโดยเฉพาะฝรั่งเศสต้องรีบเข้ามาดำเนินการแก้ไขโดยให้การสนับสนุนไปยังรัฐบาลรวันดาและเจ้าหน้าที่เมืองคิกาลีเพื่อโจมตีกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา ต่อมากลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาได้มุ่งไปโจมตียังเมืองอันดับ 3 ด้านตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความสำคัญ

³² Linda Melvern, *A People Betrayed: The Role of the West in Rwanda's genocide* (London: Zed Books,2000),p.29.

ทางเศรษฐกิจและชายแดนทั้งหมดของรวันดา-อุกันดา ต่อมาได้มีการจัดการเจรจาในเดือนมีนาคม ค.ศ.1993 สหประชาชาติได้เข้ามาจัดตั้งเขตการควบคุมสหประชาชาติ (UN-Controlled Demilitarized Zone: DMZ) ภายหลังจากที่มีการปะทะความรุนแรงระหว่าง 2 ฝ่ายจึงมีความพยายามเจรจาเพื่อการจัดการแบ่งปันอำนาจระหว่างรัฐบาลรวันดาและกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาโดยกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในเดือน ตุลาคม ค.ศ.1993³³ จนกระทั่งเหตุการณ์เครื่องบินประดาน้ำระเบิดของรวันดาถูกยิง เหตุการณ์ความรุนแรงยิ่งเลวร้าย กลุ่มทหารรัฐบาลรวันดา ได้ขอให้ใช้กองกำลังสหประชาชาติไปประจำยังคิกาลีและเขต DMZ และปิดถนนระหว่างเมืองสายสำคัญๆ ส่วนกองกำลังแนวร่วมรักชาติรวันดาอยู่ทางเหนือของเขต DMZ และระงับการปฏิบัติการของสหประชาชาติ แต่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ก็ได้ขยายมากขึ้นอย่างรวดเร็วและทำให้กลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาไม่สามารถอยู่เฉยได้ ต้องโจมตีกลับกลุ่มทหารรัฐบาลรวันดาในคิกาลีเพื่อช่วยเหลือชาวตุ๊ดซีในประเทศ ทหารแนวร่วมรักชาติได้เริ่มโจมตีกลุ่มทหารรัฐบาลรวันดาในตำแหน่งทางเหนือและตะวันออก ขับไล่กลุ่มทหารรัฐบาลรวันดา ไปทางตะวันตกแสดงถึงการโจมตีกลับของกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา ทำให้สถานการณ์ที่เลวร้ายยิ่งรุนแรงมากขึ้นไปอีก ต่อมาเกิดการแทรกแซงภายใต้การนำของประเทศฝรั่งเศสเพื่อเสริมกำลังทหารรัฐบาลรวันดาเข้ามายังบริเวณที่มีการล่าถอยออกของกองกำลังทหารรัฐบาลรวันดา ในที่สุดกลุ่มทหารรัฐบาลรวันดาก็ต้องล่าถอยข้ามประเทศไปยังซาอีร์ เพราะการถอนความช่วยเหลือของฝรั่งเศสส่งผลให้กลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาประสบความสำเร็จในความสามารถควบคุมและครอบครองประเทศทั้งหมดนับเป็นการสิ้นสุดสงครามกลางเมือง

2.6.7 จุดชนวนความรุนแรงของสงครามกลางเมืองระหว่างชาติพันธุ์ในรวันดา

1) ปัจจัยทางด้านสังคมเป็นปัจจัยหลัก

หลังจากปี ค.ศ.1959 ความแตกต่างทางด้านสังคมก่อให้เกิดการแบ่งแยกแม้ว่าจะมีลักษณะเป็นชนเผ่าพันธุ์และการใช้ภาษาคินยารวันดา (Kinyarwanda) ร่วมกันของชาวรวันดา จากความเป็นมิตรกลายเป็นศัตรูระหว่างตุ๊ดซี และฮูตู สถาบัน อุบูแฮก(Ubuhake) เป็นสถาบันที่ทำการวิเคราะห์ถึงการแบ่งแยกระหว่าง 2 ชนเผ่า โดยมีมุมมองความสามารถของตุ๊ดซีในฐานะเป็นผู้เชื่อมโยงความแตกต่างเพื่อผลักดันให้เกิดความเท่าเทียมกันอย่างเป็นมิตรระหว่างความเป็นศัตรูของคน 2 ชนเผ่า ฮูตูถูกมองว่าเป็นทาสซึ่งอนุญาตให้หัวหน้าชาวตุ๊ดซีสามารถใช้ฮูตูเยี่ยงทาสและถูกปฏิบัติอย่างเลวร้ายได้ ทั้งๆที่ความเป็นจริงซับซ้อนมากกว่านั้น “สถาบันอุบูแฮก ได้อธิบายรูปแบบความไม่เท่าเทียมกันภายใต้

³³ Bruce D.Jones,“ Manipulation of Ethnicity , Manipulation of Fear and the Construction of Genocide,” in *Civil Wars, Insecurity and Intervention*, ed. Barbara F. Walter and Jack Snyder,p.123.

แนวความคิดความเป็นลูกค้า (clientship) ซึ่งเป็นข้อสัญญาที่เข้ามาจัดการโดยบุคคล 2 ฝ่าย คือชีบูจา (Shebuja) มีหน้าที่เป็นเจ้าของ (patron) และอีกฝ่ายคือ มูการากู (Mugaragu) มีหน้าที่เป็นลูกค้า (client) ³⁴ ความเป็นเจ้าของวัวและควายของตุ๊ดซีให้วัวและควายไปยังชาวฮูตู ฮูตูซึ่งเดิมไม่ได้รับอนุญาตให้มีวัวและควายไว้ในครอบครองเพราะถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของความร่ำรวย และอำนาจ นอกจากการเป็นกรรมสิทธิ์ในวัวและควายจะแสดงแนวความคิดทางด้านเศรษฐกิจแล้วก็ยังแสดงถึงการเลื่อนระดับชั้นทางสังคมกล่าวคือวัวและควายจะมีการเพิ่มผลผลิตและอนาคตของลูกวัวและลูกควาย จะได้รับการจัดสรรแบ่งปันระหว่างชีบูจา และมูการากู สิ่งนี้เป็นการเริ่มต้นในการเลื่อนตำแหน่งทางสังคมขึ้นในแนวตั้งที่พวกฮูตูจะได้รับสิทธิในการครอบครองวัวและควายและการเลื่อนลำดับชั้นของฮูตูที่มีตำแหน่งที่สูงขึ้นตามกรรมสิทธิ์จำนวนของวัวและควายที่ถือครอง อีกทั้งยังเป็นลดความแตกต่างระหว่างชาวฮูตูและตุ๊ดซี แต่ชีบูจาบางคนก็เป็นลักษณะคนขี้เหนียว และยากจน จากการเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของในอดีตจากการห้ามฮูตูในการเป็นเจ้าของวัวและควายกลายเป็นการมีสิทธิในการครอบครองวัวและควายได้ โดยมอบวัวและควายให้แก่ฮูตูเป็นรางวัลที่สามารถเลี้ยงวัวและควายได้ดี และเป็นความกล้าหาญในการต่อสู้ ถือว่าวัวและควายเป็นสมบัติส่วนตัวของฮูตู ทั้งนี้ชาวฮูตูจะไม่ถูกกดขี่บังคับทางสังคมเพราะการมีวัวและควายเป็นเครื่องมือสะท้อนสถานภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ ฮูตูมีสิทธิในความเป็นเจ้าของกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในวันดา ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวประกอบไปด้วย 3 จุดมุ่งหมาย คือ การป้องกันอาณาจักรจากศัตรูภายนอกร่วมกันระหว่างสองชาติพันธุ์ การขยายอาณาจักรร่วมกันจากการได้รับความร่วมมือของทั้ง 2 ชาติพันธุ์ และการป้องกันปัญหาการขโมยวัวและควายจากเพื่อนบ้านที่ไม่ใช่ชาววันดาด้วยกัน

โดยสรุปสงครามเป็นการปฏิบัติการในฐานะเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนรูปแบบทางสังคมที่ตุ๊ดซี ฮูตูและทวาที่ไม่เท่าเทียมกันให้กลายเป็นความเท่าเทียมกันมากขึ้นส่งผลให้เกิดความเป็นพันธมิตรระหว่างกันมากกว่าความเชื่อทางศาสนา กิจกรรมและแนวทางสังคมแบบเดียวกันในการทำให้เกิดความเชื่อมต่อกันทางสังคม เนื่องจากฮูตูและตุ๊ดซีมีส่วนร่วมทางการประกอบพิธีกรรมร่วมกัน ปฏิบัติตามคำสอนทางลัทธิศาสนาที่มีต้นกำเนิดมาจากฮูตูเช่นกัน ถึงแม้ว่าต้นตระกูลของทั้ง 2 ชนเผ่าจะไม่ใช้สาเหตุหรือเครื่องมือในการแบ่งแยกทางสังคมวันดาแต่เป็นเพราะความรู้สึกตกต่ำไว้เกียรติจากการมีสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นอีกสาเหตุของการเกิดการแบ่งแยกระหว่างตุ๊ดซี ฮูตูและทวาออกจากกันอาจเป็นเพราะการไม่มีตำนานหรือแม้แต่บรรพบุรุษที่เป็นผู้นำที่เก่งกล้าสำหรับชาววันดาซึ่งจะช่วยสร้างความรู้สึกสามัคคีให้เกิดขึ้นเพื่อผู้นำเหล่านั้น

³⁴ Gerard Prunier, The Rwanda Crisis 1993-1994: A History of a Genocide, p13.

2) เหตุการณ์ที่จุดชนวนความรุนแรงให้คุกรุ่น

ตั้งแต่ปี ค.ศ.1500 จนกระทั่งปีที่ได้รับเอกราชปี ค.ศ.1962 ลักษณะสภาพสังคมวันดาเป็นสังคมแบบพัวดัลและมีการปกครองแบบผูกขาดโดยตุ๊ดซีทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจจากท้องถิ่นไปยังระดับชาติอาจกล่าวได้ว่าช่วง 500 ปี สตุตูเป็นบุคคลที่ได้รับการยกเว้นทุกเรื่องเกี่ยวกับการปกครองและบทบาทในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับชาติ โดยเฉพาะพวกทวายังไม่มีโอกาสจะได้เป็นแม่กระทั่ง ลูกค้าหรือ คนใช้ ความพยายามจัดการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการไปโดยทั่วไปเริ่มต้นโดยสหประชาชาติ หลังจากการเลือกตั้งก็มีการรัฐประหารโดยพวกสตุตูทำให้สตุตูเป็นชนกลุ่มใหญ่รับช่วงต่อทางอำนาจทางการเมือง หลังจาก 500 ปีที่ถูกครอบครองโดยอำนาจผูกขาดโดย ตุ๊ดซี ประธานาธิบดีคนแรกจากการรัฐประหารของประเทศคือ นายเกรกอรีว คายิบานดา(Gregoire Kayinbanda) เป็นชาวสตุตู หลังจากนั้นก็เกิดปัญหาทางการเมืองตามมา หลังจากการเปลี่ยนแปลงทางอำนาจผู้นำทางการเมืองและชาวบ้านชาวตุ๊ดซีได้ทยอยอพยพไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ยุโรปและสหรัฐอเมริกา สำหรับตุ๊ดซีที่หลงเหลือในวันดาบางคนก็ถูกฆ่าในพิธีกรรมทำโทษตามความเชื่อทางศาสนา ในช่วงปี ค.ศ.1960-1970 ชาวตุ๊ดซีได้ลี้ภัยไปยังบรูไนดีมากที่สุด ในปี ค.ศ.1973 คายิบานดาได้รับการถอดถอนออกจากตำแหน่งจากการรัฐประหารและรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม นาย จูเวเนล ฮาบยาริมานา (Defense Minister Juvenal Habyarimana) เข้ารับตำแหน่งแทน ส่งผลให้พวกสตุตูทางตอนใต้และพรรคอนุรักษนิยมผู้มีอำนาจเริ่มก่อหวอดทำสงครามกับพวกตุ๊ดซีที่หลงเหลืออยู่ โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเมื่อ วันที่ 6 เมษายน ค.ศ.1994 ประธานาธิบดีจูเวเนล ถูกลอบปลงพระชนม์ยิงเครื่องบินตกระหว่างทางไปเมืองคิกาลีหลังจากกลับมาจากการเจรจาสันติภาพที่เมืองดาร์ เอส ซาลาม (Dares-Salaam) ที่รัฐแทนซาเนีย โดยบนเครื่องบินยังมีประธานาธิบดีบรูไนดี ไชเปรียน นตาริมานา (Cyprien Natarimana) ประทับมาบนเครื่องพร้อมกับเหล่าสมาชิกรัฐสภา ทั้งนี้ประธานาธิบดีจูเวเนลเป็นชนเผ่าสตุตู ทำให้พลเมืองวันดาและบรูไนดีที่มีเชื้อสายสตุตูกลายเป็นพวกหัวรุนแรงและคิดว่าพวกตุ๊ดซีเป็นบุคคลผู้ต้องสงสัยในกรณีลอบปลงพระชนม์มากที่สุด ส่งผลให้เกิดการกระทำอันโหดร้าย ทั้งๆที่ยังไม่มีใครยืนยันผลที่แน่นอนว่าใครเป็นลอบปลงพระชนม์ประธานาธิบดีอย่างแน่ชัด แต่การกระทำครั้งนี้ก็ได้จุดประกายให้เกิดสงครามกลางเมืองอย่างรุนแรงภายในไม่กี่ชั่วโมงหลังจากเครื่องบินกระแทกลงสู่พื้นอย่างแรง กองทัพทหารประจำประธานาธิบดีขนาดใหญ่กับกลุ่มกองโจรแนวร่วมรักชาติรวันดาที่ไปตั้งกลุ่มอยู่ที่รัฐอุกันดาโดยมีรัฐบาลอุกันดาให้การสนับสนุนอยู่ห่างๆและกลุ่มสตุตูที่เป็นกลางก็ได้ปะทะกันภายในระยะเวลาไม่กี่เดือนประชากรรวันดามากกว่าครึ่งล้านคนถูกฆ่าตาย นับว่าเป็นเหตุการณ์สะเทือนขวัญคนไปทั่วโลก และส่งผลกระทบอย่างมหาศาลหลังจากสงครามกลางเมืองสงบลง

2.7 เหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

เหตุการณ์ในรวันดาเช่นเดียวกับเหตุการณ์ที่พบในยุโรปในกรณีที่เหลือบรรดายุโรปและประชาคมโลกต่อต้านพวกยิว(anti-Semitism) และบทบาทของนาซีเยอรมนีที่มีบทบาทสำคัญในการกวาดล้างพวกยิวซึ่งถือว่าเป็นต้นเหตุของความรู้สึกเจ็บปวดของเยอรมนี สำหรับพวกฮูตูหัวรุนแรง(Hutu radicals) เป็นผู้สืบทอดความรู้สึกการถูกแบ่งแยกชนชั้นทางสังคมอันเนื่องมาจากกลุ่มทางชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันขณะที่ยิวได้รับการอธิบายว่าเป็นเช่นปลวก และตุ๊ดซีก็ถูกมองว่าเป็นเช่นพวกแมลงสาบที่ควรถูกขยี้เช่นกัน พวกนักโฆษณาต่อต้านตุ๊ดซีได้แสดงให้เห็นว่าเขาสำนึกในความเป็นพวกชนกลุ่มน้อย แต่กลับมีฐานะดีและและมีชนชั้นที่ดีในสังคม ดังนั้นตุ๊ดซีจึงมีภาพพจน์เหมือนกับที่ถูกกำหนดให้ได้รับการพิจารณาอย่างไม่ยุติธรรมเช่นชาวยิว และเป็นแพะรับบาป สำหรับปัญหาสงครามกลางเมืองในรวันดา ความรุนแรงของฮูตูเริ่มขึ้นในปี ค.ศ.1990 เมื่ออำนาจที่เป็นลักษณะการผูกขาดอำนาจของ ฮูตูที่ทำทลายอย่างรุนแรงต่อชาวตุ๊ดซีโดยเฉพาะกลุ่มทหารตุ๊ดซีในนามพวกกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา(Rwandan Patriotic Front:RPF) ชาวตุ๊ดซีต้องตกอยู่ในสภาพที่ถูกบีบบังคับให้ลี้ภัยจากความตายเพราะถูกฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ สำหรับความพยายามแก้ไขความรุนแรงที่เกิดขึ้นคือความพยายามทำข้อตกลงสันติภาพอารูชาซึ่งเสนอความเป็นไปได้สำหรับการคืนดีและสันติภาพสำหรับชาวรวันดา

ความรุนแรงเกิดขึ้นเริ่มจากปี ค.ศ.1990 ประธานาธิบดีจูเวเนล ฮาบยาริimana ได้ปฏิเสธว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นไม่ใช่การกระทำของชาวฮูตูและพรรคการเมืองของรัฐบาลที่ลอบสังหารชาวตุ๊ดซี นอกจากนั้นยังมีการวางแผนระหว่างประธานาธิบดีฮาบยาริimanaและรัฐบาลของรวันดาให้มีการลอบฆ่าตุ๊ดซีอย่างลับๆเพิ่มขึ้น โดยไม่มีการกล่าวถึงสาเหตุที่มีจำนวนคนตายเพิ่มมากขึ้น การสร้างความร่วมมือระหว่างพรรคการเมืองผสมของชาวฮูตู คือพรรค MRND (Movement Republican Natural for Development) และพรรคการเมืองของประธานาธิบดีฮาบยาริimanaที่เป็นพรรคที่มีอำนาจพรรคเดียว ตั้งแต่ได้รับเอกราช คือพรรค CDR (The Coalition for the Defence) เพื่อผลิตกลุ่มหัวรุนแรงชาวฮูตูที่มีความแค้นและทำการฆ่าชาวตุ๊ดซีโดยการเพิ่มแนวความคิดทางชาตินิยมและอุดมคติทางเชื้อชาติและการพัฒนาทางการทหาร การพัฒนาทางยุทธศาสตร์ส่งเสริมให้ชาวฮูตูหันมาเช่นฆ่าชาวตุ๊ดซีด้วยอาวุธในครัวเรือนและกระตุ้นการสร้างควมรุนแรงผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งทั้งสองพรรคการเมืองจึงกลายเป็นตัวการสำคัญในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์³⁵

³⁵ Michael Barnett, *Eyewitness to a Genocide*(Itaca and London: Cornell University Press,2002)p.56.

พวกทหารพลเรือนในรวันดาได้รับการแต่งตั้งเพื่อขยายความรุนแรงในนามทหารเองแต่ร์แฮมเวย์ (Interahamwe หมายถึงผู้ที่โจมตีด้วยกัน) และ แอมบูซามูแกมบี (Impuzamugambi หมายถึง ผู้ที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน) ซึ่งเป็นทหารฝึกหัดของพรรคการเมืองผสม MRND และพรรค CDR โดยมีสมาชิกราวๆ 50,000 คน พวกเขาได้ดำเนินการเด็ดหัวตุ๊ดซีเพื่อทำให้ตุ๊ดซีกลัวและการก่อความรุนแรงต่อพลเมืองตุ๊ดซี แม้ว่าบางครั้งรัฐจะพยายามรักษาความเป็นประชาธิปไตยโดยมีการเจรจากับแนวร่วมรักชาติรวันดาเพื่อปฏิบัติตามกฎแห่งกฎหมายและการเคารพสิทธิมนุษยชน กระนั้นพวกฮูตูกลับยิ่งส่งผลให้ความพยายามที่จะคืนดีกันระหว่าง 2 ชนเผ่ายิ่งยากมากขึ้นก็ไปอีก

ระหว่างปี ค.ศ. 1991-1994 เป็นระยะเวลาของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การมีสัญญาณเตือนจากการรายงานของปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ในปี ค.ศ. 1993 และ 1994 จำนวนพลเมืองกว่า 1,000 คนมีอาวุธและเข้ารับการฝึกทหารโดยกองกำลังทหารแห่งชาติรวันดาและการสนับสนุนของฝรั่งเศสเพิ่มขึ้นจาก 5,000 ถึง 40,000 คน ซึ่งอนุญาตให้ต่อสู้ร่วมกันกับกองกำลังทหารรวันดา (FAR) และพรรคการเมืองผสม MRND ภายในเดือน กันยายน ค.ศ. 1992 จากเอกสารของหัวหน้ากองกำลังทหารรัฐรวันดาแห่งชาติได้พยายามอธิบายตุ๊ดซีไว้ดังนี้

ตุ๊ดซีอาศัยอยู่ทั้งภายในประเทศหรือภายนอกประเทศ การเดินทางกลับมาของกลุ่มตุ๊ดซีเพื่อทวงอำนาจคืนให้แก่พวกตน ตุ๊ดซีผู้ซึ่งไม่เคยเข้าใจและไม่เรียนรู้ความจริงในเหตุการณ์ของการปฏิวัติทางสังคมปี ค.ศ. 1959 ที่ตุ๊ดซีพ่ายแพ้และถอนออกจากอำนาจและเวลานี้ตุ๊ดซีก็พยายามจะทวงอำนาจคืนทุกวิถีทาง โดยกลับไปยังรวันดาไม่ว่าจะเป็นวิธีการใดทุกทางรวมทั้งการใช้อาวุธและใครก็ได้ที่ให้ความช่วยเหลือทุกรูปแบบ³⁶

ประชากรส่วนใหญ่ในรวันดาได้รับข้อมูลข่าวสารเฉพาะทางด้านวิทยุ โดยไม่ได้รับข้อมูลจากโลกภายนอก และสื่อในท้องถิ่นก็มีไม่มาก ดังนั้นวิทยุทรานซิสเตอร์จึงเป็นเพียงที่มาหลักของข้อมูลข่าวสารและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการสื่อสาร เป็นผลให้ความพยายามสร้างศักยภาพและอิทธิพลของฮูตูผ่านทางวิทยุก็ได้เกิดขึ้น โดยมีการกระจายเสียงทางวิทยุ 2 ภาษาคือภาษาฝรั่งเศส และภาษาประจำ

³⁶ Alain Destexte, *Rwanda and Genocide in 20th Century* (New York: New York University Press, 1995), p.30.

ชาติคินยวานดา นอกจากวิทยุจะกระจายข่าวสารอย่างแพร่หลายในวันดาแล้วยังกระจายเสียงเพื่อโจมตีตุ๊ดซีด้วย โดยได้ใช้ระยะเวลาไม่ถึง 1 ปีก่อนที่จะมีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เริ่มต้น ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของประธานาธิบดีฮาบยาริimana น้องชายและลูกเขยได้จัดตั้งสถานีวิทยุ "Private" เป็นที่รู้จักอย่างมีชื่อเสียงในนามอาร์ทีแอลเอ็ม ซี (Radio et television Libre Mille Collines:RTLMC) เพื่อสร้างความเชื่อถือและได้สร้างแรงบันดาลใจจากผู้ฟังในข้อความที่แสดงความเกลียดชังต่อตุ๊ดซีสอดแทรกให้ประชาชนสตูฟังทุกวัน โดยการเน้นประโยคที่ว่า "ตุ๊ดซีเป็นแขกเช่นแมลงสาบที่ควรถูกบดขยี้ให้หมดสิ้น"³⁷ ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นให้รายการวิทยุสามารถฆ่าคนได้ โดยสรุป คือ รัฐบาลวันดามีการใช้รายการวิทยุเป็นเครื่องมือสร้างแรงจูงใจให้ชาวสตูหัวรุนแรงอีกเข็มและให้การสนับสนุนเพื่อการก่อความรุนแรงร่วมกันหลังจากที่ได้ฟังข้อความที่แสดงการเหยียดชนต่างชาติพันธุ์เป็นประจำ

นอกจากนั้นยังมีนิตยสารรายเดือนชื่อว่า "Kangura" ที่สนับสนุนการต่อต้านและใช้ความรุนแรงกับตุ๊ดซีหลังจากนิตยสารออกมา 2 เดือน ชาวสตูได้ระเบิดความรุนแรงในเดือน ตุลาคม ค.ศ.1990 เนื่องจากข้อความที่เน้นการสร้างจิตสำนึกของประชากรชาวสตู และมีการออกกฎ 10 ประการของสตู โดยข้อ 8 และข้อ 10 เป็นข้อความที่มุ่งเน้นการกล่าวถึงการรณรงค์สร้างความอาฆาตแค้นชาวตุ๊ดซีโดยตรง สำหรับข้อ 8 ได้กล่าวไว้ว่า "ชาวสตูจะหยุดความรู้สึกสงสารชาวตุ๊ดซี" และ ข้อที่ 10 เป็นคำสั่ง "ให้มองตุ๊ดซีให้อยู่ในฐานะเป็นผู้ทรยศ"³⁸ ชาวสตูทุกคนจะเป็นผู้บริหารประเทศโดยให้ประชาชนชาวสตูกระจาย และสร้างแนวความคิดในแบบของสตูออกไป

ในวันที่ 6 เมษายน ค.ศ.1994 เครื่องบินที่ประธานาธิบดีฮาบยาริimana และประธานาธิบดีไซเปรียน นตาริยามิรา (Cyprien Ntariyamira) แห่งบุรุนดี ถูกยิงตกประธานาธิบดีสิ้นพระชนม์ การลอบฆ่ายังไม่ชัดเจนว่าใครอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญ แม้ว่าวิทยุแห่งชาติจะประกาศว่าความตายของประธานาธิบดียังไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าเป็นฝีมือของใคร แต่พวกตุ๊ดซีกลับเป็นกลุ่มที่ถูกเพ่งเล็งว่าเป็นผู้กระทำเพราะประธานาธิบดีเป็นคนเผ่าสตู นับตั้งแต่เครื่องบินตกไม่กี่ชั่วโมงพวกสตูได้ร่วมมือกันวางแผน ฆ่าชาวตุ๊ดซี โดยความคิดที่จะล้างชาติพันธุ์นี้ออกจากรวันดา

ได้มีความพยายามที่จะแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างสตู และตุ๊ดซีเพื่อความสะดวกในการไล่สังหารชาวตุ๊ดซี ในลักษณะทางกายภาพไม่ได้มีการแสดงออกมาอย่างชัดเจนเนื่องจากความกลมกลืนทางด้านสีผิวและเครื่องแต่งกาย เพราะอาจมีความผิดพลาดได้จึงต้องมีบัตรแสดงลักษณะทางชาติ

³⁷ Ibid.,p.31.

³⁸ Ibid.

พินธุ์ (identity cards) มีการปิดถนนโดยกองกำลังทหารรัฐบารวันดา ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อยืนยันเป็นหลักฐานในการจะทำการสังหารผู้คนที่ผ่านเส้นทางที่สำคัญโดยกองกำลังทหารวันดามีการควบคุมเส้นทางถนนเพื่อเฝ้าดูสถานการณ์ว่าไม่มีผู้ใดที่เล็ดรอดหนีไปได้ นอกจากนั้นผู้นำทางการทหารรัฐบารวันดา ยังได้แบ่งดินแดนภายใต้การควบคุม ดังนั้นจึงเป็นการ กัดกร่อนอีกชั้นเพื่อไม่ให้ผู้ใดหนีไปได้ ในแต่ละครัวเรือนจะต้องทำการสังหารชาวผู้ใดที่ไม่ว่าจะเป็นครูของพวกเขา เป็นสามี หรือภรรยา แม้ว่าจะทำให้ชาวผู้ใดต้องอพยพหนีไปยังโบสถ์ซึ่งมีความเชื่อว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่จะช่วยเหลือได้ แต่ก็ต้องสังเวทชีวิตนับพันคน. โบสถ์แห่งหนึ่ง นับว่าเป็นการกระทำที่โหดเหี้ยมโดยไม่คำนึงถึงความมีศีลธรรมและมนุษยธรรมในสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนั้นรายการวิทยุ RTLHC กลับยิ่งส่งเสริมความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจากการประกาศว่าวันที่ 5 พฤษภาคมจะเป็นวันที่สามารถฆ่าล้างชาวผู้ใดออกไปได้หมดให้ได้ แม้แต่เด็กก็ถูกฆ่าอย่างเหี้ยมโหด

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วเพื่อให้ครอบคลุมประเทศทั้งหมดภายใต้การควบคุมของทหารรัฐบารวันดา โดยปลายเดือนเมษายนมีการประมาณจำนวนคนตายราว 100,000 คนที่ถูกฆ่า ดินแดนทั้งแอฟริกาไม่รู้ว่ามีการฆ่าล้างในขนาดที่ใหญ่ขนาดนี้ โลกถูกปิดบังจากความจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หัวข้อข่าวในสื่อภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสในสัปดาห์แรกของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในวันดาทำให้การนำเสนอการโจมตีในวันดาเป็นเพียงลักษณะสงครามกลางเมือง โดยมีการกล่าวถึงวันดาในลักษณะต่างๆ คือ Rwanda on fire, Fierce Clashes, Slaughter, Massacre, Bloody Horror, Rwanda Anarchy, Fall of Kigali Imminent³⁹ ซึ่งเป็นการยากที่จะหาข่าวที่จะแสดงความแตกต่างว่าเป็นการโจมตีเพื่อฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มากกว่าสงครามกลางเมืองระหว่างการฆ่าของผู้นั้นที่มีความเฉพาะเจาะจงเหยื่อที่เป็นชาวผู้ใดเท่านั้นและถือเป็นการกระทำเพื่อล้างชาติพันธุ์ผู้ใดอย่างเป็นระบบแบบแผนกล่าวคือเป็นการกระทำที่เป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จากการวางแผนอย่างเป็นระบบและเมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ผู้ใดโดยผู้นั้นในวันดากับเยอรมนีในฐานะผู้นำนาซีฆ่าชนชาติยิวที่มีการกล่าวถึงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อย่างชัดเจนมากกว่า อย่างไรก็ตามในหัวข้อข่าวที่เขียนรายละเอียดมักจะย่ำเกี่ยวกับเหตุการณ์ในวันดาว่าเป็นเพียงสงครามกลางเมือง ทั้งนี้คำว่าการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์แทบจะไม่ปรากฏในหัวข้อข่าว ขาดการนำเสนอข้อมูลที่เพียงพอที่จะเพิ่มความรู้แก่สาธารณชนให้เกิดความเข้าใจในวิกฤติการณ์นี้ ในบางครั้งมีการเผยแพร่ข่าวในทางอ้อม เช่น กรณีเผยแพร่ข่าวโรคติดต่อที่ระบาดในค่ายผู้ลี้ภัย ได้แก่ การเกิดอหิวาตกโรคของผู้อพยพลี้ภัยในเมืองโกมา เป็นต้น

³⁹ Ibid., p.32.

โดยสรุป การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในวันดามีลักษณะดังนี้

1. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มีลักษณะขยายวงกว้างและมีผลกระทบใหญ่หลวงทั้ง ทางด้านร่างกาย และจิตใจ นักจิตวิทยา Leo Alexander ได้อธิบายผลกระทบความรุนแรงในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในวันดาว่า "เป็นความรุนแรงและการทำลายที่ฝังรากลึกคือไม่เพียงทางด้านร่างกายที่ได้รับบาดเจ็บเท่านั้น แต่กระทบทางด้านจิตใจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการต่อสู้ล้างแค้นกันไม่รู้จักจบสิ้น⁴⁰" สำหรับกลุ่มยิว ที่มีการต่อสู้กับพวกตูดซีก็ได้ทำการฆ่าพวกเดียวกันคือพวกยิวด้วยกันเหมือนกัน โดยเฉพาะผู้ที่ให้ความช่วยเหลือตูดซี นอกจากนั้นยิวจำนวนมากได้ละทิ้งบ้านเมืองของตนเองและหนีออกจากประเทศอันเนื่องมาจากการเกิดความกลัวอย่างสุดขีดจากความรุนแรงและอาชญากรรมต่อพวกทหารแนวร่วมรักชาติวันดา และต้องอยู่ในสภาพที่วิตก กังวล หวาดกลัวซึ่งเป็นผลกระทบมาจากการได้รับความรุนแรงทางจิตใจ

2. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เป็นการกระทำที่เป็นทีม ซึ่งทำให้สังหารเหยื่อจำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในเวลาเพียง 3 อาทิตย์มีการฆ่าประชาชนวันดาตายด้วยฝีมือของพวกยิวเป็นจำนวนมากคือประมาณ 800,000-1 ล้านคน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁰ Ibid.,p.32.

การปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในรวันดา

หลังจากที่ประธานาธิบดีจูเวเนล ฮาบยาริimana แห่งรวันดาและประธานาธิบดี ไชเปเรียน นตายามิราแห่งบุรุนดีเดินทางกลับจากการประชุมเจรจาข้อตกลงสันติภาพอารูซาที่เมืองดาร์เอสซาลาม รัฐแทนซาเนีย เครื่องบินที่เป็นพาหนะก็ถูกยิงเหนือ่านฟ้าเมืองคิกาลี ประเทศรวันดาตกลงมายังบริเวณพระราชวังของประธานาธิบดีฮาบยาริimana เหตุการณ์นั้นนับเป็นจุดเริ่มต้นของความรุนแรงที่โหดร้ายที่สุดนั่นก็คือการเกิดสงครามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ระหว่าง 2 ชาติพันธุ์ในรวันดา ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากสาเหตุในอดีตที่ชนกลุ่มน้อยตุตซีได้รับสิทธิพิเศษต่างๆมากกว่าฮูตูผู้ที่เป็นชนกลุ่มใหญ่ในสมัยอาณานิคมจนสร้างความบาดหมางให้เกิดขึ้นระหว่างชนเผ่าตุตซีกับชนชาวฮูตู ส่งผลให้เมื่อรวันดาได้รับเอกราชไม่นาน ประธานาธิบดีฮาบยาริimana ซึ่งเป็นผู้นำชาวฮูตูก่อการรัฐประหารและปกครองประเทศนับตั้งแต่ปี ค.ศ.1973 เป็นต้นมา และจากเหตุการณ์ที่เครื่องบินของประธานาธิบดีชาวฮูตูกำลังตกจึงถูกมองว่าเป็นผลงานของชาวตุตซีซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในรวันดาและทำให้ฮูตูลี้ภัยมาฆ่าฟันชนชาวตุตซีและชาวฮูตูที่เป็นกลางอย่างโหดร้ายและทารุณแบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนเลย

ใน 3 เดือนหลังจากการเสียชีวิตของประธานาธิบดีฮาบยาริimana ชาวฮูตูได้ใช้อาวุธที่สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น คร่าชีวิตชาวรวันดาจำนวนนับล้านคนซึ่งส่วนมากจะเป็นชาวตุตซี ซึ่งขณะนั้นมีกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพประจำอยู่ในรวันดาและพยายามเจรจาและสกัดกั้นความรุนแรงกับทั้ง 2 ฝ่ายซึ่งน่าจะสามารถป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากกลุ่มชาวฮูตูได้มีการวางแผนทำลายล้างชาวตุตซีในทุกวิถีทางที่พึงจะกระทำได้ ส่วนชาติตะวันตกเช่น เบลเยียม ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกาได้พยายามหลีกเลี่ยงการแทรกแซง และไม่ต้องการเข้าไปเกี่ยวข้องเพื่อป้องกันมิให้เหตุการณ์ซ้ำรอยเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในโซมาเลียที่สหรัฐอเมริกาต้องสูญเสียทหารและเฮลิคอปเตอร์จากการเข้าแทรกแซงในสงครามกลางเมืองในโซมาเลียและไม่สามารถเอาชนะได้และต้องถอนกองกำลังออกจากโซมาเลียในที่สุด นอกจากนั้นผู้นำชาวตะวันตกมองว่าไม่ควรใช้กองกำลังทหารเพื่อป้องกันพลเมืองชาวรวันดาเพราะว่าไม่ต้องการเสี่ยงชีวิตคนขาว โดยในบทนี้จะกล่าวถึงแต่บทบาทของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ สำหรับบทบาทของนานาชาติที่ให้ความช่วยเหลือจะกล่าวถึงในบทต่อไป

3.1 สภาพของพลเมืองชาววันดาระหว่างเกิดวิกฤติการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ในวิกฤติการณ์ที่มีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กันในวันดาในช่วงปี ค.ศ.1994 จนทำให้มีผู้คนจำนวนมากล้มตายไปนั้นเกิดจากสาเหตุต่างดังนี้

3.1.1 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ภาพเหตุการณ์ที่ผู้หญิงมองสามีของตนถูกฆ่าอย่างทารุณด้วยมีดหรือภาพเด็กเล็กๆ นิ่งข้างแม่ที่ตายไปแล้วโดยไม่รู้ตัวว่าเกิดอะไรขึ้นและภาพที่เด็กเห็นพ่อและแม่ถูกยิงกระหน่ำตายคาที่ต่อหน้าต่อตา รวมทั้งภาพแม่น้ำและหนองน้ำที่มีคนตายนอนอัดกันอย่างดาษดื่น สะท้อนให้เห็นเพียงเศษเสี้ยวของความรุนแรงและความชั่วร้ายที่เกิดขึ้นในดินแดนวันดา¹

การตายอย่างทารุณของพลเมืองชาวตุตซีและชาวฮูตูบางกลุ่มที่ไม่ให้ความร่วมมือกับรัฐบาลวันดาหรืออยู่เป็นกลาง รวมทั้งบุคคลสำคัญเช่นนายกรัฐมนตรีวันดา อกาเท อูวิลิงยีมานา (Agathe Uwilingiyimana) และรัฐมนตรีฮูตูบางคนที่ถูกฆ่าตายภายในหนึ่งชั่วโมงแรกหลังจากเครื่องบินประธานาธิบดีถูกยิงตก ทำให้เกิดการอพยพของชาววันดาไปยังสถานที่ต่างๆไม่ว่าจะเป็นสนามกีฬาหรือโบสถ์ กระนั้นก็ไม่สามารถหนีพ้นความตายได้ ถึงจะมีผู้เข้ามาให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมเช่นกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และสภากาชาดเป็นต้น แต่สุดท้ายชาววันดาก็ถูกฆ่าตายอยู่ดี ดังนั้นทางเดียวที่จะให้ชีวิตรอดได้คือการหนีไปยังประเทศเพื่อนบ้านเช่น แทนซาเนีย ซาอีร์ และบรูไนดี หรือสร้างเมืองเล็กๆขึ้นมาตามบริเวณขอบชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านเช่น บรูไนดี จำนวนผู้อพยพได้ถึงตัวสูงถึง 1.7 ล้านคน² ในขณะที่ประชากรชาววันดามีจำนวนทั้งสิ้น 8.1 ล้านคน³ ทั้งนี้การที่พวกฮูตูไล่ฆ่าชาวตุตซีแสดงให้เห็นถึงการฆ่าโดยไม่เลือกหน้าว่าเป็นพวกกบฏหรือผู้บงการสำคัญจากกลุ่มแนวร่วมรักษาดินแดนหรือประชาชนตุตซีธรรมดา ดังนั้นการเกิดสงครามครั้งนี้จึงไม่ใช่แค่สงครามกลางเมืองที่มาจากเหตุผลทางการเมืองเท่านั้น แต่มีเหตุผลของความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ที่สะสมมานานจนทำให้เกิดสงครามที่เรียกว่าสงครามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

¹ Time, No.20 (May 16, 1994),p.13 of19.

² Ibid.,

³ Ibid.,

3.1.2 การเกิดโรคระบาดในค่ายผู้ลี้ภัย

กลุ่มเชื้อชาติทั้ง 2 กลุ่มที่พักอาศัยในค่ายพักผู้ลี้ภัยต้องทนอยู่ในสภาพสุขอนามัยที่ไม่ดี เนื่องจากมีระบบอนามัยไม่พอเพียงจึงทำให้โรคร้ายต่างๆ แพร่กระจาย เกิดโรคติดต่อเช่นโรค ไทฟอยด์ บิด และอหิวาตกโรค ซึ่งเป็นภัยคุกคามไปทั่วทุกคนในค่ายพักที่ปลอดภัยจากภัยสงครามแต่ไม่ปลอดภัยจากภัยโรคร้าย โดยเฉพาะกลุ่มผู้อพยพที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุ นอกจากภัยทางด้านสุขอนามัยแล้วยังมีภัยทางด้านทางเดินหายใจและยุงอันเป็นพาหะของโลกที่ไม่สามารถควบคุมได้เช่น โรคไข้มาลาเรีย ปอดอักเสบ และหลอดลมอักเสบที่ติดต่อกันในค่ายพักผู้อพยพซึ่งได้คร่าชีวิตผู้อพยพไปจำนวนไม่น้อย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการเกิดโรคระบาดในค่ายพักผู้ลี้ภัยได้ทำลายชีวิตของชาวรวันดาจำนวนหนึ่งด้วย

แต่สิ่งที่พบในค่ายพักผู้ลี้ภัยอย่างหนึ่งที่น่าชื่นชมและเป็นสิ่งเดียวที่ทำให้ผู้รอดชีวิตและผู้ที่ย้ายเข้ามาให้ความช่วยเหลือรู้สึกที่ชาวรวันดา ยังคงได้รับสิ่งที่ดี ๆ เข้ามาในชีวิตบ้างนั่นก็คือ การที่พวกเขามีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือกันและมีความรู้สึกของความเป็นชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการสำรวจอาหารตามอัตราของผู้รอดชีวิต รวมทั้งการมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่ทุกคนให้ความเคารพจึงสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นและดำเนินชีวิตไปได้ได้อย่างปกติสุข

การเกิดสงครามกลางเมืองในรวันดาไม่ใช่สงครามทางชาติพันธุ์ธรรมดาทั่วไปที่จะเริ่มต้นด้วยการต่อสู้ระหว่างกองทัพและสิ้นสุดด้วยการทำข้อตกลง แต่จะเป็นลักษณะเหมือนสงครามในยุโรปสมัยกลางคือเป็นสงครามที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น ศาสนา เชื้อชาติ การเมือง เศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้อาวุธที่ใช้ในการทำสงครามก็ย้อนกลับไปเป็นแบบในอดีต มนุษย์ทำร้ายซึ่งกันและกันด้วยอาวุธง่าย ๆ ที่สามารถทำขึ้นเองได้อย่างไม่ซับซ้อน มิได้อาศัยอาวุธที่ผลิตด้วยเทคโนโลยีทันสมัย ความแตกต่างระหว่างทหารและพลเมืองก็แบ่งแยกกันได้อย่างลำบาก

3.1.3 การถูกล่วงละเมิดทางเพศต่อหญิงชาวตุ๊ดซี

ตลอดช่วงเวลาที่มีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์นั้นได้เกิดการข่มขืนทางเพศอย่างกว้างขวางคือการมีผู้ชายได้ข่มขืนหญิงตุ๊ดซีจำนวนมาก สหประชาชาติได้ประมาณว่า จำนวนผู้หญิงตุ๊ดซีที่ถูกข่มขืนอยู่ระหว่าง 250,000-500,000 คน⁴ นอกจากนี้ ผู้นำรัฐบาลรวันดาคือพวกฮูตูได้สังหารอาสาสมัครอย่าง

⁴ Lisa Sharlach, "State Rape, Sexual Violence as Genocide," in *Violence and Politics: Globalization's Paradox*, ed. Kenton Worce Ster, Sally Arery Bermanzohn and Mark Ungar (New York: Routledge, 2002), p.117.

ไม่เป็นทางการที่รู้จักกันในนามแองเตอร์แฮมเว (Interahamwe) โดยมีจุดประสงค์ที่จะเข้าไปทำลายไม่เว้นแม้กระทั่งเด็กและสตรี ดังนั้นผู้ชายจึงสามารถกระทำการใดๆก็ได้ซึ่งรวมถึงการข่มขืนก่อนที่จะฆ่า มีเหยื่อที่ถูกข่มขืนบางรายมีชีวิตรอด แต่ไม่นานก็ถูกฆ่าทิ้งเนื่องจากมีความผิดต่อทางศาสนา แต่ยังมีในบางพื้นที่ของรวันดาที่มีผู้หญิงตัดชีวิตจากการถูกข่มขืนโดยชาวฮูตู เพราะชาวฮูตูได้นำเอาผู้หญิงตัดชีวิตที่สวญไปแต่งงานด้วย

การข่มขืนในวันดากระทำกันอย่างเป็นระบบ และเป็นส่วนหนึ่งในรูปแบบการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ โดยถือว่าเป็นวิธีการที่ฮูตูตั้งใจใช้เพื่อการทำลายเผ่าพันธุ์ตัดชีวิต ซึ่งการข่มขืนจะทำให้เหยื่อที่ถูกข่มขืนและรอดชีวิตปิดปากเงียบ นอกจากนี้การข่มขืนในวันดาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ยังได้แพร่เชื้อโรคเอดส์ให้แก่พวกตัดชีวิตให้ตายไปอย่างช้าๆ และเป็นการทรมานก่อนตายอย่างแสนสาหัส ผู้รอดชีวิตจากการถูกข่มขืนส่วนใหญ่ต้องการตรวจหาเชื้อ HIV ซึ่งถึงแม้ว่าในวันดาได้รับผิดชอบในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ HIV แต่ไม่มีปฏิบัติการเกิดขึ้นอย่างแท้จริง จึงมีการแพร่กระจายเชื้อโรคเอดส์ในกลุ่มผู้รอดชีวิตเป็นระยะเวลาจนถึง 15 ปี ส่งผลให้มีการตายด้วยสาเหตุการติดเชื้อโรค HIV จำนวนหนึ่ง ทั้งนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

นอกจากนั้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันดายังเป็นสิ่งที่แสดงความเหมือนกันของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในยูโกสลาเวีย คือผู้ที่ทำการฆ่าจะทำการข่มขืนก่อน ทั้งนี้เนื่องมาจากความรู้สึกต่ำต้อยของผู้กระทำคือชาวเซิร์บและชาวฮูตู สำหรับกรณีในวันดาสืบเนื่องมาจากความกดดันในอดีตในการแบ่งแยกทางชาติพันธุ์ที่ไม่เท่าเทียมกันทำให้ชาวฮูตูอึดอัดและมองว่าผู้หญิงชาวตัดชีวิตยิ่งดังคำกล่าวของชาวฮูตูที่ว่า “เราต้องการจะรู้ว่าผู้หญิงตัดชีวิตมีความงามน่าเซ็กซี่แค่ไหน ดีเกินไปสำหรับพวกเราตรงไหน เราต้องการทำให้เห็นว่าผู้หญิงชาวตัดชีวิตก็เหมือนผู้หญิงฮูตู และถ้าอยู่ในช่วงของสันติภาพไม่มีทางที่พวกผู้หญิงตัดชีวิตจะยอมรับเรา”⁵ ในขณะที่เดียวกันหญิงตัดชีวิตผู้รอดชีวิตจากการถูกข่มขืนคนหนึ่งกล่าวว่า “เขาต้องการข่มขืนฉัน เขากล่าวว่าเขาต้องการตรวจสอบว่าผู้หญิงตัดชีวิตเหมือนกับผู้หญิงอื่นก่อนที่เขาจะเอาฉันกลับไปยังโบสถ์เพื่อเผา”⁶

ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาเป็นศาลหลักในการพิจารณาคดีในวันดา นายของ พอล อคาเยสุ (Jean Paul Akayesu) ซึ่งเป็นอดีตผู้ว่าการเมืองทูบา(Tuba) มองว่าการข่มขืนเป็นส่วนประกอบของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ นายของกล่าวว่าผู้ฆ่านั้นก่อนทำการฆ่าผู้หญิงตัดชีวิตจะทำการ

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

ข่มขืนผู้หญิงก่อนเนื่องจากความรู้สึกกดดันจากลักษณะทางชาติพันธุ์ของผู้หญิงตุ๊ดซี “การข่มขืนผู้หญิงตุ๊ดซีเป็นไปอย่างมีระบบและจะทำให้ผู้หญิงทุกคนในวันดาเกิดความรู้สึกผิดต่อความเชื่อทางศาสนาและประเพณีวัฒนธรรม ในเวลาเดียวกันผู้หญิงตุ๊ดซีจะโกรธแค้นต่อชาวฮูตอย่างมาก”⁷

3.2 ปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

3.2.1 ประวัติการก่อตั้งหน่วยปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

การใช้บุคลากรทางการทหารสำหรับปฏิบัติการในฐานะกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพมีลักษณะตรงข้ามกับกองกำลังเพื่อการต่อสู้ในการทำสงคราม สามารถเห็นได้ในปฏิบัติการล่าสุด ในความพยายามของประชาคมระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขความขัดแย้งระหว่างประเทศโดยไม่ก่อให้เกิดสงครามหรือความรุนแรงขณะเดียวกันก็ได้จัดเตรียมการรักษาความมั่นคงในรูปแบบการสะสมกองกำลังร่วมกัน (collective security) อย่างไรก็ตามลักษณะทั่วไปของการใช้ปฏิบัติการรักษาสันติภาพได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์จากช่วงก่อนสงครามเย็น ช่วงสงครามเย็นและจนกระทั่งช่วงหลังสงครามเย็น จะเห็นได้ว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของปฏิบัติการรักษาสันติภาพโดยมีหน้าที่ปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น เช่นงานด้านการเข้าช่วยเหลือพลเมืองในรัฐที่ประสบปัญหา มากขึ้น

ในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีการก่อตั้งสันนิบาตชาติขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างประเทศโดยสันติวิธี การใช้หลักความมั่นคงร่วมกัน และการลดอาวุธ โดยเริ่มแรกสันนิบาตชาติสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศได้อย่างประสบความสำเร็จดังเช่นในกรณีข้อพิพาทระหว่างลิทัวเนียกับโปแลนด์ในปีค.ศ.1921 หรือในการแก้ไขปัญหาในเมืองโมซูล ระหว่างประเทศอังกฤษกับตุรกี เป็นต้น แต่ต่อมาเกิดปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจซึ่งเริ่มจากประเทศในยุโรปตะวันตกและแผ่ขยายไปทั่วโลก นอกจากนี้ยังเกิดการรุกรานในเอเชียคือชาติญี่ปุ่นบุกแมนจูเรียซึ่งผิดกฎของสันนิบาตชาติที่ประเทศสมาชิกจะไม่รุกรานทางการทหารซึ่งกันและกัน ทางด้านอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ก็รุกรานประเทศสภาพโซเวียต สันนิบาตชาติจึงไม่สามารถจัดการประชุมเพื่อลดอาวุธได้ แต่ก็ส่งผลดีในแง่ที่สหภาพโซเวียตได้เข้ามาเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติ ต่อมาไม่นาน นายธีโอดอร์ รูสเวลต์ (Theodore Roosevelt) ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาและเข้ามาสนับสนุนหลักการของสันนิบาตชาติมากขึ้นแม้ว่าจะไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกก็ตาม ต่อมามุสโสลินีก็ได้รุกรานเอธิโอเปีย ในปีค.ศ.1935 และสามารถผนวกเอธิโอเปียเข้ามาเป็นดินแดนอาณัติของอิตาลีได้สำเร็จ

⁷ Ibid.

แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของสันนิบาตชาติอย่างสิ้นเชิง ต่อมาในที่ประชุมสันนิบาตชาติได้มีมติขับไล่สหภาพ โซเวียตออกจากสมาชิกภาพเนื่องจากที่เข้าไปรุกรานฟินแลนด์ในปี ค.ศ.1939 ขณะที่ฮิตเลอร์ก็ได้รุกรานโปแลนด์ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าบทบาทของสันนิบาตชาติในเวลานั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ และในปี ค.ศ.1945 หลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง สันนิบาตชาติไม่ค่อยมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศมากนักนอกจากปฏิบัติหน้าที่ประจำวันด้านงบประมาณ ในที่สุดบรรดาสมาชิกก็ได้ประกาศยกเลิกสันนิบาตชาติพร้อมกับมีความพยายามจัดตั้งสหประชาชาติขึ้น⁸

เลขาธิการสหประชาชาติคนแรกคือ นายทริก ลี (Trygve Lie) เป็นชาวนอร์เว ดำรงตำแหน่งตั้งแตปี ค.ศ. 1946-1952 ได้เสนอตั้งกองกำลังตำรวจเพื่อเดินตรวตรวจสอบรอบๆ บริเวณที่มีปัญหาความขัดแย้งซึ่งต่อมาเขาได้พัฒนาแนวความคิดในการตั้งคณะ ผู้สังเกตการณ์(Observer missions)เพื่อใช้ในการตรวจสอบสภาพปัญหาในที่เกิดเหตุความขัดแย้ง เลขาธิการสหประชาชาติคนต่อมาคือ นายดักต์ ฮัมมาฮิลด์(Dag Hammarskjold)พยายามทำให้บทบาทสหประชาชาติเป็นอิสระจากมหาอำนาจโดยเสนอแนวความคิด ผู้ตัดสินสำหรับโลก (referee for the world) ทั้งนี้บทบาทหลักคือเป็นผู้ไกล่เกลี่ยและพยายามเข้าไปแก้ไขความขัดแย้งโดยการแทรกแซงก่อนที่ความรุนแรงจะเพิ่มมากขึ้น⁹

เหตุการณ์การแบ่งปาเลสไตน์เพื่อสร้างรัฐยิวและอาหรับเกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ.1947 ในขณะนั้นยิวมีความเชื่อว่าดินแดนปาเลสไตน์เดิมเคยเป็นของตนจึงอพยพมายังปาเลสไตน์โดยได้รับการสนับสนุนจากอังกฤษ แม้จะทำให้ยิวมีความขัดแย้งกับชาวปาเลสไตน์อยู่ตลอด ถึงกระนั้นชาวยิวก็ยังอพยพมายังปาเลสไตน์อย่างต่อเนื่อง และต่อมาเมื่ออังกฤษได้รับอำนาจให้เป็นผู้ดูแลความเรียบร้อยในดินแดนปาเลสไตน์ทั้งหมด ยิวจึงเอาดินแดนปาเลสไตน์บางส่วนมาประกาศเป็นรัฐอิสราเอลและเป็นที่รู้จักอย่างเป็นทางการในวันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ.1948และดินแดนส่วนที่ไม่ดีขาดความอุดมสมบูรณ์ก็เป็นของรัฐอาหรับ ความเป็นศัตรูอย่างรุนแรงได้เกิดขึ้นทันทีระหว่างชุมชนอาหรับและรัฐยิว สหประชาชาติได้มอบหมายให้ เคานท์ เบร์นาดีออต(Count Bernadotte) แห่งสวีเดนเจรจาเพื่อไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มผู้สังเกตการณ์ทหาร ซึ่งในที่สุดก็สามารถเจรจาจับความรุนแรงลงได้ แต่ความเป็นศัตรูยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ชาวปาเลสไตน์อพยพหนีออกจากรัฐ

⁸ สมพงษ์ ชูมาก,องค์การระหว่างประเทศ: สันนิบาตชาติ สหประชาชาติ(กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533),หน้า 50.

⁹Kendall W.Stiles,*Case Histories in International Politics*(New York: Longman, 2002), p.144.

อิสราเอลเพิ่มขึ้น คณะมนตรีความมั่นคงตัดสินใจตั้งคณะกรรมการผู้ทำหน้าที่ควบคุมการต่อสู้และระงับความรุนแรง โดยมีคณะผู้สังเกตการณ์ทหารให้ความช่วยเหลือเคาท์ แบร์นาดีอท์ หลังจากนั้น เคาท์ แบร์นาดีอท์ก็ถูกลอบยิงเสียชีวิตในดินแดนเยรูซาเล็มที่เป็นส่วนของอิสราเอลในวันที่ 17 กันยายน ค.ศ.1948 หลังจากนั้นผู้ที่รับหน้าที่เป็นผู้ไกลเกลี่ยคดีนี้ต่อไปคือนาย ราฟ บุนเช่ (Ralph Bunche) จากสหรัฐอเมริกา สหประชาชาติได้จัดตั้ง The United Nations Truce Supervision Organization (UNTSO) ทำหน้าที่ตรวจสอบการหยุดยิงในตะวันออกกลาง¹⁰ องค์การ UNTSO ยังคงดำเนินต่อไป 50 ปีต่อมา เพื่อช่วยในการรักษาสันติภาพระหว่างรัฐอิสราเอลและรัฐอาหรับเพื่อนบ้าน

ความจริงการเริ่มใช้คำว่า"การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ" (Peace-keeping Operation)เป็นผลมาจากวิกฤติการณ์เกาหลีปี ค.ศ.1950 ที่ได้แสดงถึงการริเริ่มขึ้นด้านการจัดตั้งกองกำลังของสหประชาชาติในกรณีที่เกาหลีเหนือรุกรานเกาหลีใต้ โดยลูก้าข้ามเส้นขนานที่ 38 ของเกาหลีใต้ ในเวลานั้นสหภาพโซเวียตไม่ได้เข้าร่วมประชุมเนื่องจากสหภาพโซเวียตได้เสนอญัตติให้ยกเลิกสิทธิแก่จีนภายใต้การนำของกลุ่มก๊กมินตั๋งหรือเจียงไคเช็คในการเป็นผู้แทนจีนโดยให้จีนปักกิ่งได้ที่นั่งแต่เพียงผู้เดียวในสหประชาชาติ แต่สหภาพโซเวียตไม่ได้เสียงส่วนใหญ่ในญัตติดังกล่าว สหภาพโซเวียตจึงได้ถอนตัวออกจากการประชุม 7 เดือน (13 ม.ค. 1950 -31ก.ค. 1950)¹¹ ทำให้ระหว่างนั้นการลงมติที่คณะมนตรีความมั่นคงให้ส่งกองกำลังสหประชาชาติไปปฏิบัติการลงโทษเกาหลีเหนือที่รุกรานเกาหลีใต้จึงเกิดขึ้นได้ โดยปราศจากเสียงวีโต้จากโซเวียต อย่างไรก็ตามก่อนที่จะมีการลงมติของคณะมนตรีความมั่นคง ประธานาธิบดีทรูแมนได้ส่งทหารสหรัฐอเมริกาเข้าไปแทรกแซงในเกาหลี ต่อมาหลังจากคณะมนตรีความมั่นคงมีมติให้ช่วยเหลือเกาหลีใต้ก็มีอีกหลายรัฐนอกเหนือจากสหรัฐอเมริกาในการส่งกองทหารของตนเข้าไปให้ความช่วยเหลือเกาหลีใต้เช่น อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฝรั่งเศส ตุรกี และไทย¹²

ในเวลาต่อมาเมื่อโซเวียตได้กลับเข้ามาร่วมประชุมตั้งแต่ 1 สิงหาคม ค.ศ.1950 ได้ใช้สิทธิวีโต้จึงทำให้การแก้ไขปัญหาเกาหลีประสบอุปสรรค หลังจากนั้นกองกำลังอาสาสมัครของจีนได้บุกรุกข้ามชายแดนเพื่อช่วยเหลือเกาหลีเหนือแต่คณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถตัดสินใจกระทำใดๆได้ เพราะการใช้สิทธิวีโต้ของโซเวียตจึงผลักดันทำให้เกิดข้อมติ การรวมกันเพื่อสันติภาพ("Uniting for

¹⁰ Briefing Papers for Student, "We the People" the role of the United Nations in the 21st century (New York :The Millennium Report, United Nations,2001), p.195.

¹¹ สมพงษ์ ชูมาก, องค์การระหว่างประเทศ :สันนิบาตชาติ สหประชาชาติ, หน้า 77.

¹² เล่มเดียวกัน หน้า 150.

Peace” Resolution)¹³ เป็นข้อมติที่ 377 ในวันที่ 3 พ.ย. ค.ศ.1950 โดยมีใจความว่า”ในกรณีใดก็ตามที่ปรากฏว่ามีการคุกคามต่อสันติภาพ การทำลายสันติภาพหรือการกระทำอันเป็นการรุกรานและปรากฏว่าไม่สามารถมีความเห็นยืนยันทันทีเป็นเอกฉันท์ในบรรดาระัฐสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงและคณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถดำเนินการในความรับผิดชอบหลักของตนในเรื่องการรักษาสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศแล้วสมัชชาจะพิจารณาปัญหานั้นๆโดยทันทีเพื่อให้คำแนะนำที่เหมาะสมเกี่ยวกับมาตรการร่วมกันในการที่จะดำเนินการกับปัญหานั้นๆ รวมทั้งการใช้กำลังกองทัพที่จำเป็นในกรณีที่มีการทำลายสันติภาพหรือมีการกระทำอันเป็นการรุกรานทั้งนี้เพื่อให้สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศกลับคืนมา” ดังนั้นสมัชชาสามารถแทนที่แทนคณะมนตรีความมั่นคงได้โดยการร้องขอของสมาชิกสมัชชาส่วนใหญ่หรือเสียงส่วนใหญ่ 9 เสียง(ธรรมดา)คณะมนตรีความมั่นคง ทั้งนี้โดยปกติแล้วสมัชชาจะพิจารณาเฉพาะเรื่องวิธีดำเนินการและสำหรับกรณีสงครามเกาหลี สมัชชาได้พิจารณาว่าจีนรุกรานเกาหลีและเรียกร้องให้คณะกรรมาธิการกำหนดมาตรการร่วมกัน¹⁴

นอกจากนั้นไซเวียตยังได้คัดค้านด้านมติแห่งการรวมกันเพื่อสันติภาพโดยได้เหตุผลว่าขัดกับกฎบัตรสหประชาชาติมาตรา 11 วรรคที่ 2 ดังนี้¹⁵

สมัชชาอาจอภิปรายปัญหาใดๆเกี่ยวกับการอ้างไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ที่ได้มีการนำเสนอต่อสมัชชาโดยสมาชิกใดๆของสหประชาชาติ หรือโดยคณะมนตรีความมั่นคงหรือโดยรัฐที่มีใ้สมาชิกของสหประชาชาติตามความในมาตรา 35 วรรคที่ 2 เว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตราที่ 12 อาจให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาใดๆเช่นว่า นั้น แก่รัฐหนึ่งหรือหลายรัฐที่เกี่ยวข้องหรือคณะมนตรีความมั่นคง หรือทั้งสองก็ได้ สมัชชาจักส่งปัญหาใดๆเช่นว่าซึ่งจำเป็นต้องมีการดำเนินการไปยังคณะมนตรีความมั่นคงจะเป็นก่อนหรือหลังการอภิปรายก็ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹³ นิยมเรียกว่าข้อมติอาชีสัน(Acheson Resolution)ตามชื่อรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา

¹⁴ สมพงษ์ ชูมาก, องค์การระหว่างประเทศ :สันนิบาตชาติ สหประชาชาติ, หน้า 150.

¹⁵ เล่มเดียวกัน หน้า 233-234.

และมาตราที่ 12 ดังนี้¹⁶

1. ในขณะที่คณะมนตรีความมั่นคงกำลังปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกรณีพิพาท หรือสถานการณ์ใดๆ อันได้รับมอบหมายตามกฎหมายฉบับปัจจุบันอยู่นั้น สมัชชาจะไม่ให้คำแนะนำใดๆ เกี่ยวกับกรณีพิพาทหรือสถานการณ์นั้น นอกจากคณะมนตรีความมั่นคงจะร้องขอ

2. โดยความยินยอมของคณะมนตรีความมั่นคง เลขาธิการจักต้องแจ้งให้สมัชชาทราบทุกสมัยประชุมถึงเรื่องราวใดๆ เกี่ยวกับการอ้างไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศซึ่งคณะมนตรีความมั่นคงกำลังดำเนินการอยู่ และในทำนองเดียวกันจักต้องแจ้งให้สมัชชาหรือสมาชิกของสหประชาชาติทราบในกรณีที่สมัชชามีได้อยู่ในสมัยประชุม ในทันทีที่คณะมนตรีความมั่นคงหยุดดำเนินการกับเรื่องเช่นนั้น

นอกจากนั้นไซเวียตยังกล่าวว่าการจัดกองกำลังสหประชาชาติเป็นลักษณะอำนาจผูกขาด (exclusive authority) เฉพาะคณะมนตรีความมั่นคงตามที่กำหนดได้ในหมวดที่ 7 ของกฎบัตร นอกจากนั้นด้านค่าใช้จ่ายของกองกำลังไซเวียตเห็นว่าไม่มีข้อผูกพันอันมีผลบังคับให้ไซเวียตต้องจัดสรรค่าใช้จ่ายให้แก่กองกำลังของสหประชาชาติในเมื่อสร้างขึ้นมาผิดกฎหมายและได้เรียกร้องให้ศาลพิจารณาความถูกต้องของอำนาจที่สมัชชาได้รับตามมติแห่งการรวมกันเพื่อสันติภาพ โดยศาลได้พิจารณาว่าหน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคงในเรื่องการอ้างไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงไม่ใช่หน้าที่แบบผูกขาดแต่เป็นหน้าที่หลัก โดยทั้งนี้มาตรการบีบบังคับเป็นสิทธิผูกขาดของคณะมนตรีความมั่นคง แต่การดำเนินการมาตรการของกองกำลังสหประชาชาติมิใช่เป็นการบีบบังคับแต่เป็นเพียงมาตรการ ทำให้สมัชชาได้รับอำนาจตามมติแห่งการรวมกันเพื่อสันติภาพ ดังนั้นสมัชชาจะมีอำนาจแต่การให้คำแนะนำเกี่ยวกับมาตรการภายใต้เงื่อนไขตามมาตราที่ 14 ของกฎบัตรสหประชาชาติแต่ไม่ใช่เกี่ยวกับ “การดำเนินการบีบบังคับต่อรัฐ” และภายใต้การมองในกรอบที่ว่ามติแห่งการรวมกันเพื่อสันติภาพเป็นสิ่งที่ถูกต้องในเรื่อง “การปฏิบัติการเพื่อรักษาสันติภาพ” ซึ่งไม่ใช่เรื่องการบีบบังคับเพราะเป็นเพียงความร่วมมือของรัฐสมาชิกในการปฏิบัติการจัดการกองกำลังด้วยความสมัครใจอย่างแท้จริง มิใช่เป็นเพียงคำแนะนำเท่านั้น ฉะนั้นสำหรับเหตุการณ์จันรุกรานเกาหลีทำให้สมัชชาตัดสินใจระดมการแทรกแซงภายใต้มติแห่งการรวมกันเพื่อสันติภาพ¹⁷

¹⁶ เล่มเดียวกันหน้า 234.

¹⁷ สมพงษ์ ชูมาก, องค์การระหว่างประเทศ : สันนิบาตชาติ สหประชาชาติ, หน้า 120-121.

ในปีค.ศ. 1956 สหประชาชาติได้มีมติให้ประเทศสมาชิกร่วมกันปฏิบัติการรักษาสันติภาพด้วยกองกำลังทหารจำนวนมากเป็นครั้งแรก เมื่ออียิปต์ได้ประกาศยึดกิจการคลองสุเอซเป็นของตน ทั้งๆที่กิจการคลองสุเอซในขณะนั้นดำเนินการโดยบริษัทร่วมอังกฤษและฝรั่งเศสที่ทำความตกลงกับรัฐบาลอียิปต์ จึงได้มีความพยายามเจรจาในประเด็นดังกล่าวหลายครั้งแต่ก็ล้มเหลว ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และอิสราเอลได้เพิ่มปฏิบัติการทางการทหารต่ออียิปต์ ในวันที่ 19 ตุลาคม ค.ศ.1956 นายดักลาส แมคอาเธอร์ ได้เรียกร้องให้ทุกฝ่ายระงับความรุนแรงโดยได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต แม้ว่าฝรั่งเศสและอังกฤษจะออกเสียงวีโต้ก็ตาม เมื่อการแก้ไขปัญหาโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติไม่เป็นผลสำเร็จ สมัชชาสหประชาชาติจึงใช้อำนาจตามมติว่าด้วยการรวมกันเพื่อสันติภาพ ("Uniting for Peace" Resolution) และนำไปถือนอกกองกำลังต่างประเทศและให้ส่งกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพเข้าไปประจำการแทนเพื่อตรวจสอบสถานการณ์และป้องกันความรุนแรง ทั้งนี้กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติมีชื่อเรียกว่ากองกำลังฉุกเฉินแห่งสหประชาชาติ United Nations Emergency Force (UNEF I) เป็นกองกำลังทางทหารที่ได้รับอำนาจให้ใช้อาวุธเพียงแค่การป้องกันตัวเอง และมีหน้าที่หลักคือเป็นกั้นชนระหว่างกองกำลังทหารของ 3 ชาติที่เข้ามายึดครองดินแดนอียิปต์และตรวจสอบการถอนทหาร นอกจากนั้นจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นรัฐกั้นชนระหว่างอียิปต์และอิสราเอลเพื่อเตรียมการระงับความรุนแรง แม้ในเวลาต่อมาความรุนแรงได้ปะทุขึ้นอีกครั้งในปีค.ศ.1967 ซึ่งในเหตุการณ์คราวนั้นจำเป็นต้องถอนกองกำลังสหประชาชาติออกมาเพื่อป้องกันกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติจากความเสียหายและอันตราย ในปี ค.ศ.1973 ได้มีการก่อตั้ง UNEF II ขึ้นเพื่อให้ปฏิบัติการจนกระทั่งปีค.ศ.1979 เหตุการณ์ความรุนแรงจึงได้ยุติลง

สำหรับในช่วงปี ค.ศ.1944-1970 บทบาทของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รุ่นด้วยกันคือ¹⁸

1.ปี ค.ศ.1944-1955 เป็นช่วงที่โซเวียตและสหรัฐอเมริกามีลักษณะความเป็นศัตรูอย่างเปิดเผย สหประชาชาติยังไม่มีชัดเจนในกฎเกณฑ์ของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศและยังมีความเตรียมพร้อมที่ต่ำ

¹⁸ David R.Segal, and Robert J.Waldman , "Multinational Peacekeeping Operations: Background and Effectiveness," in *The Military in New Times: Adapting Armed Forces to a Turbulent World*, ed. James Burk (Colorado: Westview Press, 1994), p166.

2. ปี ค.ศ.1956-1965 เมื่อสตาลินได้เสียชีวิตลงในปี ค.ศ.1932 รัฐบาลใหม่ของโซเวียตมีความยืดหยุ่น และสงครามเย็นไม่รุนแรงมากนัก มีการยอมรับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติเพิ่มขึ้น สหรัฐอเมริกายอมรับบทบาทโซเวียตมากขึ้น อำนาจสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทระหว่างประเทศได้รับการยอมรับมากกว่าในช่วงแรก

3.ปีค.ศ.1966-1970 มหาอำนาจให้ความสำคัญในการวางแผนจัดตั้งกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศอย่างแท้จริงและมีความจริงจังอย่างมาก โดยจัดรูปแบบอย่างเป็นทางการและเป็นอิสระมากขึ้นซึ่งตรงข้ามกับช่วงแรกที่มีความสับสน ขาดความเป็นทางการและเป็นลักษณะในเชิงทำการทดลองมากกว่าการเอาจริง

อนึ่ง จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติได้นำมาใช้เฉพาะในเรื่องที่ไม่สำคัญและไม่ค่อยเกี่ยวกับ 5 ประเทศสมาชิกถาวร ดังนั้นจึงยังคงพบเห็นสงครามหลักๆ เกิดขึ้นและปฏิบัติการสหประชาชาติได้เข้าไปมีบทบาทเพียงเล็กน้อยเช่นสงครามเวียดนาม สงครามเกาหลี แผ่นดินไหวระหว่างอังกฤษและอาร์เจนตินา หรือสงครามอิรัก-อิหร่าน โดยสรุปการปฏิบัติการรักษาสันติภาพรวมทั้งกิจกรรมการสังเกตการณ์และกิจกรรมทางมนุษยธรรมมีทั้งสิ้นประมาณ 53 ครั้ง โดยจะมีบทบาทสำคัญ ในตะวันออกกลาง เช่น UNEF I และ II (ที่ คลองสุเอซ) (United Nations Disengagement Observer Force:UNDOFที่ราบสูงโกลาน) และ (United Nations Interim Force in Lebanon:UNIFIL ที่ เลบานอน) (United Nation Iraq-Kuwait Observation Mission:UNIKOMที่คูเวต)

3.2.2 ขอบเขตภารกิจด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

โดยปกติสหประชาชาติไม่มีกองกำลังเป็นของตัวเองเมื่อคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติต้องการกองกำลังเพื่อปฏิบัติการรักษาสันติภาพก็จะทำความตกลงกับประเทศสมาชิกด้านกองกำลังดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นกองทัพ อาวุธ ทรัพยากรและอุปกรณ์ต่างๆเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในนามของสหประชาชาติ โดยสวมชุดเครื่องแบบและหมวกของสหประชาชาติ¹⁹

¹⁹ David J. Whitaker, United Nations in the Contemporary World:Peacekeeping (London: Routledge,1997),pp.46-47.

เงื่อนไขของการส่งกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพเข้าไปในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง²⁰

- 1) ทุกประเทศที่มีความขัดแย้งเห็นด้วยที่จะยอมรับกองกำลังสหประชาชาติเข้าไปในประเทศ
- 2) คณะมนตรีความมั่นคงและสมัชชาสหประชาชาติมีมติเห็นชอบที่จะส่งกองกำลังไป
- 3) สมาชิกสหประชาชาติเห็นด้วยที่จะเตรียมกองกำลังเพื่อปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

การจัดตั้งกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพได้รับแรงบันดาลใจจากอดีตนายกรัฐมนตรีสหประชาชาติ นายดักลาส ฮัมมาโฮลด์ เป็นการปฏิบัติการที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงหรืออ้อมเข้าไปในประเทศหรือท้องที่ที่มีความขัดแย้งและพยายามทำให้ความเป็นศัตรูมีความสงบลงเพื่อป้องกันการนองเลือด นอกจากนี้ยังมีการปฏิบัติการรักษาสันติภาพในรูปแบบอื่น ๆ รวมทั้ง การไม่ให้คู่กรณีมีอาวุธ การทำการกักขังระเบิด และพาผู้อพยพกลับประเทศ การบูรณาการประเทศ การก่อตั้งรัฐบาล การนำเสนอด้านสิทธิมนุษยชน และการตรวจสอบการถอนของกองกำลังต่างประเทศ

การเมืองในช่วงสงครามเย็นนั้นสหประชาชาติได้มีการจำกัดปฏิบัติการรักษาสันติภาพให้เหลือเพียง 13 ปฏิบัติการ ระหว่างปี ค.ศ. 1945-1988 และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา สหประชาชาติได้เพิ่มปฏิบัติการใหม่ 36 ปฏิบัติการ และในช่วงปี ค.ศ. 1994-1995 มีจำนวนปฏิบัติการของสหประชาชาติ อยู่ 36 ปฏิบัติการด้วยเงิน 3 ล้านเหรียญสหรัฐ จำนวนบุคลากรที่ใช้สูงถึง 78,744 คน โดยเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1998 มีทหารตายจากการปฏิบัติหน้าที่ในนามสหประชาชาติ 1,581 ราย เมื่อปี ค.ศ. 1999 สหรัฐอเมริกาส่งกองกำลังพหุอาวุธปฏิบัติการรักษาสันติภาพและ ทหารผู้สังเกตการณ์ไม่พหุอาวุธซึ่งมีการใช้มากกว่า 750,000 นายและตำรวจจาก 76 ประเทศ ในช่วงครึ่งปีแรกของปี ค.ศ. 2000 มีปฏิบัติการเกิดขึ้น 17 ปฏิบัติการซึ่งรวมมูลค่าประจำปีเป็นจำนวน 10 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา

การสร้างสันติภาพในฐานะที่สหประชาชาติเสมือนเป็นตัวกลางในการเจรจาข้อขัดแย้งระหว่างปี ค.ศ. 1945-1984 สหประชาชาติได้เข้าไปแทรกแซง ความขัดแย้งในประเทศ 137 ครั้ง และระหว่างประเทศ 319 ครั้ง สหประชาชาติทำให้ความขัดแย้งลดลงร้อยละ 53 และก่อตั้งกองกำลังร้อยละ 25 ของความขัดแย้ง โดยอาศัยเทคนิคทางการทูตของสหประชาชาติช่วยในการรักษาสันติภาพด้วยขั้นตอน²¹ ดังต่อไปนี้

²⁰ William Nester, *International Relations: Politics and Economics in the 21st Century* (Belmont, CA :Wadsworth, 2001), p.179.

²¹ Ibid., p.180.

- 1) Inquiry: การตั้งคำถามตรวจสอบสืบสวนความขัดแย้งและสร้างความน่าเชื่อถือ
- 2) Good Advice: การเป็นคนกลางจัดเจรจาระหว่างคู่กรณี
- 3) Mediation: การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการแนะนำอย่างจริงจังให้คู่กรณีสามารถแก้ไขความขัดแย้ง
- 4) Arbitration: อนุญาตตุลาการนำเสนอหนทางแก้ไขอย่างเป็นระบบไปยังความขัดแย้ง
- 5) Adjudication: การใช้ศาลระหว่างประเทศ

เลขาธิการสหประชาชาติปีค.ศ.1992 นายบูโทส-บูโทส กาลีได้ตระหนักถึง ความขัดแย้งและสงครามในปัจจุบันที่มีลักษณะลึกซึ้งและเปิดเผยมากขึ้นทั้งนี้ เพื่อที่จะสามารถป้องกันความขัดแย้งที่มีมากขึ้นจึงจำเป็นต้องเน้นไปที่จุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนในการดูแลประชาคมโลกในด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เสรีภาพพื้นฐาน การเผยแพร่เศรษฐกิจแบบยั่งยืนและการพัฒนาทางสังคมเพื่อความเจริญรุ่งเรืองและลดความตึงเครียด รวมทั้งลดการใช้อาวุธที่มีอยู่และลดการใช้อาวุธทำลายล้าง อานุภาพสูง นอกจากนี้กาลียังได้เสนอ แนวทางเพื่อสันติภาพ (An Agenda for Peace) โดยมีเนื้อหาหลักๆ เกี่ยวข้องกับ การดำเนินการทางการทูตเชิงป้องกัน(preventive diplomacy), การสร้างสันติภาพ (peacemaking), การรักษาสันติภาพ(peacekeeping) และการบูรณาการสันติภาพหลังความขัดแย้ง (peacebuilding)²²

นอกจากนี้ยังมีกระบวนการที่เรียกว่า (peace enforcement) การบีบบังคับเพื่อสันติภาพซึ่งเป็นกระบวนการใหม่หมายถึงการใช้กองกำลังนานาชาติเพื่อบังคับให้เกิดสันติภาพ บทบาทใหม่มีความทับซ้อนด้านความหมายกับปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (peacekeeping) ส่งผลให้มีการยืนยันว่าปฏิบัติการรักษาสันติภาพหมายถึงกองกำลังของสหประชาชาติที่ปฏิบัติหน้าที่โดยความยินยอมของคู่

²² 1.Preventive Diplomacy คือปฏิบัติการเพื่อป้องกันความขัดแย้งที่เพิ่มขึ้นระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันการเพิ่มความขัดแย้งและจำกัดการขยายของผลที่อาจตามมา

2.Peacemaking เป็นการกระทำการสร้างข้อตกลงที่นำไปสู่หนทางสันติภาพ

3.Peacekeeping การใช้ทหารปฏิบัติการกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพโดยได้รับอนุญาตจากประเทศคู่กรณีอนุญาตให้ทหารสหประชาชาติเข้าไปมีส่วนร่วมซึ่งเป็นกระบวนการที่ขยายความรับผิดชอบเพื่อป้องกันความขัดแย้งและรักษาสันติภาพ

4 Peacebuilding เป็นการกระทำเพื่อแสดงและสนับสนุนโครงสร้างซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มความแข็งแกร่งให้แก่สันติภาพเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดความขัดแย้งอีกครั้ง สามารถอ่านเพิ่มเติมได้ที่ (Nazil Moawad, From a Culture of Violence to a Culture of Peace: Peace and Impact Issue , An agenda for Peace(New York:UNESCO Pubishing,1996), pp.190-191.)

กรณี ดังนั้นในเดือนมีนาคม ค.ศ.1994 เลขานุการสหประชาชาติได้กำหนดความหมายของการปฏิบัติการรักษาสันติภาพว่าหมายถึงการปฏิบัติการกองกำลังของสหประชาชาติรวมทั้งกำลังทหารและพลเรือนโดยได้รับความยินยอมจากคู่กรณี และในปี ค.ศ.1995 เลขานุการสหประชาชาติได้เสนอแนวทางเพื่อสันติภาพ (An Agenda for Peace) โดยกำหนดว่าการปฏิบัติการรักษาสันติภาพเป็นลักษณะของการปฏิบัติการเพื่อระงับความขัดแย้งระหว่างรัฐตามความยินยอมของรัฐที่เป็นคู่กรณี สำหรับการบีบบังคับเพื่อสันติภาพต้องเข้าไปในลักษณะการบังคับโดยอาจไม่ได้รับการยินยอมหรือพอใจของทั้งคู่กรณี เพื่อระงับความรุนแรงที่ยังคงดำเนินต่อไปหรืออยู่ระหว่างสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนซึ่งเป็นการยากสำหรับสหประชาชาติจะสามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้

การปฏิบัติการของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ มีการนำมาใช้มากขึ้นในเหตุการณ์ระหว่างประเทศเพื่อโต้ตอบวิกฤติการณ์ความขัดแย้ง และความรุนแรงทางมนุษยธรรมซึ่งมีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ทำให้การปฏิบัติการรักษาสันติภาพมีความท้าทาย ในบางครั้งปฏิบัติการรักษาสันติภาพก็มีทั้งประสบความสำเร็จและผิดพลาดซึ่งต้องอาศัยความระมัดระวังในการดำเนินการรักษาสันติภาพให้เพิ่มมากกว่าเดิมโดยอาศัยประสบการณ์ความผิดพลาดมาปรับใช้ การปฏิบัติการรักษาสันติภาพมีความซับซ้อนมากขึ้น มีอันตรายและมีมูลค่าสูง และไม่แน่ใจผลที่จะตามมา อันเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้²³

1) เป็นการยากที่จะทำให้องค์ที่มีประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากวิกฤติทางการเงินเนื่องมาจากรัฐสมาชิกไม่สามารถจ่ายได้ครบและตรงตามเวลา นอกจากนั้นจำนวนทหารผู้สังเกตการณ์ พลเมืองที่ปฏิบัติการรักษาสันติภาพมีจำนวนลดลง ทำให้ต้องเพิ่มจำนวนพลเรือนเพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนทหารในระบบระหว่างประเทศมากขึ้น

2) รัฐบาลของแต่ละรัฐสมาชิกต้องมีความระมัดระวังให้กองกำลังอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของสหประชาชาติแต่เพียงผู้เดียวเพื่อให้ปฏิบัติการมีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นการให้ความร่วมมือโดยการทำให้รัฐบาลของรัฐสมาชิกมีความมั่นคงเป็นประชาธิปไตยตลอดจนให้ความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกอื่นๆ จะยิ่งส่งเสริมให้ปฏิบัติการรักษาสันติภาพมีความเข้มแข็งมากขึ้น

3) การเสนอข้อมูลและข่าวสารแก่สาธารณะทั้งระดับระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคแก่รัฐสมาชิกควรจะต้องอธิบายจุดมุ่งหมายและความเสี่ยงในพื้นที่ปฏิบัติการของกองกำลังทหารของรัฐสมาชิกอย่างชัดเจนเพื่ออำนวยความสะดวกเข้าไปปฏิบัติการแก้ไขความขัดแย้ง

²³ Annual Report on the Work of the Organization UN, Building Peace and Development(New York: Department of Public Information,1994),p.153-162.

4) นอกจากนั้นการจัดเตรียมกองกำลังทหารที่พร้อมเสมอเพื่อปฏิบัติการรักษาสันติภาพเพื่อทำให้กองทัพทหารมีความพร้อมปฏิบัติการอยู่เสมอ โดยรัฐสมาชิกก็ควรจะต้องเห็นด้วยในการมีส่วนร่วมส่งกองกำลังทหารให้อยู่ในลักษณะพร้อมที่จะดำเนินการได้ตลอดเวลา นอกจากนั้นการขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นในการรักษาสันติภาพเช่น อุปกรณ์ทางการสื่อสาร บริการสาธารณสุข บริการทางวิศวกรรม คลังสำรองและยานพาหนะจึงต้องอาศัยความช่วยเหลือจากรัฐสมาชิก ซึ่งจะต้องใช้เวลาในการสะสมรวมทั้งปฏิบัติการให้กองกำลังทหารฝึกความคุ้นเคยกับอุปกรณ์ดังกล่าว

5) กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพยังมีหน้าที่อื่นนอกจากการเข้าไปรักษาสันติภาพและความมั่นคง คือระดับความรุนแรง การเข้าไปช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม และการปรับปรุงหรือฟื้นฟูประเทศที่ได้รับความเสียหายจากความขัดแย้งอย่างรุนแรง ดังนั้นผู้ปฏิบัติการรักษาสันติภาพถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญต่อสหประชาชาติ ถ้ามีเหตุการณ์ใดทำให้ต้องเสียชีวิตสหประชาชาติก็จะรับผิดชอบอย่างเต็มที่หรือถ้าผู้ใดมาทำให้กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพได้รับบาดเจ็บจะต้องได้รับการดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

3.2.3 ปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นกับกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ²⁴

1) ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติการ เช่น เหตุการณ์ในโซมาเลียมีผู้ปฏิบัติการรักษาสันติภาพถูกโจมตี ถูกลักลอบขโมยของ หรือถูกจับเป็นตัวประกันมากกว่าที่เคยเป็นมาก่อน และมีการถกเถียงในประเด็นที่กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพสามารถถอนกองกำลังออกมาก่อนได้หรือไม่ในขณะที่ปฏิบัติการเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นดังกล่าว

2) การใช้กองกำลังทหารพกพาอาวุธในสงครามกลางเมืองเป็นเหตุให้พลเรือนในดินแดนที่เข้าไปปฏิบัติการได้รับบาดเจ็บมากเกือบจะเท่ากับจำนวนของศัตรูที่ได้รับบาดเจ็บ เช่นในโซมาเลียปี ค.ศ.1993 กองกำลังของสหประชาชาติถูกกล่าวหาว่าเป็นต้นเหตุให้เกิดโศกนาฏกรรมทางการทหารทำให้พลเรือนตายเป็นจำนวนมาก อันเกิดจากอำนาจของกองกำลังของสหประชาชาติสั่งให้มีการโจมตีทางอากาศ ใช้ปืน ระเบิดทางน้ำ หรือแม้แต่การส่งทหารพื้นราบไปยังดินแดนดังกล่าว ซึ่งเป็นการกระทำที่เป็นความเสี่ยงต่อคนบริสุทธิ์จำนวนมาก ก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้คนได้รับบาดเจ็บล้มตายเป็นอันมาก

²⁴ Adam Roberts, "the Crisis in UN Peacekeeping," in Managing Global Chaos Sources of and Responses to International Conflict, ed. Chester A. Crocker & Fen Osle, Hampson and Pemala Holl (Washington D.C: United States Institute of Peace Press, 1996), p.305.

3) การใช้กองกำลังในภารกิจที่เสี่ยงเกินไปจะทำให้ไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จในปฏิบัติการนั้นๆจะทำให้กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพถูกมองว่าไม่มีประสิทธิภาพและจะก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่เลวร้ายต่อการทำงานของปฏิบัติการของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพได้

4) ในบางสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนละเอียดอ่อนและมีความเสี่ยงสูง กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติไม่สามารถแก้ไขได้ก็จำเป็นต้องขอให้หน่วยงานอื่นๆเข้าร่วมแก้ไขความขัดแย้งด้วย เช่น การปฏิบัติรักษาสันติภาพในบอสเนียซึ่งมีหน่วยงานเข้าร่วมแก้ไขปัญหประกอบไปด้วยรัฐบาลแห่งชาติ กองกำลัง NATO เลขาธิการสหประชาชาติ คณะมนตรีความมั่นคง และผู้บังคับบัญชาการ(United Nations Protection Force: UNPROFOR) ในยูโกสลาเวียเดิมและบอสเนียทั้งหมดต่างก็มีบทบาทหลักในการแก้ไขปัญหาไม่จำเป็นจะต้องให้สหประชาชาติเป็นองค์การหลักในการตัดสินใจ

3.3 สหประชาชาติกับการแก้ไขปัญหาในวันดา

3.3.1 เหตุการณ์ความรุนแรงในวันดา

หลังจากวันดาได้เอกราชจากเบลเยียม ชนกลุ่มใหญ่ชาติพันธุ์ผู้ต้องการอำนาจในการตัดสินใจและปกครองประเทศจากชนกลุ่มน้อยผู้ดื้อซี้ดซิ่นเหมือนเช่นที่เคยเป็นมาในช่วงก่อนตกเป็นอาณานิคมตั้งนั้นในช่วงปี ค.ศ.1962 ที่วันดาได้ประกาศอิสรภาพ ทำให้มีการปฏิวัติทางการเมืองโดยพวกฮูตู ส่งผลให้มีความรุนแรงเกิดขึ้นในชุมชนและความอ่อนแอทางการเมืองภายใต้การนำของรัฐบาลนายเกรอแกวร์ คายิบานดา(Gregoire Kayibanda)ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีตั้งแต่ได้รับเอกราช ในปี ค.ศ.1962 ทำให้ในช่วงต้นปี ค.ศ.1973 รัฐบาลนายจูเวเนล ฮาบยาริมานา ก่อการรัฐประหารก่อตั้งพรรค (National Revolutionary Movement for Development; Mouvement Revolutionnaire National pour la Developpment:MRND) เป็นพรรครัฐบาลเพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยในดินแดนวันดาในเวลาต่อมา

นอกจากความไม่สงบทางการเมืองแล้วสภาพทางเศรษฐกิจยังประสบปัญหาอย่างรุนแรงเนื่องจากการไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกันระหว่างชน 2 ชาติพันธุ์ในวันดา โดยที่ชาวฮูตูไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างเต็มที่เท่าที่ดื้อซี้ดซิ่น ซึ่งส่งผลให้เพิ่มรอยบาดหมางระหว่างชาวฮูตูและดื้อซี้ดซิ่น นอกจากนั้นการได้รับผลกระทบโดยตรงจากการมีประชากรมากเกินไปและทรัพยากรเฉลี่ยต่อประชากรไม่เพียงพอ แม้จะมีผลิตภัณฑ์กาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก ทั้งนี้ครึ่งหลังของปี ค.ศ.1980 ด้วยอัตราการเพิ่มทางเศรษฐกิจลดต่ำลงในทิศทางตรงข้ามกับปริมาณประชากรที่เพิ่มสูงขึ้นและพัฒนา

อย่างรวดเร็ว รัฐบาลยอมรับว่าสามารถเลี้ยงดูประชากรได้เพียง 5 ล้านคนจากทั้งหมด 8.1 ล้านคน²⁵ การเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอก ทำให้ปัญหาทางด้านชนชั้นยิ่งเลวร้ายลง และทำให้เกิดข้อขัดแย้ง ในทุกพื้นที่ ส่งเสริมให้เกิดความอ่อนแอทั่วไปในรัฐรวันดา

ความอ่อนแอทางการเมืองและภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการฆ่าล้างกันระหว่างประชากร 2 ชาติพันธุ์ ซึ่งเหตุผลหลักๆคือการที่ชาติพันธุ์ฮูตูต้องการมีอำนาจครอบครองรวันดาโดยมีการวางแผนซุ่มโจมตีชาวตุตซีอยู่เสมอ ผลักดันให้ตุตซีต้องอพยพไปยังภูกันดาและบुरुнді ซึ่งที่บुरुндіเป็นสถานที่ที่มีการจัดตั้งแนวร่วมรักชาติรวันดา (Rwanda Patriotic Front: RPF) ซึ่งแนวร่วมรักชาติรวันดา RPF เป็นส่วนหนึ่งของกองทัพต่อต้านแห่งชาติ(National Resistance Army: NRA) ของบुरुнді การก่อตั้งกลุ่มอำนาจทางการเมืองดังกล่าวเพื่อต่อต้านรัฐบาลรวันดาที่มีความต้องการกลับมา มีสิทธิและอำนาจของประชากรชาวฮูตูใน รวันดา ทั้งนี้จากการสู้รบกันระหว่าง 2 ชาติพันธุ์ไม่ได้ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้บรรลุวัตถุประสงค์แต่กลับทำให้เกิดความวุ่นวายอย่างใหญ่หลวงผู้คนถูกฆ่าตายเป็นจำนวนเกือบ 1 ล้านคนและก่อให้เกิดผู้อพยพไปยังประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมาก นับเป็นจุดเริ่มต้นของความรุนแรงในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในครั้งนี้

นับตั้งแต่ปีค.ศ.1990 แนวร่วมรักชาติรวันดาได้ถูกโจมตีฝ่ายเดียวจากรัฐบาลรวันดาที่เข้าใจว่าแนวร่วมรักชาติรวันดาเป็นแหล่งสะสมกองกำลังของผู้ที่จะทำการรัฐประหารรัฐบาล ทำให้แนวร่วมรักชาติรวันดาต้องลุกขึ้นโจมตีกลับ ในเวลาเดียวกันนั้นเองรัฐบาลรวันดาก็ได้ออกนโยบายผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์เสรี (Radio Television Libre des Milles Collines:RTLMC) ที่ควบคุมโดยรัฐบาลรวันดาและเป็นที่รู้จักในด้านการส่งเสริมความรู้สึกต่อต้านตุตซีและกล่าวหาฮูตูภายในประเทศที่ให้ความร่วมมือกับแนวร่วมรักชาติรวันดาจนถูกมองว่าเป็นศัตรู สถานการณ์ดังกล่าวกลับยิ่งทำให้ปัญหาทางชาติพันธุ์ยิ่งเลวร้ายลง ขณะที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศรู้สึกว่าการร้าว 9 ล้านคนที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์น่าจะอยู่ด้วยกันอย่างสันติ แต่ก็ยังมีบางกลุ่มพยายามเติมเชื้อเพลิงความเกลียดชังระหว่างชาติพันธุ์ฮูตูอยู่เสมอ

ความรุนแรงได้เริ่มต้นขึ้นในตอนเย็นของวันที่ 6 เมษายน ค.ศ.1994 ประธานาธิบดีรวันดา นายจูเวเนล ฮาบยาริมานา(Juvenal Habyarimana) และประธานาธิบดีชาวบुरुндіนายไซเปรียน นตารามิรา(Cyprien Ntaryamira) บินกลับมาจากการประชุมเจรจาเพื่อทำความเข้าใจความตกลงสันติภาพ

²⁵ Gilbert M.Khadiagala, National Intelligence Council Project on Intervention in International Conflict: The case of Rwanda(Washington:John Hopkins University), p.2.

อารุชา โดยการประชุมดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากองค์การเอกภาพแอฟริกา (Organization of African Unity: OAU) จัดให้มีการประชุมร่วมกันในการหาหนทางรักษาสันติภาพให้เกิดขึ้นในวันดาและได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเพื่อนบ้านคือรัฐบาลบุรุนดี และอุกันดาที่เข้าร่วมเจรจาแก้ไขปัญหาทางการเมืองและความมั่นคงของประเทศดังกล่าวด้วย ดังนั้นขณะที่เครื่องบินใกล้จะถึงเมืองคิกาลีก็ถูกยิงจนระเบิด ผู้โดยสารและลูกเรือตายทันที รวมทั้งนายฮาบยาริมานา ส่งผลให้กระบวนการฆ่าอย่างเป็นระบบของฮูตูต่อตุตซีที่ยิ่งทวีความรุนแรงถึงขีดสุด

การที่เครื่องบินประธานาธิบดีฮาบยาริมานาถูกยิงตกได้ทำให้กองกำลังทหารรัฐบาลวันดา (Rwandese Government Army: RGA) และทหารกลุ่มแนวร่วมรักชาติ RPF ต่อสู้กันอย่างไม่ปรานีอีกต่อไป ประชาชนของวันดาที่เคยมีความอดทนต่อการแอบซุ่มโจมตีของฮูตูมาโดยตลอดตั้งแต่ปีค.ศ. 1959 ก็อยู่เฉยไม่ได้นับแต่เหตุการณ์ในเย็นวันที่ 6 เมษายน ค.ศ. 1994 ส่งผลให้มีการขยายการกระทำทารุณกรรมต่อกันอย่างโหดร้ายที่สุดที่ไม่เคยมีมาก่อน อันเนื่องมาจากความแค้นทางประวัติศาสตร์ของทั้ง 2 ชาติพันธุ์และความตั้งใจอย่างชัดเจนที่จะลดสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ตุตซีและฮูตูที่เป็นกลาง โดยทหารผู้คุ้มกันประธานาธิบดี (presidential guard) ได้เริ่มฆ่าประชากรตุตซีในคิกาลี ไม่ถึงครึ่งชั่วโมงหลังจากเครื่องบินตกถนนถูกบล็อก เริ่มมีการกำหนดสัญลักษณ์บ่งบอกสถานภาพทางชาติพันธุ์ ตุตซีจำนวนมากถูกฆ่า กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบสถานการณืบริเวณที่เครื่องบินตกเพราะถูกปฏิเสธโดยทหารของประธานาธิบดี ในช่วงกลางคืนระหว่างวันที่ 6-7 เมษายนความรุนแรงได้แผ่ขยายไปยังบริเวณอื่นๆ โดยได้มีการกำหนดรายชื่อและแผนที่ตั้งตำแหน่งของตุตซีไว้อย่างชัดเจนทำให้ง่ายต่อพวกทหารฮูตูและพลเมืองฮูตูเพื่อทำการปลิดชีวิต หรือข่มขืนก่อนปลิดชีวิต ในตอนเช้าของวันที่ 7 เมษายน รัฐบาลเข้ามาควบคุมการกระจายเสียงผ่านสถานีวิทยุ RTLMC เรียกร้องให้กลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดาแสดงความรับผิดชอบต่อการยิงเครื่องบินตก นอกจากนั้นยังได้กระจายเสียงเพื่อเพิ่มความฮึกเหิมต่อพวกฮูตูเพื่อสร้างความแข็งแกร่งในการทำสงครามระหว่างกัน ในเวลาต่อมาทหารจากกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพจากเบลเยียม 10 นาย ถูกฆาตกรรมโดยทหารรัฐบาลวันดา และในขณะเดียวกันนายกรัฐมนตรีลูวิงยีจิมานาแห่งวันดา และผู้นำทหารของพรรคการเมือง ทั้ง 3 พรรค คือ พรรค PSD , PDC, PL ถูกฆาตกรรม สงครามกลางเมืองได้เกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบจนทำให้การตกลงเซ็นสัญญาสันติภาพอารุชาที่จะทำกันในวันที่ 7 เมษายนตามที่กำหนดไว้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

3.3.2 บทบาทของสหประชาชาติ

1) คณะผู้สังเกตการณ์สหประชาชาติในอุกันดาและรวันดา (United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda:UNOMUR)

ในวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ. 1993 คณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติที่ 846(1993)อนุมัติให้ตั้งคณะผู้สังเกตการณ์ในอุกันดาและรวันดา (United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda:UNOMUR) บริเวณชายแดนรวันดา-อุกันดา ฝั่งด้านอุกันดา มีระยะเวลาปฏิบัติการคราวละ 6 เดือน และมีการทบทวนในทุกๆ 6 เดือน โดยมีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบการเคลื่อนย้ายหรือการขนส่งทางถนนหรือเส้นทางอื่นๆที่สามารถใช้ยานพาหนะเดินทางได้ ตลอดจนตรวจสอบอาวุธยุทโธปกรณ์ ลูกกระสุน และวัตถุอื่นๆ ที่ทหารน่าจะใช้เป็นเครื่องมือในการสู้รบ ข้ามชายแดน²⁶

UNOMURได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากองค์การเอกภาพแอฟริกาในนามกลุ่มผู้สังเกตการณ์ทางทหารที่เป็นกลาง (Neutral Military Observer Group:NMOG) นับเป็นความพยายามขององค์การเอกภาพแอฟริกาในการเข้าร่วมรักษาสันติภาพในดินแดนรวันดาและมีส่วนร่วมในการเจรจาทำข้อตกลงสันติภาพระหว่างรัฐบาลของรวันดาและกลุ่มแนวร่วมรักษาดินแดน นอกจากนั้นสหประชาชาติยังได้แต่งตั้ง พลโท โรมิโอ เอ ดาแลร์ (Brigadier-General Romeo A.Dallaire) ชาวแคนาดาเป็นหัวหน้ากลุ่มผู้สังเกตการณ์ (Chief Military Observer: CMO) ของ UNOMUR สหประชาชาติได้เจรจากับรัฐบาลอุกันดาเพื่อทำข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติการของ UNOMUR ในอุกันดา ซึ่งได้มีการตกลงให้กองกำลังเข้าไปวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ. 1993 และกองกำลังของ UNOMUR ได้มาถึงอุกันดาวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ.1993 และในปลายเดือนกันยายน UNOMUR ประกอบด้วยทหารผู้สังเกตการณ์ 81 นาย จากบังคลาเทศ บอสวานา บราซิล อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เซเนกัล สโลวาเกีย และซิมบับเว²⁷

²⁶ The United Nations and the Situation in Rwanda, Reference Paper 1995(New York: US Department of Public Information, 1995), p1-2.

²⁷ The Blue Helmets: A Review of United Nations Peace-Keeping in Rwanda (New York: United Nations Department of Public Information, 1996), p342.

กิจกรรมการทำงานของ UNOMUR

UNOMUR มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองคาบาเล(Kabale) ประเทศยูกันดา ซึ่งอยู่ห่างจากเขตแดนด้านเหนือของรวันดาประมาณ 20 กิโลเมตร โดยมีหน้าที่สังเกตการณ์หลักๆ 2 จุด และส่วนย่อยอีก 3 จุด ตามชายแดนด้านดินแดนยูกันดา กองกำลัง UNOMUR ได้ตรวจสอบบริเวณชายแดนผ่านการเดินตระเวนรอบๆ เพื่อทำการตรวจสอบและได้รับการส่งเสริมความสามารถของปฏิบัติการโดยการใช้เครื่องบินสำรวจ เลขาธิการสหประชาชาติได้รายงาน ว่า UNOMUR เป็นปัจจัยหลักด้านความมั่นคงในบริเวณชายแดนและยังแสดงบทบาทหลักในฐานะเป็นกลไกหลักสร้างความมั่นคงที่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้มีการขยายขอบเขตภารกิจออกไปอีก 6 เดือนตามข้อมติ 891(1993) เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 1993 รัฐบาลยูกันดาได้ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุน UNOMUR เป็นอย่างดีในการปฏิบัติการดังกล่าว

การสิ้นสุดภารกิจของ UNOMUR

คณะผู้สังเกตการณ์ UNOMUR ได้ขยายกิจกรรมการตรวจสอบตามบริเวณชายแดนยูกันดา-รวันดา ด้านยูกันดา ไปจนถึงบริเวณที่กลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาสามารถควบคุมและครอบครองได้ แม้ต่อมากลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาสามารถเพิ่มการครอบครองบริเวณชายแดนยูกันดา-รวันดาได้อีก คณะผู้สังเกตการณ์ UNOMUR ก็ได้มีการขยายการปฏิบัติการสังเกตการณ์และตรวจสอบไปยังดินแดนที่กลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาครอบครองเพิ่มเติมอีก ดังนั้นงานหลักๆ ของ UNOMUR คือการเดินลาดตระเวนรอบๆ ตรวจสอบ และเฝ้าสังเกตการณ์ในดินแดนที่ปฏิบัติการทั้งหมด โดยมีผู้สังเกตการณ์แบบประจำและแบบผลัด รวมทั้งมีการตรวจสอบการเดินทางข้ามชายแดนที่น่าสงสัยต่างๆ

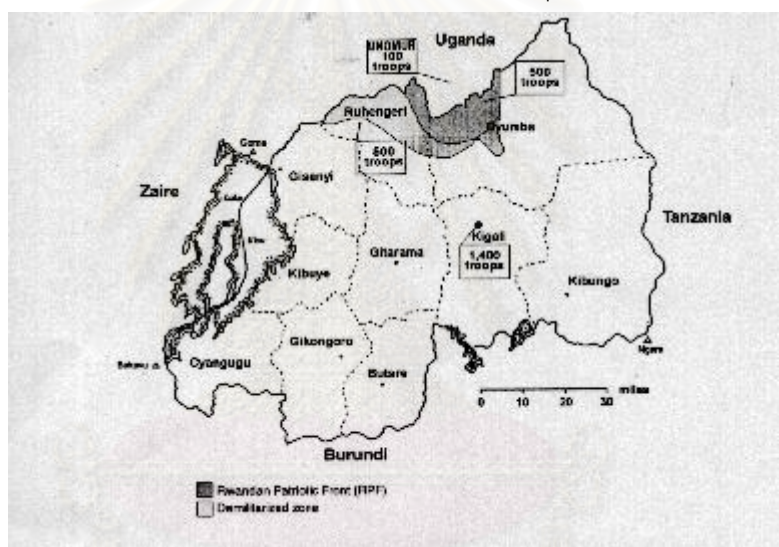
อย่างไรก็ดีคณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติให้ยุติภารกิจของ UNOMUR ในวันที่ 21 กันยายน ค.ศ. 1994 โดยได้กล่าวถึงสภาพเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในรวันดาที่จะทำให้ UNOMUR ไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่

2) คณะผู้ช่วยเหลือของสหประชาชาติสำหรับรวันดา(United Nations Assistance Mission for Rwanda: UNAMIR)

ในช่วงที่สหประชาชาติได้ส่งทหารไปปฏิบัติการบริเวณชายแดนรวันดาและยูกันดา ในวันที่ 19-30 สิงหาคม ค.ศ. 1993 เจ้าหน้าที่อาวุโสที่ปรึกษาของรัฐบาลแทนซาเนียและเลขาธิการองค์การเอกภาพแอฟริกา รวมทั้งเลขาธิการสหประชาชาติได้เสนอแก่คณะมนตรีความมั่นคงให้มีการจัดตั้ง

คณะผู้ช่วยเหลือของสหประชาชาติสำหรับรวันดา(United Nations Assistance Mission for Rwanda: UNAMIR)²⁸ เพื่อการส่งเสริมและอำรงบรยากาศความมั่นคงและผลักดันให้เกิดรัฐบาลเฉพาะกาล ในวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ.1993 คณะมนตรีความมั่นคงได้ก่อตั้ง UNAMIR ตามข้อมติ 872(Resolution 872)เพื่อส่งเสริมให้มีการทำข้อตกลงสันติภาพอารูชา ประกอบกับแรงผลักดันของประชาคมระหว่างประเทศและรัฐบาลในภูมิภาคเดียวกันในการสนับสนุนกระบวนการระงับความรุนแรงระหว่างรัฐบาลรวันดาและกลุ่มแนวร่วมรักษาดินรวันดา โดยมีการเสนอขั้นตอนการดำเนินงานของ UNAMIR ออกเป็น 4 ขั้นตอน²⁹ โดยเริ่มแรกจัดให้มีทหารกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพจำนวน 2,548 นายเข้าไปยังรวันดาเพื่อสนับสนุนกระบวนการสร้างสถาบันทางการเมืองเฉพาะกาล

รูปภาพที่ 3.1 รูปภาพแสดงการทำงานของ UNOMUR และ UNAMIR ในรวันดา ก่อนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

แหล่งที่มา: Alan J.Kuperman, The Limits of Humanitarian Intervention(Washington D.C.,Brookings Institution Press, 2001),p.42.

²⁸ ปัจจัยทางด้านหลักการของUNAMIR คือ รักษาความมั่นคงของเมืองหลวงคิกาลี เพื่อระงับความรุนแรง โดยการสร้างเขตปลอดอาวุธ(Demilitation Zone:DMZ) ลดการเคลื่อนย้าย เพื่อการตรวจสอบเฝ้าดูสถานการณ์ความมั่นคงในช่วงระยะเวลาสุดท้ายในการคุ้มครองโดยสหประชาชาติ โดยให้การสนับสนุนรัฐบาลเฉพาะกาลเพื่อผลักดันไปสู่การเลือกตั้งและช่วยเหลือในการกู้กับระเบิด นอกจากนี้ยังเตรียมข้อตกลงสันติภาพ และรักษาความมั่นคงเพื่อการคืนถิ่นของผู้พลพและผู้ลี้ภัยชาวรวันดาและยังให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอื่นๆที่จำเป็น

²⁹ The United Nations and Rwanda 1993-1996 (New York :Department of Public Information,1996),pp.25-26.

ขั้นตอน 4 ขั้นตอนประกอบด้วย

1) การดำเนินการก่อตั้งพรรคการเมืองชั่วคราวในวันดาเพื่อควบคุมสถานการณ์ในวันดาให้สงบลง การเตรียมการสร้างบริเวณที่ปลอดภัยหรือเขตปลอดภัยใน คิกาลี การตรวจสอบการระงับความรุนแรงระหว่างทั้ง 2 ฝ่ายโดยจะใช้ระยะเวลา 90 วันและจัดตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลขึ้น ในขั้นตอนนี้จะใช้ทหาร 1,428 นาย รวมทั้ง ผู้สังเกตการณ์ 211 คน นอกจากนี้คณะผู้สังเกตการณ์การทหารในนาม UNOMUR จะมีการโอนมาอยู่ร่วมกับกองกำลังทหาร UNAMIR เพื่อจุดมุ่งหมายการบริหารงานร่วมกัน เนื่องจากความความรุนแรงยังไม่ยุติลงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อร่วมกัน แม้ว่าจุดประสงค์หลักของกองกำลัง UNOMUR จะเพื่อตรวจสอบ ชายแดนอุกันดาและรวันดาก็ตาม

2) การปฏิบัติการหลังจากที่มีการจัดตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลมีระยะเวลาประมาณ 90 วัน เพื่อกำหนดดำเนินการโดยยึดหลัก 3 ข้อ คือ ป้องกันประชาชนไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับ ความขัดแย้ง (disengagement), การเลิกระดมพล (demobilization) และการรวมกองกำลังทหารและตำรวจเข้าด้วยกัน การดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการตรวจสอบบริเวณที่เป็นเขตปลอดภัยตามชายแดนรวันดา-อุกันดา และการเพิ่มขยายเขตปลอดภัย โดยมีรัศมีภายใน 10 กิโลเมตรจากศูนย์กลางของเมือง คิกาลี รวมทั้งมีการตั้งศูนย์กลางการฝึกเพื่อการรวบรวมทหารทั้ง 2 กองกำลังคือทหารของทั้งกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาและรัฐบาลรวันดา

3) กองกำลังทหาร UNAMIR ปฏิบัติการตรวจสอบการขยายเขตปลอดภัย และตรวจสอบชายแดนอุกันดา-รวันดา เพื่อคงไว้ซึ่งความมั่นคงตามชายแดนอุกันดา-รวันดาและในเมืองหลวง ในตอนท้ายของขั้นตอนนี้จะมีการลดจำนวนกองกำลังปฏิบัติการลงให้เหลือเพียง 1,240 นาย ทั้งนี้การลดกองกำลังจะต้องแน่ใจว่า ปฏิบัติการจะดำเนินต่อไปในลักษณะที่มีประสิทธิภาพ และสามารถเชื่อถือได้ว่ากองกำลังที่ลดลงยังคงสามารถรักษาความมั่นคงได้อย่างดี การปฏิบัติการในขั้นตอนนี้ใช้เวลา 3 เดือน

4) ขั้นตอนที่สุดท้ายของกระบวนการคือการปกครองด้วยตนเองของชาวรวันดา โดยขั้นตอนนี้จะใช้เวลา 10 เดือนซึ่งในที่สุดคือมีการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อให้เกิดรัฐบาลแบบประชาธิปไตยโดยแท้จริง ในขั้นตอนนี้จำนวนกองกำลัง UNAMIR จะลดลงเหลือ 930 นาย ประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ทหารตำรวจ 850 นายและผู้สังเกตการณ์ 80 นาย

อย่างไรก็ดีความรุนแรงยิ่งทวีขึ้นตามบริเวณชายแดนรวันดา-อุกันดาเนื่องจากพลเมืองชาวอุกันดาที่เป็นชาวฮูตูอพยพเข้ามายังรวันดาเป็นจำนวนมากถึง 375,000 คน ทำให้ UNAMIR ต้องเผชิญกับความยากลำบากในช่วงเวลา 90 วันแรกหรือในขั้นตอนที่ 1 ในเวลาเดียวกันความไม่มั่นคงใน

บริเวณทางตอนเหนือของเขตปลอดภัย และความตึงเครียดในทางตอนใต้เริ่มระอุเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้การก่อตั้งรัฐบาลรวันดาต้องเลื่อนไปอีก 3 เดือนคือวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ.1993³⁰

เมื่อสถานการณ์ความรุนแรงยังไม่มีท่าทีจะสงบลง คณะมนตรีความมั่นคงอนุญาตให้มีการเพิ่มขึ้นของกองทัพอหหารในนาม UNAMIR ถึง 2,548 นาย ซึ่งถือว่าเป็นจุดสูงสุดที่จะสามารถส่งไปได้ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ส่งผลให้การดำเนินงานก้าวเข้ามายังขั้นตอนที่ 2 แต่การดำเนินงานก็ยังไม่สามารถไปยังขั้นตอนที่ 2 ได้เต็มที่เนื่องจากยังไม่สามารถก่อตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลได้ ความล่าช้าดังกล่าวสะท้อนท่าทีว่าจะยิ่งทำให้ต้องเลื่อนเวลาออกไป เนื่องจากรายชื่อตำแหน่งประธานาธิบดี ตัวแทนของรัฐมนตรีผู้บริหาร และรองรัฐมนตรีในรัฐบาลเฉพาะกาล ไม่ได้รับการเห็นชอบจากผู้มีส่วนร่วมในการก่อตั้งรัฐบาลเฉพาะกาล แม้ว่าประธานาธิบดี จูเวนาลจะสาบานตนว่าจะดำรงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีเฉพาะรัฐบาลเฉพาะกาลก็ตาม ความล่าช้านี้ทำให้สถานการณ์ความมั่นคงยิ่งเลวร้าย

3) บทบาทของนานาชาติ

การแทรกแซงทางทหารของชาติตะวันตกและประเทศเพื่อนบ้านเพื่อช่วยเหลือรัฐบาลรวันดา เริ่มจากการสนับสนุนทางการทหารของชาวต่างชาติในช่วงฤดูใบไม้ร่วงปี ค.ศ.1990 โดย เบลเยียม ฝรั่งเศส และซาอ์ร์ เพื่อเผชิญหน้ากับกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา RPF³¹ ในฐานะเป็นภัยคุกคามต่อรัฐบาล รวันดา เบลเยียมได้ส่งทหารไป 535 นายและฝรั่งเศสส่งไป 300 นายเพื่อป้องกัน พลเมืองของตนใน รวันดา รัฐบาลซาอ์ร์ก็ได้จัดส่งทหาร 1,000 นาย³² เพื่อใช้ต่อสู้กับกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา

³⁰ The United Nations and Rwanda 1993-1996 ,p.29.

³¹ (RPF) กลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา ได้เริ่มบุกรุกเข้าไปในรวันดาเดือนตุลาคม ค.ศ.1990 และมีการเซ็นสัญญาข้อตกลงอาวุธ ในช่วงเดือนสิงหาคม ค.ศ.1993 สำหรับบทบาทของนานาชาติได้ผลักดันให้ความขัดแย้งในรวันดาถึงความรุนแรงมากขึ้นอันเนื่องมาจาก 2 ปัจจัยคือ

1. การแทรกแซงทางการทหารของนานาชาติ โดยการแทรกแซงได้เข้ามาสนับสนุนกิจการทหารภายในรัฐบาลรวันดาเช่นฝรั่งเศส

2. ความพยายามเป็นตัวกลางขององค์การเอกภาพแอฟริกาในการไกล่เกลี่ยปัญหาทางภูมิภาคเพื่อระงับความขัดแย้ง โดยความพยายามเข้ามาไกล่เกลี่ยปัญหาทางภูมิภาค มี 2 ช่วงหลักๆ คือ ช่วงเดือนพฤศจิกายน 1990-พฤษภาคม 1992 และมีเดือน 1992-สิงหาคม 1993

³² Gilbert M.Khadiagain, National Intelligence Council Project on Intervention by International Conflict : The Case of Rwanda John Hopkins University (Washington DC: African Studies Program SAIS), p.3.

RPF โดยตรงการสนับสนุนจากภายนอกเช่นนี้ทำให้รัฐบาลรวันดาสร้างความโกรธแค้นให้กับกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา RPF มากยิ่งขึ้น แต่ต่อมาซาอีร์และเบลเยียมได้ถอนกองกำลังของตัวเองออกไป ฝรั่งเศสจึงถูกทิ้งให้กลายเป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก ปฏิบัติการทางทหารของฝรั่งเศสต่อรัฐบาลรวันดาได้แก่การเตรียมทหารและคำแนะนำทางการทหาร การสำรวจอาวุธหนัก อุปกรณ์สื่อสารและเฮลิคอปเตอร์ให้ความช่วยเหลือทางการทหารโดยการฝึกหัดทางการทหารแก่ทหารใหม่ และทหารประจำการของรัฐบาลรวันดา (Forces Armees Rwandaise: FAR) ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 5,200 นาย เดือนตุลาคม ค.ศ. 1990 และกลางปีค.ศ.1991 ได้มีทหารเพิ่มขึ้นถึง 15,000 คนและในเดือนมิถุนายน ปีค.ศ.1992 รัฐบาลมีจำนวนทหารทั้งสิ้น 30,000 คน³³ ส่วนด้านกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา RPF มีความสัมพันธ์อันยาวนานกับอูกันดา โดยมักจะได้รับการสนับสนุนด้านอาวุธ อาหาร และเชื้อเพลิง รวมทั้งความตั้งใจเปิดชายแดนทางใต้ของอูกันดาในฐานะเป็นดินแดนที่ติดชายแดนทางตอนเหนือของรวันดาซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้อพยพชาวรวันดาอพยพมาหลบภัยชั่วคราว

บทบาทของนานาชาติที่เข้ามาดำเนินการร่วมกันกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพประกอบจากทหาร จำนวน 24 ชาติ³⁴ ทั้งนี้เป็นทหารที่มาจากประเทศกำลังพัฒนาซึ่งไม่มีความพร้อมในอุปกรณ์ทางการทหารเช่น กานาไม่มีแม้แต่ยานพาหนะที่จะเดินทางมายังรวันดา บังคลาเทศมาพร้อมกันรถถัง 1 คัน โดยมีทหารจำนวนไม่มาก ทั้งนี้ทหารบังคลาเทศมีประสบการณ์ปฏิบัติการกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพน้อยและไม่ได้รับการฝึกที่ดี ทหารบังคลาเทศมาถึงรวันดาโดยไม่มีน้ำและอาหาร³⁵ ยิ่งทำให้สภาพกองกำลังทหารนานาชาติในนาม UNAMIR ขาดความพร้อมสำหรับฝรั่งเศสได้เข้ามาในรวันดาตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 เพื่อให้การสนับสนุนรัฐบาลรวันดา เพื่อผลประโยชน์ในด้านความสามารถในการควบคุมรวันดาให้อยู่ภายใต้การครอบครองของตน อย่างไรก็ตามในระหว่างปฏิบัติการเบลเยียมได้เริ่มถอนทหารของตนออกไปหลังพบว่าทหารของตน 10 นายถูกสังหารโดยพวกฮูตู ส่งผลให้ทหารชาติอื่นๆเริ่มถอนกองกำลังทหารของตนออกไปด้วยจึงทำให้ทหาร UNAMIR ลดจำนวนลงอย่างมาก ท่ามกลางสถานการณ์ที่ยังทวีความรุนแรงและไม่อาจจะยับยั้งการป้องกันไว้ได้จึงต้องถอนกองกำลังทหาร UNAMIR ออกมา แต่ยังคงเหลือทหารอยู่จำนวนหนึ่งคือประมาณ 270 นายโดยมี

³³ Ibid.

³⁴ ออสเตรเลีย(15), บังคลาเทศ(942),เบลเยียม(440), บอสวานา(9), บราซิล(13), แคนาดา(2), คองโก(26), อียิปต์(10), ฟิจิ(1), กานา(843), ฮังการี(4), มาลาวี(5), มาลี(10), เนเธอร์แลนด์(9), ไนจีเลีย(15), ไปแลนด์(5), โรมาเนีย(5), สหภาพรัสเซีย(15), ซีเนกัล(35), สโลวัก(5), ไตโก(15), ไตนีเซีย (61)อุรุกวัย(25), ซิมบับเว(29)

³⁵ Linda Melvern, *A People Betrayed: The Role of the West in Rwanda's Genocide*(Claremont, South Africa: Zed Books Ltd. ,2000),p.106.

ทหารตำรวจอยู่อีก 60 นาย ซึ่งมาจากออสเตรเลีย บังคลาเทศ เบลเยียม มาลี เซเนกัลและโทโก ตามข้อ มติที่ 912 ที่ให้มีการถอนกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพออกจากรวันดา

4) ให้ความช่วยเหลือในการทำข้อตกลงสันติภาพอารูชา

ตราบเท่าที่ความรุนแรงจากการแอบข่มขู่ระหว่าง 2 ชาติพันธุ์ ยังมีความคุกรุ่นและรุกโชน เพิ่มมากขึ้น จนทำให้ประเทศเพื่อนบ้านรวันดา ไม่ว่าจะเป็นกูดันดาและแทนซาเนียต่างก็กลัวว่าจะมีผู้ อพยพเข้ามายังประเทศตนทำให้เป็นภาระในการดูแลและยังอาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดความรุนแรงใน ชาติตนได้เนื่องจากในชาติตนต่างก็มีคนทั้ง 2 ชนชาติอาศัยอยู่ด้วยจึงได้มีการเจรจาทำข้อตกลง สันติภาพอารูชา(Arusha peace agreement) ระหว่างกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา RPF และ รัฐบาล ของรวันดาซึ่งจัดขึ้นที่รัฐทานซาเนีย โดยในช่วงเวลานั้นตุ๊ดซีหรือกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาได้เริ่ม อพยพไปยังกูดันดาและตั้งฐานทัพเล็กๆบริเวณชายแดนกูดันดา-รวันดาขึ้น รัฐบาลรวันดาจึงได้กล่าวหา ว่ารัฐบาลกูดันดาให้ความช่วยเหลือพวกกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา RPF ทำให้รัฐบาลทั้งสองต้องขอ ความช่วยเหลือจากสหประชาชาติในการเข้ามาตรวจสอบโดยการจัดตั้งคณะผู้สังเกตการณ์ สหประชาชาติในกูดันดาและรวันดา

การเจรจาอารูชาได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการในเดือนมีนาคม ค.ศ.1993 ณ.เมืองดาร์ เอส ซาลาม แต่การทำข้อตกลงสันติภาพอารูชาก็ไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ โดยมีประเด็นปัญหาในด้าน การทหาร ผู้อพยพ ผู้พลัดถิ่น และประเด็นในการแก้ไขปัญหารัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องอาศัยกองกำลัง นานาชาติที่เป็นกลางทำการเจรจา ไกลไกลและเฝ้าสังเกตการณ์³⁶ ประธานาธิบดีแห่งแทนซาเนีย นายอลิ ฮัสซัน มวินยิ (Ali Hassan Mwinyi) เป็นผู้อำนวยการเจรจาหลักสำคัญ ได้แจ้งให้ทั้งรัฐบาล รวันดาและแนวร่วมรักชาติรวันดาทราบว่าสหประชาชาติและองค์การเอกภาพแอฟริกาตัดสินใจที่จะ รับผิดชอบด้านกองกำลังเพื่อการปราบปรามความรุนแรงหลังจากได้ทำข้อตกลงเจรจาสันติภาพอารูชา สำเร็จลงได้ โดยกำหนดไว้ในวันที่ 14 มิถุนายน ค.ศ.1993 แต่ต่อมาก็ไม่สามารถขึ้นตามข้อตกลง สันติภาพอารูชาได้สำเร็จ แต่ในวันที่ 3 สิงหาคม ค.ศ.1993 สามารถทำเอกสารร่างการทูตระหว่าง กัน ซึ่งรายละเอียดคือการรวมตัวกันของกองกำลังพวกอาวุธของทั้ง 2 ฝ่ายและประเด็นอื่นๆ คือการ บริหารการสร้างความมั่นคงของรัฐ การให้สัตยาบันรจนจากนานาชาติในการให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิ มนุษยชนและการลอบการอ้างอิงทางชาติพันธุ์ในเอกสารที่เป็นทางการเป็นต้นและในวันต่อมา คือวันที่

³⁶ Alan J.Kuperman, *The Limits of Humanitarian Intervention* (Washington D.C., Brookings Institution Press, 2001), p.10

4 สิงหาคม ค.ศ.1993 ก็สามารรถเจรจาทำข้อตกลงสันติภาพอารูชาได้เป็นผลสำเร็จ ณ.เมืองดาร์ เอส ซาลาม ประเทศแทนซาเนีย โดยเป็นข้อตกลงที่ทำระหว่าง ประธานาธิบดีรวันดาและประธานกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา โดยทั้งนี้ประธานาธิบดีแห่งแทนซาเนียเลขาธิการองค์การเอกภาพแอฟริกาและเจ้าหน้าที่ของสหประชาชาติเป็นสักขีพยาน³⁷ โดยสหประชาชาติจะแสดงบทบาทหลักในช่วง 22 เดือนที่มีรัฐบาลเฉพาะกาลจนกระทั่งสิ้นสุดด้วยการก่อตั้งรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งตามกระบวนการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และได้กำหนดให้ประธานาธิบดีแห่งรวันดาและประธานของกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาแต่งตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลชั่วคราว (Broad-Based Transitional Government: BBTG) และจะสิ้นสุดด้วยการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อให้ได้รัฐบาลที่ถูกต้อง โดยในเอกสารข้อตกลงได้ครอบคลุมถึงกฎแห่งกฎหมาย การจัดสรรอำนาจและการคืนถิ่นของผู้พลัดถิ่น โดยภายใต้ข้อตกลงสันติภาพอารูชาได้กำหนดให้มีรัฐบาลเฉพาะกาล ภายใน 37 วันคือวันที่ 10 กันยายน ค.ศ. 1993 รัฐบาลเฉพาะกาลประกอบด้วยสมาชิกจากพรรค MRND, MDR, PSD, PL และ PDC³⁸ และ RPF และมีประธานาธิบดีจูเวเนล ฮาบยาเรียบียายังคงดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีชั่วคราวจนกว่าจะมีผลของการเลือกตั้งทั่วไปอย่างเป็นทางการ โดยมีนายกรัฐมนตรีคือนายเฟาสติน ทวาภิรามุงู (Faustin Twagiramungu) จาก พรรค MDR ดำรงตำแหน่งในช่วงรัฐบาลเฉพาะกาลจนกว่าจะมีผลของการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการเช่นเดียวกัน³⁹

3.3.3 การดำเนินการของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหาในรวันดา

ในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของ UNAMIR นั้นสามารถจำแนกลักษณะการดำเนินงานของการปฏิบัติการรักษาสันติภาพได้ดังนี้

1) ด้านขอบเขตอำนาจการปฏิบัติงาน

กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติแห่งรวันดาได้รับอำนาจให้สามารถใช้อาวุธเพื่อการป้องกันตนเองเท่านั้นจึงเป็นลักษณะของกองกำลังแบบตั้งรับ และการดำเนินการก็ให้

³⁷ The United Nations and Rwanda 1993-1996, p.22.

³⁸ ชื่อเต็มของพรรคการเมือง คือ (Mouvement Revolutionnaire National Pour le Developpement: MRND) (Mouvement Democratique Republicain: MDR), (the Parti democrat: PSD), (the Parti Liberal: PL) และ (Parti Democrat: PDC)

³⁹ The United Nations and Rwanda 1993-1996, p.22.

ปฏิบัติอย่างมีศีลธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย โดยทั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อหยุดการก่ออาชญากรรม และการละเมิดด้านมนุษยธรรม ดังนั้นภายใต้อำนาจของกฎหมายหรือกฎบัตรสหประชาชาติส่งผลให้นายพลดาแลร์ทำได้เพียงส่งกองกำลังเพื่อทำการเจรจาทางการทูตและหลีกเลี่ยงการใช้อาวุธในการสู้รบโต้ตอบ ยกเว้นเพื่อการป้องกันตัวเอง แต่หลังจากวันที่ 6 เมษายน ค.ศ.1994 ได้มีการพิจารณาอำนาจหน้าที่ของ UNAMIR ใหม่อีกครั้งเพื่อการตีความด้านอำนาจของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพที่กว้างมากขึ้น แต่ในเวลานั้นก็ไม่สามารถแก้ไขกฎเพื่อเพิ่มอำนาจได้แม้ว่าสถานการณ์จะรุนแรงมากเพียงใด แต่นายพลดาแลร์ในฐานะเป็นผู้กำกับปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดาก็ได้สิทธิในการใช้อาวุธได้ในบางสถานการณ์ แต่ก็ไม่สามารถกระทำได้อย่างเป็นทางการ ทหารเบลเยียมเชื่อว่ากรณีไม่มีโอกาสใช้อาวุธตอบโต้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย เป็นผลให้ทหารเบลเยียม 10 นายถูกจับตัวและถูกสังหารในที่สุด

นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติได้ย้ำถึงการกระทำใดๆ จะต้องถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นกองกำลังสหประชาชาติจึงต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดที่ 6⁴⁰ ของกฎบัตรสหประชาชาติ เท่านั้น ซึ่งกฎเกณฑ์ดังกล่าวสหประชาชาติคิดว่าเป็นการจำกัดอำนาจอย่างเหมาะสมกับวิกฤติการณ์เป็นการอ้างสันติภาพอย่างแท้จริง และไม่เป็นการล่วงเกินอำนาจอธิปไตยชาตินั้นๆ ทั้งๆที่สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในวันดา สหประชาชาติควรใช้อำนาจตามหมวดที่ 7⁴¹ ของกฎบัตรสหประชาชาติ แต่สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และรัสเซียไม่เห็นด้วย แต่เมื่อสถานการณ์ทวีความรุนแรงจนยากจะแก้ไขได้ในอีก 2 สัปดาห์ต่อมา คณะมนตรีความมั่นคงกลับประกาศเร่งด่วนในการใช้อำนาจตามมาตราที่ 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งในเวลานั้นก็ช้าเกินกว่าที่จะแก้ไขสถานการณ์

⁴⁰ กฎบัตรสหประชาชาติมาตราที่ 6 ว่าด้วยการระงับกรณีพิพาทโดยสันติ ผู้เป็นฝ่ายในกรณีพิพาทใดๆ ซึ่งหากดำเนินต่อไปน่าจะเป็นอันตรายแก่การอ้างไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศก่อนอื่นจะต้องแสวงหาทางแก้ไขโดยการเจรจา การไต่สวน การไกล่เกลี่ย การประนีประนอม อนุญาโตตุลาการ การระงับโดยทางศาล การอาศัยทบวงการตัวแทนส่วนภูมิภาคหรือข้อตกลงส่วนภูมิภาคหรือสันติวิธีอื่นใดที่คู่กรณีจะพึงเลือก

⁴¹ หากคณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาว่ามาตรการอื่นไม่มีการใช้กำลังอาวุธเช่นการหยุดชะงักซึ่งความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการคมนาคมการรถไฟ ทางทะเล ทางอากาศ ทางไปรษณีย์ โทรเลข วิทยุ ไม่เพียงพอ คณะมนตรีความมั่นคงอาจดำเนินการใช้กำลังทางอากาศ ทางทะเล หรือทางพื้นดิน เช่นที่อาจเห็นจำเป็นเพื่ออ้างไว้หรือสถาปนากลับคืนมาซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ การดำเนินการ เช่นว่านี้อาจรวมถึงการแสดงแสนยานุภาพ การปิดล้อม และการปฏิบัติกรอย่างอื่นโดยกำลังทางอากาศ ทางทะเลหรือทางพื้นดินของบรรดาสมาชิกของสหประชาชาติ

2) ด้านขนาดกองกำลัง

มีกองกำลังรักษาสันติภาพ 2,500 นายในรวันดา โดยมีทหาร 2,000 นายปฏิบัติการกระจายตัวในรวันดาและอีก 500 นายปฏิบัติการในเคนยา สำหรับทหารที่ทำหน้าที่จู่โจมพื้นราบในรวันดา (para-commandos) ประกอบด้วย ทหารชาวเบลเยียม 500 นาย ทหารชาวฝรั่งเศส 450 นาย และทหารชาวอิตาลีซึ่งเป็นพลทหารกระโดดร่ม 80 นาย ในเคนยามีทหารจู่โจมพื้นราบชาวเบลเยียม 500 นายมีหน้าที่พาผู้อพยพหนี⁴² อย่างไรก็ตามกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพนานาชาติประกอบด้วยกองกำลังจากเบลเยียม และบังคลาเทศ นับเป็น 2 ใน 24 ชาติที่ส่งทหารเข้าร่วมในกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพมากที่สุดถือเป็นกองกำลังหลักของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในรวันดา แม้จะได้รับการสนับสนุนจากทหารเรือสหรัฐอเมริกา 300 นาย⁴³ และทหารแรงเจอร์(Ranger)ของสหรัฐอเมริกา 250 นายในบุรุนดีเพื่ออพยพชาวสหรัฐอเมริกาออกจากรวันดา⁴⁴ ซึ่งทหารสหรัฐอเมริกาไม่ยอมเข้ามายังภาคพื้นภูมิภาคในฐานะเป็นทหารกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ UNAMIR โดยกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพตั้งฐานทัพในคิกาลี ในเวลาต่อมาก็มีกองกำลังทหารจากนานาชาติเพิ่มขึ้นอีกเป็น 2,000 นาย โดยมีทหารกานา 600 นายประจำอยู่ทางตอนเหนือของคิกาลีในเขตปลอดภัยและกองกำลังทหารเบลเยียม 800 นายที่ประจำอยู่ที่ไนโรบี(Nairobi)และทหารเรือดำน้ำสหรัฐอเมริกา 100 นาย⁴⁵ อยู่ตามชายฝั่งแอฟริกาตะวันออก อาจกล่าวได้ว่า UNAMIR ได้รับการสนับสนุนจากกองกำลังนานาชาติเพิ่มขึ้นเพื่อทำการปฏิบัติการรักษาสันติภาพในรวันดาซึ่งเรียกรวมกันในนามคณะผู้ช่วยเหลือของสหประชาชาติสำหรับรวันดา UNAMIR(โดยต่อไปนี้จะขอเรียกว่า UNAMIR) แต่การส่งทหารของรัฐบาลนานาชาติได้แสดงถึงความต้องการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับทหารที่ทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ทั้งนี้เนื่องจากนานาชาติได้ส่งทหารที่ไร้ประสบการณ์จึงเป็นเพียงทหารอาสาสมัครที่มีการฝึกอย่างไม่เป็นทางการเพียงเล็กน้อยและมีอาวุธพกพาขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับทหารกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา RPF (โดยต่อไปนี้จะขอเรียกว่า RPF) ซึ่งเป็นทหารที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการต่อสู้มากกว่า 3 ปีและเป็นคนในท้องถิ่นจึงชินกับสภาพภูมิศาสตร์และภูมิอากาศ ย่อมทำให้เหล่านักรบ RPF มีความแข็งแกร่งมากกว่า

⁴² Linda Melvern, *A People Betrayed: The Role of the West in Rwanda's Genocide*(London: Zed books, 2000),p.147.

⁴³ "Leave None to Tell the Story:Genocide in Rwanda,"on March,1999, Available from: <http://www.hrw.org/reports/1999/rwanda,1999> (February 25, 2003).

⁴⁴ Linda Melvern, *A People Betrayed: The Role of the West in Rwanda's Genocide*,p147.

⁴⁵ "Leave None to Tell the Story:Genocide in Rwanda,"on March,1999, Available from: <http://www.hrw.org/reports/1999/rwanda,1999> (February 25, 2003).

นอกจากนั้นด้านงบประมาณที่มีจำนวนไม่มากทำให้กองกำลังไม่มีการเตรียมพร้อมที่ดีพอในการจัดการด้านอาหารให้เพียงพอสำหรับทหาร โดยพบว่าอาหารมีน้อยมาก พอที่จะเลี้ยงดูได้ไม่เกิน 2 สัปดาห์ มีน้ำดื่มได้แค่ 1-2 วัน มีอุปกรณ์ทางการแพทย์และลูกกระสุนไม่เพียงพอ ขาดแคลนหน่วยแพทย์ และรถฉุกเฉิน เสื่อกันกระสุนไม่อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และเป็นของใช้แล้ว นอกจากการขาดอุปกรณ์ดังกล่าวแล้วหน่วยกองกำลัง UNAMIR ยังขาดแคลนคุณภาพกองกำลังที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามกองกำลังที่มีประสิทธิภาพได้เข้ามาเสริมในเวลาต่อมาโดยกองกำลังนานาชาติที่เข้ามาตั้งฐานทัพคือหน่วยกองทหารชาวเบลเยียม 440 นาย ชาวแคนาดา 200 นาย ชาวบังคลาเทศ 900 นาย⁴⁶ ที่ไปประจำยังเขตปลอดภัยในทางตอนเหนือซึ่งเป็นจำนวนที่ไม่พอเพียงกับสถานการณ์ความรุนแรงที่มีความต้องการทหารเพิ่มอีก 5,000 นายและต้องการเพิ่มอำนาจปฏิบัติการที่ชัดเจนมากขึ้นเพื่อหยุดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ แต่เนื่องจากการขาดการสนับสนุนจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติทำให้ไม่ได้ทหารเพิ่มตามที่ต้องการ การส่งทหารไปอีกจำนวนหนึ่งนั้นมิหนำซ้ำที่ได้รับมอบหมายในการเดินตระเวนรอบๆ เมือง เพียงเพื่อดูแลความเรียบร้อย

กลุ่มแนวร่วมรักษาดินแดน RPF ได้ทำตัวเป็นศัตรูกับกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดา UNAMIR แม้ว่าในตอนแรก กลุ่มแนวร่วมรักษาดินแดน RPF อนุญาตให้ UNAMIR สามารถดูแลเมืองได้ตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน ค.ศ.1994 เพราะพวก RPF ไม่ได้ขัดขวางการเพิ่มกองกำลัง UNAMIR ที่ถูกส่งไปยังคิกาลี และได้ยินยอมให้เบลเยียมตั้งกองทัพนในเมืองหลวงได้แต่ 2 วันต่อมาพวก RPF ได้เปลี่ยนทิศทางและได้เตือนให้กองกำลัง UNAMIR ที่ประกอบไปด้วยทหารชาวเบลเยียมและชาวบังคลาเทศเป็นทหารหลักให้ถอนกองกำลังออกจากวันดาภายใน 60 ชั่วโมง ไม่เช่นนั้นกลุ่ม RPF จะปฏิบัติต่อกองกำลัง UNAMIR ราวกับเป็นกองทัพศัตรู⁴⁷ จะเห็นได้ว่ากองกำลังแนวร่วมรักษาดินแดนปฏิบัติต่อกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดาในลักษณะเป็นเครื่องมือเพื่อทำการด้านทหารสุดขั้วในช่วงแรกๆที่กลุ่ม RPF ยังไม่สามารถเข้ามายังคิกาลีได้และเมื่อสามารถเข้าถึงประชิดเมืองก็ไม่ต้องการให้กองกำลัง UNAMIR มาขัดขวางการปฏิบัติงานในการต่อสู้กับศัตรู

3) ด้านการรายงานเหตุการณ์ในวันดาไปยังสำนักงานใหญ่ความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

หลังจากวันที่ 7 เมษายน ค.ศ.1994 คณะมนตรีความมั่นคงได้ออกแถลงการณ์แก่กองทัพวันดาและหน่วยกองกำลังทหารสุดขั้วที่ให้ความช่วยเหลือรัฐบาลวันดาที่ก่อความรุนแรงในประเทศให้

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid.

แสดงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ความรุนแรงที่ได้กระทำ แต่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้กล่าวถึงแหล่งข้อมูลและข้อมูลที่ได้รับในลักษณะที่ไม่ชัดเจน ไม่แม่นยำทำให้เกิดความรู้สึกสับสนกับสถานการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาว่าที่แท้จริงเป็นอย่างไร โดยเฉพาะในช่วงแรกของสถานการณ์ ท่ามกลางบรรดาสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงทั้งเบลเยียมและอังกฤษ สหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศสได้แบ่งปันข้อมูลกัน นอกจากนี้ฝรั่งเศสยังได้แบ่งปันข้อมูลกับรัฐดจิบูตี (Djibouti) และรัฐโอมาน (Oman) สมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับรวันดา เหล่าบรรดาสมาชิกดังกล่าวได้รับข้อมูลพื้นฐานหลักๆของเหตุการณ์จากเจ้าหน้าที่เลขาธิการ 2 คนที่รายงานเหตุการณ์ไม่เหมือนกัน โดยคนแรกเป็นที่ปรึกษาทางการเมืองชาวแคเมอรูนและดำรงตำแหน่งเป็นตัวแทนพิเศษของเลขาธิการแห่ง UNAMIR นายบูฮ์-บูฮ์ แจ็ค โรเจอร์ (Booh-Booh Jacques-Roger) และอีกคนเป็นเจ้าหน้าที่ทางการทหารนายพลดาแลร์ สิ่งที่ บูฮ์-บูฮ์พูดจะเป็นลักษณะแบบเสียงนักรบและดาแลร์จะเป็นลักษณะเสียงจากนายทหารซึ่งทั้ง 2 คนได้อธิบายลักษณะเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์แตกต่างกันดังนี้คือ

บูฮ์-บูฮ์ ได้เข้าพบกับประธานาธิบดีฮาบยาริมานา หลังจากการเข้าพบ บูฮ์-บูฮ์รายงานว่า ประธานาธิบดีฮาบยาริมานาและพรรคการเมือง MRND ไม่มีท่าทีวิตกกังวล เพียงแต่มีคำสั่งให้เร่งจัดสรรอาวุธแจกจ่ายแก่ทหารรัฐบาลรวันดา⁴⁸ ทั้งนี้โดยบูฮ์-บูฮ์มีความสัมพันธ์กับเลขาธิการสหประชาชาติและฝรั่งเศสอย่างใกล้ชิด รวมทั้งกับประธานาธิบดีฮาบยาริมานา ดังนั้นการเสนอข่าวและเหตุการณ์ในรวันดาบูฮ์-บูฮ์จึงมีการโอนเสียงเข้าข้างรัฐบาลรวันดา และที่เลวร้ายกว่านั้นคือการรายงานข่าวของบูฮ์-บูฮ์ แม้แต่นายบูโทรส บูโทรส กาลีก์เห็นด้วยกับบูฮ์-บูฮ์มากกว่าดาแลร์ โดยบูฮ์-บูฮ์ได้รายงานว่า

“สถานการณ์ความรุนแรงเลวร้ายมากและการต่อสู้ระหว่างทหารประจำประธานาธิบดีและกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาถึงรุนแรงขึ้น ส่วนที่เหลือของประเทศยังคงสงบแต่มีความตึงเครียด ส่วนของทหารประจำประธานาธิบดีฮาบยาริมานาได้กระทำต่อบุคคลสำคัญทางการเมืองใน รวันดาในลักษณะที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งนายกรัฐมนตรีนและการลอบฆ่าบุคคลที่สงสัยว่าเป็นพวกที่สังหารและให้การสนับสนุนกลุ่มแนว

⁴⁸ Michael Bennett, *Eyewitness to a Genocide* (Ithaca and London: Cornell University Press, 2002), p.87.

ร่วมรักชาติวันดา RPF ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจที่นายทหารเบลเยียมถูกจับและ
กักตัวไม่ให้ออกมาจากรวันดาโดยทหารประจำตัวประธานาธิบดี⁴⁹”

สำหรับรายงานของนายพลดาแลร์มีลักษณะข้อความที่เป็นตัวพิมพ์ใหญ่แตกต่างจาก บูธ-บูธ
และเป็นการสะท้อนน้ำเสียงที่มีลักษณะโกรธจัด

“เป็นสงครามระหว่างรัฐบาลวันดาและกลุ่มแนวร่วมรักชาติ
วันดาที่มีการวางแผนที่ดีอย่างเป็นระบบ มีการวางโครงสร้างที่ดี
มีความตั้งใจที่จะสร้างกลุ่มต่อต้านหัวรุนแรงที่มีการริเริ่มโดยทหาร
ประจำตัวประธานาธิบดี ตั้งแต่เข้าหลังจากที่ประธานาธิบดีได้เสีย
ชีวิตลงความรุนแรงในเมืองคิกาลีเป็นการกระทำต่อกันอย่างโหด
ร้ายทารุณที่เกิดขึ้นไม่เฉพาะระหว่างรัฐบาลวันดากระทำต่อกลุ่ม
แนวร่วมรักชาติวันดาเพียงด้านเดียว กลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดาก็
ได้ใช้ระเบิด CND ได้ตอบกลับต่อการกระทำฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อันโหด
ร้ายของทหารรัฐบาลวันดา รวมทั้งต่อต้านพลเมืองทั่วไปที่เป็นชาว
ฮูตูและกลุ่ม UNAMIR ด้วย ซึ่งส่งผลให้เกิดการบาดเจ็บถึงตาย
ของทหารทั้งสองฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฆาตกรรมของทหาร
เบลเยียมยังเป็นการย้ำเตือนถึงสถานการณ์ความรุนแรงของเหตุ
การณ์นี้⁵⁰”

คำพูดทั้งบุคคล และสื่อจำนวนมากกล่าวว่าประชาชนชาวฮูตูที่ถูกฆ่าตายอย่างน่าสมเพชและ
การที่ที่พักถูกโจมตีเสียหายจนยากแก่การบูรณะ สิ่งเหล่านี้ บูธ-บูธไม่พยายามอธิบายเหตุการณ์ให้ชัด
เจน แต่การรายงานการโจมตีที่แสดงความรุนแรงอย่างชัดเจนนั้นเป็นคำกล่าวของดาแลร์ ส่วนบูธ-บูธ
กล่าวถึงการต่อสู้กันระหว่างกลุ่มแนวร่วมรักชาติกับกลุ่มทหารรัฐบาลวันดาสะท้อนภาพเป็นเพียงแค่
สงครามกลางเมือง บูธ-บูธยังเพิกเฉยที่จะพูดถึงการกระทำที่รุนแรงมากกว่านั้นเช่นการกระทำของ
ทหารรัฐบาลวันดาอันโหดเหี้ยมคือการข่มขืนและฆ่าชาวฮูตูซึ่งรวมกันโบสถ์ เช่นนี้ทำให้กลุ่มแนวร่วม
รักชาติแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ และได้ตอบด้วยการใช้ระเบิด CND นอกจากนั้นบูธ-บูธยังได้กล่าวว่ามี
ความสงบภายนอกเมืองคิกาลี ซึ่งลักษณะนี้ตรงข้ามกับความเป็นจริงและตรงกันข้ามกับที่ ดาแลร์ได้

⁴⁹“Leave None to Tell the Story: Genocide in Rwanda,” on March 1999, Available from: <http://www.hrw.org/reports/1999/rwanda,1999>. (February 25, 2003)

⁵⁰“Leave None to Tell the Story: Genocide in Rwanda,” on March 1999, Available from: <http://www.hrw.org/reports/1999/rwanda,1999>. (February 25, 2003)

กล่าวไว้คือชนทั้ง 2 ชาติพันธุ์ได้ตอบโต้กันอย่างรุนแรงหลังจากที่ประธานาธิบดีฮาบายาริมานาตายลง อันส่งผลให้ความรุนแรงกระจายออกไปทั่วทุกภูมิภาคและรอบนอกเมืองเช่น ทางเหนือ ทางตะวันตกเฉียงเหนือของวันดาเป็นต้น

เมื่อเจ้าหน้าที่สหประชาชาติได้สรุปสถานการณ์ความรุนแรงในวันดาให้แก่สมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติและจากผลสรุปของการประชุมสามัญพบว่าคณะมนตรีความมั่นคงมีความเชื่อถือการรายงานของบูร์-บูร์ ถึงแม้ว่าคำอธิบายของบูร์-บูร์ไม่แม่นยำและไม่พูดถึงเหตุผลการกระทำความรุนแรงของรัฐบาลวันดาต่อกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดา รวมถึงภาพความโหดร้ายที่กระจายตัวอย่างรวดเร็ว ผู้ช่วยเลขาธิการแห่งปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ลคบาล ริซ่า (Lqbal Riza , assistant secretary-general for peacekeeping) มองว่ามีความเป็นไปได้ที่การรายงานต่อคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีความผิดพลาด หรือไม่ได้ให้ข้อมูลทั้งหมด หรือคณะมนตรีความมั่นคงไม่พยายามทำความเข้าใจต่อข้อมูลอย่างชัดเจนหรือไม่ให้ความสนใจมากนัก⁵¹ ถึงแม้จะมีข้อมูลว่าทหารรักษาพระองค์(ประธานาธิบดี)เริ่มออกกวาดล้างจนถึงขั้นที่มีการขยายออกไปเป็นวงกว้าง ระบบรัฐบาลและอำนาจในวันดาไม่มีการรวมตัวกัน และสมาชิกในรัฐบาลเองก็ถูกฆ่า นอกจากนี้มีรายงานว่ามีความรุนแรงบนถนน การฆ่าคนจำนวนมากและกล่าวถึงพลเมืองที่ตกอยู่ท่ามกลางหายนะอย่างรุนแรง สิ่งเหล่านี้เจ้าหน้าที่สหประชาชาติกลับไม่มีปฏิกิริยาใดๆและเพิกเฉยที่จะตีความสถานการณ์ในวันดาไปในลักษณะของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ทั้งนี้เลขาธิการทั่วไปแห่งสหประชาชาติกล่าวว่า เป็นลักษณะปกติเช่นเดียวกับสถานการณ์อื่นๆ ที่เคยเกิดขึ้นในลักษณะเช่นนี้ต่อพลเมือง ซึ่งก็เป็นสงครามกลางเมืองในทุกๆ ครั้ง

4) ด้านการป้องกันพลเมืองบริสุทธ์ีชาววันดา

ช่วงระยะเวลา 2 สัปดาห์ตั้งแต่ 7 เมษายน ค.ศ. 1994 ถึง 20 เมษายน ค.ศ.1994นั้น คณะมนตรีความมั่นคงยังคงมอบอำนาจการปฏิบัติการทั้งหมดให้กับกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดา UNAMIR รับผิดชอบแต่เพียงกลุ่มเดียวและแทบจะไม่มี การพูดถึงชีวิตคนบริสุทธ์ีชาววันดาที่ถูกฆ่าตายทุกวัน กระนั้นในวันที่ 13 เมษายน ค.ศ. 1994 ได้มีการถกเถียงกันว่า จะขยายอำนาจ UNAMIR หรือไม่ โดยไนจีเรีย พร้อมกับได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในนามของสมาชิกผู้ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด NAM (Non Aligned Movement) ซึ่งกลุ่มนี้มีความตกใจต่อความตายของผู้บริสุทธ์ีเป็นจำนวนมาก

⁵¹ Linda Melvern, *A People Betrayed: The Role of The West in Rwanda's genocide*, p.93.

และต้องการให้ทบพวนอำนาจของกองกำลังเพื่อเพิ่มจำนวนกองทัพ แต่ความพยายามนี้ได้รับการสนับสนุนเพียงเล็กน้อยและไม่ได้มีการแสดงออกมาอย่างเป็นทางการ

หลังจากที่ประเทศเบลเยียมถอนกองกำลังทหาร สหรัฐอเมริกาได้กล่าวว่าในฐานะสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงที่มองว่า UNAMIR ไม่สามารถทำอะไรได้ดีขึ้นในวันดา เนื่องจากไม่สามารถระงับความรุนแรงได้ หรือไม่สามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือจุดประสงค์ในการเข้าไปตั้งกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดา วันต่อมาจึงได้มีการเสนอให้มีการถอนกองกำลังทหาร UNAMIR ออกจากวันดาทั้งหมด⁵² ทั้งนี้มีทหารจำนวนหนึ่งของ UNAMIR ได้พูดถึงความจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายกองกำลังออกจากวันดาด้วย ในวันที่ 15 เมษายน ค.ศ. 1994 สหรัฐอเมริกาประกาศว่าจะให้ถอนกองกำลังทหารปฏิบัติการรักษาสันติภาพในนาม UNAMIR

ต่อมาสหประชาชาติ รัฐบาลเบลเยียมและฝรั่งเศสได้มองว่าอำนาจกองทัพร่วมกันของพวกเขาอาจจะเป็นหนทางหนึ่งในการรักษาระเบียบและสันติภาพในวันดาได้บางส่วน โดยตระหนักในด้านรักษาชีวิตชาววันดาด้วย โดยอาศัยวิธีการเดียวกันกับการเคลื่อนย้ายผู้อพยพชาวต่างชาติออกจากวันดา การนำเอาชาววันดาออกจากประเทศดังกล่าวอาจเป็นหนทางแก้ไขปัญหาที่จะช่วยชาววันดาและชาวต่างชาติที่แม้จะเป็นจำนวนน้อยและอยู่ท่ามกลางความเสี่ยงสูงและการปรากฏตัวของกองกำลังดังกล่าวจะสามารถให้ความช่วยเหลือในการรักษาชีวิตประชาชนชาววันดาได้ส่วนหนึ่ง วิธีก็คือการนำชาววันดาผู้บริสุทธิ์ไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยในเมืองคิกาลี ตาแลร์ได้รับคำสั่งโดยตรงจากหัวหน้าสำนักงานใหญ่สหประชาชาติให้ดำเนินการรักษาชีวิตชาววันดาแบบเดียวกับชาวต่างชาติอื่นๆ และพยายามรักษาชีวิตของชาววันดาให้ได้มากที่สุด แต่ต่อมาเหตุการณ์กลับตรงกันโดยอพยพเฉพาะชาวต่างชาติได้สำเร็จ แต่เมื่อ UNAMIR ได้พยายามที่จะเคลื่อนย้ายชาววันดาจำนวนมากโดยเครื่องบินไปยังไนโรบีและเคนยา ปรากฏว่ารัฐบาลแห่งเคนยาที่เป็นพันธมิตรกับวันดามาเป็นเวลานานและให้การสนับสนุนรัฐบาลวันดากลับปฏิเสธที่จะให้ทุกคนเข้าประเทศ คนที่จะเข้าไปได้ต้องมีเอกสารรับรอง แน่่อนว่าในช่วงเวลานั้นผู้อพยพไม่สามารถหาเอกสารเหล่านั้นได้ก่อนที่จะออกจากคิกาลี เครื่องบินจึงต้องบินกลับคิกาลี นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่สหประชาชาติไม่อนุญาตให้ชาววันดาเข้าไปอยู่ร่วมกับชาวต่างชาติที่อพยพออกจากวันดาเป็นต้น⁵³ อย่างไรก็ตามทหาร UNAMIR ซึ่งนำโดยนายพลดาแลร์ได้ขัดคำสั่งโดยให้ชาววันดาเดินทางไปด้วยกันกับชาวต่างชาติใน

⁵² Michael Barnett, *Eyewitness to a Genocide*, p.88.

⁵³ "Leave None to Tell the Story: Genocide in Rwanda," on March 1999, Available from: <http://www.hrw.org/reports/1999/rwanda,1999> (February 25, 2003) .

การอพยพออกจาก รวันดา รัฐบาลรวันดาก็กำหนดให้นำเอาชาวรวันดาบางกลุ่มออกจากรวันดาได้โดย เฉพาะคนที่ทำงานในสถานทูตและเพื่อนหรือแขกที่อาศัยอยู่ในสถานทูต หรือ ที่เกี่ยวกับการทูตบางคน แต่รัฐบาลสหรัฐอเมริกากลับไม่ต้องการให้ชาวรวันดาที่มีบทบาทสำคัญทางการทูตในรวันดาดังกล่าว ออกไป แต่อนุญาตให้พักรวมกันในสถานทูต เพื่อป้องกันไม่ให้ชาวรวันดากระจัดกระจายและจะให้ความช่วยเหลือกลุ่มบุคคลดังกล่าวในสถานทูตไม่ว่าจะเป็นผู้สื่อข่าวหรือนักการเมืองสูงสุด หรือผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นพระ นักบวช นักกิจกรรม นักสิทธิมนุษยชนและผู้นำด้านอื่นๆ ทางสังคม คนเหล่านี้นับว่าโชค ดีมากที่มีเพื่อนเป็นชาวต่างชาติและเป็นพวกที่สหประชาชาติต้องการช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ

5) ด้านการสร้างความปลอดภัยแก่พลเมืองรวันดาโดยภาคเอกชนต่างประเทศ

ชาวต่างชาติสามารถบังคับให้โรงแรมแห่งหนึ่งได้รับการยกเว้นจากการคุกคามของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้เป็นผลสำเร็จ กรณีศึกษาคือโรงแรมมิลโคลิน (The Hotel Mille Collines)(ดูแผนที่ 3.2) คือ ตั้งแต่ วันที่ 7 เมษายน 1994 พลเมืองรวันดาที่หลบภัยในโรงแรมแห่งนี้ เจ้าของโรงแรมแห่งนี้เป็นเจ้าของสายการบินซาเบนา(Sabena Airlines) ทั้งนี้โรงแรมราคาแพงแห่งนี้ได้รับสิทธิพิเศษที่จะปกป้องผู้ที่พักอาศัยจะไม่ถูกโจมตีกล่าวคือ

ในวันที่ 15 เมษายน ค.ศ. 1994 นายพอล รุเซซาบากินา(Paul Rusesabagina) ผู้จัดการโรงแรมซัวร์วาวได้ขอความร่วมมือจากทหารรวันดาจัดตั้งตำรวจแห่งชาติที่โรงแรม มีการพูดถึงมาตรการป้องกันของโรงแรมโดยการให้สัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์เบลเยียมซึ่งได้กระจายข่าวออกไป⁵⁴ ในวันที่ 23 เมษายน ค.ศ.1994 มีทหารแห่งหน่วยข่าวกรองทางการทหารรายงานว่าหลานของนายบาโกโซรา (Bagosora) ซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายฮูตูที่ต้องการสะสมอำนาจขึ้นมาปกครองประเทศนามว่า อียาคามูเรมยี่ (Iyakamuremye) จะมาถึงโรงแรมภายในเย็นวันนั้นและสั่งให้รุเซซาบากินาพาทุกคนที่อยู่ในโรงแรมออกไปให้หมด แต่เขากลับปฏิบัติในทางตรงข้าม โดยการโทรศัพท์ไปยังตัวแทนบุคคลผู้มีอำนาจของสายการบินซาเบนาในต่างประเทศ โดยกล่าวว่าเขาอยู่ในสถานการณ์คับขันและต้องการรักษาโรงแรมแห่งนี้พร้อมกับแขกของโรงแรมที่พักเพราะโรงแรมแห่งนี้สร้างมาด้วยงบประมาณที่สูงไม่สมควรที่จะถูกทำลายจากเหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ ด้วยความพยายามของผู้จัดการโรงแรมและประกออบกับผู้เข้าพักคนหนึ่งเป็นหนึ่งในคณะรัฐมนตรีต่างประเทศจากฝรั่งเศสก็ได้ติดต่อไปยังประเทศฝรั่งเศสเช่นกัน เหตุการณ์จึงเปลี่ยนไปได้สำเร็จโดยตำรวจแห่งชาติรวันดาได้ออกมายกเลิกคำสั่งของอียาคามูเรมยี่และบังคับให้เหล่าทหารของอียาคามูเรมยี่ที่อยู่ในโรงแรมให้ออกไปจากโรงแรม

⁵⁴ African Rights, *Rwanda. Death, Despair and Defiance*(London: African Rights,1995),p.719.

เผ่าพันธุ์จึงใช้เวลา 3 เดือนต่อมาในการฆ่าอย่างโหดเหี้ยม ในลักษณะที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ สำหรับประชาคมระหว่างประเทศกว่าจะเริ่มเรียนรู้ว่าเหตุการณ์ความรุนแรงในรวันดาได้ คือการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ก็ต่อเมื่อถอนกองกำลังออกมาและต้องใช้เวลามากกว่า 2 เดือนเพื่อส่งกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพรอบที่ 2 เข้าไปรวันดาอีกครั้ง

29 เมษายน ค.ศ. 1994 บูโทรส-บูโทรส กาลี เริ่มรับรู้ว่าการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของพลเมืองรวันดาแตกต่างจากการทำสงครามกลางเมืองและจะต้องแก้ไขทำให้สิ้นสุดโดยเร็ว⁵⁷ เหล่าบรรดาสมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเริ่มที่จะย่ำให้สหประชาชาติแสดงความรับผิดชอบ ต่อเหตุการณ์ ซึ่งการรับรู้ในช่วงเวลาดังกล่าวนับว่าช้าและไม่ทันต่อสถานการณ์ที่ต้องการยับยั้งโดยฉับพลัน การไปเยือนของรองเลขาธิการด้านมนุษยธรรมสหประชาชาติวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 1994 พบว่าสถานการณ์เต็มไปด้วยความรุนแรง มีการหลั่งไหลของผู้คนอพยพไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลกระทบต่อศักยภาพความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน การกระประมาณของประเทศเพื่อนบ้านของชาวรวันดาจำนวนราว 1 ล้านคนไปยังแทนซาเนีย อุกันดาและบุรุนดี ส่งผลให้นานาประเทศต่างๆ เริ่มตระหนักและเข้าใจสถานการณ์ความรุนแรงในรวันดามากขึ้น แม้จะมีการผลักดันกระบวนการรักษาสันติภาพไปยังรวันดาได้ในปลายเดือนกรกฎาคมสำเร็จ แต่ก็ยังเป็นช่วงเวลาหลังจากแนวร่วมรักษารวันดาสามารถเอาชนะทหารรัฐบาลรวันดาและเนเรเทศรีรัฐบาลรวันดาได้สำเร็จซึ่งช่วงนั้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ. 1994 เหตุการณ์ภายในประเทศก็ได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของพลเรือนภายในประเทศมากกว่าบทบาทของทหารสหประชาชาติและทหารนานาชาติ

7) ด้านแนวทางการทูต

หลังจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ความรุนแรงมากขึ้น รัฐบาลนานาชาติก็ได้แสดงความกังวลเพิ่มขึ้นต่อความโหดร้ายในรวันดาและเห็นความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปช่วยเหลือสหประชาชาติ โดยเริ่มเตรียมการที่จะจัดการกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาทั้งนี้ต้องไปจัดการแบบเดียวกันกับการจัดการกับสงครามกลางเมืองทั่วไป สำหรับแนวทางปฏิบัติทางการทูตของบรรดานานาชาติที่เคยปฏิบัติมาไม่สามารถนำมาใช้เจรจาเพื่อระงับความรุนแรงลักษณะนี้ให้ประสบผลสำเร็จได้สหรัฐอเมริกาได้กล่าวถึงวิกฤติการณ์ในรวันดาว่ามีความแตกต่างจากที่อื่นๆ เพราะวิกฤติการณ์ใน รวันดาเกิดขึ้นเร็วกว่าการวิเคราะห์ทั่วไปจะสามารถตีความเพื่อสร้างความเข้าใจและหาทางแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา แม้ว่าการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จะเกิดขึ้นในอัตราที่รวดเร็วอย่างน่าอัศจรรย์ ส่วนแนวทางการเจรจาทางการทูตต้องใช้

⁵⁷ Alan J.Kuperman, *The Limits of Humanitarian Intervention*,p.24.

เวลาในการพิจารณาระยะหนึ่งซึ่งไม่สามารถใช้ระยะเวลาอันสั้นเพื่อหาข้อเสนอดีให้เป็นที่พอใจกับสองฝ่ายได้ ทำให้การใช้แนวทางการทูตในการแก้ไขปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาไม่สัมฤทธิ์ผล เพราะแนวทางการทูตมักจะเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่ไม่รุนแรงมากเช่น สงครามกลางเมืองทั่วๆไปแต่ไม่สามารถใช้กับการจัดการกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้ ส่งผลให้การทำงานในระดับเริ่มต้นไม่สามารถเตรียมการแก้ไขได้ทันเวลา กลับทำให้สถานการณ์ยิ่งทวีความรุนแรงจนยากเกินจะแก้ไขได้

ความพยายามระงับความรุนแรงยังคงไม่สิ้นสุดเพราะรัฐบาลรวันดาต้องการให้แนวร่วมรักชาติรวันดาหยุดยิงก่อนที่รัฐบาลรวันดาจะสิ้นสุดการฆ่าชาวตุตซี เป็นผลให้แนวร่วมรักชาติรวันดาปฏิเสธการหยุดยิงขณะที่มีพลเมืองตุตซียังคงถูกสังหารอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะใช้ความพยายามทางการทูตของบรรดานานาชาติซึ่งเป็นนโยบายในช่วงเริ่มแรกที่คิดว่าเหตุการณ์ในรวันดาเป็นเพียงสงครามกลางเมือง โดยมุ่งไปยังความพยายามทางการทูต และหลักความถูกต้องแห่งกฎหมายทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ความปรารถนาที่จะวางตัวเป็นกลางเพื่อยุติความขัดแย้งให้อยู่ในระดับกลางที่สามารถเจรจากันได้และบังคับให้ผู้ปฏิบัติการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เคารพในหลักกฎหมายซึ่งก็เป็นหนทางการทูตที่อ่อนแอเกินไปกับสถานการณ์ที่รุนแรงมากเช่นนี้

อย่างไรก็ตามในวันที่ 30 เมษายน ค.ศ.1994ประธานาธิบดีคลินตันใช้เวลา 1 นาทีในการพูดถึงรวันดา และสิ่งที่สำคัญในคำพูดของประธานาธิบดีคือ “ข้าพเจ้าหวังว่าชีวิตชาวรวันดาทั้งหมดจะได้รับการตระหนักถึงด้านคุณค่าความมีมนุษยธรรม แต่ทั้งที่จริงๆแล้วสิ่งที่ปรากฏคือมีการกระทำในสิ่งที่เลวร้ายมากกว่า”⁵⁸

8) การให้ความสำคัญกับบทบาทรวันดาในเวทีระหว่างประเทศ

รัฐบาลรวันดาในเวทีระหว่างประเทศไม่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา เบลเยียมและรัฐบาลนานาชาติอื่นๆได้ปฏิเสธการรับตัวแทนจากรวันดาที่ส่งไปประจำหรืออนุญาตให้เข้าร่วมประชุมในฐานะเป็นสมาชิกสหประชาชาติ ผลกระทบจากการปฏิเสธทำให้มีความพยายามสร้างความสมดุลโดยรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศของรัฐบาลเฉพาะกาล นาย เจโรมี บิคามัมปากา (the interim government's minister of foreign affairs Jerome Bicamumpaka) ให้การสนับสนุนแก่

⁵⁸“Leave None to Tell the Story:Genocide in Rwanda,”on March 1999,Available from: <http://www.hrw.org/reports/1999/rwanda,1999> (February 25, 2003) .

ผู้นำพรรค CDR คือ นายซอง-โบส บารายากวิซา(Jean-Bosc.Barayagwiza)⁵⁹ ให้ได้ที่นั่งเป็นตัวแทนของรวันดาในสหประชาชาติในวันที่ 16 พฤษภาคม ค.ศ.1994⁶⁰

ตัวแทน 14 ชาติในฐานะเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีโอกาที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา ทั้งนี้ตัวแทนรัสเซีย สหรัฐอเมริกา จีน ฝรั่งเศส บราซิล ดิจิบูตี(Djibouti) โอมาน ปากีสถาน ไนจีเรีย ได้เห็นตรงกันในการที่ต้องหยุดความหายนะทางมนุษยธรรม แต่ว่าใครจะเป็นผู้ทำให้การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์หยุดได้ สำหรับตัวแทนจากอาเจนตินา สาธารณรัฐเชค นิวซีแลนด์ สเปน และสหราชอาณาจักรได้ส่งหนังสือเพื่อส่งเสริมการระงับความรุนแรงไปยังรวันดาอย่างเร่งด่วน ส่วนตัวแทนจากไนจีเรียได้กล่าวถึงการให้ประชาคมระหว่างประเทศสนับสนุนให้ความช่วยเหลือพลเมืองผู้บริสุทธิ์ในรวันดา ทั้งนี้ไนจีเรียและสมาชิกอีก 8 ชาติ คือ สหพันธรัฐรัสเซีย สหรัฐอเมริกา จีน ฝรั่งเศส บราซิล ดิจิบูตี(Djibouti) โอมาน ปากีสถาน แสดงความคิดเห็นว่าพวกเขาเห็นด้วยกับการประกาศต่อสาธารณะในเรื่องการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ว่าเป็นการดำเนินงานโดยกลุ่มรัฐบาลรวันดาเป็นหลัก แต่มาตรการความเคลื่อนไหวอย่างเป็นทางการจากทั้ง 14 ชาติสมาชิกที่แสดงความต้องการให้ความช่วยเหลือรวันดาอย่างแท้จริงมิได้มีการกำหนดออกมา องค์การเอกภาพแอฟริกามีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเจรจาข้อตกลงสันติภาพอารุชาและจัดเตรียมผู้สังเกตการณ์ทางการทหารก่อน UNAMIR จะเข้าไป แต่ก็ไม่มีความพร้อมเท่า UNAMIR อย่างไรก็ตามองค์การเอกภาพแอฟริกายังคงให้การสนับสนุนการไม่ถอนกองกำลังทหาร UNAMIR ด้วยเหตุผลว่าการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาเป็นการนองเลือดหรือการฆ่าอย่างโหดร้ายทารุณที่สุดที่เคยพบเห็นมา รวันดาเป็นสมาชิกของสหประชาชาติในปี ค.ศ.1994 แต่ก็ไม่ได้รับความช่วยเหลืออย่างเต็มที่จากสหประชาชาติ อย่างไรก็ตามเวทีองค์การเอกภาพแอฟริกาได้สนับสนุนความช่วยเหลือในเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาในหลาย ๆ ด้าน⁶¹

3.3.4 การถอนกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

ในวันที่ 16 เมษายน ค.ศ.1994 สหรัฐอเมริกาได้เสนอให้ถอนกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ UNAMIR ออกจากรวันดา ถึงแม้ว่าช่วงเวลานั้นจะมีการขยายการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เกือบทั่ว

⁵⁹ Gerard Prunier, *The Rwanda Crisis 1993-1994, History of a Genocide*(London:Hurst&Company, 1995), p.277.

⁶⁰ “Leave None to Tell the Story:Genocide in Rwanda,”on March 1999,Available from: <http://www.hrw.org/ reports/1999/rwanda,1999> (February 25, 2003) .

⁶¹ Ibid.

รวันดาแล้ว โดยในช่วงกลางเดือน ตัวแทนนักมนุษยธรรมได้ประมาณการณ์ว่ามีผู้เสียชีวิตในรวันดาราวัน 100,000 คน⁶² กระนั้นในคิกาลี มีการจัดกองกำลังใหม่ของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นหลังจากที่กองกำลังของเบลเยียมและบังคลาเทศได้ถอนตัวออกไป กองกำลังประเทศกานายังคงอยู่ทางตอนเหนือบริเวณเขตปลอดภัยและได้ย้ายเข้าไปในเมืองคิกาลี ในบางพื้นที่ที่รักษาสันติภาพไม่สามารถช่วยเหลือผู้พลัดถิ่นที่อพยพมาอยู่กับพวกเขาได้โดยทั้งนี้ UNAMIR มีความสามารถในการปกป้องรักษารวันดาได้ประมาณ 15,000 คน ทั้งรัฐและรัฐชาติที่อพยพไปยังสนามกีฬาอมาโฮโย (Amahoyo Stadium) (ดูภาพแผนที่ 3.2) มีการจัดเตรียมทหารเวรยามป้องกันและทหารยังป้องกันบริเวณที่อื่นที่ไม่ใช่ตำแหน่งเขตคุ้มครองของสหประชาชาติ รวมทั้งโรงพยาบาลกษัตริย์ไฟซาล (King Faisal's hospital) มีพลเมืองอาศัยอยู่ถึง 5,000-6,000 คน

สหรัฐอเมริกาได้ยื่นข้อเรียกร้องในวันที่ 21 เมษายน 1994 ให้มีการถอนกองกำลังอย่างสมบูรณ์แบบของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ UNAMIR โดยตัวแทนขององค์การสิทธิมนุษยชนแห่งรวันดา (Rwandan Human Rights: ADL) องค์การสิทธิมนุษยชน (Human Rights Watch) และหัวหน้าคณะผู้แทนสหรัฐอเมริกาประจำสหประชาชาติ นางแมเดอลีน แอลไบรท์ (Madeleine Albright) ต้องการให้มีการลดกองกำลังทหารให้มีขนาดเล็กที่สุดในรวันดา การตัดสินใจของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในการให้ถอนกองกำลัง UNAMIR ส่งผลให้มีการสูญเสียชีวิตเป็นจำนวนมากมหาศาลในรวันดา แม้ในเวลาต่อมาสหประชาชาติได้ใช้อำนาจตามหมวดที่ 7 และเพิ่มกองกำลังที่จำเป็นก็ยังไม่สามารถยับยั้งความรุนแรงต่างๆ ได้ทัน

โดยสรุป ก็คือการถอนกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในรวันดา UNAMIR มาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1) ความต้องการเพิ่มอำนาจและกองกำลังอย่างทันทีและจำนวนมากของกองกำลัง UNAMIR

อันเนื่องมาจากจำนวนกองกำลังที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในรวันดาที่เข้าขั้นวิกฤติอย่างรวดเร็วและไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพให้ปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้กองกำลังไม่มีความพร้อมในการแทรกแซงเพื่อระงับความรุนแรง ดังนั้นจึงมีความต้องการให้จำนวนทหารเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งต้องการให้อำนาจของกองกำลังมากกว่าที่จะสามารถกระทำความรุนแรงได้เพียงป้องกันตัวเองเท่านั้น บทบาทของ UNAMIR จึงเป็นได้แค่การเตรียมและ

⁶²Ibid.

ให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม ในเวลาต่อมาได้มีการปรับปรุงกองกำลังและอำนาจของ UNAMIR โดยมุ่งพัฒนาด้านความมั่นคงในรวันดาเพื่อป้องกันความรุนแรงที่อาจขยายตัวไปยังประเทศเพื่อนบ้านและมีแนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรงเช่นนี้ซ้ำอีกต่อไป และยังมีมติสมมติฐานว่าถ้ามีการโต้ตอบการใช้กำลังต่อความรุนแรงในรวันดาได้อย่างทันเวลาจะสามารถช่วยให้ UNAMIR ประสบความสำเร็จและเป็นที่น่าเชื่อถือในการจัดการความรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2). เนื่องจากไม่ได้มีการถอนทหารออกทั้งหมด

ทั้งนี้ยังมีจำนวนทหารเหลือ 270 นาย แม้จะเป็นกลุ่มเล็กๆภายใต้ผู้บังคับบัญชาการที่มีประสิทธิภาพเพื่อปฏิบัติการเป็นตัวกลางกันชนระหว่าง 2 ฝ่าย ตามข้อมติ 914(Resolution 914) ของกำลังทหาร UNAMIR ยังคงดำเนินการต่อไปเพื่อทำให้เกิดการระงับความรุนแรงให้ได้จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลายไปในทางที่ดีและสงบสุข เพราะการถอนทหารออกไปหมดจะสร้างผลกระทบโดยอ้อมต่อประเทศเพื่อนบ้าน และการที่ไม่ถอนทหารออกไปหมดก็เพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบในฐานะเป็นหน่วยงานรักษาสันติภาพ แม้ว่าจะเป็นการแสดงความรับผิดชอบราวกับไม่เต็มใจด้วยจำนวนทหารที่น้อยเกินไปจนไม่สามารถทำอะไรได้ แต่ก็ยังสามารถควบคุมความรุนแรงและยังยั้งได้ในระดับหนึ่ง และยังให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมและตรวจสอบเพื่อรายงานสถานการณ์กลับไปยังคณะมนตรีความมั่นคง

3.4. ความล้มเหลวของสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหาในรวันดา

ความล้มเหลวของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพเพื่อรวันดาสามารถอธิบายได้ดังนี้คือ

3.4.1 ความไม่สามารถแยกการทำสงครามกลางเมืองออกจากการทำสงครามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ประเด็นที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กันคือความล้มเหลวของประชาคมระหว่างประเทศที่ไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างสงครามกลางเมืองกับสงครามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ดูเหมือนว่าเป็นความผิดพลาดของคณะมนตรีความมั่นคงที่ไม่สามารถจำแนกความแตกต่างของสงคราม 2 ประเภทอย่างชัดเจนทั้งนี้เป็นเพราะการเริ่มต้นของทั้ง 2 รูปแบบของสงครามมีลักษณะคล้ายกันและการออกมาตราการอำนาจของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพก็เพื่อแก้ไขปัญหาสงครามกลางเมืองตามกฎบัตรสหประชาชาติหมวดที่ 6 เท่านั้น ทั้งที่ความจริงของเหตุการณ์มีความรุนแรงมากกว่าที่จะใช้วิธีการเจรจาแบบสันติวิธี การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เป็นการใช้อาวุธที่หลากหลาย การสร้างสันติภาพควรเป็น

การใช้กองกำลังในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพขนาดใหญ่ และสามารถใช้อาวุธปราบปรามได้อย่างเต็มที่

3.4.2 การเพิกเฉยต่อการเตือนผ่านโทรเลข

การเตือนที่จริงจังที่สุดของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวตุตซีในรวันดาเริ่มจากการที่นายพลทหารเบลเยียม นาย ลัก มาแซล(Luc Marchal) ที่ทำงานให้ UNAMIR ได้พบกับ พันเอกของ ปิแอร์(Jean Pierre) ผู้ซึ่งทำงานเป็นทหารรับจ้างของประธานาธิบดีรัฐบาลรวันดาและเป็นผู้ฝึกทหารเองแตร้แฮมเวให้กับรัฐบาลด้วย จึงได้เล่าเหตุการณ์ให้กับนายลัก มาแซลทราบเพื่อให้เตือนนายพลดาแลร์เกี่ยวกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นอยู่ ซึ่งเมื่อนายพลดาแลร์ได้ทราบเรื่องก็ได้ส่งโทรเลขไปที่สำนักงานสหประชาชาติ วันที่ 11 มกราคม ค.ศ.1994 โดยรายงานว่ "ทหารรับจ้างผู้นี้ได้ฝึกทหารมากกว่า 300 นายที่การจัดระเบียบทหารอาวุธและระเบิดเพื่อการก่อความรุนแรง"⁶³ แต่ปรากฏว่ามีการตีความทางโทรเลขผิดโดยเขียนรายงานว่ ไม่มีข้อความใดที่แสดงถึงการเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรวันดาเป็นเพียงการต่อสู้โดยการใช้อาวุธที่มักจะประจันหน้ากันอยู่บ่อยครั้ง มีการเผชิญหน้ากันของทหารทั้ง 2 ฝ่ายและทุ่มใจเต็มที่ในลักษณะสงครามกองโจรทั่วไป แม้จะมีความตึงเครียดทางชาติพันธุ์สูง การลอบฆ่ากันเป็นธรรมดาของเหตุการณ์สงครามกลางเมืองและไม่พบการวางแผนการฆ่ากันอย่างเป็นระบบของพลเมืองรวันดา ดังนั้นข้อมูลที่ได้รับจากพลเอกดาแลร์ จึงส่งผลให้ไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เริ่มขึ้น เหตุการณ์ช่วงนี้สมควรที่จะนำมาอธิบายเพิ่มเติมดังนี้

1) การแจ้งเตือนทางโทรเลขของพลเอกดาแลร์ ในวันที่ 11 มกราคม ค.ศ.1994

โทรเลขที่พลเอกดาแลร์ได้ส่งไปในวันที่ 11 มกราคม ค.ศ .1994 ให้แก่หัวหน้าฝ่ายการทหารแห่งสหประชาชาติในนิวยอร์ก นาย มอริช เบอริล (General J. Maurice Beril) ซึ่งโทรเลขนั้นได้มีการส่งไปเสนอต่อผู้บังคับการระดับสูงขึ้นไป ใจความโทรเลขของนายดาแลร์ กล่าวว่า

“นาย ชอง ปิแอร์ผู้ที่อยู่วงในของประธานาธิบดีฮาบายาริมานา ได้บอกเล่าถึงข้อมูลแผนการณ์การลอบฆ่าตุตซีทั้งหมด ว่ามีการฝึกพวกอันธพาลและทหารอาสาสมัครอย่างหนักพร้อมด้วยอาวุธครบมือ โดยพลเมืองตุตซี 1,000 คน จะถูกฆ่าตายได้ใน 20 นาที แต่แผนนี้ต้องทำให้เป็น

⁶³ Linda Melvern, *A People Betrayed: The Role of the West in Rwanda's Genocide*, pp.91-92.

ลักษณะของสงครามกลางเมือง ด้วยการวางแผนฆ่าทหารเบลเยียมด้วย ดังนั้นการทำให้กองกำลังทหารนานาชาติ หรือ UNAMIR เข้าใจว่า เหตุการณ์ในรวันดาเป็นลักษณะสงครามกลางเมืองก็จะเปิดโอกาสให้มีการฆ่าตัดซีได้สะดวกขึ้น”⁶⁴

หลังจากส่งโทรเลขแล้วดาแลร์ขออนุญาตปฏิบัติการก่อนเกิดความรุนแรงดังกล่าวโดยทันที แต่หัวหน้าปฏิบัติการสหประชาชาติไม่อนุญาตด้วยเหตุผลด้านความรุนแรงที่โมกาดิชู (Mogadishu) ในโซมาเลียที่ทำให้ทหารสหรัฐอเมริกา 18 นายตายจากการใช้ความรุนแรงทางการทหารแทรกแซงก่อน เบลริลจึงต้องการให้อยู่ในลักษณะเตรียมความพร้อมและไม่ต้องใช้ความรุนแรงในการรักษาความสงบ⁶⁵ ประกอบกับข้อจำกัดด้านอำนาจของ UNAMIR ที่ไม่อนุญาตให้มีการกระทำที่รุนแรงก่อน แต่ให้สหประชาชาติแสวงหาข้อมูล ความรู้และแนวโน้มความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นภายในประเทศรวันดาเพื่อทำความเข้าใจในเหตุการณ์อย่างแท้จริง

เนื่องจากข้อมูลทางโทรเลขไม่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้อง การแจ้งข่าวก็ยังไม่แถลงออกมาจนกระทั่ง 3 เดือนต่อมา แม้ว่าจะมีการฆาตกรรมทหารเบลเยียมจริงตามข้อความในโทรเลขและเหตุการณ์ที่ยังดำเนินต่อไปเกิดขึ้นจริงตามข้อความในโทรเลข และนำไปสู่การถอนทหารของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติ UNAMIR ของชาติเบลเยียมและบังคลาเทศใน 2 สัปดาห์แรกของสงครามก็ตาม ต่อมาคณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถตัดสินว่าปฏิบัติการอะไรจึงจะเหมาะสม ในที่สุดก็มีการตัดสินใจถอนกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพออกจากรวันดา ในช่วงนั้น UNAMIR มีการลดจำนวนทหารในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพเหลือ 270 นาย โดยให้แสดงบทบาทหลัก คือ เป็นผู้รักษาชีวิตและป้องกันอันตรายแก่ชาวตัดซีและสตรีที่เป็นกลางเพื่อช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม แต่ UNAMIR ก็ไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้

⁶⁴ Shaharyar M.Khan, *The Shallow graves of Rwanda*(New York : I.B. Tauris Publishers, 2000), p .199.

⁶⁵ Linda Melvern, *A People Betrayed: The Role of the West in Rwanda's genocide*, p.92-93.

2) เหตุผลที่ทำให้การเตือนด้านความรุนแรงของเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา ต่อประชาคมระหว่างประเทศและต่อสหประชาชาติไม่ประสบความสำเร็จ⁶⁶ กล่าวคือ

ก) กองกำลัง UNAMIR มองว่ากลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา RPF อาจจะทำลายและต่อต้านรัฐบาลที่ตนไม่ชอบ แสดงถึงการต่อต้านทางการเมืองซึ่งเป็นรูปแบบความรุนแรงแบบสงครามกลางเมืองมากกว่าเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ข) การอธิบายแนวคิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ยังใหม่ต่อประสบการณ์ของมนุษย์และมีความรุนแรงมากเกินไปจนมนุษย์จะจินตนาการหรือ คาดคะเนเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นต่อไปว่า สงครามกลางเมืองอาจเป็นต้นเหตุให้เกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ค) บทเรียนของประชาคมระหว่างประเทศที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในภูมิภาคแอฟริกาได้ ประสบความสำเร็จอันเนื่องมาจากความไม่ชำนาญเส้นทาง และการไม่เคยชินในการใช้ชีวิตในสภาพอากาศที่รุนแรง รวมทั้งประสบการณ์จากความพ่ายแพ้ในสงครามกลางเมืองในโซมาเลีย จึงไม่ยอมเข้าไปยุ่งเกี่ยวจัดการปัญหาในบริเวณดังกล่าว ส่งผลให้มีแนวความคิดไม่ต้องการเสี่ยงชีวิตของเหล่าทหารต่อการทำสงครามในภูมิภาคแอฟริกาเหมือนเช่นในอดีต

ง) ประชาคมระหว่างประเทศไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการเตือนว่าอาจจะเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ต่างๆที่เหตุการณ์สงครามกลางเมืองในรวันดาได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดและมีการฆ่าคนจำนวนมากอย่างต่อเนื่องอาจมีวิวัฒนาการไปสู่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้

จ) มีความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ของรวันดาซึ่งจะได้เป็นสมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติ ดังนั้นเมื่อเกิดวิกฤติ รัฐบาลรวันดาจึงต้องปิดบังไม่สามารถบอกเรื่องราวความเป็นจริงของรัฐตนได้ เพื่อสร้างภาพที่ดีให้แก่รัฐตน นักการทูตรวันดาจึงไม่บอกความจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยปฏิเสธเรื่องที่จะเกิดสงคราม ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ แต่บอกว่าเป็นเพียงสงครามกลางเมืองเท่านั้น

3.4.3 ความบกพร่องในระบบการทำงานของ UNAMIR

เมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ นายวาลเตอร์ ดอร์น(Walter Dorn)นักวิเคราะห์ชาวแคนาดาพิจารณาว่าดาแลร์รู้เรื่องความรุนแรงของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จากบุคคลที่ทำงานกับประธานาธิบดีฮาบยาริมานา และจากการตีความผ่านการกระจายเสียงทางคลื่นวิทยุ RTLMC ที่กล่าวถึงการที่ฮูตูจะฆ่าตูดซี นอกจากนั้นยังมีข้อมูลมาจากหน่วยงานที่ไม่ใช่ราชการหรือ (Non-Government

⁶⁶“Leave None to Tell the Story:Genocide in Rwanda,”on March 1999,Available from: <http://www.hrw.org/reports/1999/rwanda,1999> (February 25, 2003) .

Organization:NGO) ที่อธิบายการวางแผนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาที่ไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจังจาก UNAMIR และสหประชาชาติ เช่นเดียวกับโทรเลขของนายพลดาแลร์ นอกจากนี้ดอร์นพิจารณาว่าการขาดหน่วยข่าวกรองที่ดี และการวิเคราะห์ทางการเมืองที่ดีของสหประชาชาติและ กองกำลัง UNAMIR นำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด⁶⁷ แม้ว่าพลเอกดาแลร์ได้มีความพยายามติดต่อกับ พันเอก ทีโอนีส บากาไซรา (Colonel Theoneste Bagasora) ซึ่งเป็นนายทหารชั้นสูงของฝ่ายรัฐบาลรวันดาเพื่อที่จะพยายามเจรจาแสวงหาความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การสร้างสันติภาพระหว่างทั้ง 2 ฝ่าย แต่ก็ไม่สามารถพบปะพูดคุยกันได้ เนื่องจากนายบากาไซราเพิกเฉยการมาพบปะเจรจาครั้งนี้⁶⁸ ซึ่งถ้าสามารถพบปะเจรจา รับรู้ปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการรับรู้แผนการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์นี้จะเกิดขึ้นล่วงหน้าและมีความเป็นไปได้ที่จะป้องกันได้ อย่างน้อยที่สุดก็ทำให้ความรุนแรงอาจลดน้อยลงได้

นายดอร์นได้กล่าวเสริมว่าสถานการณ์ความอ่อนแอและการขาดศักยภาพของกองกำลัง UNAMIR ก็เป็นจุดอ่อนอีกประการหนึ่งที่ทำให้ UNAMIR เกิดความล้มเหลว ตัวอย่างเช่น บทบาทของกองกำลัง UNAMIR ในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ การได้รับข้อมูลและการทรัพยากรที่มีอยู่น้อยของ UNAMIR ทำให้ไม่สามารถเตรียมการหรือคาดคะเนเหตุการณ์ได้ดี นอกจากนี้ศักยภาพของทหารก็ไม่ได้มาตรฐานในการปรับตัวต่อสถานการณ์ความยากลำบากที่เพิ่มมากขึ้น แต่จะเป็นการดีหากปฏิบัติการรักษาสันติภาพมีการขยายกิจกรรมปฏิบัติการและความพยายามมากขึ้นในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็ทั้งทางการทหาร ทางความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและทางด้านการทูต

โดยสรุป สหประชาชาติมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งสร้างศักยภาพให้ตรงตามสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศและส่งเสริมความสามารถของสหประชาชาติเพื่อการธำรงรักษาสันติภาพให้มากขึ้น สหประชาชาติควรที่จะพัฒนาความสามารถเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการเตือนล่วงหน้าเพื่อที่จะสามารถทำนายและป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นแทนที่การเกิดสงครามกลางเมืองทั่วไป นอกจากนี้การเร่งสร้างการปฏิบัติการทางทหารที่รวดเร็ว และมีจำนวนทหารที่เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งการใช้แนวทางการทูตเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเจรจา ระวังความรุนแรงโดยสันติวิธีก็จะทำให้การทำงานของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพมีประสิทธิภาพ และศักยภาพมากขึ้น

⁶⁷ Alain Destexte, *Rwanda: Essai sur le genocide*(Brussels: Complex,1994),p197.

⁶⁸ Alan J.Kuperman,*The Limits of Humanitarian Intervention*,p.79.

ความคิดในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาเชื่อกันว่าได้มีการวางแผนล่วงหน้าโดยรัฐบาลรวันดา ซึ่งเห็นได้จากการประกาศแก่สาธารณชนโดยผู้นำแห่งรัฐบาลรวันดา ทั้งนี้ได้มีการกระจายเสียงผ่านเจ้าหน้าที่ของวิทยุ RTLMC อย่างเป็นทางการและการฝึกหัดเพื่อทำสงครามของพวกเขาทหารอาสาสมัครและทหารแองแตร์แอมแวนเป็นสัญญาณบ่งบอกเรื่องความรุนแรงอย่างชัดเจนและเป็นสัญญาณว่าจะเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ดังนั้นทั้งการกระจายเสียงทางวิทยุ RTLMC และการฝึกทหารเป็นการส่งสัญญาณเตือนของเหตุการณ์ความรุนแรงครั้งนี้ ทั้งหมดนี้นายดอร์นได้กล่าวโทษกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพว่าไม่ได้ตอบโต้ต่อสำนักงานใหญ่สหประชาชาติและไม่เตรียมการป้องกัน การรายงานน่าจะ ทำให้มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงในสหประชาชาติ และคณะกรรมการความมั่นคงได้ แต่ก็ไม่ได้เป็นดังที่ นายดอร์นวิจารณ์จึงไม่มีการตัดสินใจเพื่อการป้องกันล่วงหน้า

3.4.4 การไม่สามารถควบคุมการกระจายเสียงผ่านคลื่นวิทยุ RTLMC

รายการวิทยุ RTLMC น่าจะเป็นตัวกระตุ้นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ทั้งนี้ได้มีความพยายามโดยองค์การสิทธิมนุษยชนและสถาบันอื่นๆในยุโรป เพื่อค้นหาผลกระทบจากการกระจายเสียงผ่านคลื่นวิทยุ RTLMC ของรัฐบาลรวันดาและพบว่าได้ส่งผลให้ตลอดสัปดาห์นั้นมีการฆ่าฟันกันอย่างบ้าคลั่ง และได้มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าหากสามารถหยุดการกระจายเสียงรายการวิทยุ RTLMC ได้ก็จะสามารถรักษาชีวิตชาวรวันดาได้ อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาเมื่อสามารถระงับการกระจายเสียงรายการวิทยุ RTLMC ได้ ก็ไม่สามารถหยุดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้ทัน⁶⁹

สำหรับการบิดเบือนข้อความที่มีการกระจายเสียงผ่านคลื่นวิทยุ RTLMC เกิดขึ้นในบางเรื่อง ตัวอย่างเช่น การกระจายเสียงว่าทหารแนวร่วมรักชาติได้ฆ่าชาวฮูตูเป็นจำนวนมาก แล้วการฆ่านั้นกำลังจะเสร็จสิ้นลงแล้ว ยกเว้นในบริเวณที่มีการต่อสู้กับกลุ่มแนวร่วมรักชาติ รวันดาที่ยังคงมีความต่อเนื่อง ทั้งๆที่ความจริงเหยื่อคือชนชาติตูดซีและความรุนแรงยังคงแพร่กระจายไปทั่วทุกย้อมหญ้าของรวันดา ดังนั้นการกระจายเสียงผ่านคลื่นวิทยุ RTLMC จึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการทำงานของ UNAMIR เพราะการเผยแพร่โดยวิทยุนี้ได้กลายเป็นการเพื่อกระตุ้นความรู้สึกอีกแถมแก่ประชาชนอยู่ตลอดเวลา

⁶⁹ "Genocide in Rwanda," *Human Rights Watch/Africa*, Vol.6. (May 1994), p.2.

3.4.5 ความล่าช้าในการผลักดันให้รัฐบาลชั่วคราวเกิดขึ้นในวันดา

สหประชาชาติได้มีความพยายามผลักดันให้มีการก่อตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลมากกว่า 6 เดือนตั้งแต่กลางปี ค.ศ.1993 แต่ก็ไม่สามารถผลักดันให้มีการก่อตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลภายใน วันวันดาได้เป็นผลสำเร็จตามระยะเวลาดังกล่าว จึงทำให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงระหว่างชาติพันธุ์ยังคงคุกรุ่นรอวันประทุ เพราะในช่วงเวลานั้นผู้นำประเทศนายฮาบายาริมานากิไม่ได้มีความเป็นกลางเพราะเป็นคนชาติพันธุ์ฮูตู ซึ่งเป็นเชื้อชาติคนหมู่มาก จึงยิ่งทำให้เกิดการประหัตประหารกันได้ง่าย และไม่สามารถจะเจรจาสงบศึกกันได้โดยเร็ว แม้จะมีความพยายามประนีประนอมผ่านการทำข้อตกลงสันติภาพอารุชา และแม้ว่าประเทศเพื่อนบ้านจะคอยให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่(เนื่องจากชนชาติดังกล่าวก็เป็นชนชาติหลักในประเทศของตนเช่นกัน) จึงเป็นการดีที่จะไม่ทำให้เกิดความรุนแรงมิฉะนั้นอาจส่งผลกระทบต่อชาติตนได้) อย่างไรก็ตามเมื่อเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นหลังจากเครื่องบินถูกยิงตกเมื่อเดือน เมษายน ค.ศ.1994 การสร้างรัฐบาลเฉพาะกาลก็ยังไม่สามารถก่อตัวเป็นรูปเป็นร่างได้ทัน มิฉะนั้นสถานการณ์คงไม่เลวร้ายอยู่ในระดับดังกล่าวหากมีรัฐบาลเฉพาะกาลเกิดขึ้นเพื่อควบคุมความประพฤติของพลเรือน และพลเรือนให้การเชื้อเพลิงทั้งนี้การก่อตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลไม่ได้ อาจเป็นเพราะไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากทั้งประเทศเพื่อนบ้านหรือสหประชาชาติ หากจะมองในแง่ว่าเป็นกิจการภายในที่ไม่สามารถเข้าไปก้าวก่าย แต่สภาพวันดาในขณะนั้นมีความเปราะบาง การเข้าไปให้คำแนะนำน่าจะเป็นทางออกที่ดี แต่ก็ไม่มีประเทศอื่นๆเข้ามาดำเนินการหรือเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปัญหาความไม่ลงรอยกันเพื่อการก่อตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลภายในรัฐได้

3.4.6 มาตรการบีบบังคับที่สามารถต่อรองกับรัฐบาลวันดาเพื่อแก้ไขความรุนแรงไม่ได้นำมาปฏิบัติใช้

แนวคิดอีกประการที่อาจลดความรุนแรงในวันดาคือมาตรการบีบบังคับที่อาจใช้ในการต่อรองรัฐบาลวันดา แต่กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพไม่ได้นำมาปฏิบัติใช้ อย่างไรก็ตาม หากผู้นำแต่ละประเทศร่วมมือกันปฏิบัติเพื่อควบคุมรัฐบาลวันดาก็จะส่งผลให้มีการบีบบังคับและกดดันการตัดสินใจของรัฐบาลวันดาในการปฏิบัติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้ดังนี้⁷⁰

1) ใช้มาตรการบีบบังคับให้ยกเลิกการสนับสนุนการสร้างความเกลียดชังชาติพันธุ์ทางวิทยุ และการเลิกปฏิบัติต่อคนในชาติโดยให้แสดงลักษณะทางชาติพันธุ์

⁷⁰ "Leave None to Tell the Story: Genocide in Rwanda," on March 1999, Available from: <http://www.hrw.org/reports/1999/rwanda,1999> (February 25, 2003) .

2) ชาติที่ให้การบริจาคเงินหลักๆจะถอนการให้ความช่วยเหลือทางการเงินในอนาคตหากรัฐบาลรวันดาบังคับดำเนินการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

3) การส่งเสริมให้ความรู้ต่อชาวรวันดาให้มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองและอำนาจของรัฐบาลว่า รัฐบาลต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากชาวต่างชาติ ถ้าสถานการณ์ภายในรัฐไม่มั่นคง จึงต้องยอมจำนนตามข้อเสนอของชาวต่างชาติเพื่อผลประโยชน์ในรวันดา

4) ผู้นำจากต่างประเทศจะต้องมีการเจรจาทางการทูตเพื่อแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีอย่างต่อเนื่องเพื่อต่อรองกับรัฐบาลรวันดาแทนการใช้ความรุนแรงโดยการเสนอผลประโยชน์หรือสิ่งที่พึงจะได้รับบางอย่างที่รัฐบาลรวันดาต้องการเป็นมาตรการกดดันให้รัฐบาลยอมระงับความรุนแรง

โดยสรุปนับตั้งแต่การวางแผนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เริ่มขึ้นในวันที่ 6 เมษายน ค.ศ. 1994 และต่อมาเพียง 4 วันคือวันที่ 11 เมษายน ค.ศ. 1994 มีรายงานว่าคณะมนตรีความมั่นคงต้องการให้มีการถอนกองกำลังทหาร UNAMIR ออกจากรวันดาจาก 2,548 คนให้เหลือ 270 คน และได้มีการถอนกองกำลังในวันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 1994⁷¹ อย่างไรก็ตาม 3 สัปดาห์หลังจากที่เกิดความรุนแรงในรวันดาแล้ว คณะมนตรีความมั่นคงจึงได้เรียนรู้และทำความเข้าใจกับเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา เมื่อมาถึงเวลาดังกล่าวก็ไม่สามารถเยียวยาแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา แม้จะมีการตัดสินใจในเวลาต่อมาให้ส่งทหารเพิ่มขึ้นถึง 5,500 นายตามคำขอของนายพลดาแลร์ที่ขอมาตั้งแต่เกิดความรุนแรงวันแรก แต่กลับได้รับทหารตามจำนวนที่ต้องการเมื่อความรุนแรงสิ้นสุดลงใน 2 เดือนต่อมาในนาม UNAMIR II ทั้งนี้พลเมืองรวันดาสูญเสียชีวิตไปเกือบล้านคนในช่วงที่ UNAMIR ถอนตัว นอกจากนี้ยังสะท้อนความล้มเหลวของประชาคมระหว่างประเทศในการโต้ตอบภัยคุกคามจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่มีการตัดสินใจให้ถอนกองกำลังของชาติตนออกไปในเวลาที่ไม่เหมาะสม โดยในประเด็นการถอนกองกำลังดังกล่าวได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักต่อบทบาทของสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เบลเยียม แคนาดา และประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย ทั้งนี้ถ้านายพลดาแลร์ได้รับกองกำลังทหารเสริมในจำนวนที่ต้องการทันเวลา อาจจะสามารถรับมือกับสถานการณ์ไม่ให้เกิดความรุนแรงมากขึ้นและอาจไม่ต้องมี UNAMIR II เข้ามาให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมและไม่ต้องสูญเสียพลเมืองรวันดาเป็นจำนวนมากขนาดดังกล่าวก็เป็นได้ นับว่าเป็นบทเรียนที่สำคัญต่อบทบาทของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพและประชาคมโลกในการแก้ไขปัญหาลักษณะเช่นนี้ต่อไป

⁷¹ Arthur J.Klinghoffer, The International Dimension of Genocide in Rwanda(London: Macmillan Press,1998),p.49.

3.5. บทบาทใหม่ของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดาหลังสงครามระหว่าง 2 ชาติพันธุ์สงบลง

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในวันดาได้ทำให้สภาพบ้านเมืองพังพินาศ ต้องการการบูรณะปรับปรุงโดยเร็วพอกับสภาพพลเมืองวันดาที่รอดชีวิตและมีความบอบช้ำทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมาก UNAMIR II เป็นกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติและเป็นองค์กรเดียวที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมและการบูรณะประเทศหลังสงคราม⁷² หลังจากกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดา RPF สามารถเอาชนะสงครามได้และก่อตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นในวันดา กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ UNAMIR II เป็นสถาบันหลักให้ความช่วยเหลือและซ่อมโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น UNAMIR II ประกอบด้วยทหาร 5,500 นาย เข้าไปดำเนินการป้องกันพลเรือนมิให้ต้องเผชิญความเสี่ยงต่อชีวิตโดยไม่ให้กลับมามีการประหัตประหารล้างแค้นกันอีกครั้ง กระนั้นก็สามารถให้ความช่วยเหลือประชากร วันดาพื้นจากการเป็นประเทศที่ถูกโจมตีอย่างหนักได้ไม่มากนัก ตัวอย่างเช่น UNAMIR II ได้เชื่อมต่อระบบชลประทาน มีช่างไม้ ช่างก่อสร้างเพื่อรื้อฟื้นอาคารและสิ่งก่อสร้างที่ถูกทำลาย ซ่อมทำนุบำรุงถนน สะพาน และบูรณะและรักษาสภาพสินทรัพย์ที่คงเหลือให้คงสภาพใช้งานได้ มีการก่อสร้างขยายคุก และการเปลี่ยนแปลงถนนและจุดขึ้นลงรถประจำทาง เพื่อการสื่อสารของช่างเทคนิคจึงต้องมีการซ่อมโทรศัพท์ และสายโทรเลข ซ่อมบ้านเรือนสำหรับผู้อพยพเดินทางกลับสู่มาตุภูมิ จัดยานพาหนะประจำทางเพื่อการเดินทางแก่ประชาชนทั่วไป มีหมอและพยาบาลที่ช่วยรักษาผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ สร้างภูมิคุ้มกันโรคระบาด และรักษานามัยในที่อยู่อาศัย นอกจากนั้นยังได้นำยารักษาโรค อาหาร และอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อช่วยให้ชาววันดาได้เริ่มชีวิตใหม่ที่ดีขึ้น มีค่ายพักแรมสำหรับทหาร มีเครื่องบินและเฮลิคอปเตอร์ที่สามารถนำมาใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน และจากการที่ได้รับเงิน 15 ล้านดอลลาร์สหรัฐในการบูรณะประเทศซึ่งเป็นเงินที่มาจากบริจาคและสนับสนุนจากนานาชาติเพื่อทำให้พลเมืองวันดาที่อาศัยอยู่ตามค่ายพักต่างๆเดินทางกลับประเทศ มิฉะนั้นเหล่าประเทศเพื่อนบ้านต้องขอเงินบริจาคเพิ่มอีก 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อวันในค่ายผู้อพยพ ทั้งที่จริงๆแล้วงานดังกล่าวควรเป็นงานของหน่วยงานในรัฐบาลวันดา แต่ UNAMIR II ได้มีบทบาทอำนาจและหน้าที่ใหม่เพิ่มและเป็นองค์กรเดียวที่มีความพร้อมและมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่รักษาสันติภาพ ทั้งที่ดูเหมือนว่า UNAMIR II ไม่ได้มีอำนาจและบทบาทในฐานะเป็นผู้ซ่อมบูรณะประเทศต่างๆหลังสงคราม ทำให้เกิดหน้าที่ใหม่ให้กับกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพเพื่อวันดา อาจกล่าวได้ว่านับเป็นบทบาทของใหม่ของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในการบูรณะประเทศตามหลักการ (An Agenda for

⁷² Nicholas J. Wheeler, *Saving Strangers: Humanitarian Intervention in International Society* (New York, Oxford University Press, 2000), p.230.

Peace) ของบรูไน-บรูไน กาลี ที่คิดแนวทางใหม่ให้กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในปี ค.ศ.1992 ในบทบาท(post-conflict peacebuilding) ดังนั้นกรณีรวันดาจึงถือเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานตามแนวคิดของบรูไน-บรูไน กาลีได้อย่างชัดเจน และบทบาทใหม่ในการสร้างสันติภาพ หลังความขัดแย้งของรวันดามีจุดประสงค์เพื่อสนองความต้องการปลีกย่อยของแต่ละสถานการณ์ เช่น ในกัมพูชา มีบทบาทในการเข้าไปชุดกับระเบิด ซ่อมโครงสร้างพื้นฐาน บูรณาการการเมืองเพื่อให้่ง่ายในการเลือกตั้ง ใน โชมเลีย ผู้ปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติช่วยชุดท่อเพื่อหาแหล่ง น้ำบริสุทธิ์ และเปิดโรงพยาบาลเพื่อดูแลผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ เป็นต้น

3.6.การปฏิบัติการของสหประชาชาติครั้งที่สองในการแก้ไขปัญหาในรวันดาในนาม UNAMIR II

ปลายเดือนเมษายน ค.ศ.1994 สถานการณ์ในรวันดาที่มีความรุนแรงอยู่และโศกนาฏกรรม ยังคงเพิ่มมากขึ้น สร้างความเจ็บปวดแก่ภูมิภาคแอฟริกาและทั้งโลก การฆ่าล้างพลเมืองขนาดใหญ่ยังคงดำเนินไปในทุกๆที่ในรวันดา โดยเฉพาะทางตอนใต้ ขณะที่รายงานได้กะประมาณว่าในขณะนั้นมี ประชาชนถึง 200,000 คนถูกฆ่าตายและยังมีการตายอย่างต่อเนื่อง การฆาตกรรมอย่างโหดร้าย จำนวนมากเป็นหนทางที่สร้างความหวาดกลัวด้านมนุษยธรรมที่ยังคงดำเนินต่อไป มักจะมีการใช้อาวุธ เช่น ลูกกระสุน ขวาน ชิ้นส่วนเหล็กและไม้ขนาดใหญ่ ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงถูกข่มขืนได้รับความทรมาน และสร้างบาดแผลทางใจที่ไม่สามารถเยียวยาได้ สำหรับผู้ชายจะถูกทรมานและเหยียดศักดิ์ศรีอย่างหนักก่อนถูกฆ่า เด็กๆไม่ถูกฆ่าแต่ต้องทนเห็นความโหดร้ายซึ่งภาพโหดร้ายจะอยู่ในความทรงจำตลอดไป

รองเลขาธิการสหประชาชาติด้านความสัมพันธ์ทางมนุษยธรรมได้ไปเยี่ยมกาลีในปลายเดือน เมษายนเพื่อประเมินสถานการณ์และกำหนดลำดับสถานการณ์ก่อนหลังเพื่อปฏิบัติการบรรเทาทุกข์ จากหลักฐานของสหประชาชาติได้แสดงถึงการแอบข่มขู่โจมตีของชาวฮูตูเพื่อฆ่าพลเมืองในกาลีส่งผลให้พลเมืองอพยพออกนอกบริเวณเป็นจำนวนมากกว่า 30,000 คน ซึ่งได้อพยพไปยังสถานที่สาธารณะของเมืองที่คิดว่าปลอดภัยและสถานที่สักการะตามศาสนา แต่การหนีไปยังที่สาธารณะและที่กำบังอื่นๆก็ไม่ได้หมายความว่าปลอดภัยเพราะต้องเสี่ยงกับอาหารที่ไม่พอเพียง สภาพอนามัยที่ไม่ดี และโรคระบาด “สำหรับจำนวนผู้อพยพภายในรัฐจำนวน 250,000 คนไปทางตอนเหนือ 65,000 คนไปทาง ตะวันออก และ1.2 ล้านคนไปทางตอนใต้และตะวันตกเฉียงใต้ของรวันดา ในเวลานั้นมีผู้อพยพออกจากรวันดาทั้งสิ้นราว 400,000 คนไปยังประเทศเพื่อนบ้านของรวันดาเช่น บुरुнді อุกันดา สาธารณรัฐ

แทนซาเนีย และชาอัวร์ โดยผู้อพยพจำนวน 280,000 คนอพยพไปยังบुरुнді และบางส่วนของชาวสตูตูจากประเทศเพื่อนบ้านยังอพยพเข้าไปอยู่ในวันดาตามชายแดนทางตอนใต้อีกจำนวน 80,000 คน”⁷³

ถึงแม้ว่า UNAMIR I ถูกจำกัดบทบาทและอาจเกิดจากการดำเนินงานของสหประชาชาติที่นิวยอร์กได้ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของอำนาจสหประชาชาติที่ใช้ผ่านกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ UNAMIR I โดยเฉพาะที่ไม่สามารถระงับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อย่างต่อเนื่องได้สำเร็จ สิ่งที่สามารถทำได้ที่ดีที่สุดคือทำลายการโจมตีของกลุ่มสตูตูกลุ่มเล็กๆ ในคิกาลีเท่านั้น นอกจากนี้การตัดสินใจลดจำนวนของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดา UNAMIR โดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติให้เหลือ 270 คน ได้บั่นทอนความสามารถของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพให้ยิ่งแย่ลง สำหรับความพยายามด้านการเข้าไปช่วยก่อตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลในวันดาเพื่อที่จะสร้างระบบกฎหมาย ความเป็นระเบียบและลดการต่อสู้กันโดยทั่วไป แต่เพราะความไม่สามารถเจรจากับทั้ง 2 ฝ่ายให้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งยังขาดอำนาจปฏิบัติการของ UNAMIR I อย่างเต็มที่จึงไม่สามารถทำอะไรได้ การถอนกองกำลังแสดงว่ากองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ UNAMIR I ไร้ความสามารถอย่างชัดเจนและยังมีการทำร้ายพลเมืองในวันดามากเท่าไรก็ยิ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นเท่านั้น ต่อมาคณะมนตรีความมั่นคงได้แสดงความคิดเห็นว่าการกระทำเพื่อระงับความรุนแรงในวันดาน่าจะมุ่งประเด็นไปที่ความพยายามของกลุ่มประเทศแอฟริกา ซึ่งกลุ่มประเทศแอฟริกาด้วยกันก็อาจจะสามารถเข้าใจกันได้ดีกว่า แต่กลุ่มประเทศแอฟริกาก็ยังคงขาดแคลนด้านทรัพยากรที่จะส่งเพิ่มความช่วยเหลือไปยังพื้นที่ที่ระอุไปด้วยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในจุดต่างๆ และมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นยังที่อื่นๆ ในแอฟริกา ที่เริ่มมีความขัดแย้งสะสมตัวอันอาจนำไปสู่สงครามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้

ในวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ.1994 จากคำกล่าวปราศรัยต่อที่ประชุมทางการทูตในเมืองดาร์ เอส ซาลาม ประเทศแทนซาเนีย ตัวแทนของคณะมนตรีความมั่นคงคือ นาย อาลี ฮัสซัน มวินยิ (Ali Hassen Mwinyi) ซึ่งประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐแทนซาเนียด้วยได้กล่าวถึงการตัดสินใจลดกองทัพ UNAMIR ให้เหลือทหาร 270 นายว่าเป็นหนึ่งในการตัดสินใจที่ไม่ถูกต้อง แสดงให้เห็นว่าโศกนาฏกรรมในวันดาไม่ได้รับความเอาใจใส่จากประชาคมระหว่างประเทศและยังคงดำเนินอยู่ท่ามกลางความแตกต่างอย่างรุนแรงต่อความพยายามในการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติเมื่อ

⁷³ United Nations and Rwanda 1993-1996(New York: Department of Public Information, United Nations,1996),p.45.

เปรียบเทียบกับดินแดนอื่นๆที่มีความขัดแย้งในเวลาใกล้เคียงกันที่ได้รับการช่วยเหลือที่ดีกว่าและรวดเร็วกว่า

อย่างไรก็ดีในวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1994 ได้มีการเสนอให้ตั้ง UNAMIR II โดยมีกองกำลังจำนวน 5,500 นาย และมีการขยายอำนาจการปฏิบัติการ UNAMIR II เพิ่มขึ้น มีการสนับสนุนให้จัดเตรียมสถานที่ที่มีความปลอดภัยสำหรับผู้พลัดถิ่น ผู้อพยพและกลุ่มอื่นๆ และจัดเตรียมอุปกรณ์บรรเทาทุกข์จากตัวแทนทางมนุษยธรรมไปยังผู้อพยพและผู้ที่ยอดชีวิตในวันดา รวมทั้งได้บูรณะประเทศรวันดาในทุกๆด้าน ในขณะที่นั้น กองกำลัง UNAMIR I มีจำนวนทหารเหลือจำนวน 270 นาย และก็ได้มีการตัดสินใจในการปฏิบัติการอะไรอีก จนกระทั่งมีการเสนอขั้นตอน 3 ขั้นตอนสำหรับกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดาครั้งที่ 2 UNAMIR II⁷⁴ ขึ้นมาคือ

- 1) ในสัปดาห์แรกเป็นการเคลื่อนกองกำลังเข้าไปยังรวันดาเพื่อการขยายอำนาจการควบคุมดินแดนรวันดาโดยจำนวนกองกำลังมีการขยายอยู่ในระดับ 800 นาย
- 2) ในสัปดาห์ที่สองเป็นการเพิ่มกองกำลังอีก 2 กองพล เพื่อเป็นการดำเนินการที่ก้าวหน้าของปฏิบัติการและนับเป็นกองกำลังสนับสนุนเพื่อให้กระจายตัวปกคลุมทุกพื้นที่ในวันดาเพื่อสร้างความมั่นคง
- 3) ในสัปดาห์ที่สามหรือสี่ของปฏิบัติการเป็นการสร้างความสมดุลงของกองกำลังสนับสนุนและกองกำลังที่เพิ่มใหม่ รวมทั้งพลเมืองตำรวจของสหประชาชาติที่มีการขยายจำนวนเพิ่มอีกถึง 90 นายซึ่งจะมุ่งไปยังการรักษาความมั่นคงและบูรณะประเทศ

อนึ่งทั้ง 3 ขั้นตอนดังกล่าว จะเน้นการใช้ความรุนแรงในการยับยั้งการต่อสู้ระหว่าง 2 ฝ่ายอย่างเด็ดขาดเพราะได้รับอำนาจให้ใช้กำลังอาวุธเต็มที่ตามหมวดที่ 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติซึ่งระบุไว้ในข้อมติ 917 โดยในวันที่ 17 พฤษภาคม ค.ศ. 1994 คณะมนตรีความมั่นคงออกมติ 917 (Resolution 917) ซึ่งประกอบไปด้วยแง่มุมของสถานการณ์ในวันดาและการดำเนินงานของ UNAMIR II โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ⁷⁵

- 1) คณะมนตรีความมั่นคงใช้อำนาจตามกฎหมายตราสหประชาชาติหมวดที่ 7 การตัดสินใจที่จะขยายอำนาจของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพรวันดา UNAMIR I และอนุญาตให้มีการเพิ่มขึ้นของระดับกองกำลังไปยังจำนวน 5,500 นาย ภายใต้ปฏิบัติการใหม่ในนามกองกำลังปฏิบัติการรักษา

⁷⁴ Ibid., p.47.

⁷⁵ Ibid., pp.47-48.

สันติภาพในวันดาครั้งที่ 2 UNAMIR II เพื่อส่งเสริมและรักษาความมั่นคงและการป้องกันผู้พลัดถิ่น ผู้อพยพและพลเมืองให้ปลอดภัยจากภาวะความเสี่ยงในวันดา รวมทั้งจัดเตรียมการส่งเสริมทางด้าน อุปกรณ์บรรเทาทุกข์และปฏิบัติการบรรเทาทุกข์ทางมนุษยธรรมในทุก ๆ ด้านในวันดา

2) การที่คณะมนตรีความมั่นคงอนุญาตให้ UNAMIR II ภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติหมวดที่ 7 สามารถใช้ความรุนแรงทางการทหารเพื่อควบคุมสถานการณ์และมาตรการบีบบังคับโดยการคว่ำบาตร ยกเลิกการขนส่งอาวุธ ลูกกระสุน และสิ่งอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับทางอาวุธไปยังวันดา กล่าวคือเป็นการคว่ำบาตรทางการค้าเพื่อป้องกันการค้าขายอาวุธจากดินแดนในรัฐอื่น ๆ ไปยังวันดา ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบการคว่ำบาตร และการแนะนำมาตรการที่เหมาะสมในการตอบโต้ความรุนแรงทางการทหารที่ได้รับรายงานว่ายังคงมีบ้างในบางจุด คณะมนตรีความมั่นคงได้ตัดสินใจตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดของคณะมนตรีความมั่นคงเพื่อรับผิดชอบในด้านดังกล่าวเพิ่มขึ้นจากหน้าที่ปกติ

3) ตามมติที่ 917 คณะมนตรีความมั่นคงได้ขอร้องให้มีการสืบสวนความรุนแรงอย่างจริงจังเพื่อหาผู้กระทำผิดมาทำโทษบังคับคดีตามกฎหมายระหว่างประเทศทางมนุษยธรรม

ในเวลาต่อมาคณะมนตรีความมั่นคงได้เสนอข้อมติที่ 925 (Resolution 925) เห็นด้วยในการสนับสนุนการใช้กองกำลังเพิ่มขึ้นให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของขั้นที่ 1 และ 2 และการเตรียมการที่จะพัฒนาไปยังขั้นที่ 3 นอกจากนั้นคณะมนตรีความมั่นคงตัดสินใจที่จะขยายอำนาจ UNAMIR II จากระยะเวลาเดิมคือ วันที่ 29 กรกฎาคม 1994 ขยายไปจนกระทั่ง วันที่ 9 ธันวาคม 1994 คณะมนตรีความมั่นคงขอให้รัฐสมาชิกตอบสนองตามคำขอร้องอย่างรวดเร็วในการเพิ่มกองกำลัง โดยสรุปคณะมนตรีความมั่นคงได้ใช้มาตรการความรุนแรงทางการทหารให้ทั้งสองฝ่ายระงับความเป็นศัตรูระหว่างกันและเห็นด้วยกับการก้าวไปยังขั้นตอนสุดท้ายของจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติการเพื่อการจัดตั้งรัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้งทั่วไปตามวิธีการแบบประชาธิปไตย นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้เหล่าประชาคมระหว่างประเทศแสวงหาความร่วมมือร่วมกันในการแก้ไขปัญหาในวันดา โดยความล้มเหลวหากจะเกิดขึ้นอีกครั้งซึ่งแม้ว่าจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาในวันดาได้อย่างประสบความสำเร็จก็ตาม ก็จะเป็นความร่วมมือกันทั่วโลกไม่เฉพาะสหประชาชาติ

ในวันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ. 1994 แม้ว่าจะมีความต้องการใช้กองกำลัง 5,000 นายตามปฏิบัติการ UNAMIR II แต่ที่วันดายังมีทหารกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพพร้อมปฏิบัติการเพียง 500 นาย ต่อมาได้รับการสนับสนุนจากองค์การเอกภาพแอฟริกาได้ส่งกองกำลังมา 4,400 นาย แต่มีถึง 3,000 นายที่ไม่มีอุปกรณ์ใดมาด้วย มีแต่ทหารที่ขาดแคลนอุปกรณ์ท่ามกลางการเพิกเฉยของประชาคมระหว่างประเทศ คณะมนตรีความมั่นคงจึงต้องการความร่วมมือจากรัฐสมาชิกด้านอุปกรณ์

ที่จำเป็นทางการรบและเพื่อการมีชีวิตอยู่ของเหล่าทหารอาสาสมัครและเพื่อแสดงการสนับสนุนกองกำลังทหารในรวันดาในนาม UNAMIR II และขณะนั้นรวันดาต้องการความช่วยเหลือทางการเพิ่มความแข็งแกร่งของกองกำลังทหารในการปราบปรามผู้ก่อความรุนแรงและความไม่สงบภายในประเทศ ซึ่งในเวลาต่อมาก็ได้รับการสนับสนุนโดยนานาชาติในที่สุด

การได้รับการสนับสนุนจากฝรั่งเศสในนามปฏิบัติการตุกวซ (Operation Turquoise) ในวันที่ 21 สิงหาคม ค.ศ. 1994 เพื่อป้องกันและรักษาความสงบในรวันดา โดยส่งกองกำลังทหารของตนเข้ามาให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม ทั้งนี้รัฐบาลฝรั่งเศสยังมีจุดประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อพยพที่ดำรงตำแหน่งสำคัญในรัฐบาลรวันดาอพยพมายังชายแดนรวันดา-ซาอีร์ อย่างไรก็ตามกองกำลังทหาร UNAMIR II ในรวันดายังคงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับปฏิบัติการตุกวซ โดยมีปฏิบัตการร่วมกันเพื่อไกล่เกลี่ยและเป็นคนกลางจัดการเจรจาให้ทั้งสองฝ่ายกลับมาคืนดีกัน เพื่อสร้างความมั่นคงและตรวจสอบสถานการณ์ในทุกภูมิภาคของรวันดาเพื่อส่งเสริมการกลับมาของผู้พลัดถิ่นและผู้อพยพ และเพื่อจัดเตรียมความมั่นคงและการสนับสนุนความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมไปยังบริเวณที่ยังมีปัญหาคือทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือและตะวันออกเฉียงใต้ของ รวันดา

โดยสรุปกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในรวันดา ครั้งที่ 2 UNAMIR II มีความสัมพันธ์กับสถาบันองค์การระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นโดยจะมุ่งเน้นทางด้านบรรเทาทุกข์ทางด้านมนุษยธรรมโดยมีหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือเช่น United Nations Emergency Office(UNEO), Food and Agriculture Organization(FAO), the International Committee of the Red Cross(IRC), United Nations Humanitarian Commissioner for Refugee(UNHCR) และ the World Food Program(WFP) ดังนั้นการเข้ามาของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพครั้งที่ 2 แม้จะมีลักษณะมุ่งไปยังการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาเพื่อแก้ไขความผิดพลาดในอดีตได้อย่างเต็มที่ ความสำเร็จก็ต้องพิจารณาถึงความช่วยเหลือต่างๆ ขององค์การระหว่างประเทศด้วย จึงทำให้ความช่วยเหลือในส่วนนี้จึงมีลักษณะการบรรเทาทุกข์ทางมนุษยธรรมเป็นหลัก โดยเน้นไปทางความช่วยเหลือบูรณะประเทศและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายที่มีความขัดแย้งกันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกลับไปทะเลากันอีก

บทที่ 4

บทบาทประชาคมระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา

ในบทนี้จะกล่าวถึงบทบาทของนานาชาติที่เข้ามาจัดการปัญหาความขัดแย้งในรวันดา นอกเหนือจากบทบาทของสหประชาชาติในนาม UNAMIR ที่กล่าวไปแล้วในบทที่สาม โดยในบทนี้จะมุ่งประเด็นไปยังบทบาทของประชาคมโลกที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงและด้านมนุษยธรรม ทั้งนี้จะกล่าวถึงบทบาทของตัวแสดงในระดับองค์การคือ องค์การเอกภาพแอฟริกา และสหภาพยุโรป ตะวันตก บทบาทของตัวแสดงระดับรัฐคือประเทศต่างๆ เช่นฝรั่งเศส เบลเยียม สหรัฐอเมริกา และชาติอื่นๆ โดยมุ่งไปยังผลของปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือที่สะท้อนถึงทั้งความสำเร็จในบางส่วน และความล้มเหลวในบางส่วนเนื่องจากทำให้สภาพรวันดาเลวร้ายกว่าเดิม นอกจากนี้จะกล่าวถึงการตัดสินคดีผู้ก่อคดีอาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา ผ่านศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา(International Criminal Tribunal for Rwanda:ICTR)เป็นลำดับสุดท้าย

4.1 ข้อตกลงสันติภาพอารูชาภายใต้การสนับสนุนของนานาชาติ

การทำข้อตกลงสันติภาพอารูชาระหว่างรัฐบาลของรวันดาและแนวร่วมรักชาติรวันดา (Rwandan Patriotic Front : RPF) ได้เริ่มขึ้นในวันที่ 3 สิงหาคม ค.ศ.1993 โดยมีจุดมุ่งหมาย สอง ประเด็นหลักๆ คือ ประเด็นแรกเป็นข้อตกลงที่มุ่งรวบรวมกองกำลังของทั้ง 2 ฝ่าย ให้เป็นกองกำลังร่วมแห่งรวันดา โดยกองกำลังแห่งรวันดาจะมีหน้าที่ทั้งในด้านการสร้างความมั่นคงและให้ความช่วยเหลือในด้านการบริการเพื่อบุคลากรที่ทำงานด้านความมั่นคงและทางด้านมนุษยธรรมได้แก่กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพสหประชาชาติและกองกำลังจากนานาชาติ รวมทั้งยังให้ความช่วยเหลือในการค้นหาอาวุธและก๊วบระเบิด และสร้างความเป็นกลางระหว่างกลุ่มกองกำลังพวกพวากอาวุธทุกกลุ่มที่เข้ามารักษาความมั่นคงภายในประเทศรวมทั้ง กลุ่ม UNAMIR II ที่ปฏิบัติตามอำนาจกฎบัตรหมวดที่ 7 ด้วยและประเด็นที่สองคือ ประเด็นด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับด้านความมั่นคง การให้สัตยาบรรณด้านอุปกรณ์เพื่อประโยชน์ทางสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ การยกเลิกการอ้างอิงทางชาติพันธุ์ การบังคับให้รวันดาจะต้องเร่งจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวให้ได้ภายใน 37 วันและให้สหประชาชาติเข้าไปมีบทบาทหลักในช่วงการก่อตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลไปจนถึงการเลือกตั้งทั่วไปบรรลุผลสำเร็จโดยกำหนดระยะเวลา 22 เดือนนับแต่การลงนามในสัญญาสันติภาพอารูชา โดยกลุ่มตัวแทนนานาชาติที่มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มการสร้างสันติภาพในครั้งนี้คือ ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐแทนซาเนียที่เป็นผู้ริเริ่มการเจรจาเลขาธิการขององค์การเอกภาพแอฟริกาและเจ้าหน้าที่ของสหประชาชาติที่เจเนวาในฐานะเป็นตัวแทน

ของสหประชาชาติ โดยข้อตกลงสันติภาพอารุชาเสนอให้กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ สหประชาชาติเป็นผู้ดำเนินการหลักในการรวมกองกำลังทั้ง 2 ฝ่ายของชาวรวันดาให้เป็นกองทัพใหม่ แห่งชาติรวันดา (New National Army) ซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการป้องกันผู้ อพยพลี้ภัยออกนอกรวันดา รวมทั้งการสร้างเขตปลอดทหาร (Demilitarized Zone: DMZ) ซึ่งได้รับการ สนับสนุนจากกองกำลังที่เป็นกลางระหว่างประเทศ¹

จะเห็นได้ว่าบทบาทของนานาชาติได้เริ่มต้นตั้งแต่การริเริ่มให้มีการเจรจาสันติภาพอารุชาโดย อาศัยองค์การระหว่างประเทศที่สำคัญคือสหประชาชาติ และองค์การเอกภาพแอฟริกา และตัวแสดง ระดับรัฐต่างๆ เช่นฝรั่งเศส และแทนซาเนียที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ให้ความเอาใจใส่ในการริเริ่มระงับความ รุนแรงโดยวิธีทางการทูต โดยเฉพาะแทนซาเนียที่อนุญาตให้ดินแดนของตนเป็นสถานที่ในการเจรจา ของทั้งสองฝ่าย แม้ว่าในช่วงเวลาที่เกิดความรุนแรงในรวันดาก็ได้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงหลายแห่ง ทั่วโลกที่สหประชาชาติต้องให้การดูแลเป็นพิเศษตัวอย่างเช่นในการส่งกองกำลังไปยังโซมาเลีย และบอสเนีย

4.2 ความล้มเหลวของ UNAMIR จากการไม่ได้รับการสนับสนุนทางการทหารจาก นานาชาติ

หลังจากเครื่องบินของประธานาธิบดีตัก สถานการณ์ในคิกาลีกลายเป็นความวุ่นวายเกิดการ ต่อสู้ระหว่างกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาและทหารรัฐบาลรวันดาโดยทหารประธานาธิบดีประชาชน ชาวรวันดาเรียกร้องความช่วยเหลือจาก UNAMIR ขณะที่อพยพหนีตายออกมาจากรวันดา โดยไม่คาด คิดว่า UNAMIR จะถอนกองกำลังออกไปท่ามกลางความตายของชาวรวันดาจำนวนมากในแต่ละวัน แต่เมื่อพิจารณาถึงกองกำลังของ UNAMIR ในประเด็นด้านจำนวนทหารที่ปฏิบัติการรักษาสันติภาพที่ มีเพียงจำนวน 2,500 คน ก็ไม่สามารถต้านทานการปะทะกันระหว่างทหารรัฐบาลรวันดากับแนวร่วมรัก ชาตีสันติภาพได้

4.3 บทบาทความช่วยเหลือของฝรั่งเศส

วันที่ 3 มีนาคม ค.ศ.1995 คณะกรรมการป้องกันประเทศของสภาผู้แทนราษฎรของฝรั่งเศส (National Assembly 's Defense Committee) ได้ทำการศึกษาบทบาทของฝรั่งเศสที่ส่งทหารเข้าไป

¹ The United Nations and Rwanda 1993-1996(New York: United Nations Department of Public Information,1996), pp.22-23.

ในรวันดา และจากการสืบสวนเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาก็ไม่ได้กล่าวหาตราบถึงกำลังทหารของฝรั่งเศส แต่จากหลักฐานที่ได้สืบสวนมาได้แสดงว่าการเมืองของฝรั่งเศสมีความสัมพันธ์พิเศษกับรัฐบาลรวันดาซึ่งก็แสดงถึงการมีส่วนร่วมของรัฐบาลฝรั่งเศสต่อการสนับสนุนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาด้วย ซึ่งในช่วงเวลาที่เกิดวิกฤตินั้น ฝรั่งเศสมีนายฟรังซัวร์ มิเตอร์แรง(Francois Mitterand)เป็นประธานาธิบดี และนายกรัฐมนตรีจากพรรคสังคมนิยม คือ นายเอดูอาร์ บาลลาดูร์ (Edouard Balladur) และรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศคือ นายอแลง จูเป้ (Alain Juppe) โดยในสมัยนั้นหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับในฝรั่งเศส คือ Le Monde และ Le Figaro รายงานว่า “ฝรั่งเศสให้การสนับสนุนอาวุธไปยังรัฐบาลรวันดาอย่างน้อย 1 เดือน หลังจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้เริ่มต้นขึ้น²” และตั้งแต่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้เริ่มต้นขึ้นและมีความต่อเนื่องต่อไปอีก 3 เดือน นายเบอร์นาร์ด เดอเบร (Bernard Debre) รัฐมนตรีว่าการความร่วมมือ (Minister de la cooperation) ยอมรับว่าเดือนเมษายนมีการขนส่งอาวุธอย่างต่อเนื่องหลังจากเหตุการณ์นองเลือดได้เริ่มต้นขึ้น เดอเบร ยืนยันว่า “ฝรั่งเศสมีการให้การสนับสนุนทางการทหารอย่างต่อเนื่องในช่วง 10 วันของความรุนแรงในรวันดาที่ได้ระอุขึ้น เพราะว่าเราก็ไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในรวันดา³”

ฝรั่งเศสได้ส่งกองกำลังทหารมากขึ้นไปยังรวันดาในช่วงที่รวันดามีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กันอย่างรุนแรง มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ว่าฝรั่งเศสพยายามทุกวิถีทางในการชะลอความก้าวหน้าในการรุกรานของกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาที่บุกเข้าไปในรวันดาและขยายวงกว้างออกไป นอกจากนั้นกองกำลังฝรั่งเศสได้จัดเตรียมที่หลบภัยทางตะวันตกเฉียงใต้ของรวันดาให้กับหัวรุนแรงชาวฮูตูและยังให้การช่วยเหลือฮูตูหัวรุนแรงไปยังนอกประเทศเมื่อแนวร่วมรักชาติรวันดาได้ครอบครองดินแดนและอำนาจในรวันดาทั้งหมดอีกครั้ง

ในช่วงต้นปี ค.ศ.1990 ฝรั่งเศสเป็นผู้สนับสนุนหลักแก่รัฐบาลฮูตูด้วยการให้ความช่วยเหลือทางทหารและการฝึกหัดทหารใหม่ รวมทั้งการให้ยืมเงินโดยเจ้าหน้าที่ฝรั่งเศส รวมทั้งการให้ยืมเงินโดยเจ้าหน้าที่ฝรั่งเศส ฝรั่งเศสจึงถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวพันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ด้วยเหตุผลดังนี้คือ⁴

²“Therese LeClerc ,New Evidence on the role of the US and France: Who is responsible for the genocide in Rwanda?on 29 April 1998, “ Available from <http://www.wsws.org/news/1998/April 1998/rwan-929.html>.(April 4,2003).

³ Ibid.

⁴ Brian Carnell, “Rwanda May Addict French Military for their Role in 1994 Genocide, on 16 September 2002,“ Available from <http://www.brian.carnell.com/articles/2002/09000.25.html>.(February 25,2003)

1) ให้ความช่วยเหลือแก่ทหารฮูตูและฝึกหัดอย่างต่อเนื่องหลังจากทหารชาววันดาและทหารอาสาสมัครได้ดำเนินการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

2) ฝรั่งเศสให้การสนับสนุนทางด้านอาวุธอย่างต่อเนื่องแก่ทหารรัฐบาลวันดาหลังจากที่การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้เริ่มต้นขึ้น

3) ในขณะที่มีการแทรกแซงทางมนุษยธรรมของฝรั่งเศสในนามของการปฏิบัติการตุกวซในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1994 ฝรั่งเศสถูกกล่าวหาว่าได้ช่วยเหลือให้ผู้ทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์พวกฮูตูหนีไปยังซาอีร์ได้อย่างสะดวก

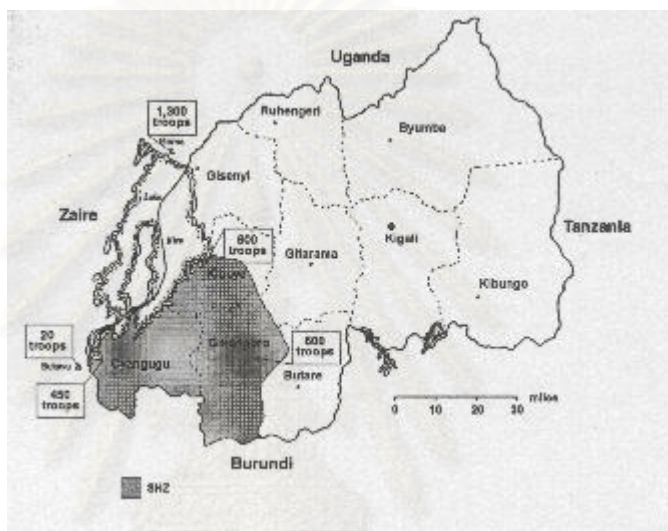
นอกจากนั้นยังมีการปฏิบัติการอมาริลิส (Operation Amaryllis) เป็นการปฏิบัติการของฝรั่งเศสเพื่ออพยพชาวยุโรปออกไปจากวันดาในปี ค.ศ. 1994 และกล่าวกันว่ามีการจัดเตรียมการอพยพชาวฮูตูที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ไปยังฝรั่งเศสด้วย ในขณะเดียวกันทหารฝรั่งเศสที่จะอพยพชาวตุ๊ดซีที่ทำงานในสถานทูตฝรั่งเศสในคิกาลีออกไปทำให้คนงานตุ๊ดซีต้องถูกสังหารอย่างโหดร้าย

จากการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของฝรั่งเศสในวันดาหรือการปฏิบัติการตุกวซ (Operation Turquoise) พบว่าเป็นกองทัพขนาดใหญ่และทำงานสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ UNAMIR ทั้งนี้กองกำลังปฏิบัติการตุกวซ ได้ไปถึงวันดาวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ. 1993 และสร้างฐานทัพที่ซาอีร์ โกมาและบูกาเว (Bukavu) เพราะใกล้ชายแดนวันดาด้านตะวันตกโดยต้นเดือนกรกฎาคมกองกำลังฝรั่งเศสมีจำนวนทั้งสิ้น 2,330 นายและได้รับการสนับสนุนจากเฮนเกิล 32 นายและยังได้รับความร่วมมือจากชาติอื่นๆ ในทวีปแอฟริกาที่เข้ามาในวันดาอีก

เมื่อแนวร่วมรักษาดินวันดาบุกเข้าจากชายแดนตอนกลางและมายังตะวันตกเฉียงใต้ของวันดาในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1994 ผู้อพยพชาววันดาจำนวน 1.2 ล้านคนอพยพจากตอนเหนือและตอนกลางของวันดาและมุ่งไปยังซาอีร์และผู้อพยพอีกส่วนหนึ่งจำนวน 1.5 ล้านคนได้ย้ายไปยังภูมิภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศ การได้ชัยชนะของแนวร่วมรักษาดินวันดาที่บุกเข้ามาถึง วันดาส่งผลให้สถานีวิทยุ RTLMC ได้ประกาศให้ชาวฮูตูอพยพหนี การต่อสู้มีความเข้มข้นและกลุ่มแนวร่วมรักษาดินสามารถเข้าไปในวันดาได้ และได้มีการจัดตั้งเขตปลอดภัยในบริเวณไซยานกูกู-คิบูเย-กิกองโกโร (Czyangugu-Kibuye-Gikongoro) (ดูจากแผนที่ 4.1) เป็นลักษณะสามเหลี่ยมทางด้าน

ตะวันตกเฉียงใต้ของรวันดา⁵ โดยกองกำลังฝรั่งเศสได้กำหนดบริเวณดังกล่าวเป็นเขตปลอดทหาร (Demilitarized Zone:DMZ)ในวันที่9 กรกฎาคม ค.ศ.1993 ทั้งนี้มีกองกำลังจากประเทศในแอฟริกา เข้ามาร่วมด้วยเป็นกองหนุนจึงทำให้กองกำลังทหารฝรั่งเศสประกอบไปด้วยทหารนานาชาติจำนวนมาก⁶

รูปภาพที่ 4.1 รูปภาพแสดงพื้นที่สามเหลี่ยมที่เป็นเขตเพื่อความปลอดภัยทางมนุษยธรรมซึ่งเป็นบริเวณที่ปฏิบัติการตุกวชปฏิบัติงาน

แหล่งที่มา: Alan J.Kuperman, The Limits of Humanitarian Interventions (Washington D.C.:Brookings Institutions Press,2001),p48.

กลุ่มแนวร่วมรักษาดินแดนได้แสดงความรู้สึกร่วมกันต่อต้านฝรั่งเศสในการสร้างเขตปลอดทหารบริเวณตะวันตกเฉียงใต้ของรวันดา ทั้งที่เป็นการเพิ่มความรับผิดชอบให้กับฝรั่งเศสในการช่วยเหลือผู้บริสุทธิ์แต่ก็แฝงไปด้วยการให้การสนับสนุนการก่อตั้งรัฐบาลชั่วคราว (Interim Government) ที่นำโดยฮูตูในบริเวณดังกล่าว นอกจากนั้นทหารฝรั่งเศสยังได้เข้าร่วมรบกับทหารรัฐบาลรวันดาเพื่อต่อสู้กับกลุ่มแนวร่วมรักษาดินแดน โดยเข้ามาแทนที่ทหารรัฐบาลรวันดา ณ เมืองคิกาลีในขณะที่ทหารรัฐบาล

⁵ "Report of the independent inquiry into the actions of the united nations during the 1994 genocide in rwanda,United Nation,on15 Dec 1999, "Available from http://www.ambarwanda.org.uk/news/archive/unreportdec_99.html. (April 4, 2003)

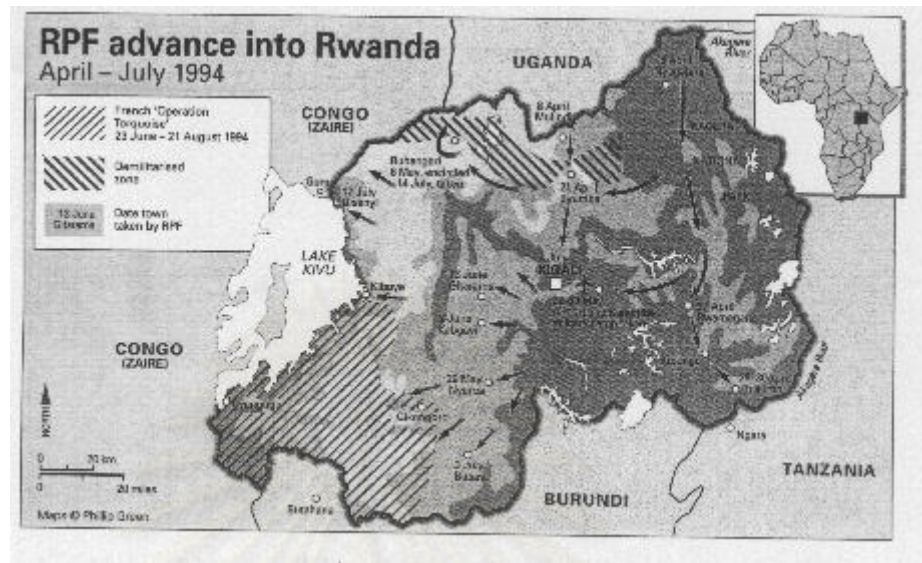
⁶ ทั้งนี้ประกอบไปด้วยฝรั่งเศส(France2,558 คน) เซเนกัล (Senegal243) ชาด(Chad44) กินี บิสเซา(Guinea -Bissau35) มอริเตเนีย (Mauritania10)และอียิปต์(Egypt7)

รวันดาไม่สามารถต้านทานได้ จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงดูเหมือนว่าฝรั่งเศสให้การสนับสนุนพวกฮูตูอย่างเห็นได้ชัด กองกำลังปฏิบัติการตุกวชดูจะมีมากกว่าอำนาจของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ UNAMIR เพราะสามารถปฏิบัติการต่อสู้กับพวกแนวร่วมรักชาติรวันดา สามารถใช้อาวุธทำการต่อสู้กันอย่างเต็มที่มากกว่ากระทำเพียงแค่การป้องกันตนเองของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ UNAMIR กระนั้นกลุ่มแนวร่วมรักชาติก็พยายามไม่เผชิญหน้ากับกองกำลังปฏิบัติการตุกวชและกองกำลังนานาชาติ ดังนั้นปฏิบัติการตุกวชจึงคล้ายกับดาบ 2 คมที่มีจุดมุ่งหมายทั้งในการสร้างความมั่นคงในบริเวณเขตปลอดภัย

ในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ.1994 เมื่อแนวร่วมรักชาติรวันดาสามารถควบคุมคิกาลีได้เต็มที่และสามารถครอบครองเมืองบูแตร์(Butare)ซึ่งเป็นเมืองหลวงอันดับที่สองของรวันดาได้สำเร็จ แต่กระนั้นก็ตามความพยายามระงับความรุนแรงโดยการลงนามในสัญญาสันติภาพอารุชากียังไม่เป็นผล ซึ่งแต่ละฝ่ายก็ได้ยื่นเงื่อนไขที่แต่ละฝ่ายไม่สามารถยอมรับได้ ในที่สุดในวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ.1994 ทหารแนวร่วมรักชาติรวันดาก็สามารถควบคุมดินแดนรวันดาได้เกือบทั้งหมด ตลอดจนสามารถควบคุมรัฐบาลชั่วคราวที่รูเฮงเริ (Ruhengeri) จนทำให้ทหารรัฐบาลรวันดาล่าถอยไปยังบริเวณกิเซนยี (Gisenyi) ซึ่งอยู่บริเวณทางตะวันตกเฉียงเหนือสุดของรวันดา (ดูแผนที่ 4.2) อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าทหารกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาสามารถเอาชนะและสามารถครอบครองดินแดนเกือบทั้งหมดได้ก็ตาม แต่การขอเจรจาเพื่อสงบศึกทั้งหมดก็ไม่สำเร็จ การรบจึงดำเนินต่อไปส่งผลให้ชาวฮูตูกว่า 1.5 ล้านคนอพยพไปจากตะวันตกของรวันดาไปยังซาอีร์ นอกจากนี้ยังมีทหารรัฐบาลรวันดาได้ล่าถอยหลังไหลไปยังซาอีร์เพิ่มอีกเป็นจำนวน 850,000 คน เข้าไปในค่ายใกล้กับเมืองโกมาและบริเวณตอนเหนือของคิวิ(Kivu) (ดูแผนที่ 4.3 และ 4.4) ในวันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ.1994 กลุ่มทหารแนวร่วมรักชาติรวันดาสามารถยึดเมืองกิเซนยีซึ่งเป็นเมืองติดกับโกมาได้สำเร็จและวันต่อมากลุ่มแนวร่วมรักชาติก็สามารถเดินทางมาถึงชายแดนด้านตะวันตกสุดติดกับซาอีร์และประกาศยุติความรุนแรงในวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ.1994⁷

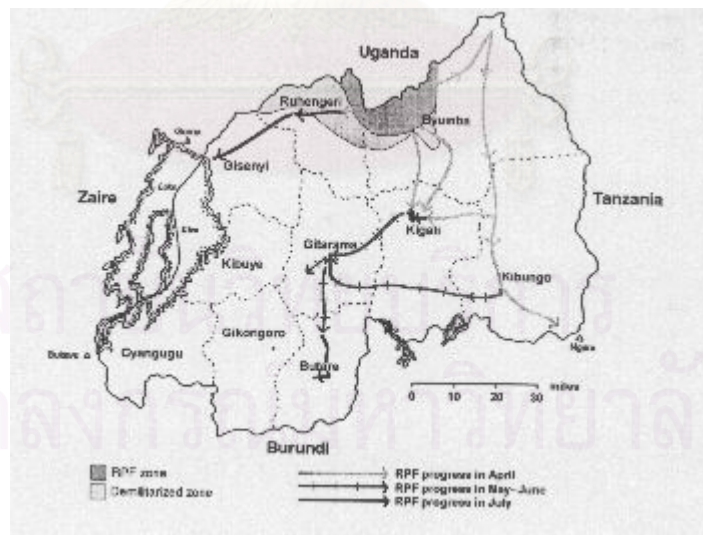
⁷ The United Nations and Rwanda 1993-1996, pp.56-58.

รูปภาพที่ 4.2 รูปภาพแสดงการรุกคืบของกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาต่อผู้กับรัฐบาลรวันดา

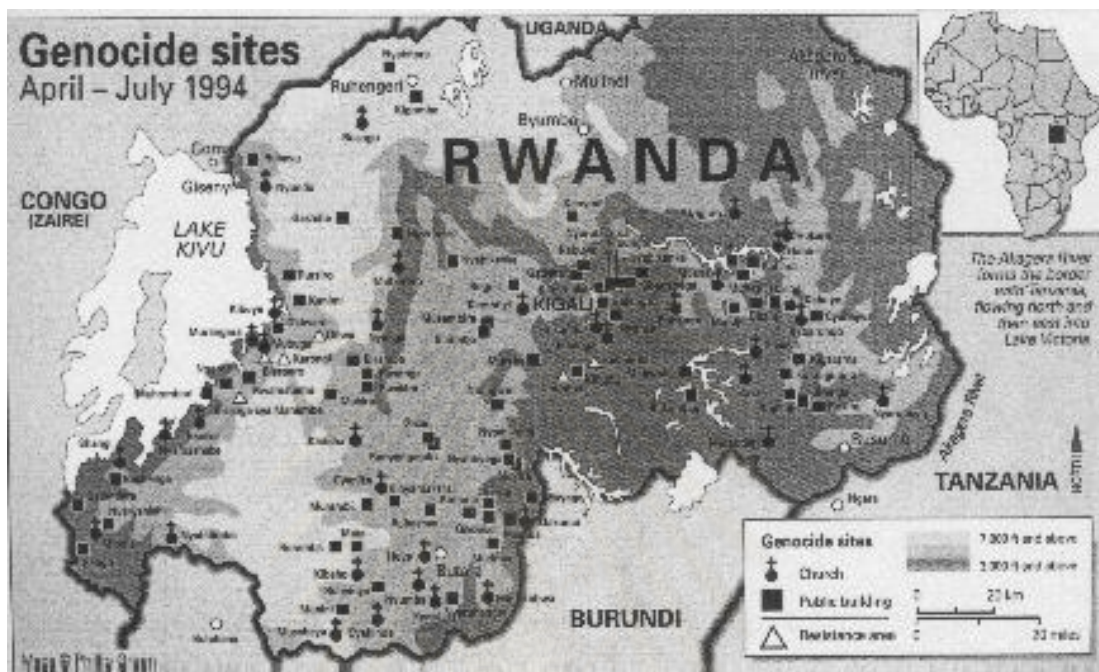
แหล่งที่มา: Linda Melvern, A People Betrayed: The Role of the West in Rwanda's Genocide(London: Zed Books,2000)

รูปภาพที่ 4.3 รูปภาพแสดงการรุกคืบเข้ามายังรวันดาของกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา

แหล่งที่มา: Alan J. Kuperman, The Limits of Humanitarian Intervention(Washington D.C, Brookings Institution Presss,2001),p.43.

รูปภาพที่ 4.4 รูปภาพแสดงเมืองและสถานที่สำคัญที่เป็นสถานที่ทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ รวมทั้งบริเวณที่ ผู้นำฮูตูเริ่มอพยพออกไปยังทะเลสาบคิวกูไปยังเมืองโกมาแห่งซาอีร์

แหล่งที่มา: Linda Melvern, A People Betrayed: The Role of the West in Rwanda's Genocide(London: Zed Books,2000)

บริเวณที่ฝรั่งเศสและทหารนานาชาติควบคุมที่เรียกว่าเขตปลอดทหาร (DMZ) หรือที่เรียกว่า เขตมนุษยธรรม (Humanitarian Zone) ก็ได้ถูกยึดครองโดยกลุ่มแนวร่วมรักชาติเพราะกลุ่มทหารนานาชาติที่เคยคุ้มครองบริเวณนั้นได้อพยพออกไป ในวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ.1994 รัฐบาลได้ประกาศตั้ง รัฐบาลเพื่อความเป็นเอกภาพแห่งชาติ (broad based government of national unity) ซึ่งถือเป็นรัฐบาลเฉพาะกาลมีอายุการปฏิบัติหน้าที่ 5 ปี โดยตัวแทนของทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในสัญญาข้อตกลงสันติภาพอาวุธฯ เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อรัฐบาลใหม่โดยไม่รวมพรรค MRND และ พรรค CDR ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลผสมของรัฐบาลวันดาเดิมเข้าร่วมรัฐบาลใหม่

ในวันที่ 26 กรกฎาคม ค.ศ.1994 ประธานาธิบดีคนใหม่ของวันดาคือ นาย ปาสเตอร์ บิซิมงู (Pasteur Bizimungu) ได้ทำข้อตกลงกับประธานาธิบดีโมบูตู เซเซ เซโก(Mobutu Sese Seko) แห่งซาอีร์ ซึ่งเป็นการทำข้อตกลงให้สิทธิและเสรีภาพแก่ผู้อพยพให้เดินทางกลับมายังวันดา ทั้งนี้ ประธานาธิบดีโมบูตูก็ได้ยืนยันว่า ราชอาณาจักรแห่งซาอีร์ไม่อนุญาตให้ชาວรวันดาหรือใครก็ตามที่เข้า

มายังซาอีร์เพื่อมุ่งหมายในการสนับสนุนหรือสร้างความรุนแรงในวันดาส่งผลให้ทหารรัฐบาลวันดา ซึ่งอพยพเข้ามาในซาอีร์ไม่มีสิทธิ์พกพาอาวุธและถูกห้ามก่อความรุนแรงและนอกจากนั้นยังเข้มงวดด้านการกระจายเสียงทางวิทยุเพื่อปลุกกระแสให้เกิดความเกลียดชังทางชาติพันธุ์ให้ระงับลงในทันทีซึ่งอพยพเข้ามาในซาอีร์

แม้วิกฤติต่อต้านมนุษยธรรมได้สิ้นสุดลง แต่หน้าที่ของกองกำลังที่ปฏิบัติการในวันดาเช่นกองกำลังปฏิบัติการตุกวซและ UNAMIR II ยังคงดำเนินต่อไป ซาอีร์และฝรั่งเศสได้พยายามจัดเตรียมความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมอย่างเต็มที่ แต่ก็ขาดแคลนยาและเวชภัณฑ์ที่ฝรั่งเศสที่จะใช้ในการเยียวยาหรือรักษารวมทั้งด้านสุขอนามัย ทั้งนี้ผู้อพยพจำนวนมากขาดแคลนอาหาร ยารักษาโรค และน้ำดื่ม น้ำใช้ที่พอเพียง รวมทั้งการเกิดโรคระบาดเช่น อหิวาตกโรคและโรคบิด ที่ขยายไปอย่างรวดเร็วในค่าย ผู้ลี้ภัย ฝรั่งเศสยังขาดแคลนยาและเวชภัณฑ์จะสามารถยับยั้งโรคระบาดดังกล่าวที่เกิดขึ้นตามมาจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จึงทำให้การทำงานด้านมนุษยธรรมไม่บรรลุผลสำเร็จเต็มที่ แม้ในเวลาต่อมาปลายเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1994 มีความช่วยเหลือจาก UNAMIR II โดยมีกองกำลังเพิ่มขึ้นถึง 5,500 นาย เพื่อปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมซึ่งยังต้องใช้เวลาในการบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายเพื่อบรรเทาทุกข์ด้านมนุษยธรรมในวันดา สำหรับบทบาทของฝรั่งเศสในวันดาได้สิ้นสุดลงในวันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ. 1994 โดยประธานาธิบดีของฝรั่งเศสได้แจ้งต่อคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติว่ารัฐบาลฝรั่งเศสได้ตัดสินใจถอนกองกำลังฝรั่งเศสออกจากวันดา

4.4 บทบาทความช่วยเหลือของเบลเยียม

ในวันที่ 8 เมษายน ค.ศ.1994 หลังจากที่รับรู้ว่ากองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพชาวเบลเยียมในนาม UNAMIR I ถูกสังหารรัฐสภาเบลเยียมจึงได้ลงมติว่าการมีส่วนร่วมของเบลเยียมใน UNAMIR จะสิ้นสุดลง นอกจากจะได้รับการปฏิบัติที่เพิ่มมากขึ้น และมีกองกำลังจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากประเทศอื่น ๆ มาสนับสนุนกองกำลังที่มาจากเบลเยียม สมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติบางประเทศต้องการให้ขยายอำนาจของกองกำลังจากหมวดที่ 6 เป็นหมวดที่ 7 แต่สมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงทั้งสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศสต่างก็ปฏิเสธที่จะเพิ่มอำนาจในการทำงานของกองกำลังโดยอนุญาตให้กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดามีอาวุธเพื่อป้องกันตัวเองเท่านั้น แม้แต่การขอรับรองโดยนายบุญโทรส-บุญโทรส กาลีก็ไม่สามารถช่วยเพิ่มอำนาจของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพจนถึงวันที่ 9 เมษายน ค.ศ.1994 กองกำลังปฏิบัติการของเบลเยียมจึงยังคงมีอาวุธเพื่อป้องกันตนเองโดยไนจีเรียจะให้การสนับสนุนกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของเบลเยียม หากไนจีเรียจะได้รับอำนาจในการใช้อาวุธในการปราบปราม

มากกว่าเพื่อการป้องกันตัวเอง ส่งผลให้เบลเยียมตัดสินใจลาออกจากการมีบทบาทร่วมในกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดา UNAMIR แม้ว่าในเวลานั้นเบลเยียมจะตระหนักถึงความรุนแรงของสถานการณ์ที่กำลังเพิ่มขนาดมากขึ้นเรื่อยๆ ก็ตาม แต่การตัดสินใจของเบลเยียมก็ได้รับการยืนยันเมื่อกองทหารเบลเยียมพบว่าเป็นการต่อสู้ที่เสียเปรียบไร้จุดมุ่งหมายหรือทิศทางที่ดี เนื่องจากการเป็นทหารแบบตั้งรับเพียงอย่างเดียวซึ่งจะเป็นการเสียเปรียบอย่างมากและจะยิ่งสูญเสียทหารเบลเยียมมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญในการตัดสินใจถอนกองกำลังทหาร

กองกำลังทหารของเบลเยียมเป็นกองกำลังที่ดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกองทหารแห่งชาติอื่นๆ ที่มีส่วนร่วมในปฏิบัติการรักษาสันติภาพ UNAMIR เพราะมีทหารพกพาอาวุธและได้รับการฝึกมาเป็นอย่างดี มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร รวมทั้งเสบียงอาหารที่พอเพียงต่อทหารเบลเยียมทั้งหมดรวมทั้งการที่ทหารเบลเยียมมีความชำนาญเส้นทางดินแดนวันดาเนื่องจากวันดาเคยเป็นอาณานิคมของเบลเยียมมาก่อนตลอดจนสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ ภาษาและวัฒนธรรมของชาววันดาที่เบลเยียมคุ้นเคยสามารถเจรจากับคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี แต่เมื่อสหประชาชาติไม่เพิ่มอำนาจให้แก่กองกำลังของเบลเยียมในด้านการใช้อาวุธทำการรบนอกจากเพียงเพื่อปกป้องตนเองเท่านั้นทำให้กองกำลังทหารชาวเบลเยียมถอนกองกำลังออกจากปฏิบัติการรักษาสันติภาพและ UNAMIR ต้องขาดทหารที่มีคุณสมบัติในการรบที่ดีไป

เบลเยียมยังคงมองว่านอกจากจะไม่เพิ่มอำนาจให้กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ UNAMIR และกองกำลังทหารเบลเยียมจนทำให้เบลเยียมต้องถอนกองกำลังตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาการทหารและผู้นำเบลเยียมแล้ว เบลเยียมคิดว่า ทหาร UNAMIR ก็จะไม่สามารถอยู่ในวันดาได้นาน เนื่องจากขาดกำลังที่เข้มแข็งพอ และไม่ชำนาญเส้นทางสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ การที่รัฐบาลเบลเยียมถอนทหารออกจากวันดาไม่ใช่เพียงแค่คำสั่งตัดสินใจจากคณะรัฐมนตรีหรือผู้นำประเทศเท่านั้น หากแต่มีการทำประชามติโดยชาวเบลเยียมซึ่งทำให้การตัดสินใจถอนทหารของกองกำลังเบลเยียมสามารถถอนออกได้อย่างสมบูรณ์แบบ⁸ การสูญเสียทหารของกองกำลังรักษาสันติภาพเบลเยียม 10 นายเป็นปัจจัยหลักต่อความคิดของประชาชนเบลเยียมในการตัดสินใจให้ทหารถอนออกมาโดยอาจจะเป็นแนวความคิดของประชาชนที่บวกกับความตายของทหารสหรัฐอเมริกาในเหตุการณ์ที่โซมาเลียที่ทหารสหรัฐอเมริกาที่ปฏิบัติหน้าที่ใน United Nations Task Force (UNITAF) ในโซมาเลียต้องถูกฆ่าตายและตัดสินใจล่าถอยในที่สุด ในประชามติกล่าวว่า “ร้อยละ 55 ของประชาชนเบลเยียม

⁸ “Leave none to tell the story: Genocide in Rwanda .” on March,1999 ,Available from [http://www.hrw.org/reports /1999 /Rwanda\(Feb 25,2003\).](http://www.hrw.org/reports /1999 /Rwanda(Feb 25,2003).)

ต้องการให้กองกำลังรักษาสันติภาพรักษาความมั่นคงในวันดา ร้อยละ 80 เห็นว่ารัฐบาลไม่ควรส่งทหารเบลเยียมไปเพิ่มเพื่อการรักษาสันติภาพในวันดา แม้ว่าการหยุดยิงของอีกสำนักหนึ่งจะออกมาในทางตรงข้ามคือ ร้อยละ 48 ต้องการทหารเบลเยียมอยู่ในวันดาและเพิ่มกองกำลังถ้าหากจำเป็น และ ร้อยละ 40 มองว่าจะเป็นการเสี่ยงต่อทหารเบลเยียมในการปล่อยให้กองกำลังเบลเยียมคงอยู่ในวันดา”⁹ ในที่สุดรัฐบาลก็ได้สรุปประชามติและอนุมัติให้ทหารเบลเยียมถอนกองกำลังทหาร

โดยสรุปแม้ว่ารัฐบาลและประชาชนเบลเยียมต้องการให้ถอนกองกำลังทหารออกไปด้วยเหตุผลที่ทหารรักษาสันติภาพชาวเบลเยียมใน UNAMIR ถูกสังหาร และการไม่ได้รับอำนาจเพิ่มขึ้นเพื่อต่อสู้กับพวกที่ก่อความรุนแรงในวันดาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทหารเบลเยียมที่มีคุณสมบัติทหารที่ดีที่สุดต้องถอนกองกำลังของตนออกมาท่ามกลางความรุนแรงที่ยังเพิ่มสูงขึ้นมาก

4.5 บทบาทของสหภาพยุโรปตะวันตก(Western European Union: WEU)

สหภาพยุโรปตะวันตก(Western European Union: WEU) ตั้งขึ้นโดยสนธิสัญญาบรัสเซลส์ปี ค.ศ. 1948 เป็นองค์การระหว่างประเทศทางด้านการป้องกันยุโรปและมีอายุมาจนถึงปี ค.ศ. 1998 จึงได้ถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพยุโรปโดยมีนโยบายว่าด้วยความมั่นคงเป็นของตนเองสหภาพยุโรปตะวันตกมีสมาชิก 10 ประเทศ และเมื่อรวมกับสหภาพยุโรปตะวันตกก็จะเป็นองค์ประกอบสำคัญด้านการป้องกันประเทศของสหภาพยุโรป กล่าวคือ สหภาพยุโรปตะวันตกจะมีบทบาทสำคัญในด้านการป้องกันความมั่นคงของสหภาพยุโรปในอนาคตและจะทำให้นาโตมีความแข็งแกร่งขึ้นเนื่องจากประเทศสมาชิกทั้ง 10 เป็นสมาชิกนาโต¹⁰

เมื่อเกิดวิกฤติทางมนุษยธรรมในวันดาปี ค.ศ. 1994 สหภาพยุโรปตะวันตกก็ไม่ได้มีการกล่าวถึงนโยบายอย่างเป็นทางการ เพียงแต่บอกให้ประชาชนของชาติสมาชิกออกจากประเทศวันดา การที่ฝรั่งเศสและเบลเยียมได้ให้ความช่วยเหลือเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับสหภาพยุโรปตะวันตก ในกลางเดือนพฤษภาคม คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ส่ง UNAMIR II ซึ่งมีกองกำลังปฏิบัติการ 5,500 นาย ทำให้สหภาพยุโรปเริ่มตระหนักถึงความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ จึงได้ส่งยานพาหนะ อุปกรณ์การสื่อสารและอุปกรณ์สร้างถนนไปยังวันดา โดยสหภาพยุโรปก็เห็นว่าการช่วยเหลือวันดาต้องไม่แทรกแซงการทำงานของ UNAMIR ซึ่งมีหน้าที่หลักหรือเป็นปัจจัยหลักในการแก้ไข

⁹ Ibid.

¹⁰ อรรถิ นवलสุวรรณ, พัฒนาการของประชาคมยุโรปตั้งแต่ปีค.ศ. 1980 สู่อุณหภูมิยุโรป(กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543) , หน้า99.

ปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ หรือการเริ่มต้นของข้อตกลงสันติภาพอารูชา เนเธอร์แลนด์ตัดสินใจไม่ส่งกองกำลังภาคพื้นดินไปยังรวันดาในนามสหภาพยุโรปตะวันตก เพราะความขัดแย้งระหว่างทั้ง 2 พรรคการเมืองในรวันดายังคงเป็นที่สงสัย เบลเยียมได้ส่งอุปกรณ์ให้ความช่วยเหลือประเทศในแอฟริกา สหราชอาณาจักรบอกว่าฝรั่งเศสปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากข้อมติ 925 ของคณะมนตรีความมั่นคง สหราชอาณาจักรกลัวว่าถ้าส่งกองกำลังไปจะต้องอยู่ภายใต้อำนาจของสหประชาชาติจึงไม่ส่งกองกำลังไป เพียงแต่ส่งรถถัง (bedford trucks) 50 คัน เพื่อช่วยเหลือด้านการขนส่ง สเปนต้องการช่วยเหลือภายใต้กรอบอำนาจของสหประชาชาติเพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย อิตาลีก็พร้อมให้ความช่วยเหลือ ซึ่งการเริ่มต้นของกลุ่มสหภาพยุโรปในการยินยอมตกลงให้ความช่วยเหลือในรวันดา แม้จะไม่มากนักก็ทำให้ บูโทรส-บูโทรส กาลีเลขาธิการสหประชาชาติในขณะนั้นรู้สึกยินดีกับการเริ่มต้นปฏิบัติงานซึ่งแม้อาจจะไม่ทำให้สถานการณ์ในรวันดาดีขึ้นก็ตาม

เมื่อสิ้นเดือนกรกฎาคม กลุ่มแนวร่วมรักษาดินแดนสามารถเข้าครอบครองและได้รับชัยชนะตลอดดินแดนรวันดา ยกเว้นบริเวณที่เป็นเขตที่ฝรั่งเศสให้ความคุ้มครองในเขตปลอดทหาร (DMZ) พบว่าประชากรรวันดากว่า 1.5 ล้านคนที่อพยพไปยังบากูวู(Bakuvu)ในซาอีร์ และอีก 1.5 ล้านคนไปยังทะเลสาบคิวิ(Kivu) คูแผนที B หน้า 12 ต้องการน้ำ อาหารและการดูแลทางการแพทย์ สมาชิกสหภาพยุโรปตะวันตกจึงได้ส่งความช่วยเหลือทางการเงิน 20 ล้านดอลลาร์ สเปนได้ส่งเครื่องบินซี 130 (c-130) และสหราชอาณาจักรได้ส่งเงิน 17 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา เพื่อช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมโดยผ่านหน่วยงานเอกชน(NGO) และกองกำลังปฏิบัติการตุกวซ จนสิ้นสุดภารกิจของกองกำลังเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ.1994 โดยมีปฏิบัติการ UNAMIR II รับช่วงการปฏิบัติต่อ¹¹

โดยสรุป บทบาทของสมาชิกสหภาพยุโรปตะวันตกในด้านการให้ความช่วยเหลือต่อวิกฤติการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาโดยในช่วงเริ่มแรกยังไม่ค่อยกล้าตัดสินใจและไม่ส่งกองกำลังทหารเข้าไปในรวันดาจนเมื่อตรวจสอบเหตุการณ์ในรวันดาจนแน่ใจว่าเกิดขึ้นจริง และมีความรุนแรงมากจนเกิดวิกฤติ ยกเว้นฝรั่งเศสที่ส่งกองกำลังปฏิบัติการไปยังภูมิภาคแอฟริกาและรวันดาอย่างเต็มที่ โดยมีอำนาจปฏิบัติการเหนือกว่า UNAMIR ซึ่งเป็นองค์การที่มีหน้าที่หลักในการเข้าไปรักษาสันติภาพโดยตรง นอกจากนั้นจะสังเกตได้ว่าเวลาที่ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปตะวันตกไม่ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ในช่วงแรกเพราะไม่ต้องการก้าวท้าวภารกิจขององค์การที่มีหน้าที่โดยตรง นอกจากนั้นยังมองว่าไม่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงในภูมิภาคของพวกเขา ดังนั้นจึงไม่ใช่หน้าที่หลักตาม

¹¹ Willem Van Eekelen ,Debating European Security (Brussels: Center for European Policy Studies,1997),pp.222-225.

นโยบายของสหภาพยุโรปตะวันตก โดยไม่มองว่าเกี่ยวข้องกับมนุษยธรรมแต่มองในแง่ความถูกต้องตามบทบาทและหน้าที่มากกว่า แต่เมื่อเหตุการณ์เริ่มทุเลาลงจึงได้เริ่มส่งความช่วยเหลือเป็นทรัพยากรหรืออุปกรณ์ที่สำคัญในแง่การเคลื่อนย้ายขนส่งยานพาหนะมากกว่าด้านการส่งกองกำลังทหารซึ่งแสดงออกถึงบทบาทการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมของสหภาพยุโรปตะวันตกที่ไม่จริงจังและไม่เต็มที่ ดังนั้นบทบาทของสหภาพยุโรปตะวันตกต่อภูมิภาคแอฟริกาและ รัวันดาแสดงให้เห็นถึงการไม่ให้ความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือในรัวันดาทั้งช่วงเกิดวิกฤติการณ์และหลังวิกฤติการณ์แม้จะได้อำนวยความสะดวกด้านทรัพยากรและอุปกรณ์ที่จำเป็นเพียงเล็กน้อย เนื่องจากสหภาพยุโรปตะวันตกได้คำนึงถึงหน้าที่ของตนต่อเหตุการณ์ในรัวันดาและพบว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนโดยตรงรวมทั้งไม่คำนึงถึงความมีมนุษยธรรมที่ควรจะมีในฐานะเป็นความถูกต้องทางด้านสิทธิมนุษยชน

4.6 บทบาทขององค์การเอกภาพแอฟริกา(Organizaiton of African Unity: OAU)

องค์การเอกภาพแอฟริกา(Organizaiton of African Unity: OAU) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1963 สมาชิกที่ลงนามสนธิสัญญาตามกฎบัตรประกอบด้วย 30 ประเทศในทวีปแอฟริกายกเว้น โตโก และ โมร็อกโก(Togo and Morocco)ที่มีการเซ็นสัญญาภายหลังในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1993 และเดือนกันยายน ค.ศ.1993* ตามลำดับ เพื่อรักษาสถิตยของชาติตน¹²

สมาชิกขององค์การเอกภาพแอฟริกามักจะขาดความกระตือรือร้นในการแทรกแซงความขัดแย้งในภูมิภาคแอฟริกาต้งจะเห็นได้จากเมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งระหว่างรัฐสมาชิกพบว่า โครงสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาโดยรัฐสมาชิกไม่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้จริงๆแล้วระหว่างรัฐสมาชิกก็รู้สึกไม่แน่ใจและไม่ยอมรับการเริ่มต้นขององค์การเอกภาพแอฟริกาในการแก้ไขความขัดแย้งในภูมิภาคและยังคงมองหาองค์การอื่นเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงแทนที่บทบาทขององค์การเอกภาพแอฟริกาที่มีความอ่อนแอในช่วงระยะเริ่มต้น โดยจะสามารถพิจารณาได้จากการตัดสินใจขององค์การเอกภาพแอฟริกาในเดือนตุลาคม ค.ศ.1963 เพื่อส่งเจ้าหน้าที่ทางการทหารเข้าไประงับความรุนแรง บังคับการถอนกองกำลังทหาร และการสร้างเขตปลอดทหาร แต่กลับเป็นหนทางที่ทำให้ความขัดแย้งระหว่างแอลจีเรีย(Algeria)และโมร็อกโก ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นและอีก 2 ปีต่อมาองค์การเอกภาพแอฟริกายังไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้อย่างมี

* เนื่องจากโตโกมีการรัฐประหารในช่วงที่มีการเซ็นสัญญาและโมร็อกโกในตอนแรกไม่ตั้งใจจะเป็นสมาชิกแต่ในเวลาต่อมาทั้งสองก็ได้เป็นสมาชิกขององค์การเอกภาพแอฟริกาในที่สุด

¹² Eric G Berman and Katie E.Sams, Peacekeeping in Africa: Capability and Culpabilities(New York: UN Publications,2000) , pp.45-46.

ประสิทธิภาพ นอกจากนั้นองค์การเอกภาพแอฟริกายังไม่ลดละความพยายามในการลดความขัดแย้งระหว่างเอธิโอเปีย(Ethiopia) และโซมาเลีย (Somalia) และความไม่สงบจากสงครามกลางเมืองในคองโกและไนจีเรีย แต่ผลปรากฏว่าองค์การเอกภาพแอฟริกาก็ประสบความล้มเหลวในการแทรกแซงสงครามกลางเมืองในไนจีเรียปี ค.ศ.1967-1970 หลังจากนั้นมาประเทศในทวีปแอฟริกาหลักเล็งที่จะให้องค์การเอกภาพแอฟริกาเข้าไปเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงต่างๆและมุ่งความสนใจไปยังภายนอกทวีปเมื่อต้องการความช่วยเหลือทางด้านความมั่นคงที่จำเป็น¹³ ดังนั้นองค์การเอกภาพแอฟริกาจึงเป็นองค์การที่ไม่ได้รับการยอมรับจากบรรดาสมาชิกเพราะไม่สามารถปฏิบัติตามจุดประสงค์ในการก่อตั้งได้แต่ก็นับว่าเป็นการรวบรวมความสามัคคีให้เกิดขึ้นในภูมิภาคนี้ได้ในระดับหนึ่ง

เมื่อวิกฤติการณ์ในรวันดาเกิดขึ้น องค์การเอกภาพแอฟริกาก็ได้จัดการสืบสวนหาสาเหตุของเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์รวันดาในช่วงปี ค.ศ.1993-1994 ซึ่งเป็นสาเหตุให้คนตายอย่างมหาศาลเกือบจะล้านคน โดยมีหัวหน้าคืออดีตประธานาธิบดีแห่งบอตสวานา(Botswana)คือ เซอร์เคอร์ทูมาไซร์ มาไซร์(Sir Ketumile Masire)ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อาวุโสขององค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ(United Nations Children's Fund: UNICEF) คือ นาย สตีเฟน ลิวอิส (Mr.Stephen Lewis) กำหนดบทบาทหลักขององค์การเอกภาพแอฟริกา คือหาสาเหตุการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ศึกษาผลกระทบต่อภูมิภาคแอฟริกาบริเวณทะเลสาบเกรทเลค(Great Lake)แสดงความรับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำด้านการป้องกันไม่ให้ความรุนแรงเกิดขึ้นอีกในภูมิภาคนี้¹⁴

เลขาธิการองค์การเอกภาพแอฟริกา นายซาลิม อาเหม็ด ซาลิม(Salim Ahmed Salim)ได้จัดการประชุมสามัญประจำเดือน เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ.1994 ขึ้น เพื่อแถลงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรวันดา และให้ผู้นำของแต่ละรัฐสมาชิกได้ศึกษาบทเรียนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาเพื่อป้องกันการเกิดเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ขึ้น ทั้งนี้แม้จะเป็นปัญหาที่เปราะบางทางด้านการเมืองและตามหลักการขององค์การคือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายใน แต่องค์การเอกภาพแอฟริกาก็ต้องการเป็นผู้นำหลักในการแก้ไขความขัดแย้งและป้องกันความรุนแรงในรวันดา และยังมหาอำนาจและประชาคมโลกนอกภูมิภาคก็ไม่ค่อยให้ความสนใจมากนักจึงเป็นโอกาสดีที่องค์การเอกภาพแอฟริกาจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือทางด้านบุคลากรและทรัพยากร เพื่อเข้าไปรักษาสันติภาพโดยชาวแอฟริกาด้วยกัน ซึ่งจะช่วย

¹³ Ibid., pp.46-47.

¹⁴ Ernest Harch, *Africa Recovery Online*, vol. 12 No.1 (New York: United Nation Publications,2000), p.1 and Available from <http://www.un.org/ecosocdev/geninfo/> vol. 12 No.1 /Rwanda.htm.

สร้างความไว้วางใจในฐานะอยู่ในภูมิภาคเดียวกันและสร้างความมั่นใจทางด้านศักยภาพขององค์การเอกภาพแอฟริกาในการเป็นผู้นำมากขึ้นในขณะที่ไม่มีใครกล้ามาเป็นผู้นำแก้ไขปัญหาความรุนแรงในวันดาครั้งนี้

เนื่องจากองค์การเอกภาพแอฟริกาไม่มีกองกำลังเป็นของตนเองจึงสามารถให้ความช่วยเหลือด้านกองกำลังได้ไม่มาก การทำงานขององค์การเอกภาพแอฟริกาจึงเน้นไปที่การสืบสวนหาสาเหตุและความคืบหน้าของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เป็นหลักมากกว่า โดยในการประชุมสามัญประจำเดือน กันยายน ค.ศ. 1994 นายแอดดิส อปาปา(ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าขององค์การเอกภาพแอฟริกา)ได้ประชุมเพื่อเข้าไปเยี่ยมวันดา และได้จัดพิธีศพให้แก่ผู้เสียชีวิตในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ แม้ว่าองค์การเอกภาพแอฟริกาจะไม่มีหน้าที่ในการตัดสินคดีแต่ก็ได้มีการจับคนผิดมาดำเนินคดีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับวันดา โดยศาลดังกล่าวตั้งขึ้นที่เมืองอารุชัวรัฐแทนซาเนียโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีต ยูโกสลาเวีย (ICTY) ความร่วมมือของรัฐสมาชิกองค์การเอกภาพแอฟริกาอาจกล่าวได้ว่าองค์การเอกภาพแอฟริกาให้การสนับสนุนช่วยเหลือส่วนรูปคดีอย่างเต็มที่

ผลจากการสืบสวนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ขององค์การเอกภาพแอฟริกาพบว่าการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่เดือนเมษายน-กรกฎาคม ค.ศ. 1994 โดยผู้ริเริ่มกระทำกรก่อความรุนแรงคือพวกฮูตูต่อต้านกลุ่มตุตซีที่มีชาติพันธุ์ต่างออกไป และเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้ยุติลงเมื่อกลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดาซึ่งเป็นชาวตุตซีสามารถเอาชนะรัฐบาลวันดาได้เป็นผลสำเร็จก่อให้เกิดผลกระทบที่ตามมาด้านความตึงเครียดทางการเมืองของกลุ่มฮูตูที่ไม่ยินยอมพวตตุตซีในเหตุการณ์ครั้งนี้ รวมทั้งอาจก่อให้เกิดสงครามกองโจร และคลื่นผู้อพยพขนาดใหญ่ไปยังประเทศเพื่อนบ้านซึ่งจะบั่นทอนความมั่นคงทั้งของรัฐบาลวันดาและรัฐบาลประเทศเพื่อนบ้าน อีกประเด็นที่น่าจะส่งผลกระทบคือการสนับสนุนการโค่นอำนาจเผด็จการนายโมบูตู เซเซ เซโก(Mobutu Sese Seko)แห่งซาอีร์โดยกลุ่มกองกำลังหัวรุนแรงฮูตูเชื่อว่ากลุ่มแนวร่วมรักชาติวันดาให้การสนับสนุนการโค่นอำนาจในซาอีร์โดยร่วมมือกับรัฐบาลประเทศเพื่อนบ้าน เพราะก่อนรัฐบาลซาอีร์ถูกโค่นอำนาจได้ให้ความร่วมมือเป็นพันธมิตรและให้ที่พักพิงแก่พวกหัวรุนแรงฮูตู ส่งผลให้กลุ่มแนวร่วมรักชาติ วันดาและประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียงไม่ไว้วางใจซาอีร์แม้ว่าต่อมารัฐบาลซาอีร์จะออกมายืนยันว่าไม่ได้ให้ความร่วมมือหรือการกระทำใดที่จะส่งผลให้เกิดความรุนแรงก็ตาม

โดยสรุปบทบาทขององค์การเอกภาพแอฟริกาที่มีต่อการแก้ไขปัญหาในวันดาจะเป็นเพียงแค่ส่งบุคลากรทางการทหารและทรัพยากรเท่าที่จะสามารถรวบรวมได้ในช่วงที่เกิดความรุนแรงแต่โดย

งานหลักๆ ขององค์การเอกภาพแอฟริกาเป็นงานด้านการสอบสวนการเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การนำตัวผู้กระทำผิดไปขึ้นศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาและป้องกันมิให้ความรุนแรงเฉกเช่นรวันดาเกิดขึ้นได้อีกในภูมิภาคแอฟริกาจึงต้องทำการศึกษาดูอย่างในรวันดาให้เข้าใจทุกแง่มุมเพื่อทำการป้องกันปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะบริเวณรัฐเพื่อนบ้านรวันดาที่ประกอบไปด้วยชนของทั้งสองชาติพันธุ์อาศัยอยู่ ทั้งนี้องค์การเอกภาพแอฟริกาได้พยายามกระทำตัวเป็นผู้นำหลักในการดำเนินงานสืบสวนหาข้อเท็จจริงครั้งนี้ เพราะชาวแอฟริกาต่างก็ต้องการรู้ข้อเท็จจริงจากปากชาวแอฟริกาด้วยกันมากกว่าจากพวกตะวันตกอื่นๆ และ เพราะประชาคมระหว่างประเทศก็ไม่ให้ความสำคัญกับภูมิภาคนี้มากนักจึงเปิดโอกาสให้องค์การเอกภาพแอฟริกาทำหน้าที่ผู้นำได้ในระดับหนึ่ง

4.7 บทบาทของสหรัฐอเมริกา

4.7.1 ปัจจัยทางด้านผู้นำ

บทบาทของสหรัฐอเมริกาในการแก้ไขปัญหาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาอยู่ที่การตัดสินใจของประธานาธิบดี และในปี ค.ศ. 1992-2000 ซึ่งเป็นยุคสมัยของประธานาธิบดีคลินตัน นโยบายของสหรัฐอเมริกาต่อวิกฤติการณ์ในรวันดา ก็คือ ในฐานะเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ สหรัฐอเมริกาออกเสียงสนับสนุนให้สหประชาชาติส่งกองกำลัง UNAMIR เข้าไปจัดการแก้ไขวิกฤติการณ์รวันดาได้ แต่สำหรับบทบาทของสหรัฐอเมริกาเองแล้วมีปัจจัยต่างๆ ผลักดันให้สหรัฐอเมริกาต้องใช้เวลาในการตัดสินใจให้ความช่วยเหลือรวันดาค่อนข้างนาน ทั้งนี้บทบาทของสหรัฐอเมริกาก็มีอิทธิพลสำคัญต่อนานาประเทศในการจะให้ความช่วยเหลือรวันดาด้วยเหมือนกันหากสหรัฐอเมริกาคิดสนใจให้ความช่วยเหลือในช่วงแรกก็จะผลักดันให้ประเทศต่างๆ ที่หวังผลประโยชน์ร่วมกับสหรัฐอเมริกาเข้ามาให้ความช่วยเหลือด้วย ดังนั้นจะขอกกล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการไม่เข้าไปมีปฏิบัติการในรวันดาของสหรัฐอเมริกาในช่วงแรกและบทบาทของสหรัฐอเมริกาในการเข้าไปมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือความรุนแรงในรวันดาในเวลาต่อมา

เมื่อวิกฤติการณ์ในรวันดาเกิดขึ้นแต่บทบาทของสหรัฐอเมริกาต่อความรุนแรงในรวันดาดังกล่าวไม่ปรากฏให้เห็นได้จากการรับรู้และการตัดสินใจของประธานาธิบดีคลินตันผ่านการกล่าวสุนทรพจน์เมื่อวันที่ 25 มีนาคม ค.ศ.1998 ว่า

“ประชาคมระหว่างประเทศบางประเทศร่วมมือกับชาติต่างๆ ในแอฟริกาเพื่อจัดสรรปันส่วนความรับผิดชอบต่อโศกนาฏกรรมนี้ แต่

สหรัฐอเมริกากลับไม่ได้มีปฏิบัติการอย่างรวดเร็วหลังจากความรุนแรงได้เริ่มต้นขึ้น เราไม่ได้เรียกคดีนี้ทั้งหมดโดยชื่อที่ถูกต้องว่าเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ รอบๆ โลกมีคนเช่นข้าพเจ้ายังนั่งอยู่ในที่ทำงานวันแล้ววันเล่าโดยที่ไม่ได้รู้สึกเข้าใจความรุนแรงและความเร็วของเหตุการณ์ซึ่งทำให้เกิดการตายอันเนื่องมาจากความโหดร้ายที่ไม่สามารถจินตนาการได้”¹⁵

สุนทรพจน์ของนายบิล คลินตัน ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการที่ประธานาธิบดีคลินตันสำนึกผิดต่อการกระทำของตนเองและนับว่าเป็นความล้มเหลวของสหรัฐอเมริกาที่จะนำประชาคมระหว่างประเทศแทรกแซงในการระงับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวรวันดา นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังมีส่วนผิดที่ถึงแม้ว่าสามารถตัดสินใจในคณะมนตรีความมั่นคง เมื่อวันที่ 21 เมษายน ค.ศ.1994 ได้ แต่กลับสนับสนุนการลดขนาด UNAMIR จาก 2,593 นายเหลือ 270 นาย ในส่วนนั้นสหรัฐอเมริกาพยายามระงับข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงไม่ให้เข้าสู่ระดับที่อนุญาตให้มีการแทรกแซงในวิกฤติการณ์รวันดาได้¹⁶

ในปีค.ศ.1993 ความพยายามมีส่วนร่วมในปฏิบัติการสนับสนุนสันติภาพของสหรัฐอเมริกายังคงดำเนินต่อไปดังปรากฏในเอกสารยุทธศาสตร์ทางด้านความมั่นคงแห่งสหรัฐอเมริกา (National Security Strategy of the United States: NSSUS)ของเดือนมกราคม ค.ศ.1993 และในคำสั่งทบทวนของประธานาธิบดีโดยตรง(Presidential Review Directive-13: PRD-13) ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1993 ซึ่งแสดงว่าสหรัฐอเมริกามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการสนับสนุนสันติภาพอย่างเต็มรูปแบบ โดยแสดงบทบาทหลักในทุกด้านของการปฏิบัติการรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติ (United Nations Peacekeeping Operation: UNPKO) และการวางแผนบรรเทาทุกข์ทางมนุษยธรรมโดยสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยคำสั่งการตัดสินใจของประธานาธิบดี (Presidential Decision Directive:PDD)

คำสั่งการตัดสินใจโดยตรงของประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาต่อเหตุการณ์ความรุนแรงในรวันดา(Presidential Decision Directive: PDD-25) ได้มีขึ้นในวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ.1994 โดยประธานาธิบดีคลินตันได้ออกคำสั่ง PDD-25 มุ่งเน้นไปยังการปฏิบัติการรักษาสันติภาพแบบพหุภาคี(multilateral peace operation) คือ กองกำลังรักษาสันติภาพร่วมกันมากกว่าเป็นกองกำลังที่

¹⁵ Carla Coulson , US Strategic Decision Making : Response to the Rwandan Genocide (National Security Studies Course 3, Canadian Forces College, 2001),p.8 of 37.

¹⁶George H Bush, National Security Strategy of the United States (Washington D.C. : White House Executive Office of the president, 1993) p.7.

ปฏิบัติตามคำพิงซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามสุนทรพจน์ของนายบุชที่กล่าวหลังจากชนะสงครามเย็นที่กล่าวถึงบทบาทสหรัฐอเมริกาจะเป็นอำนาจหลักในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในโลกทุกกรณี การออกคำสั่งดังกล่าวนี้มาจากการที่ประธานาธิบดีคลินตันได้กล่าวสุนทรพจน์ต่อหน้าสภามัชชาแห่งสหประชาชาติในวันที่ 27 กันยายน ค.ศ.1993 โดยกล่าวถึงเงื่อนไขของสหรัฐอเมริกาต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ จากการที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพสหประชาชาติในทุกดินแดน จนกระทั่งประสบความล้มเหลวในกรณีโซมาเลีย ทั้งนี้การที่บทบาทของสหรัฐอเมริกาในโซมาเลียล้มเหลวเนื่องมาจากบทบาทของกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติมากกว่าบทบาทสหรัฐอเมริกาเอง ต่อไปจึงจำเป็นต้องกำหนดเงื่อนไขเพื่อการกลั่นกรองในการอนุญาตให้กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพกับสหประชาชาติเป็นกรณีไปโดยประธานาธิบดีจะเป็นผู้กำหนดการตัดสินใจโดยตรง

คำสั่งการตัดสินใจของประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา(PDD-25) จึงเป็นการยืนยันว่าบทบาทของสหรัฐอเมริกาต่อสหประชาชาติในการที่จะส่งกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพจะต้องมีการคัดสรรและมีประสิทธิภาพมากขึ้นและบางปัญหาที่ตระหนักได้ว่าเป็นไปได้ยากในการเข้าไปแก้ไข ปัญหา โดยที่ปรึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาตินายแอนโทนี เลค กล่าวว่ “ความจริงคือเราไม่สามารถแก้ไขปัญหาของคนอื่น เราก็ไม่สามารถสร้างชาติให้คนเหล่านั้นด้วย¹⁷”

กระนั้นสหรัฐอเมริกาก็ได้รายงานการปฏิบัติการรักษาสันติภาพแบบพหุภาคีจะต้องพิจารณาปัจจัยในแต่ละดินแดนคือ ความเป็นไปได้ด้านความก้าวหน้าด้านผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาและผลประโยชน์ประชาคมโลกอันเนื่องจากการระงับภัยคุกคามต่อสันติภาพระหว่างประเทศและความมั่นคง การมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเพื่อการปฏิบัติการให้มีประสิทธิภาพ การพิจารณาผลกระทบจากการไม่ปฏิบัติตามแนวทางโดยการยุติการปฏิบัติการ รวมทั้งความพอใจของคู่กรณีเพื่อการระงับความรุนแรง

คำสั่งการตัดสินใจของประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา(PDD-25) ได้สะท้อนถึงลักษณะความจริงจังของสหรัฐอเมริกาในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และยุติการปฏิบัติการโดยเร็วตลอดจน

¹⁷ Adam Roberts, “The Crisis in UN Peacekeeping,” in Managing Global Chaos: Source of and responses to international Conflict, ed.Chester A.Crocker and Fen Osler Hampson and Pamela Aoll (Washington: D.C: United States Institute of Peace Press,1996), p.316.

สามารถเข้าใจได้ว่าสหรัฐอเมริกากังวลในด้านประเทศคู่กรณีอาจจะประวิงเวลาของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพไว้ได้นานอันเนื่องมาจากผู้นำของประเทศคู่กรณีมักจะเคยชินกับการที่กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพเข้ามาดำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในดินแดนของตนได้ในระยะเวลา นานอย่างเต็มที่ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพที่มีงบประมาณอย่างจำกัด

ตัวอย่างเช่นการปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกาภายใต้กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของ สหประชาชาติในโซมาเลียในนาม UNOSOM II ในวันที่ 5 มิถุนายน ค.ศ.1993 ฝ่ายกบฏในเมือง โมกาดิชู (Mogadishu) ภายใต้การนำของนาย มาฮัมเมด ฟาราห์ ไรดีด (Mohammed Farah Aideed) ได้สังหารกองกำลังรักษาสันติภาพชาวสหรัฐอเมริกา 4 นาย ส่งผลให้สภาผู้แทนราษฎร สหรัฐอเมริกา (Capitol Hill) เริ่มมีเสียงคัดค้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของทหารสหรัฐอเมริกาในโซมาเลียและ ทำให้การพิจารณาบทบาทของทหารสหรัฐอเมริกากระทำโดยการตัดสินใจของประธานาธิบดี (PDD) และแนวทางของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาก็คือจะคงให้การสนับสนุนการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ แห่งสหประชาชาติ แต่จะต้องมีแนวทางปฏิบัติการสอดคล้องกับหลักการของสหรัฐอเมริกาด้วย¹⁸ จาก เหตุการณ์ในโซมาเลียทำให้สหรัฐอเมริกาต้องหันมาพิจารณาบทบาทของกองกำลังปฏิบัติการรักษา สันติภาพสหรัฐอเมริกาว่าควรจะทำางานร่วมกับกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของ สหประชาชาติต่อไปอย่างไร ในที่สุดเมื่อเห็นว่าสงครามกลางเมืองในโซมาเลียมีความซับซ้อนมากและ เป็นอันตรายต่อทหารสหรัฐอเมริกาอย่างมาก ประธานาธิบดีคลินตันจึงเริ่มถอนทหารสหรัฐอเมริกา ออกจากการให้การสนับสนุนอย่างเต็มรูปแบบต่อกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของ สหประชาชาติ¹⁹ อย่างไรก็ตามจึงส่งผลให้บทบาททหารสหรัฐอเมริกาที่ต้องทำงานร่วมกับ สห ประชาชาติในปฏิบัติการรักษาสันติภาพในลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปและจากคำพูดของนายโคลิน พาวเวลล์ รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา “นานเท่าไรที่ข้าพเจ้ายังดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้า ผู้กำกับทหาร ข้าพเจ้าจะไม่เห็นด้วยกับการที่ทหารสหรัฐอเมริกาขายและหญิงจะปฏิบัติการไปยัง สงครามที่ไม่รู้จักดินแดน ที่ไม่รู้สาเหตุ ที่ยังไม่รู้ภายใต้ผู้กำกับการณ์คนใดและระยะทางไกลแค่ไหน²⁰”

¹⁸ หลักการ คือสหรัฐอเมริกาจะให้การสนับสนุนปฏิบัติการสนับสนุนสันติภาพที่จะไม่ทำให้ปฏิบัติการหลักๆ ของสหประชาชาติแย่งหรือส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกา

¹⁹ Alain J. Kuperman, “Rwanda in Retrospect” *Foreign Affairs* (Jan/Feb 2000) p.3 of 14.

²⁰ Jeromy D. Rosner, *Peacekeeping the New Role Tug of War: Congress the Executive Branch and National Security* (Washington D.C: Carnegie Endowment for International Peace, 1995), p.69.

4.7.2 ผลกระทบจากเหตุการณ์ในโซมาเลีย

เหตุการณ์ในโซมาเลียในวันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ.1993 คือทหารสหรัฐอเมริกาตายทั้งหมด 18 คน และได้รับบาดเจ็บ 75 คนและต้องเสียเครื่องบินแบล็กฮอว์ก(Black Hawk)อีก 1 ลำ โดยวันที่ 6 ตุลาคม ค.ศ.1993 คลินตันประกาศว่ากองทัพสหรัฐอเมริกาทั้งหมดในโซมาเลียจะถอนออกภายใน 6 เดือน จากเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความตั้งใจของสหรัฐอเมริกาในการเข้าร่วมกับกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพสหประชาชาติ สำหรับเหตุการณ์ในวันดาได้เกิดขึ้นตามมาในเวลาไม่ถึง 10 เดือน และยังเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณแอฟริกาซึ่งสหรัฐอเมริกายังคงรู้สึกเสี่ยงต่อการเข้าไปดำเนินการและยังเป็นการสูญเสียกองกำลังสหรัฐอเมริกาโดยไม่ได้ผลประโยชน์ในภูมิภาคดังกล่าว ในกรณีวันดา สหรัฐอเมริกาได้อพยพชาวสหรัฐอเมริกาและปิดสถานทูตสหรัฐอเมริกาในวันที่ 10 เมษายน ค.ศ.1994 คณะรัฐมนตรี ประธานาธิบดีคลินตัน และรัฐสภาสหรัฐอเมริกาเห็นด้วยกับนโยบายไม่แทรกแซง นาย จอร์จ มัวร์ (George Moore) ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศด้านแอฟริกา สัมพันธ์ได้กล่าวว่า “ในตอนท้ายจะมีแค่ชาววันดาเท่านั้นที่จะสามารถนำสันติภาพไปยังประเทศของตนโดยความพยายามจากภายนอกจะไม่บรรลุผลหากปราศจากการดำเนินการภายในของพวกเขาเอง²¹”

เหตุการณ์ความรุนแรงในวันดาได้ปะทุขึ้นในวันที่ 6 เมษายน ค.ศ.1994 การปฏิบัติการของกองกำลังรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติในนาม UNAMIR II ได้เข้ามาปฏิบัติการต่อกองกำลังสังเตการณ์ชายแดนอุกันดา-วันดา UNOMUR ในวันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ.1993 เมื่อความรุนแรงในวันที่ 6 เมษายน ค.ศ.1994 ปะทุขึ้นการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของ UNAMIR ลดลงจาก 2,165 คน เหลือ 1,515 คน กองกำลังผู้สังเตการณ์ลดลงจาก 321 คน เหลือ 190 คน และในวันที่ 21 เมษายน ค.ศ.1994 เริ่มลดขนาด UNAMIR เหลือ 270 นาย บทบาทสหรัฐอเมริกายังไม่ปรากฏเลยในช่วง 1 เดือนแรกของการปะทุความรุนแรงและมีประชากรตายประมาณกว่าครึ่งล้านคนแล้วในขณะนั้น

ในวันที่ 3 พฤษภาคม ค.ศ.1994 คลินตันได้ออกคำสั่งประธานาธิบดีที่ PDD-25 ซึ่งถือเป็นนโยบายใหม่ในการปฏิบัติการของสหรัฐอเมริการ่วมกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศ

²¹ Testimony of George Moore in the crisis in Rwanda “Subcommittee on Africa, House Committee ” *Foreign Affair*, May 4,1994 (Washington D.C.: US Government Printing Office, 1995), p.3.

ในที่อื่น ๆ²² โดยจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขที่เข้มงวดมากขึ้น รวมทั้งการคำนึงถึงผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาที่ชัดเจนด้วย

4.7.3 บทบาททางการทหารของสหรัฐอเมริกาในรวันดา

สหรัฐอเมริกาได้ส่งทหารเรือไปยังมหาสมุทรอินเดียโดยไม่เข้าภาคพื้นทวีปแต่เน้นช่วยเหลือคนชาติสหรัฐอเมริกาและตะวันตกออกจากรวันดา จนถึงวันที่ 22 กรกฎาคม ค.ศ.1994 สหรัฐอเมริกาได้เริ่มมีบทบาทครั้งแรกโดยประกาศส่งอุปกรณ์ให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมซึ่งในเวลานั้นเหตุการณ์ในรวันดาสงบลงโดยการได้ชัยชนะของกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดาตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ.1994 สหรัฐอเมริกาประกาศให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อพยพโดยส่งอุปกรณ์ให้ความช่วยเหลือไปยังค่ายผู้อพยพ รวมทั้งได้เพิ่มทหารสหรัฐอเมริกาช่วยปฏิบัติการที่สนามบินคิกาลีเป็นต้น

การที่สหรัฐอเมริกาไม่ยอมให้ความช่วยเหลือรวันดาตั้งแต่แรกทันทีที่ความขัดแย้งเริ่มเกิดขึ้นนั้น เนื่องมาจากการประจบความล้มเหลวในโซมาเลียซึ่งส่งผลกระทบต่อนโยบายของสหรัฐอเมริกาในการเข้าร่วมปฏิบัติการกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ นอกจากนั้นเป็นเพราะการที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเริ่มลดงบประมาณทางการทหารให้น้อยลงกว่างบประมาณทหารในช่วงสงครามเย็น งบประมาณทางการทหารจึงลดลงเพียงเพื่อจัดทหารไปปฏิบัติการในเหตุการณ์วิกฤติในช่วงเวลาสั้นๆ ในรัฐต่างๆ ที่สหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนไปปฏิบัติการ เช่น มาซิโดเนีย บอสเนีย โซมาเลีย และเฮติ

โดยสรุปบทบาทของสหรัฐอเมริกาต่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาเป็นเพียงการส่งอุปกรณ์ให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมหลังจากเหตุการณ์ความรุนแรงได้สิ้นสุดลง แม้ว่าช่วงที่เกิดความรุนแรง สหรัฐอเมริกากระทำเพียงนำคนของตนออกมา และส่งเรือไปช่วยรับผู้อพยพในมหาสมุทรอินเดียโดยไม่เข้าไปในภาคพื้นทวีป โดยมีการส่งความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมไปเล็กน้อยในช่วงวิกฤติการณ์ความรุนแรงได้สิ้นสุดลง แต่ก็มีบทบาทหลักในการสนับสนุนให้ส่งกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติเข้าไปยังรวันดาและถอนกองกำลังปฏิบัติการดังกล่าวในขณะที่เหตุการณ์ความรุนแรงยังไม่สิ้นสุด

²² Pier Robinson, *The CNN Effect: The myth of News, Foreign Policy and Intervention* (London : Routledge,2002),p.111.

4.8 แนวทางการตัดสินคดีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา

ภายหลังจากที่กลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดารู้สึกไปยั้งที่ต่างๆ ในรวันดาและสามารถครอบครองดินแดนในรวันดาได้ทั้งหมดในวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ.1994 วิกฤติการณ์ก็ได้สงบลง ดังนั้นนานาชาติและสหประชาชาติก็ได้หันมาพิจารณาถึงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ทำลายชีวิตมนุษย์ประมาณ 1 ล้านคน ด้วยการมีมติก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาเพื่อสืบสวน ประเมินสถานการณ์ และตัดสินผู้กระทำผิด

4.8.1 การก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา(Rwanda Tribunal)

ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา(International Criminal Tribunal for Rwanda)เป็นศาลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศในอดีตยูโกสลาเวียคณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติให้ก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาขึ้นในวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ.1994 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินลงโทษผู้กระทำผิดในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และมีมาตรการส่งเสริมกระบวนการคืนดีกันแห่งชาติในรวันดาและการรักษาสันติภาพในภูมิภาค โดยมติ 977 ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1995 คณะมนตรีความมั่นคงตกลงให้ตั้งสถานที่ทำการศาล(tribunal) อยู่ที่เมืองอารุชา รัฐแทนซาเนียเนื่องจากรัฐบาลรวันดาไม่ยินยอมให้มีศาลดังกล่าวในรวันดา ทั้งนี้การก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาเพื่อจะนำคดีขึ้นสู่กระบวนการศาลในฐานะเป็นเครื่องมือลงโทษผู้ที่กระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และความรุนแรงอื่นๆ ตามกฎหมายทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศในดินแดนรวันดาระหว่าง 1 มกราคม ค.ศ.1994-31 ธันวาคม ค.ศ.1994 ทั้งนี้ศาลนี้มีอำนาจตัดสินลงโทษประชาชนชาวรวันดาผู้ที่กระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และสร้างความรุนแรงที่ผิดต่อกฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในดินแดนของรัฐเพื่อนบ้านในช่วงเวลาเดียวกันด้วย

คณะมนตรีความมั่นคงได้ก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาถือเป็นสาขาหนึ่งของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย และมีพื้นฐานการใช้กฎหมายแบบเดียวกัน การที่ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวียมีลักษณะเป็นส่วนหนึ่ง(subsidiary)ของคณะมนตรีความมั่นคงจึงทำให้ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดามีลักษณะเช่นเดียวกัน²³

²³ Kriangsak Kittichaisaree, International Criminal Tribunals(Oxford:Oxford University Press,2001),pp.201-204.

4.8.2 การตัดสินคดีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาโดยศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา

การตัดสินคดีและบังคับคดีตามอำนาจของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาถูกจำกัดเฉพาะคดีที่รุนแรงตามกฎหมายด้านมนุษยธรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะในรวันดาและที่เกิดขึ้นเฉพาะในรัฐเพื่อนบ้านโดยประชาชนรวันดา ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1994 -31 ธันวาคม ค.ศ.1994 อย่างไรก็ตาม การขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ ปัญหาทางการเงิน การบริหารที่ผิดพลาดและปัญหาความซ้ำในการทำงานเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา นำไปสู่ข้อวิจารณ์ว่าการทำงานของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาเป็นไปอย่างช้าและไม่มีประสิทธิภาพ การพิจารณาคดีของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาเริ่มต้นขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1995 เนื่องจากศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา มีปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรและเจ้าหน้าที่ แม้ว่าสามารถเสนอภาคีความขึ้นศาลจำนวนมากถึง 400 คนแต่ก็ยังไม่มีการยืนยันการฟ้องโดยพยานผู้พบเห็นจนกระทั่งเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1995 จึงทำให้การดำเนินงานช้าและเลื่อนเวลาออกไป โดยในปี ค.ศ.1997และ 1998 ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาได้เริ่มกระบวนการสอบสวนและพิจารณาคดี

ในเดือน มกราคม ค.ศ.1997 ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาเริ่มการพิจารณาคดีครั้งแรกโดยพิจารณาคดีนาย ชอง-พอล อคาเยโซ (Jean-Paul Akayeso) ในเดือนกันยายน ค.ศ.1998 ศาลพิพากษาคดีทั่วไป ตัดสินว่าชอง-พอล อคาเยโซกระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และก่อคดีอาชญากรรมด้านมนุษยธรรมและตัดสินลงโทษโดยการจำคุกตลอดชีวิต ต่อมาในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1998 ศาลได้รับคำฟ้องร้องครั้งแรกต่อนายชอง แกมบันดา(Jean kambanda) ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลชั่วคราวของรัฐบาลรวันดาหลังจากเครื่องบินของประธานาธิบดีรวันดาตก ซึ่งกลายเป็นผู้นำการกระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จึงได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาได้ประกาศว่าผู้ที่กระทำผิดจากการฟ้องร้องตามลักษณะที่ได้กระทำผิดโดยจะลงโทษจำคุก 15-25 ปี อย่างไรก็ตามขณะที่มีการดำเนินการพิพากษาคดีตั้งแต่วันที่ที่มีการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาก็ประสบกับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร บุคลากรและพยาน ส่งผลให้ยังมีผู้กระทำผิดรอการพิจารณาคดีและพิพากษา ตลอดจนขยายเวลาในการพิพากษาคดีออกไป²⁴

²⁴ “International Criminal Tribunal for Rwanda, United Nations informaiton, 1995.” Available from [http:// www.ictr.org/wwwroot/ENGLISH/factsheets/9html](http://www.ictr.org/wwwroot/ENGLISH/factsheets/9html). (April 4, 2003).

ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาได้มุ่งเฉพาะกลุ่มบุคคลที่รับผิดชอบต่อการกระทำความรุนแรงที่มีความผิดต่อกฎหมายทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่มีความรุนแรงมาก โดยให้ศาลของประเทศรวันดาพิพากษาผู้ที่กระทำผิดในระดับต่ำๆ ซึ่งมีกว่า 10,000 คน ทั้งนี้ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาก็เหมือนกับศาลคดีนูเรมเบิร์กและศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศยูโกสลาเวีย โดยมีการมุ่งไปยังการกระทำผิดของผู้ที่ดำรงตำแหน่งที่สูงโดยเฉพาะผู้ที่เป็นแรงผลักดันสำคัญต่อการปฏิบัติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ขณะที่ศาลของประเทศรวันดามุ่งไปยังจำเลยที่ดำรงตำแหน่งระดับต่ำๆ แต่มีข้อนำสังเกตที่ผู้ที่อยู่ในระดับต่ำและได้รับการพิพากษาคดีโดยศาลของประเทศรวันดาซึ่งได้รับโทษตัดสินที่หนักกว่ารวมทั้งโทษประหารชีวิตในขณะที่ผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าได้รับการตัดสินคดีจากศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาได้รับโทษจำคุก 15 ปีขึ้นไปหรือตลอดชีวิตซึ่งนับเป็นโทษสูงที่สุด²⁵

โดยสรุปในบทนี้ได้กล่าวถึงบทบาทของประชาคมระหว่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ประกอบไปด้วยระดับรัฐ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศสและเบลเยียม และระดับใหญ่กว่ารัฐคือระดับองค์กรคือ สหภาพยุโรปตะวันตกและองค์การเอกภาพแอฟริกา ทั้งนี้จะพบว่าเหล่าบรรดาประเทศอื่นๆ แทบไม่มีบทบาทให้ความช่วยเหลือมากนัก อย่างไรก็ตามความช่วยเหลือที่กล่าวมาแล้วนั้นก็ไม่ได้เป็นการกระทำที่จริงจังนักเช่น รัฐที่เป็นเจ้าอาณานิคมเก่าที่รู้และชำนานาญพื้นที่รวันดาเป็นอย่างดีที่สุดอย่างเบลเยียม ก็ไม่ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เพราะทหารกองกำลังรักษาสันติภาพชาวเบลเยียมตาย 10 นายจึงเป็นแรงผลักดันให้ต้องถอนกองกำลังขณะที่ความรุนแรงยังคงคุกรุ่นอยู่ สหรัฐอเมริกาไม่ตั้งใจเข้ามาแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในภูมิภาคนี้ตั้งแต่แรก เนื่องจากสหรัฐอเมริกาคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับในภูมิภาคนี้เป็นหลัก นอกจากนั้นสหรัฐอเมริกาไม่ใช้คำว่ากรฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในการอธิบายความรุนแรงที่เกิดขึ้นทั้งที่ จำนวนคนตายมีมากกว่า 100,000 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สามารถกล่าวได้ว่าเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เนื่องจากสหรัฐอเมริกาไม่ยอมเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องแก้ไขปัญหานั้นเนื่องมาจากความรุนแรงด้านมนุษยธรรมอีกทั้งสหรัฐอเมริกาก็พึงจะล้มเหลวในการแก้ไขปัญหานาโซมาเลีย สำหรับฝรั่งเศสมีบทบาทในภูมิภาคนี้ตั้งแต่ค.ศ.1990 โดยให้การสนับสนุนรัฐบาลรวันดาภายใต้การนำของพวกหัวรุนแรงชาวฮูตู และเมื่อเกิดวิกฤติการณ์ในรวันดา ฝรั่งเศสพยายามเข้ามาให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมในการปฏิบัติการตู่กวชต่อประชาชนชาวรวันดา แต่บทบาทกลับไม่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เพราะฝรั่งเศสยังคงให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในฐานะเป็นกองหนุนสำคัญให้กับรัฐบาลรวันดาโดยใช้ทหารกองกำลังฝรั่งเศสสู้รบกับกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดา โดยไม่คำนึงถึงบทบาทหลักทางด้านมนุษยธรรม องค์การเอกภาพ

²⁵ Ibid.,

แอฟริกาเป็นองค์กรของชาวแอฟริกาที่รัฐสมาชิกต่างก็ยังไม่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณจึงทำได้แค่เข้ามาตรวจสอบหาสาเหตุ เงื่อนไขของปฏิบัติการสำหรับ สหภาพยุโรปตะวันตกเป็นเพียงองค์กรที่พยายามรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าวและให้ความช่วยเหลือทางทรัพยากรเท่าที่จะสามารถ แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวต้องให้ความช่วยเหลือกับบอสเนียซึ่งเป็นรัฐที่เกิดสงครามกลางเมืองความรุนแรงในภูมิภาคของตนด้วยจึงกระทำการส่งทรัพยากรให้กับรวันดาเท่าที่จะทำได้ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา เพื่ออธิบายบทบาทและการดำเนินการตัดสินคดีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาซึ่งพบว่าสามารถจับผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ แม้ว่าอาจจะต้องใช้เวลาในการพิจารณาคดีและพิพากษาคดีนานตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995 ถึง 2000 ที่มีการพิพากษาคดีมาโดยตลอด และบางคดีก็ต้องหมดอายุความตามกฎหมาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุปและวิเคราะห์

สหประชาชาติเป็นปัจจัยหลักในการแก้ไขปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาโดยอาศัย UNAMIR II เป็นองค์การหลักในการฟื้นฟูบูรณะประเทศ ก่อให้เกิดความสงบ ไม่เกิดความแตกแยก และไม่เกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์หลังจากสงครามยุติลง แม้ในเบื้องต้นสหประชาชาติได้ประสบความสำเร็จล้มเหลวในปฏิบัติการรักษาสันติภาพในเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ UNAMIR I เนื่องจากปัจจัย 4 ประการคือ ปัจจัยภายใน (ทางการเมือง) ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ (ลัทธิอาณานิคม) ปัจจัยด้านการกำหนดอำนาจของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ และปัจจัยภายนอก ซึ่งจะกล่าวโดยสรุปเป็นประเด็นๆ ดังต่อไปนี้

5.1 ปัจจัยภายใน

จากการวิจัยได้อธิบายประวัติและความเป็นมาด้านความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ฮูตูและตุตซี ทั้งในสมัยก่อนและหลังการตกเป็นอาณานิคมของรวันดา จนกระทั่งถึงช่วงที่ความรุนแรงเกิดขึ้นในปี ค.ศ.1993-1994 โดยมีการเน้นการพัฒนาของความสัมพันธ์ของทั้งสองชาติพันธุ์ โดยในช่วงแรกความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ยุคก่อนตกเป็นอาณานิคมระหว่างฮูตูและตุตซีอยู่ในลักษณะราบรื่นแม้จะมีการขัดแย้งกันบ้างก็เป็นเพียงเล็กน้อย ชาวตุตซียังดำรงตำแหน่งเป็นคนระดับสูงกว่าฮูตูที่มีจำนวนมาก แต่ก็สามารถยอมรับการมีตำแหน่งที่สูงกว่าของตุตซีได้ ทั้งนี้ยังมีการแต่งงานระหว่างชาติพันธุ์เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดา แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่าง 2 ชาติพันธุ์ในสังคมรวันดายุคก่อนตกเป็นอาณานิคม ในเวลาต่อมาเมื่อเยอรมนีและเบลเยียมเข้ามาปกครอง อาณานิคมรวันดาได้ส่งเสริมให้ชาติพันธุ์ฮูตูรู้เรื่องบทบาททางสังคมมากขึ้นและส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคกันระหว่างชาติพันธุ์ ทำให้ฮูตูเริ่มตั้งสมอ้างรวมกลุ่มกันระหว่างชาวฮูตู และสามารถแย่งชิงความมีอำนาจเหนือชาติตุตซีได้สำเร็จจากการที่ผู้นำชาวฮูตูสามารถเอาชนะการเลือกตั้งทั่วไปได้สำเร็จหลังจากประเทศรวันดาได้รับเอกราช โดยทั้งนี้ผู้นำชาวฮูตูที่สามารถปกครองประเทศได้มี 2 คน คือในปี ค.ศ.1962-1973 ปกครองโดยนายเกรอทัวร์ คาฮิบันดาและในปี ค.ศ.1973-1994 นายพลจูเวนอล ฮาบยาริมานาได้ก่อการรัฐประหารและปกครองประเทศ จากการที่ผู้นำประเทศเป็นชาวฮูตูส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างฮูตูและตุตซีมีลักษณะเปลี่ยนแปลงจากช่วงก่อนตกเป็นอาณานิคมเป็นอย่างมาก เพราะมีการแอบข่มขู่ทำร้ายระหว่างชาติพันธุ์อยู่ตลอดโดยเฉพาะฮูตูซึ่งเป็นกลุ่มที่มักจะทำร้ายตุตซีก่อน ความรุนแรงระหว่างชาติพันธุ์ได้มีการสั่งสมและรุนแรงขึ้นทุกวันโดยทั้งนี้ฝ่ายฮูตูได้รับการสนับสนุนจากฝรั่งเศสที่

หวังผลประโยชน์จากชัยชนะของฮูตูในด้านการใช้อำนาจครอบครองวันดาเพื่อเพิ่มเนื้อที่อาณานิคมในแอฟริกาของฝรั่งเศส อย่างไรก็ตามตุ๊ดซีก็ได้รับการสนับสนุนจากอูกันดา แทนซาเนียและบรูไนรัฐเพื่อนบ้านทางตอนเหนือ ด้านตะวันออกและทางตอนใต้ โดยทางตอนใต้คือ บรูไนที่ชาวตุ๊ดซีได้อพยพเข้าไปตามชายแดนและลุล้ำเข้าไปในบรูไนเพื่อการก่อตั้งกลุ่มแนวร่วมรักชาติเพื่อการตอบโต้กลับชาวฮูตู รัฐแทนซาเนียทางตะวันออกได้ยินยอมให้เป็นที่เจรจาข้อตกลงสันติภาพอารูชาระหว่างชาติพันธุ์ โดยให้ทั้งสองชาติพันธุ์ลงนามในสัญญาประนีประนอมระหว่างกันแต่ก็ไม่สามารถตกลงกันได้หมดทุกข้อเพื่อส่วนทางตอนเหนือคือรัฐบาลอูกันดาก็ให้การสนับสนุนชาวตุ๊ดซีที่อพยพเข้ามาในฐานะเป็นผู้อพยพโดยให้ที่พักพิงแก่ผู้อพยพทุกคน สภาพการณ์ที่มีการแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายระหว่างชาติพันธุ์สะท้อนความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์อย่างชัดเจน สหประชาชาติเริ่มทราบข่าวความรุนแรงเช่นการแอบข่มขืนในรวันดาแต่เข้าใจว่าเป็นสงครามกลางเมือง จนกระทั่งความรุนแรงระหว่าง 2 ชาติเพิ่มมากขึ้นหลังจากเครื่องบินของประธานาธิบดีฮาบยาริมานาที่มีประธานาธิบดีไซเปรียน ทายามิราแห่งบรูไนร่วมเดินทางมาด้วยขณะที่บินกลับจากแทนซาเนียแต่ถูกยิงตกเหนือป่าเมืองคิกาลี จากเหตุการณ์ดังกล่าวความรุนแรงจึงมาถึงขีดสุด จำนวนคนตายในแต่ละวันสูงมากจนสามารถเรียกได้ว่าเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เมื่อความรุนแรงได้ประทุอย่างรุนแรงและไม่สามารถต้านทานหรือระงับได้ เนื่องจากประธานาธิบดีฮาบยาริมานาเป็นชาวฮูตูจึงทำให้ตุ๊ดซีกลายเป็นกลุ่มชนที่ถูกสงสัยว่าเป็นผู้ก่อเหตุนั้น รวมทั้งการได้รับการส่งเสริมให้ชิงชังระหว่างชาติพันธุ์โดยวิทยุกระจายเสียง RTLBC ความรุนแรงจึงทวีคูณมากยิ่งขึ้นอย่างไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ความรุนแรงระหว่างชาติพันธุ์เกิดมาจากปัจจัยภายในทางการเมืองเป็นปัจจัยหลัก นอกจากนั้นยังมีปัจจัยด้านการเข้ามาของประเทศเจ้าอาณานิคมที่มีส่วนสำคัญที่จะกล่าวในลำดับต่อไป

5.2 ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ (ลัทธิอาณานิคม)

ในปี ค.ศ.1896-1916บริเวณที่เป็นประเทศรวันดาและบรูไนในปัจจุบันเคยตกเป็นอาณานิคมของเยอรมนีและถูกเรียกว่าเป็นดินแดนแอฟริกาตะวันออกเยอรมนี (Germany East Africa) โดยก่อนที่เยอรมนีจะเข้ามาปกครองในดินแดนดังกล่าวมีชาวตุ๊ดซีและฮูตูอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยตุ๊ดซีดำรงตำแหน่งเป็นผู้ปกครองเหนือฮูตูและฮูตูก็ยอมรับในอำนาจเหนือกว่าของตุ๊ดซี แต่เมื่อเยอรมนีเข้ามาปกครองได้ถ่ายทอดแนวความคิดเรื่องสิทธิและความเท่าเทียมกันทางชาติพันธุ์ ทำให้รูปแบบลักษณะทางสังคมการปกครองที่ตุ๊ดซีมีอำนาจการปกครองเหนือฮูตูต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงไป เพราะฮูตูเริ่มไม่ยินยอมการมีสิทธิที่ต่ำกว่าตุ๊ดซีเช่นในอดีต ในปี ค.ศ.1916 เป็นช่วงเวลาที่เยอรมนีแพ้สงครามทำให้ดินแดนดังกล่าวตกอยู่ภายใต้อำนาจของสันนิบาตชาติโดยการดูแลของเบลเยียม เบลเยียมได้สืบทอดการถ่ายทอดแนวความคิดเรื่องสิทธิและความเท่าเทียมกันระหว่างชาติพันธุ์ต่อจากเยอรมนีแก่

ชาติพันธุ์ทั้งสอง อย่างไรก็ตามเนื่องจากมีกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของเจ้าอาณานิคมทำให้สามารถควบคุมความรุนแรงทางชาติพันธุ์มิให้เกิดขึ้นได้ กล่าวคือเพราะมีระบบการปกครองที่เหนือกว่าของชาวตะวันตกที่ควบคุมไม่ให้ความรุนแรงระหว่างชาติพันธุ์ขยายเป็นวงกว้าง จนกระทั่งปี ค.ศ. 1962 รวันดาและ บรูไนได้รับเอกราช ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ก็ได้ก่อตัวขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในรวันดา และไม่มีชาติตะวันตกควบคุมชนทั้ง 2 ชาติพันธุ์ไว้จึงทำให้เกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ จากกรอบความคิดลัทธิอาณานิคมเก่า สามารถอธิบายได้ว่ารัฐเจ้าอาณานิคมเมื่อเข้ามาปกครองรัฐในอาณานิคมสามารถเข้ามาควบคุม จัดระเบียบ และปกครองอาณานิคม โดยเยอรมนีใช้วิธีการแบ่งแยกและปกครอง (divide and rule) เพื่อความสะดวกในการปกครองจึงได้รวมเอารัฐบรูไนและรวันดามาอยู่ร่วมกัน และกำหนดระเบียบขึ้นมาปกครอง นอกจากนั้นการถ่ายทอดความคิดก็เป็นสิ่งที่เจ้าอาณานิคมมักจะกระทำกับประเทศอาณานิคม ในกรณีนี้เยอรมนีและเบลเยียมก็เช่นกันได้ถ่ายทอดแนวความคิดเรื่องความเสมอภาคทางชาติพันธุ์ในรวันดาขึ้น ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ แต่ทั้งนี้การมีกฎและระเบียบของประเทศเจ้าอาณานิคมก็ทำให้สามารถควบคุมความรุนแรงระหว่างชาติพันธุ์ไม่ให้ขยายเป็นวงกว้างได้ เมื่อประเทศเจ้าอาณานิคมออกไป ความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์จึงเกิดขึ้นในที่สุด โดยสรุปประเทศรวันดาได้รับผลกระทบจากประเทศเจ้าอาณานิคมซึ่งเป็นปัจจัยหลักผลักดันให้เกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาโดยการเผยแพร่แนวความคิดในการสร้างความเท่าเทียมกันทางชาติพันธุ์ทำให้เกิดความอึดอัดแก่ชาวสตูให้กระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกันมาในอดีต

5.3 ปัจจัยด้านการกำหนดอำนาจของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ

กองกำลังรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติในรวันดาหรือ UNAMIR ได้เข้ามาระงับความรุนแรงและแก้ไขความขัดแย้งตลอดจนเข้ามาดำรงรักษาสันติภาพในรวันดา และให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมบูรณะฟื้นฟูประเทศ ทั้งนี้บทบาทของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพไม่ประสบความสำเร็จที่เข้ามาดำเนินงานในรวันดาโดยดูจากการขาดความสามารถในการประยุกต์กองกำลังให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพถูกจำกัดอำนาจให้อยู่ภายใต้กรอบของกฎบัตรสหประชาชาติเป็นหลัก ในช่วงเวลาที่ความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในรวันดาแต่กองกำลัง UNAMIR กลับทำได้แค่เพียงป้องกันตัวเอง และไม่สามารถใช้อาวุธในการตอบโต้กลับ จากกรอบความคิดการปฏิบัติการรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติที่กำหนดให้ไม่ให้ใช้ความรุนแรงในการเข้าไปดำรงรักษาสันติภาพ ตามกฎบัตรแห่งสหประชาชาติหมวดที่ 6 สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทอำนาจของกองกำลังรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติที่ถูกจำกัดเพื่อการรักษาสันติภาพอย่างแท้จริง แม้วิกฤติการณ์ในรวันดาที่ต้องการใช้กองกำลังพกพาอาวุธในช่วงเวลาที่ความรุนแรงเพิ่มขนาด

มากขึ้นเพื่อทำการสกัดกั้นและระงับความรุนแรงในรวันดาตามกฎบัตรสหประชาชาติหมวดที่ 7 จึงทำให้ความสามารถในการปฏิบัติการของกองกำลังลดลง นอกจากนี้การขาดแคลนกองกำลังที่มีการฝึกปฏิบัติมาอย่างดีและทรัพยากรที่จำเป็นในการรบก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งเพราะทหารในปฏิบัติการกองกำลังรักษาสันติภาพในรวันดาเป็นทหารที่มีทักษะในการรบต่ำ ขาดความขาดความสามารถในการปรับตัวกับสภาพภูมิประเทศในแอฟริการวมทั้งขาดแคลนทรัพยากรทางด้านอาวุธและยานพาหนะที่จำเป็นอย่างเหมาะสมกับจำนวนทหาร อีกทั้งระหว่างช่วงในการทำการรบก็ถูกถอนกองกำลังออกไปจึงทำให้ความเข้มแข็งทางกำลังใจของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพลดลง อีกทั้งปัจจัยทางด้านการติดต่อสื่อสารในการรายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวด้านความรุนแรงในรวันดาที่รายงานโดยนายพลดาแลร์และรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศแคเมอรูน นายบูธ-บูธ ก็รายงานในลักษณะที่ขัดแย้งกันอย่างไรก็ตามกองกลางข่าวสารแห่งสหประชาชาติกลับให้ความเชื่อถือต่อบูธ-บูธมากกว่าโดยที่รายงานว่าความรุนแรงในรวันดาไม่รุนแรงมากนักเป็นเพียงการสู้รบระหว่าง 2 ฝ่ายจึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นเพียงสงครามกลางเมืองธรรมดา สิ่งนี้ได้ทำให้บทบาทของกองกำลังรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติและประชาคมระหว่างประเทศไม่ให้ความสนใจต่อวิกฤติการณ์ในรวันดาในช่วงแรก จนกระทั่งปล่อยให้ความรุนแรงโหมกระหน่ำรวันดามากขึ้นจนไม่สามารถควบคุมและต้านทานได้จึงต้องตัดสินใจถอนกองกำลังในที่สุด

5.4 ปัจจัยภายนอก

บทบาทของประชาคมระหว่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือต่อสถานการณ์ความรุนแรงในรวันดา โดยเบลเยียมและชาติเล็กๆ ในทวีปแอฟริกาได้เข้าไปนามกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพในรวันดา UNAMIR ส่วนฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา องค์การเอกภาพแอฟริกาและสหภาพยุโรปตะวันตกเข้าไปในนามชาติตนหรือองค์การของตน โดยพบว่าทหารกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพเบลเยียมมีความชำนาญทางการรบและความพร้อมทางด้านทรัพยากรที่จำเป็นในการรบเป็นอย่างดีที่สุด ทั้งนี้ได้ให้ความช่วยเหลือในการรบในรวันดาอย่างเต็มที่ แม้ในบางครั้งจะให้การเชื้อเพลิงทหารหัวหน้าของตนที่เป็นชาวเบลเยียมมากกว่าผู้กำกับทหารของ UNAMIR ในรวันดา อย่างไรก็ตามการถอนทหารเบลเยียม เนื่องจากทหารปฏิบัติการรักษาสันติภาพชาวเบลเยียม 10 นายถูกสังหารอย่างเหี้ยมโหดภายในวันเดียว สำหรับฝรั่งเศสได้ให้ความช่วยเหลือด้านการกำหนดเขตปลอดทหาร (Demilitarized Zone: DMZ) และให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมและในทางตรงกันข้ามฝรั่งเศสก็หนุนหลังกลุ่มฮูตูโดยยินยอมให้กองกำลังฝรั่งเศสเข้าสู้รบเคียงบ่าเคียงไหล่กับทหารกลุ่มฮูตูเพื่อต่อต้านพวกกลุ่มแนวร่วมรักชาติรวันดานับว่าฝรั่งเศสมีปฏิบัติการที่ขัดกับหน้าที่หลักในการเข้ามาธำรงรักษาสันติภาพในนามทหารที่เข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพ สำหรับบทบาทของสหรัฐอเมริกาที่ให้ความช่วยเหลือ

ด้านการส่งทหารเรือดำน้ำไปยังบริเวณมหาสมุทรอินเดียโดยไม่เข้าไปปฏิบัติการในภูมิภาคเพื่อเฝ้าดูเหตุการณ์ความรุนแรงและให้ความช่วยเหลืออยู่ห่างๆ จนกระทั่งเหตุการณ์ในวันดาสงบลง สหรัฐอเมริกาจึงจะส่งความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมไปยังวันดา สำหรับบทบาทของสหภาพยุโรป ตะวันตกคือการส่งทรัพยากรและยานพาหนะที่จำเป็นในการรบเพียงเล็กน้อยเข้าไปในวันดาเนื่องจากในเวลานั้นได้เกิดความขัดแย้งในภูมิภาคของตนที่ต้องเร่งแก้ไขคือที่อดีตยูโกสลาเวียหรือบอสเนีย ส่วนองค์การเอกภาพแอฟริกาเป็นเพียงองค์การเพื่อความร่วมมือของบรรดาระัฐสมาชิกที่อยู่ในภูมิภาคแอฟริกาได้เข้าไปเพียงเพื่อเรียนรู้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโดยหวังจะทำการเรียนรู้ปัญหานี้เพื่อใช้เป็นแนวทางป้องกันมิให้ปัญหานั้นเกิดขึ้นในภูมิภาคอีกครั้ง สำหรับเหตุการณ์ในวันดาการที่องค์การเอกภาพแอฟริกาจะให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆก็ประสบปัญหาขาดแคลนด้านทรัพยากรและอุปกรณ์ที่จำเป็น ดังนั้นบทบาทของประชาคมระหว่างประเทศส่วนใหญ่จึงไม่สามารถระงับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มิให้กระจายตัวไปหรือหยุดลงได้ ทั้งนี้เหล่าประชาคมระหว่างประเทศไม่เข้าใจความซับซ้อนของเหตุการณ์ความรุนแรงภายในจึงให้ความช่วยเหลืออย่างไม่จริงจังและไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงต้องปล่อยให้เหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์คลี่คลายโดยคนภายในรัฐเอง กล่าวคือเหตุการณ์สงบลงได้จากการเอาชนะของทหารแนวร่วมรักชาติวันดาที่สามารถเข้าครอบครองวันดาได้สำเร็จซึ่งใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 3 เดือนตั้งแต่ 6 เมษายน ค.ศ.1994-19 กรกฎาคม ค.ศ.1994

นอกจากนั้นบทบาททางการทหารของกองกำลัง UNAMIR และประชาคมระหว่างประเทศก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หน้าที่รักษาสันติภาพล้มเหลวในช่วงแรก ก่อน UNAMIR II จะเข้าไปโดยจะขอกำลังติดต่อก่อนนี้ กลุ่มแรกคือ บทบาทของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพล้มเหลวเพราะไม่มีหน่วยข่าวกรองที่ดีในการวิเคราะห์ความรุนแรงในวันดาที่มีการพัฒนาจากสงครามระหว่างชาติพันธุ์ จนกลายเป็นสงครามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ขนาดใหญ่ที่มีจำนวนคนตายมากกว่า 500,000 คน(ตามคำนิยามความหมายของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ได้ระบุจำนวนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ไว้) นอกจากนั้นมาตรการอำนาจของปฏิบัติการรักษาสันติภาพที่ไม่เหมาะสมก็เป็นอีกปัจจัยหลักในการทำให้ UNAMIR ประสบความล้มเหลวเช่นกันเพราะในช่วงเวลาที่ความรุนแรงคุกรุ่นขึ้น และบทบาทของทหาร UNAMIR กลับไม่สามารถปฏิบัติการโดยใช้อาวุธสู้รบตอบโต้แต่กระทำได้เพียงป้องกันตัวเองตามกฎบัตรสหประชาชาติมาตราที่ 6 จึงทำให้ประสบความยากลำบากในการสกัดกั้นและระงับความรุนแรงไม่ให้กระจายออกไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการขาดทรัพยากรและศักยภาพของทหารของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพที่มาจากภูมิภาคแอฟริกา ส่งผลให้ทหาร UNAMIR ไม่สามารถดำเนินปฏิบัติการได้ดี โดยสรุปการไม่มีหน่วยข่าวกรองที่ดีพอ ระบบมาตรการอำนาจที่ไม่เหมาะสม และทหารที่ขาดทรัพยากรที่จำเป็นทำให้การปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติล้มเหลว

สำหรับกลุ่มที่สอง คือบทบาทของทหารประชาคมระหว่างประเทศที่เข้ามาร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพก็ประสบความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาวิกฤติการณ์ในวันดาเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ทหารชาวเบลเยียม ทั้งนี้เพราะเบลเยียมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้โดย ทหารเบลเยียมได้ถอนทหารของตนออกไปก่อนในช่วงเวลาที่สูญเสียทหารชาติตนไป 10 นายที่ได้ส่งไป ปฏิบัติการในช่วงแรก ส่วนฝรั่งเศสกลับให้การสนับสนุนกลุ่มฮูตูในการสู้รบกับแนวร่วมรักษาดินแดน ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตรงข้ามกับหน้าที่หลักที่เข้ามาเพื่อดำรงไว้ซึ่งสันติภาพจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กองกำลังทหารปฏิบัติการรักษาสันติภาพ UNAMIR ต้องทำงานหนักมากขึ้นและไม่เข้มแข็ง อย่างไรก็ตามจากพฤติกรรมของเบลเยียมในการถอนทหารของตนออกไปและการที่ฝรั่งเศสให้การ สนับสนุนพวกฮูตูสู้กับอีกฝ่ายกดดันให้ทหารปฏิบัติการรักษาสันติภาพที่เหลือในวันดาในนาม UNAMIR ต้องถอนทหารชาติตนออกไปเช่นกัน แต่ที่เลวร้ายมากที่สุดคือบทบาทสหรัฐอเมริกาที่ เพิกเฉยต่อความรุนแรงด้านมนุษยธรรมในวันดา เพราะสหรัฐอเมริกาคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติ ตนเป็นหลักซึ่งคิดว่าการส่งทหารไปยังภูมิภาคนี้เป็นความเสี่ยงที่จะไม่ได้ผลประโยชน์กลับมาและยัง พึงประสบความล้มเหลวในปฏิบัติการที่โซมาเลียในระยะเวลาไม่กี่เดือนที่ผ่านมาก็ยิ่งทำให้ สหรัฐอเมริการู้สึกไม่อยากให้ปฏิบัติการของตนเข้าไปในวันดาเพื่อประสบความล้มเหลวซ้ำอีก จึงทำ ให้การใช้จ่ายเพื่ออธิบายเหตุการณ์ในวันดาในตอนแรกผิดไป โดยอธิบายว่าเป็นเพียงสงครามกลาง เมือง แม้จะรู้ว่าเหตุการณ์นั้นสามารถพัฒนาเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้แต่ก็ปฏิเสธจะใช้คำนี้เพราะ สหรัฐอเมริกาจะไม่ต้องรับผิดชอบในหน้าที่ที่สหรัฐอเมริกาไม่ได้ผลประโยชน์

จากสมมุติฐานของวิทยานิพนธ์ คือ สหประชาชาติเป็นปัจจัยหลักในการแก้ไขปัญหาความ ชัดแย้งและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ระหว่างชนเผ่าฮูตูและตุตซีในวันดาในช่วงปี ค.ศ. 1993-1994 นั้น จาก การวิจัยพบว่าสหประชาชาติเป็นปัจจัยหลักในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์เพราะ การดำเนินงานของสหประชาชาติในนาม UNAMIR II เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรักษาความ สงบให้เกิดขึ้นในวันดา ไม่ให้เกิดการแตกแยก และไม่ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ระหว่างชาติพันธุ์ในวันดาอีก ครั้งหลังสงครามยุติลง รวมทั้งการบูรณะพัฒนาประเทศ แม้ว่าในเบื้องต้น ได้ส่ง UNAMIR I และต้อง ถอนกองกำลังออกมาก่อนสงครามสงบ โดยจากการวิจัยพบว่าสงครามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในวันดา ยุติลงได้เพราะทหารกลุ่มแนวร่วมรักษาดินแดนสามารถเอาชนะรัฐบาลวันดา โดยสามารถบุกเข้ามา ยึดรัฐบาลวันดาและสามารถครอบครองดินแดนวันดาได้เป็นผลสำเร็จจึงทำให้สงครามการฆ่าล้าง เผ่าพันธุ์สงบลง แต่อย่างไรก็ตามเพราะสหประชาชาติได้แสดงบทบาทที่จะเป็นเสาหลักแก้ไขปัญหา และระงับความรุนแรงระหว่างชาติพันธุ์ในวันดา โดยการมีกองกำลังในนาม UNOMUR , UNAMIR I และ II เข้ามาประจำการก่อนวิกฤติการณ์จะเกิดขึ้น และเป็นพยานในการทำข้อตกลงสันติภาพอารุชา เป็นต้น จึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยหลักในการแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง

ดังนั้นจากทั้งปัจจัยด้านกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติและบทบาทประชาคมระหว่างประเทศต่างก็มีส่วนที่ทำให้กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพไม่ประสบความสำเร็จ แต่กองกำลัง UNAMIR II ก็เข้ามาแสดงศักยภาพในการฟื้นฟูและบูรณะประเทศเพื่อรักษาความสงบและความมั่นคงเพื่อป้องกันมิให้การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เกิดขึ้นอีกครั้งในวันดา อย่างไรก็ตามความล้มเหลวในช่วงแรกของกองกำลังรักษาสันติภาพสะท้อนว่าจะต้องมีมาตรการปรับปรุงแก้ไขโดยด่วน แม้ว่าในปัจจุบันจะพบว่ากองกำลังรักษาสันติภาพพยายามปรับปรุงตน โดยมีบทบาทใหม่ที่เน้นด้านการเข้าไปให้ความช่วยเหลือพลเมืองในบริเวณรัฐต่างๆ ขณะที่เกิดความขัดแย้งและหลังจากความขัดแย้งได้ยุติลง เช่นที่ติมอร์ตะวันออก แต่ทั้งนี้ก็ยังคงจุดมุ่งหมายด้านการธำรงรักษาสันติภาพโดยพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

สำหรับบทบาทการตัดสินคดีในเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในวันดาได้มีการกำหนดศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับวันดาขึ้น ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับวันดามีลักษณะและรูปแบบเช่นเดียวกับศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศในอดีตยูโกสลาเวียเพื่อพิจารณาคดีและตัดสินคดีผู้กระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นในวันดา การตัดสินคดีไม่สามารถทำได้โดยง่าย เพราะจะต้องสืบสวนเหตุการณ์และหาพยานผู้พบเห็นเพื่อเป็นหลักฐานการกระทำความผิด แม้ว่าพยานจะได้รับการปกป้องพิเศษโดยศาลมิให้เปิดเผยชื่อและลักษณะส่วนตัวต่อสาธารณะ แต่พยานบางคนก็ตกเป็นเหยื่อ จากการได้รับความบอบช้ำทางจิตใจและการตกเป็นเหยื่อ ทำให้ต้องเสียเวลาโดยต้องเลื่อนเวลาการตัดสินคดีและดำเนินคดีเพื่อทำการบำบัดจิตใจ และ ในบางคดีก็ไม่สามารถตัดสินคดีได้เพราะพยานไม่ได้จึงต้องเลื่อนเวลาการตัดสินคดีออกไปจนคดีความหมดอายุตามกฎหมาย ทำให้ผู้กระทำผิดสามารถหลุดจากคดีได้ นอกจากนี้กรณีนี้ที่จำเลยดำรงตำแหน่งในระดับสูงก็ไม่ถูกดำเนินคดีที่ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับวันดาทั้งนี้โทษสูงสุดคือจำคุก 15-25 ปี แต่นักโทษที่มีตำแหน่งต่ำกว่าก็ต้องถูกตัดสินคดีที่ศาลประเทศวันดาโดยมีโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต ทั้งๆ ที่การกระทำความผิดนั้นอาจมีความรุนแรงน้อยกว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งสูงกว่าก็ตาม อย่างไรก็ตามศาลระหว่างประเทศก็ได้ใช้ความพยายามพิจารณาคดีและตัดสินคดีตั้งแต่ปี ค.ศ.1995-2000 ซึ่งสามารถพิพากษาคดีในวันดาได้อย่างมีประสิทธิภาพระดับหนึ่ง และอาจใช้เป็นตัวอย่งในการใช้ศาลเพื่อพิจารณาคดีกับรัฐอื่นที่มีการกระทำในลักษณะปัญหาเช่นเดียวกับในวันดาได้ ทั้งนี้สหประชาชาติต้องเป็นผู้ให้การสนับสนุนหลักเพื่อการดำเนินคดีอย่างยุติธรรม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ณัฐนิภา บุรุษพัฒน์. สหประชาชาติกับการฟื้นฟูสันติภาพและการจัดตั้งรัฐบาลในกัมพูชา.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะ
รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- รัชนีกร บุญหลง. ภูมิศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ:โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ ศูนย์หนังสือ
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สมพงศ์ ชูมาก. การปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ 1948-1995. กรุงเทพฯ:ศูนย์
หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544 .
- สมพงศ์ ชูมาก. องค์การระหว่างประเทศ :สันนิบาตชาติ สหประชาชาติ. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อรณี นวลสุวรรณ. พัฒนาการของประชาคมยุโรปตั้งแต่ปีค.ศ.1980 สู่อสหภาพยุโรป. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ภาษาอังกฤษ

- African Rights. Rwanda. Death, Despair and Defiance. London: African Rights, 1995.
- Annual Report on the Work of the Organization UN. Building Peace and Development.
New York: Department of Public Information, 1994.
- Bennett, J. Clinton Declares US and the World Failed Rwandans. New York Times
[on line] 1998 [cited 2003, Feb 25] Available from: [http:// www. cnn. com/
WORLD/africa /9804/21 / rwanda. inquiry](http://www.cnn.com/WORLD/africa/9804/21/rwanda.inquiry).
- Bernnett, M. Eyewitness to a Genocide. Ithaca and London: Cornell University Press,
2003.
- Berman, E. G., and Sams K. E. Peacekeeping in Africa: Capability and Culpabilities.
Geneva: United Nations Institute for Disarmament Research, 2000.
- Briefing Papers for Student. We the People: The Role of the United Nations in the
21st Century. New York: The Millennium Report. United Nations, 2001.

Bush, G.H. National Security Strategy of the United States. Washington D.C.: White House Executive Office of the President, 1993.

Bystanders to Genocide: Why the United States Let the Rwandan Tragedy Happen.

[online] [cited Feb 25,2003] Available from: <http://www.theatlantice.com/issues/1009109.power.html>.

Carnell ,B. Rwanda May Addict French Military for their Role in 1994 Genocide.

[on line] 2002.[cited 25 Feb, 2003] Available from [http:// brian.carnell.com/articles/2002/09000.25.html](http://brian.carnell.com/articles/2002/09000.25.html).

Coulson, C. US Strategic Decision Making : Response to the Rwandan Genocide.

National Security Studies Course 3. Canadian Forces College, June 2001.

Destexte,A.Rwanda: Essai sur le genocide. Brussels: Complex,1994.

Destexte,A. Rwanda and Genocide in 20thCentury .New York: New York University Press,1995.

Eekelem, W. V. Debating European Securitiy. Brussels:Center for European Policy Studies,1997.

Evans, G., and Newnham J. The Penguin Dictionary of International Relations.London: Penguin Books Ltd.,1998 .

Former United Stated President George Bush. American Leadership and the Prevention of Deadly Conflict. Essay on Leadership. New York: Carnegie Cooperation, 1998.

Harch, E. Africa Recovery Online. vol. 12 No.1. New York: United Nation Publications.

[on line] 2000 [cited 2003,Feb 25] Available from: www.un.org/ecosocdev/geninfo/vol.12No.1/Rwanda.htm/ 25 February 2003.

Human Right Watch,Genocide in Rwanda. Vol.6 (May 1994).

International Criminal Tribunal for Rwanda,United Nations information [on line]

1995.[cited 2003,April4] Available from:<http://www.ictt.org/wwwroot/ENGLISH/factsheets/9html>.

Jones, B. D. Military Intervention in Rwanda's Two Wars: Partisanship and Indifference. In B.F. Walter and J. Snyder (ed.), Civil Wars, Insecurity and Intervention. p.117-120, New York: Columbia Press.1999.

- Khadiagala, G. M. National Intelligence Council Project on Intervention in International Conflict: The case of Rwanda. Washington: John Hopkins University,(n.d.).
- Khan, S. M. The Shallow graves of Rwanda. New York: I.B. Tauris Publishers,2000.
- Klinghoffer,A. J. Mission Unaccomplished. London: Macmillan Press,1998.
- Kittichaisaree,K. International Criminal Tribunals. Oxford: Oxford University Press,2001.
- Kuperman, A. J. Rwanda in Retrospect. Foreign Affairs (Jan/Feb 2000) p.3 of 14
- Kuperman, A.J. The Limits of Humanitarian Interventions. Washington D.C:Brookings Institutions,2001.
- Learthen,D. Historical Dictionary of Rwanda. London: The Scarecrow Press, 1994.
- Lema, A. Causes of Civil War in Rwanda: The Weight of History and Socio-Cultural Structures. In E. Braathen, M. Boas and G. Saether (ed.), Ethnicity Kills?:The Politics of War, Peace and Ethnicity in Subsaharan Africa, p.77.London:MacMillan Press,2000.
- Leave None to Tell the Story:Genocide in Rwanda. [on line] 1999.[cited 2003,Feb 25] Available from: <http://www.hrw.org/reports/1999/rwanda.1999>.
- LeClerc,T. New Evidence on the Role of the US and France: Who is Responsible for the Genocide in Rwanda?[on line]1998.[cited 2003, April 4] Available from [http://www.wsws.org/news/1998/April 1998/rwan-929.html](http://www.wsws.org/news/1998/April%201998/rwan-929.html).
- Martin, G., and Callaghan T.O. International Relations: The Key Concepts. London: Routledge,2002 .
- Melvorn, L.R. A People Betrayed: The Role of the West in Rwanda's Genocide. Claremont,South Africa:New Zed Books Ltd. ,2000.
- Moawad, N. From a Culture of Violence to a Culture of Peace: Peace and Impact Issue. An agenda for Peace. New York:UNESCO Publishing,1996.
- Nester, W. International Relations:Politics and Economics in the 21stCentury. Wadsworth:Belmont .CA,2001.
- Power, S. Bystanders to Genocide: Why the US let the Rwandan Tragedy Happen. The Atlantic Monthly ,Sep 2001.
- Prunier, G. The Rwanda Crisis 1993-1994: A History of a Genocide. London: C. Hurst & Company, 1995.

- Rather , S.R., and Abrams J.S. Accountability for Human Rights: Atrocities in International Law Beyond the Nuremburg Legacy.London:Oxford University Press,2001.
- Roberts, A. The Crisis in UN Peacekeeping. In C.A.Crocker, F.O.Hampson and P. Holl (ed.), Managing Global Chaos Sources of and Responses to International Conflict,p.305.Washington D.C: United States instituted of Peace Press.1996.
- Robinson,P.The CNN Effect: The Myth of News, Foreign Policy and Intervention. London:Routledge.2002.
- Rosner, J. D. Peacekeeping the New Role Tug of War: Congress the Executive Branch and National Security. Washington D.C: Carnegie Endowment for International Peace,1995.
- Report of the Independent Inquiry into the Actions of the United Nations during the 1994 Genocide in Rwanda,United Nation. [on line]1999.[cited 2003,April4] Available from: [http:// www. ambarwanda.org.uk/ news/archieve/ unreportdec 99.html](http://www.ambarwanda.org.uk/news/archieve/unreportdec99.html).
- Segal, D. R., and Waldman R. J. In J. Burk (ed.), The Military in New Times: Adapting Armed Forces to a Turbulent World, p.166. Colorado: Westview Press,1994.
- Sharlach, L. State Rape, Sexual Violence as Genocide. In K. W. Ster, S. A. Bermanzohn and M. Ungar (ed.), Violence and Politics:Globalization's Paradox, p.117. New York: Routledge,2002 .
- Stiles, K. W. Case Histories in International Politics. New York: Longman, 2002.
- Strategic Leadership and Decision-making : Preparing Senior Executives for the 21st Century.Washington D.C: National Defense University Press,2000.
- Testimony of George Moore in the Crisis in Rwanda. Subcommittee on Africa, House Committee. Foreign Affair (4 May1994). Washington D.C.: US Government Printing Office, 1995.
- The Stateman's Yearbook 2003. The Politics, Cultures and Economies of the World. New York: Palgrave MacMillan, 2002.
- The Blue Helmets: A Review of United Nations Peace-Keeping in Rwanda.New York: United Nations Department of Public Information, 1996.

The United Nations and the Situation in Rwanda, Reference Paper 1995.New York: US Department of Public Information.1995.

Time. No.20. (16 May 1994).

United Nations and Rwanda 1993-1996. Department of Public Information. New York:United Nations.1996 .

Weiss,T.G. Military-Civilian Interaction: Intervening in Humanitarian Crises. New York: Rowman&Little Field Publisher, 1999.

Wheeler ,N. J. Saving Strangers: Humanitarian Intervention in International Society. New York: Oxford University Press, 2000.

Whitaker,D.J. United Nations in the Contemporary World: Peacekeeping. London: Routledge, 1997.

World Affairs Correspondent Ralph Gagleiter and Military Affairs.US denies supplying missile that killed African Leader [on line] 1998.[cited 2003,Feb 25] Available from www.cnn.com/world/africa/9804/07/Uganda.missiles.index.html.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ความเป็นมาของอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกัน และการลงโทษอาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ค.ศ.1948

The Convention on the Punishment and the Prevention of the Crime of Genocide of 1948 was the world's first human rights treaty and it stood for a fundamental and important principle: that whatever evil may befall any group or nation or people, it was of concern not just for that group, but for the whole of humanity. The Convention preceded the Universal Declaration of Human Rights by twenty-four hours and it was the first truly universal, comprehensive and codified protection of human rights. While the Universal Declaration was an affirmation of human rights. The Genocide Convention was a treaty, providing for the judgement and punishment of transgressors. Genocide legally the gravest violation of human rights it was possible to commit. In the Genocide Convention was enshrined the never-again promise, the world's response to the Nazi Holocaust in Europe and the revulsion at the unspeakable truth of the systematic policy to exterminate the Jews

Genocide is an attempt to reconstruct the world. The Nazis tried to do it and murdered Jews, intending to exterminate them as people. Nazism used a racist ideology which identified the German people as possessing a distinct identity which was based on blood. Jews, Gypsies and homosexuals were inferior and alien beings who might pollute the people. In genocide, propaganda is used to spread racist ideology and define the victim as being outside human existence-vermin and subhuman. This ideology served to legitimize any act, no matter how horrendous.

The word genocide was coined by a Polish lawyer, Raphael Lemkin, who fled the German occupation and lost his family in the Holocaust. He derived the word from the Greek, genos, race, or tribe. "Genocide is intended.. to signify a co-ordinated plan of different actions," Lemkin wrote, "aiming at the destruction of essential foundations of the life of national groups, with the aim of annihilating the groups themselves". Genocide was directed against national groups as an entity, and the actions involved were directed

against individuals, not in their individual capacity, but as members of the national group. Lemkin's definition of genocide was published in 1944 before the end of the Second World War in his book, *Axis Rule in Central Europe*. Lemkin was already an expert on the circumstances of the genocide against the Armenians and he had been struck by the universal indifference to the Armenian slaughter, an attitude which he believed had served to encourage Hitler. On 22 August 1939 Hitler addressed his military commanders, a few days before the German attack on Poland, saying that he had placed his formations in readiness" with orders to send to death mercilessly and without compassion, men, women and children of Polish derivation and language. Only thus shall we gain the living space that we need. Who, after all, speaks today of the Armenians?" remote part of the world, and there were few accounts written of it, publicized and communicated to the world. It did not attract much attention from writers and intellectuals.

Genocide is a part of history; it follows humanity like a dark shadow from early antiquity to the present time, wrote Lemkin. Lemkin believed that genocide could be predicted and that, with an international early-warning system, it was preventable. The more extreme the racism, Lemkin argued, the more likely a genocide. It was Lemkin's definition of genocide that was written into the Genocide Convention and unanimously accepted in 1948 by the UN General Assembly. Lemkin believed that without the protection of international law, no people on earth could be sure of continued existence.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ค.ศ.1948

Conventions on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, 1948

The Contracting Parties,

Having considered the declaration made by the General Assembly of the United Nations in its resolution of 96 (I) dated 11 December 1946 that genocide is a crime under international law, contrary to the spirit and aims of the United Nations and condemned by the civilized world:

Recognizing that at all periods of history genocide has inflicted great losses on humanity: and

Being convinced that, in order to liberate mankind from such an odious scourge, international co-operation is required.

Hereby agree as hereinafter provided:

Article I

The contracting Parties confirm that genocide, whether committed in time of peace or in time of war, is a crime under international law which they undertake to prevent and to punish

Article II

In the present Convention, genocide means any of the following acts committed with intent to destroy in whole or in part, a national, ethnical, racial or religious group, as such:

- a) killing members of the groups;
- b) Causing serious bodily or mental harm to members of the group;
- c) Deliberately inflicting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part;
- d) Imposing measures intended to prevent births within the groups;
- e) Forcibly transferring children of the group to another group.

Article III

The following acts shall be punishable:

- a) Genocide;
- b) Conspiracy to commit genocide;

- c) Direct and public incitement to commit genocide;
- d) Attempt to commit genocide;
- e) Complicity in genocide.

Article IV

Persons committing genocide or any of the other acts enumerated in Article III shall be punished, whether they are constitutional responsible rulers, public officials or private individuals.

Article V

The Contracting Parties undertake to enact, in accordance with their respective Constitutions, the necessary legislation to give effect to the provisions of the present Convention and, in particular, to provide effective penalties for persons guilty of genocide or of any of the other acts enumerated in Article III

Article VI

Persons charged with genocide or any of the other acts enumerated in Article III shall be tried by a competent tribunal of the State in the territory of which the act was committed, or by such international penal tribunal as may have jurisdiction with respect to those Contracting Parties which shall have accepted its jurisdictions.

Article VII

Genocide and the other acts enumerated in Article III shall not be considered as political crimes for the purpose of extradition.

The Contracting Parties pledge themselves in such cases to grant extradition in accordance with their laws and treaties in force.

Article VIII

Any Contracting Party may call upon the competent organs of the United Nations to take such action under the Charter of the United Nations as they consider appropriate for the prevention and suppression of acts of genocide or any of the other acts enumerated in Article III.

Article IX

Disputes between the Contracting Parties relating to the interpretation, application or fulfilment of the present Convention, including those relating to the responsibility of a State for genocide or for any of the other acts enumerated in Article III, shall be submitted to the International Court of Justice at the request of any of the parties to the dispute.

Article X

The present Convention, of which the Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall bear the date of 9 December 1948.

Article XI

The Present Convention shall be open until 31 December 1949 for signature on behalf of any Member of the United Nations and of the General Assembly.

The present Convention shall be ratified, and the instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

After 1 January 1950 the present Convention may be acceded to on behalf of any Member of the United Nations and of any non-member State which has received an invitation as aforesaid.

Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article XII

Any Contracting Party may at any time, by notification addressed to the Secretary-General of the United Nations, extend the application of the present Convention to all or any of the territories for the conduct of whose foreign relations that Contracting Party is responsible.

Article XIII

On the day when the first twenty instruments of ratification or accession have been deposited, the Secretary-General shall draw up a process-verbal and transmit a copy thereof to each Member of the United Nations and to each of the non-member States contemplated in Article XI.

The present Convention shall come into force on the twentieth day following the date of deposit of the Twentieth instrument of ratification or accession.

Any ratification or accession effected subsequent to the latter date shall become effective on the ninetieth day following the deposit of the instrument of ratification or access.

Article XIV

The present Convention shall remain in effect for a period of ten years as from the date of its coming into force.

It shall thereafter remain in force for successive periods of five years for such Contracting Parties as have not denounced it at least six months before the expiration of the current period.

Denunciation shall be effected by a written notification addressed to the Secretary-General of the United Nations.

Article XV

If, as a result of denunciations, the number of Parties to the present Convention should become less than sixteen, the Convention shall cease to be in force as from the date on which the last of these denunciations shall become effective.

Article XVI

A request for the revision of the present Convention may be made any time by a Contracting Party by means of a notification in writing addressed to the Secretary-General.

The General Assembly shall decide upon the steps, if any, to be taken in respect of such request.

Article XVII

The Secretary-General of the United Nations shall notify all Members of the United Nations and the non-member States contemplated in Article XI of the following:

- a) Signatures, ratification and accessions received in accordance with Article XI;
- b) Notifications received in accordance with Article XII;
- c) The date upon which the present Convention comes into force in accordance with Article XIII;
- d) Denunciations received in accordance with Article XIV;
- e) The Abrogation of the Convention in accordance with Article XV;
- f) Notification received in accordance with Article XVI.

Article XVIII

The original of the present Convention shall be deposited in the archives of the United Nations.

A certified copy of the Convention shall be transmitted to each Member of United Nations and to each of the non-member States contemplated in Article XI

Article XIX

The present Convention shall be registered by the Secretary-General of the United Nations on the date of its coming into force.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค
กฎบัตรสหประชาชาติ (UN Charter)
หมวดที่ 6
การระงับกรณีพิพาทโดยสันติ

ข้อ 33

1. ผู้เป็นฝ่ายในกรณีพิพาทใดๆ ซึ่งหากดำเนินอยู่ต่อไปน่าจะเป็นอันตรายแก่การดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศก่อนอื่นจะต้องแสวงหาทางแก้ไขโดยการเจรจา การไต่สวน การไกล่เกลี่ย การประนีประนอม อนุญาโตตุลาการ การระงับโดยทางศาล การอาศัยทบวงการตัวแทนส่วนภูมิภาคหรือข้อตกลงส่วนภูมิภาค หรือสันติวิธีอื่นใดที่คู่กรณีจะพึงเลือก

2. เมื่อเห็นว่าจำเป็น คณะมนตรีความมั่นคงจะต้องเรียกร้องให้คู่พิพาทระงับกรณีพิพาทของตนโดยวิธีเช่นว่านั้น

ข้อ 34

คณะมนตรีความมั่นคงอาจสืบสวนกรณีพิพาทใดๆ หรือสถานการณ์ใดๆ ซึ่งอาจนำไปสู่การกระทบกระทั่งกันระหว่างประเทศ หรือก่อนให้เกิดกรณีพิพาท เพื่อกำหนดลงไปว่าการดำเนินอยู่ต่อไปของกรณีพิพาทหรือสถานการณ์นั้นๆ น่าจะเป็นอันตรายแก่การดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศหรือไม่

ข้อ 35

1. สมาชิกใดๆ ของสหประชาชาติอาจนำกรณีพิพาทใดๆ หรือสถานการณ์ใดๆ อันมีลักษณะตามที่กล่าวถึงในข้อ 34 มาเสนอคณะมนตรีความมั่นคงหรือสมัชชาได้

2. รัฐที่มีได้เป็นสมาชิกของสหประชาชาติอาจนำกรณีพิพาทใดๆ ซึ่งตนเป็นฝ่ายหนึ่งในกรณีพิพาทมาเสนอคณะมนตรีความมั่นคงหรือสมัชชาได้ ถ้ารัฐนั้นยอมรับล่วงหน้าซึ่งข้อผูกพันเกี่ยวกับการระงับกรณีพิพาทโดยสันติตามที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรฉบับปัจจุบัน เพื่อความมุ่งประสงค์ในการระงับกรณีพิพาท

3. การดำเนินการพิจารณาของสมัชชา ในเรื่องที่เสนอขึ้นมาตามข้อนี้ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของข้อ 11 และ 12

ข้อ 36

1. คณะมนตรีความมั่นคงอาจแนะนำวิธีดำเนินการ หรือวิธีการปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสมได้ ไม่ว่าจะในระยะใดๆ แห่งการพิพาทอันมีลักษณะตามที่กล่าวถึงในข้อ 33 หรือแห่งสถานการณ์อันมีลักษณะทำนองเดียวกันนั้น

2. คณะมนตรีความมั่นคงควรพิจารณาวิธีดำเนินการใดๆ เพื่อระงับกรณีพิพาทซึ่งคู่พิพาทได้รับปฏิบัติแล้ว

3. ในการทำคำแนะนำตามข้อนี้ คณะมนตรีความมั่นคงควรพิจารณาด้วยว่า กรณีพิพาทในทางกฎหมายนั้นตามหลักทั่วไป ควรให้คู่พิพาทเสนอต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญของศาลนั้น

ข้อ 37

1. หากผู้เป็นฝ่ายในกรณีพิพาทอันมีลักษณะตามที่กล่าวถึงในข้อ 33 ไม่สามารถระงับกรณีพิพาทได้โดยวิธีระงับไว้ในข้อนั้นแล้ว ให้เสนอเรื่องนั้นต่อคณะมนตรีความมั่นคง

2. ถ้าคณะมนตรีความมั่นคงเห็นว่า โดยพฤติการณ์การดำเนินนำไปกรณีแห่งกรณีพิพาทน่าจะเป็นอันตรายต่อการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศแล้ว ก็ให้วินิจฉัยว่าจะดำเนินการตามข้อ 36 หรือจะแนะนำข้อกำหนดในการระงับกรณีพิพาทเช่นที่อาจพิจารณาเห็นเหมาะสม

ข้อ 38

โดยไม่กระทบกระเทือนต่อบทบัญญัติแห่งข้อ 33 ถึง 37 คณะมนตรีความมั่นคงอาจทำคำแนะนำแก่คู่พิพาทด้วยความมุ่งหมายในการระงับกรณีพิพาทโดยสันติ หากผู้เป็นฝ่ายทั้งปวง ในกรณีพิพาทใด ๆ ร้องขอเช่นนั้น

หมวดที่ 7

การดำเนินการเกี่ยวกับการคุกคามต่อสันติภาพ
การละเมิดสันติภาพ และการกระทำการรุกราน

ข้อ 39

คณะมนตรีความมั่นคงจะต้องกำหนดว่า การคุกคามต่อสันติภาพ การละเมิดสันติภาพ หรือการกระทำการรุกรานได้มีขึ้นหรือไม่ และจะต้องทำคำแนะนำ หรือวินิจฉัยว่าจะใช้มาตรการใดตามข้อ 41 และ 42 เพื่อดำรงไว้หรือสถาปนากลับคืนมาซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

ข้อ 40

เพื่อป้องกันมิให้สถานการณ์ทวีความร้ายแรงยิ่งขึ้น คณะมนตรีความมั่นคงอาจเรียกร้องให้คู่กรณีพิพาทเกี่ยวข้องกับข้อนี้ปฏิบัติตามมาตรการชั่วคราวเช่นที่เห็นจำเป็นหรือพึงปรารถนา ก่อนที่จะทำคำแนะนำ หรือวินิจฉัยมาตรการตามที่บัญญัติไว้ในข้อ 39 มาตรการชั่วคราวเช่นว่านี้จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิ สิทธิเรียกร้องหรือฐานะของคู่พิพาทที่เกี่ยวข้อง คณะมนตรีความมั่นคงจะต้องคำนึงถึงการไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรการชั่วคราวเช่นว่านั้นตามสมควร

ข้อ 41

คณะมนตรีความมั่นคงอาจวินิจฉัยว่า จะต้องใช้มาตรการใดอันไม่มีการใช้กำลังอาวุธ เพื่อให้เกิดผลตามคำวินิจฉัยของคณะมนตรีและอาจเรียกร้องให้สมาชิกของสหประชาชาติใช้มาตรการเช่นว่านั้น มาตรการเหล่านี้อาจรวมถึงการหยุดชะงักซึ่งความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการคมนาคมทาง

รถไฟ ทางทะเล ทางอากาศ ทางไปรษณีย์ ทางโทรเลข ทางวิทยุ และวิถีทางคมนาคมอย่างอื่นโดยสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วนและการตัดความสัมพันธ์ทางการทูตด้วย

ข้อ 42

หากคณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาว่า มาตรการตามที่บัญญัติไว้ในข้อ 41 จะไม่เพียงพอ หรือได้พิสูจน์แล้วว่าไม่เพียงพอ คณะมนตรีฯ อาจดำเนินการใช้กำลังทางอากาศ ทางทะเล หรือทางพื้นดิน เช่นที่อาจเห็นจำเป็นเพื่ออารังไว้ หรือสถาปนากลับคืนมาซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ การดำเนินการเช่นนี้อาจรวมถึงการแสดงแสนยานุภาพ การปิดล้อม และการปฏิบัติการอย่างอื่นโดยกำลังทางอากาศ ทางทะเล หรือทางพื้นดิน ของบรรดาสมาชิกของสหประชาชาติ

ข้อ 43

1. เพื่อให้มีส่วนร่วมเกื้อกูลในการอารังไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ สมาชิกทั้งปวงของสหประชาชาติ วันที่จะจัดสรรกำลังอาวุธ ความช่วยเหลือ และความสะดวกรวมทั้งสิทธิในการผ่านดินแดนตามที่จำเป็นเพื่อความมุ่งประสงค์ในการอารังไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ให้แก่คณะมนตรีความมั่นคง เพื่อคณะมนตรีฯ เรียกร้องและเดินทางไปตามความตกลงพิเศษฉบับเดียวหรือหลายฉบับ

2. ความตกลงฉบับเดียวหรือหลายฉบับเช่นว่านั้น จะต้องกำหนดจำนวนและประเภทของกำลังขึ้นแห่งการเตรียมพร้อมและที่ตั้งโดยทั่วไปของกำลัง และลักษณะของความสะอาดและความช่วยเหลือที่จะจัดหาให้

3. ให้ดำเนินการเจรจาทำความตกลงฉบับเดียวหรือหลายฉบับนั้นโดยความริเริ่มของคณะมนตรีความมั่นคงโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความตกลงเหล่านี้จะต้องทำกันระหว่างคณะมนตรีความมั่นคงและสมาชิก หรือระหว่างคณะมนตรีความมั่นคงและกลุ่มสมาชิก และจะต้องได้รับการสัตยาบันโดยรัฐที่ลงนามตามกระบวนการทางรัฐธรรมนูญของรัฐเหล่านั้น

ข้อ 44

เมื่อคณะมนตรีความมั่นคงได้วินิจฉัยที่จะใช้กำลังแล้ว ก่อนที่จะเรียกร้องให้สมาชิกซึ่งมิได้มีผู้แทนอยู่ในคณะมนตรีความมั่นคงจัดส่งกำลังทหารเพื่อการปฏิบัติตามข้อผูกพันที่ได้ยอมรับตามข้อ 43 คณะมนตรีความมั่นคงจะต้องเชิญสมาชิกรวมให้เข้าร่วมในการวินิจฉัยของคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับการใช้กองกำลังทหารของสมาชิกรวม หากสมาชิกรวมปรารถนาเช่นนั้น

ข้อ 45

เพื่อให้สหประชาชาติสามารถดำเนินมาตรการทางทหารได้โดยด่วน สมาชิกจะต้องจัดสรรกองกำลังทางอากาศแห่งชาติไว้ให้พร้อมโดยทันที เพื่อการดำเนินการบังคับระหว่างประเทศร่วมกัน กำลังและขึ้นแห่งการเตรียมพร้อมของกองกำลังเหล่านี้ และแผนการสำหรับการดำเนินการร่วมจะต้อง

กำหนดโดยคณะกรรมการความมั่นคง ด้วยความช่วยเหลือของคณะกรรมการเสนาธิการทหาร ทั้งนี้ ภายในขอบเขตที่วางไว้ในความตกลงพิเศษฉบับเดียวหรือหลายฉบับที่อ้างถึงในข้อ 43

ข้อ 46

แผนการสำหรับการใช้กำลังทหารจะต้องจัดทำโดยคณะกรรมการความมั่นคง ด้วยความช่วยเหลือของคณะกรรมการเสนาธิการทหาร

ข้อ 47

1. ให้จัดสถาปนาคณะกรรมการเสนาธิการทหารขึ้นคณะหนึ่งเพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือคณะกรรมการความมั่นคงในปัญหาทั้งปวงที่เกี่ยวกับความต้องการทางทหารของคณะกรรมการความมั่นคงเพื่อการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ การใช้และการบังคับบัญชากำลังทหารที่มอบให้อยู่ในอำนาจจัดการคณะกรรมการการควบคุมกำลังอาวุธ และการลดอาวุธอันจะพึงเป็นไปได้

2. คณะกรรมการเสนาธิการทหารจะต้องประกอบด้วยเสนาธิการทหารของสมาชิกประจำของคณะกรรมการความมั่นคงหรือผู้แทนของบุคคลเหล่านี้ คณะกรรมการฯ จะต้องเชิญสมาชิกของสหประชาชาติที่มีได้มีผู้แทนประจำอยู่ในคณะกรรมการฯ เข้าร่วมงานกับคณะกรรมการฯ ด้วย เมื่อการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของคณะกรรมการฯ ให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องใช้สมาชิกร่วมในการทำงานของคณะกรรมการฯ

3. คณะกรรมการเสนาธิการทหารจะต้องรับผิดชอบภายใต้คณะกรรมการความมั่นคงสำหรับการบัญชาการทางยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการใช้กำลังทหารใดๆ ซึ่งได้มอบไว้ให้อยู่ในอำนาจจัดการของคณะกรรมการความมั่นคงเรื่องเกี่ยวกับการบังคับบัญชากำลังทหารเช่นว่านั้นจะได้ดำเนินการในภายหลัง

4. คณะกรรมการเสนาธิการทหารอาจสถาปนาคณะอนุกรรมการส่วนภูมิภาคขึ้นได้ ทั้งนี้ โดยได้รับมอบอำนาจจากคณะกรรมการความมั่นคงและหลังจากได้ปรึกษาหารือกับทบวงการตัวแทนส่วนภูมิภาคที่เหมาะสมแล้ว

ข้อ 48

1. การดำเนินการที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติการคำวินิจฉัยของคณะกรรมการความมั่นคงเพื่อการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศจะต้องกระทำโดยสมาชิกของสหประชาชาติทั้งปวงหรือแต่บางประเทศตามแต่คณะกรรมการความมั่นคงจะพึงกำหนด

2. คำวินิจฉัยเช่นว่านั้นจะต้องปฏิบัติตามโดยสมาชิกของสหประชาชาติโดยตรง และโดยผ่านการดำเนินการของสมาชิกเหล่านั้นในทบวงการตัวแทนระหว่างประเทศที่เหมาะสมซึ่งตนเป็นสมาชิกอยู่

ข้อ 49

สมาชิกของสหประชาชาติจะต้องร่วมกันอำนวยความสะดวกกันและกันในการปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรการที่คณะกรรมการความมั่นคงได้วินิจฉัยไว้แล้ว

ข้อ 50

หากคณะมนตรีความมั่นคงได้ดำเนินมาตรการป้องกันหรือบังคับต่อรัฐใด รัฐอื่นไม่ว่าจะเป็นสมาชิกของสหประชาชาติหรือไม่ ซึ่งต้องเผชิญกับปัญหาพิเศษทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการปฏิบัติมาตรการ กระนั้นย่อมมีสิทธิที่จะปรึกษาหารือกับคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับวิธีแก้ไขปัญหานั้น

ข้อ 51

ไม่มีข้อความใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบันจะรอนสิทธิประจำตัวในการป้องกันตนเองโดยลำพังหรือโดยร่วมกัน หากการโจมตีด้วยกำลังอาวุธบังเกิดแก่สมาชิกของสหประชาชาติ จนกว่าคณะมนตรีความมั่นคงจะได้ดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ มาตรการที่สมาชิกได้ดำเนินไปในการใช้สิทธิป้องกันตนเองนี้จะต้องรายงานให้คณะมนตรีความมั่นคงทราบโดยทันที และจะต้องไม่กระทบกระเทือนอำนาจและความรับผิดชอบของคณะมนตรีความมั่นคง ตามกฎบัตรฉบับปัจจุบันแต่ประการใด ในอันที่จะดำเนินการเช่นที่อื่นจำเป็นไม่ว่าในเวลาใด เพื่อธำรงไว้หรือสถาปนากลับคืนมาซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

Full Text of Resolutions of the Security Council and Statements by its president

Security Council

Under the United Nations Charter, the Security Council has the primary responsibility for the maintenance of international peace and security. All United Nations Member States have agreed to accept and carry out the Council's decisions in accordance with the Charter. The Council is composed of 15 members. Five are permanent: China, France, the Russian Federation, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the United States of America. The 10 non-permanent members are elected by the General Assembly to serve two-year terms. Since 1993, the year in which UNAMIR was established, non-permanent members of the Security Council were as follows;

1993-Brazil, Cape Verde, Djibouti, Hungary, Japan, Morocco, New Zealand, Pakistan, Spain and Venezuela.

1994-Argentina, Brazil, Czech Republic, Djibouti, New Zealand, Nigeria, Oman, Pakistan, Rwanda, and Spain.

1995-Argentina, Botswana, the Czech Republic, Germany, Honduras, Indonesia, Italy, Nigeria, Oman and Rwanda

Resolution 812(1993)

12 March 1993

Adopted by unanimous vote.

Prepared in the course of the Council's prior consultations.

The Security Council,

Taking note of the request contained in the letter of the charge d'affaires a.i. of Rwanda dated 4 March 1993 (S/25363),

Also taking note of the letters of the Permanent Representative of Rwanda (S/25355) and of the Permanent Representative of Uganda (S/25356) dated 22 February 1993 in which the Governments of both these countries called for the deployment of United Nations observers along common border,

Gravely concerned by the fighting in Rwanda and its consequences regarding international peace and security,

Alarmed by the humanitarian consequences of the latest resumption of the fighting in Rwanda, in particular the increasing number of refugees and displaced persons, and by the threats to the civilian populations,

Stressing the need for a negotiated political solution, in the framework of the agreements signed by the parties in Arusha, in order to put an end to the conflict in Rwanda,

Paying Tribute to the efforts of the Organization of Africa Unity (OAU), in order to promote such a political solution,

Taking note of the statement by the Government of Rwanda and the Rwandese Patriotic Front (RPF) (S/25363, annexes 2 and 3) by which the Rwandese armed forces would remain in their current positions, the army of the RPF would pull back to the positions it occupied before 7 February 1993 and the buffer zone between the forces would be considered as a neutral demilitarized zone used to monitor the implementation of the cease-fire by an international force,

Welcoming the joint communiqué issued in Dar-es-Salaam on 7 March 1993 by the Government of Rwanda and the RPF, and concerning in particular the modalities of the cease-fire which should be effective on 9 March 1993 and on the situation of displaced persons (S/25385),

Determined that the United Nations, in consultation with the OAU, and in support of its ongoing efforts, should consider how a United Nations contribution might assist the process towards a political settlement in Rwanda, in particular by preventing the resumption of fighting and by monitoring the cease-fire,

1. **Calls upon** the Government of Rwanda and the RPF to respect the cease-fire which took effect on 9 March 1993, to allow the delivery of humanitarian supplies and the return of displaced persons, to fulfil the obligations they have accepted in the agreements they have signed and to implement the commitments they have undertaken in their above-mentioned statements and joint communiqué;

2. **Invites** the Secretary-General to examine in consultation with the OAU the contribution that the United Nations, in support of the OAU's efforts, could bring to strengthen the peace process in Rwanda, in particular through the possible establishment of an international force under the aegis of the OAU and the United Nations, entrusted inter alia with the protection

of, and humanitarian assistance to, the civilian population and the support of the OAU force for the monitoring of the cease-fire, and to report most urgently on the matter;

3. **Also invites** the Secretary-General to examine the request by Rwanda and Uganda for the deployment of observers at the border between these two countries;

4. **Express** its readiness to examine without delay the recommendations that the Secretary-General could submit in this regard,

5. **Invites** the Secretary-General to coordinate closely his efforts with those of the OAU:

6. **Calls upon** the Government of Rwanda and the RPF to cooperate fully with the efforts of the United Nations and the OAU;

7. **Urges** the Government of Rwanda and the RPF to resume the negotiations on 15 March 1993 as agreed, in order to resolve the pending questions with a view to signing a peace agreement at the beginning of April 1993 at the latest;

8. **Urges** both parties strictly to respect the rules of international humanitarian law;

9. **Urges** all States to refrain from any action that could increase the tension in Rwanda and jeopardize respect for the cease-fire;

10. **Decides** to remain actively seized of the matter.

Decisions

In a letter dated 8 April 1993, addressed to the President of the Security Council, the Secretary-General reported on recent events concerning the situation in Rwanda between the Government of Rwanda and the Rwandese Patriotic Front. The Secretary-General referred to resolution 812(1993) in which the Council welcomed the goodwill mission which he had already sent to Rwanda and had invited him to examine the requests by Rwanda and Uganda for the deployment of observers. The Secretary-General reported that the goodwill mission had visited the countries concerned and was now observing the current peace talks in Arusha, United Republic of Tanzania, and that he would report to the Council on the mission's findings following these talks. However, he added that there were disturbing reports that the Arusha discussions were at an impasse, and as a result there were fears that fighting might resume. In these circumstances the Secretary-General had decided to strengthen the goodwill mission by the addition of three military advisers. He had also asked the goodwill mission to report promptly with their assistance and stated that he would advise the Council further accordingly.

By a letter 13 April 1993, the President of the Security Council informed the Secretary-General as follows;

“I have the honour to inform you that your letter dated 8 April 1993 concerning the situation in Rwanda has been brought to the attention of the members of the Security Council. They welcome your decision to strengthen the good will mission by the additional of three military advisers. They also note the urgency of the security situation in Rwanda and look forward to a prompt report.”

At its 3244th meeting, on 22 June 1993, the Council decided to invite the representative of Rwanda to participate, without vote, in the discussion of the item entitled “The situation concerning Rwanda: interim report of the Secretary-General (S/25810 and Add.1)”.

Resolution 846 (1993)

22 June 1993

Adapted by unanimous vote

Prepared in the course of the Council's prior consultations

The Security Council,

Reaffirming its resolution 812 (1993) of 12 March 1993,

Taking note of the interim report of the Secretary-General dated 20 May 1993 (S/25180 and Add. 1),

Also Taking note of the requests of the Governments of Rwanda and Uganda for the deployment of United Nations observers along their common border as a temporary confidence-building measure (S/25355. S/25356 S/25797),

Emphasizing the need to prevent the resumption of fighting in Rwanda that could have advance consequences on the situation in Rwanda and on international peace and security,

Stressing the need for a negotiated political solution, in the framework of the agreements to be signed by the parties in Arusha, in order to put on end to the conflict in Rwanda,

Paying tribute to the efforts of the Organization of Africa Unity (OAU) and the Government of the United Republic of Tanzania to promote such a political solution,

Taking note of the joint request of the Government of Rwanda and the Rwandese Patriotic Front (RPF) concerning the establishment of a neutral international force in Rwanda (S/25951),

Stressing The importance of the ongoing negotiations in Arusha between the Government of Rwanda and the RPF, and expressing its readiness to consider assistance to the OAU in the implementation of the agreements as soon as they are signed,

1. **Welcome with appreciation** the report of the Secretary-General (S/25810 and add 1.);
2. **Decides** to establish the United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda (UNOMUR) that will be deployed on the Ugandan side of the border, for an initial period of six months, as set out in the report of the Secretary-General (S/25810 and add.1), and subject to review every six months;
3. **Decides** that UNOMUR shall monitor the Uganda/Rwanda border to verify that no military assistance reaches Rwanda, focus being put primarily in this regard on transit or transport, by roads or tracks which could accommodate vehicles, of lethal weapons and ammunition across the border, as well as any other material which could be of military use;
4. **Request** the Secretary-General to conclude with the Government of Uganda, before the full deployment of UNOMUR, a status of mission agreement including the safety, cooperation and support the Government of Uganda will provide to UNOMUR;
5. **Approves** the dispatching of an advance party within fifteen days of the adoption of this resolution or as soon as possible after the conclusion of the status of mission agreement and the full deployment within thirty days of the arrival of the advance party;
6. **Urges** the Government of Rwanda and the RPF strictly to respect the rules of international humanitarian law;
7. **Further urges** the Government of Rwanda and the RPF to refrain from any action that could contribute to tension;
8. **Welcomes** the decision of the Secretary-General to support the peace efforts of the OAU by putting two military experts at its disposal with a view to assisting the Neutral Military Observer Group (NMOG), in particular through logistic expertise to help expedite deployment of the enlarged NMOG to Rwanda;
9. **Urges** the Government of Rwanda and the RPF to conclude quickly a comprehensive peace agreement;
10. **Requests** the Secretary-General to report to the Council on the results of the Arusha peace talks;

11. **Further Requests** the Secretary-General to report on the contribution the United Nations could make to assist the OAU in the implementations of the above-mentioned agreement and to begin contingency planning in the event that the Council decides such a contribution is needed;

12. **Also requests** the Secretary-General to report to the Council on the implementation of the present resolution within sixty days of the deployment of UNOMUR;

13. **Decides** to remain actively seized of the matter.

Statement by the president

10 September 1993 (S/26425)

At the 3273 rd meeting of the Security Council, held on 10 September 1993, in connection with the Council's consideration of the item " The situation concerning Rwanda", The President of the Security Council made the following statement on behalf of the members:

The Security Council welcomes the peace agreement concluded by the government of Rwanda and Rwandese Patriotic Front of Arusha on 4 August 1993. The Council is aware of the Arusha on 4 August 1993. The Council is aware of the hopes the Rwandese parties entertain that the international community will lend its assistance in the implementation of the agreement. It has also taken note of the importance they attach to 10 September 1993, the date that is to mark the establishment of transitional institutions.

The Security Council welcomes in this regard the decision taken by the Secretary-General to send a reconnaissance mission to Rwanda. The Council hopes to have the report of the Secretary-General based on the recommendations of the reconnaissance mission in the next few days so that it can consider the contribution the United Nations could make to facilitate the implementation of the Arusha peace agreement

The Security Council urges the Government of Rwanda and the Rwandese Patriotic Front to continue to honour the Arusha agreements in accordance with their commitments. It further urges them to continue to cooperation with the Neutral Military Observer Group, whose mandate the Secretary-General of OAU has decided to extend on an interim basic.

Resolution 872(1993)

5 October 1993

*Adopted by unanimous vote.**Prepared in the course of the Council's prior consultations.*

The Security Council,

Reaffirming its resolution 812(1993) of 12 March 1993 and 846 (1993) of 22 June 1993.

Reaffirming also its resolution 868(1993) of 29 September 1993 on the security of United Nations operations.

Having considered the report of the Secretary-General of 24 September 1993(S/26488 AND add 1.)

Welcoming the signing of the Arusha Peace Agreement (including its Protocols) on 4 August 1993 and **urging** the parties to continue to comply fully with it,

Noting the conclusion of the Secretary-General that in order to enable the United Nations to carry out its mandate successfully and effectively, the full cooperation of the parties with one another and with the Organization is required,

Stressing the urgency of the deployment of an international neutral force in Rwanda, as underlined both by the Government of the Republic of Rwanda and by Rwandese Patriotic Front and as reaffirmed by their joint delegation in New York.

Paying Tribute to the role-played by the Organization of African Unity (OAU) and by the Government of the United Republic of Tanzania in the conclusion of the Arusha Peace Agreement,

Resolved that the United Nations should, at the request of the parties and under peaceful conditions with the full cooperation of all the parties, make its full contribution to the implementation of the Arusha Peace Agreement,

1. **Welcomes** the report of the Secretary-General (S/26488)

2. **Decides** to establish a peace-keeping operation under the name "United Nations Assistance Mission for Rwanda"(UNAMIR) for a period of six months subject to the proviso that it will be extended beyond the initial ninety days only upon a review by the Council based on a report from the Secretary-General as to whether or not substantive progress has been towards the implementation of the Arusha Peace Agreement;

3. **Decides** that, drawing from the Secretary-General's recommendations, UNAMIR shall have the following mandate;

- (a) To contribute to the security of the city of Kigali inter alia within a weapon-secure area established by the parties in and around the city;
- (b) To monitor observance of the cease-fire agreement, which calls for the establishment of cantonment and assembly zones and the demarcation of the new demilitarized zone and other demilitarization procedure;
- (c) To monitor the security situation during the final period of the transitional government's mandate, leading up to the elections;
- (d) To assist with mine clearance, primarily through training programmes;
- (e) To investigate at the request of the parties or on its own initiative instances of alleged non-compliance with the provisions of the Arusha Peace Agreement relating to the integration of the armed forces, and pursue any such instances with the parties responsible and report thereon as appropriate to the Secretary-General;
- (f) To monitor the process of repatriation of Rwandese refugees and resettlement of displaced persons to verify that it is carried out in a safe and orderly manner;
- (g) To assist in the coordination of humanitarian assistance activities in conjunction with relief operation;
- (h) To investigate and report on incidents regarding the activities of the gendarmerie and police;

4. **Approves** the Secretary-General's proposal that the United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda (UNOMUR) established by resolution 846 (1993)

5. **Welcomes** the efforts and the cooperation of the OAU in helping to implement the Arusha Peace Agreement, in particular the integration of the Neutral Military Observer Group (NMOG) within UNAMIR;

6. **Further approves** the Secretary-General's proposal that the deployment and withdrawal of UNAMIR should be carried out in stages and **notes** in this connection that UNAMIR's mandate, if extended, is expected to terminate following national elections and the installation of a new government in Rwanda, events which are scheduled to occur by October 1995, but no later than December 1995;

7. **Authorizes** the Secretary-General, in this context, to deploy the first contingent, at the level specified by the Secretary-General's report, to Kigali for an initial period of six months, in the shortest possible time, which, when fully in a place, will permit the establishment of the transitional institutions and implementation of the other relevant provisions of the Arusha Peace Agreement;

8. **Invites** the Secretary-General, in the context of the report referred to in paragraph 2 above, also to report on the progress of UNAMIR following its initial deployment, and **resolves** to review as appropriate, on the basis of that report and as part of the review referred to in paragraph 2 above, the requirement for further deployments in the scale and composition recommended by the Secretary-General in his report (S/26488)

9. **Invites** the Secretary-General to consider ways of reducing the total maximum strength of UNAMIR, in particular through phased deployment without thereby affecting the capacity of UNAMIR to carry out its mandate, and requests the Secretary-General in planning and executing the phased deployment of UNAMIR to seek economies and to report regularly on what is achieved in this regard.

10. **Welcomes** the intention of the Secretary-General to appoint a Special Representative who would lead UNAMIR in the field and exercise authority over all its elements;

11. **Urges** the parties to implement the Arusha Peace Agreement in good faith;

12. **Also requests** the Secretary-General to conclude expeditiously an agreement on the status of the operation, and all personnel engaged in the operation in Rwanda, to come into force as near as possible to the outset of the operation and no later than days after the adoption of this resolution;

13. **Demands** that the parties take all appropriate steps to ensure the security and safety of the operation and personnel engaged in the operation;

14. **Urges** Member States, United Nations agencies and non-governmental organizations to provide and intensify their economic, financial and humanitarian assistance in favour of the Rwandese population and of the democratization process in Rwanda;

15. **Decides** to remain actively seized of the matter.

Resolution 891(1993)

Adopted by unanimous vote.

Prepared in the course of the Council's prior consultations.

The Security Council,

Reaffirming its resolution 812 (1993) of 12 March 1993 and 846(1993) of 22 June 1993,

Recalling its resolution 872 (1993) of 5 October 1993 establishing the United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR)

Having examined the Secretary-General's report (S/26878) dated 15 December 1993,

Welcoming the substantial results obtained by the deployment of the United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda (UNOMUR)

Endorsing the Secretary-General's view, shared by the Governments of Uganda and Rwanda, that UNOMUR has been a factor of stability in the area and that it is playing a useful role as a confidence-building mechanism,

1. **Welcomes** the Secretary-General's report (S/26878);

2. **Decides** to extend the mandate of UNOMUR for a period of six months, as envisaged in Security Council resolution 846(1993);

3. **Notes** that the integration of UNOMUR within UNAMIR is purely administrative in nature and that it will in no way affect the mandate of UNOMUR as set out in resolution 846(1993);

4. **Expresses** its appreciation to the Government of Uganda for its cooperation and support for UNOMUR;

5. **Underlines** the importance of civilian and military authorities in the mission area continuing to have a cooperative attitude;

6. **Decides** to remain seized of the matter.

Resolution 893(1994)

6 January 1994

Adopted in the course of the Council's prior consultations.

The Security Council,

Reaffirming its resolution 872 (1993) of 5 October 1993 establishing the United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR)

Recalling its resolution 812 (1993) of 12 March 1993, 846(1993) of 22 June 1993 and 891 (1993) of 20 December 1993,

Having examined the report of the Secretary-General of 30 December 1993(S/26927), in the context of the review called for in its resolution 872 (1993), as well as his previous report of 24 September 1993(S/26488 and Add 1.),

Welcoming the conclusion, on 5 November 1993, of an agreement on the status of UNAMIR and its personnel in Rwanda,

Taking note of the progress described in the Secretary-General's report of 30 December 1993 in implementing the Arusha Peace Agreement,

Welcoming further the valuable contribution to peace made in Rwanda by UNAMIR

Noting with Concern the incidents of violence in Rwanda and the consequences for Rwanda of the situation in Burundi, and **urging** all concerned to reaffirm their commitment to peace,

Welcoming also that joint statement made by the parties in Kinyinya on 10 December 1993 concerning the implementation of the Arusha Peace Agreement and, in particular, the prompt establishment of a broad-based transitional government,

1. **Reaffirms** its approval of the Secretary-General's proposal concerning the deployment of UNAMIR as outlined in his report of 24 September 1993, including the early deployment of the second battalion to the demilitarized zone as indicated in paragraph 30 of his report of 30 December 1993.

2. **Strongly urges** the parties to cooperate fully in furthering the peace process, to comply fully with the Arusha Peace Agreement, on which the schedule contained in the Secretary-General's report of 24 September 1993 is based, and in particular to establish a broad-based transitional government at the earliest opportunity in accordance with this agreement;

3. **Stresses** that continued support for UNAMIR will depend upon the full and prompt implementation by the parties of the Arusha Peace Agreement;

4. **Welcomes** the continued efforts by the Secretary-General and his Special Representative to help promote and enhance dialogue among all the parties concerned;

5. **Commends** the efforts of Member States, United Nations agencies and non-governmental organizations which have provided humanitarian and other assistance and **urges** others to provide such assistance;

6. **Commends** in particular the efforts of the Organization of African Unity, its member States and agencies in providing diplomatic, political, humanitarian and other support for the implementation of resolution 872(1993);

7. **Reiterates** its request to the Secretary-General to continue to monitor the size and cost of UNAMIR to seek economies;

8. **Decides** to remain actively seized of the matter.

Statement by the President

17 February 1994(S/PRST/1994/8)

At the 3337th meeting of the Security Council, held on 17 February 1994, in connection with the Council's consideration of the item "The situation concerning Rwanda", the President of the Security Council made the following statement on behalf of the Council;

The Security Council, which welcomed the conclusion of the Arusha Peace Agreement and the political will demonstrated by the Rwandese parties in implementing it, remains deeply concerned by the delays in establishing the broad-based transitional government which is one of the key points in the Agreement. The absence of such a government is an impediment to progress under that Agreement and the functioning of institutions of the State. Furthermore, it is having adverse effects on the humanitarian situation in the country, the deterioration of which is of profound concern to the international community. The speedy installation of a broad-based transitional government would facilitate the provision of more effective assistance to the populations in need.

The Security Council, taking note of the fact that the President of Rwanda has been sworn in as the interim Head of State, encourages him, in the context of that responsibility, to continue his efforts for the speedy installation of the other transitional institutions, in conformity with the Arusha Peace Agreement.

The Security Council calls on all the parties concerned to overcome their differences and cooperate fully with the Special Representative of the Secretary-General of the United Nations and the Organization of African Unity (OAU) in order to advance the process of national reconciliation. It strongly urges the establishment, without delay, of the provisional institutions provided for in the Arusha Peace Agreement.

The Security Council is also deeply concerned at the deterioration in the security situation, particularly in Kigali. In this connection, it reminds the parties of their obligation to respect the weapon-free zone established in and around the city.

The Security Council calls the attention of the parties to the consequences for them of non-compliance with that provision of the Agreement. It notes that UNAMIR will be assured of consistent support only if the parties implement the Arusha Peace Agreement fully and rapidly.

Resolution 909(1994)

5 April 1994

Adopted by unanimous vote.

Prepared in the course of the Council's prior consultations.

The Security Council,

Reaffirming its resolution 872 (1993) of 5 October 1993 establishing the United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR), as well as its resolution 893(1994) of 6 January 1994,

Recalling its resolutions 812(1993) of 12 March 1993, 846 (1993) of 22 June 1993 and 891(1993) of 20 December 1993,

Recalling also its statement dated 17 February 1994(S/PRST/1994/8),

Having considered the report of the Secretary-General dated 30 March 1994(S/1994/360),

Welcoming the valuable contribution to peace being made in Rwanda by UNAMIR,

Expressing its deep concern at the delay in the establishment of the broad-based transitional Government and the Transitional National Assembly,

Emphasizing that the Security Council, in resolution 893(1994) of 6 January 1994, authorized the deployment of a second battalion to the demilitarized zone as recommended by the Secretary-General in his report of 30 December 1993 (S/26927), and that the international community has thus done its part in ensuring that conditions exist for implementing the Agreement,

Considering that the fact that the transitional institutions have not been established constitutes a major obstacle to the implementation of the Arusha Peace Agreement,

Concerned at the deterioration in security in the country, particularly in Kigali,

Concerned also at the deterioration of the humanitarian and health situation,

1. **Welcomes** the report of the Secretary-General on Rwanda dated 30 March 1994;

2. **Decides** to extend the mandate of UNAMIR until 29 July 1994, on the understanding that the Security Council will, within the next six weeks, review the situation in Rwanda, including the role played in that country by the United Nations, if the Secretary-General informs it in a report that the transitional institutions provided for under the Arusha Peace Agreement have not been established and that insufficient progress has been made for the implementation of phase II of the Secretary-General's plan contained in his report of 24 September 1993(S/26488);

3. **Regrets** the delays in the implementation of the Arusha Peace Agreement, and urges the parties to resolve their latest differences without delay with a view to the immediate establishment of those transitional institutions still required for the continuation of the process, and particularly the implementation of phase II;

4. **Welcomes** the fact that, despite the difficulties encountered in implementing the Arusha Peace Agreement, the cease-fire has been respected, and commends in this respect the essential contribution made by UNAMIR;

5. **Recalls** nevertheless that continued support for UNAMIR, including the provision of an additional 45 civilian police monitors as described in paragraph 38 of the Secretary-General's report, will depend upon full and prompt implementation by the parties of the Arusha Peace Agreement;

6. **Welcomes** the continued efforts by the Secretary-General and his Special Representative to help promote and facilitate dialogue between all parties concerned;

7. **Commends** the efforts of Member States, United Nations agencies and non-governmental organizations which have provided humanitarian and other assistance, encourages them to continue and increase such assistance, and again urges others to provide such assistance;

8. **Commends** in particular the efforts of the Organization of African Unity and its agencies, as well as those of the Tanzanian facilitator, in providing diplomatic, political, humanitarian and other support for the implementation, humanitarian and other support for the implementation of the relevant resolutions of the Council;

9. **Reiterates** its request to the Secretary-General to continue to monitor the size and cost of UNAMIR to seek economies;

10. **Decides** to remain actively seized of the question.

Statement by the President

7 April 1994(S/PRST/1994/16)

At the 3361st meeting of the Security Council, held on 7 April 1994, in connection with the Council's consideration of the item entitled "The situation concerning Rwanda", the President of the Security Council made the following statement on behalf of the Council;

The Security Council is deeply disturbed by the tragic incident that resulted in the deaths of the Presidents of Burundi and Rwanda on 6 April 1994 and the ensuing violence. The Council expresses regret at the incident. It invites the Secretary-General to collect all available information with all means at his disposal and report to the Council as soon as possible.

The Security Council is following with great concern the situation as described by the Secretariat in its oral report. There has been considerable loss of lives, including the deaths of Government leaders, many civilians and at least ten Belgian peacekeepers as well as the reported kidnapping of others. The Council strongly condemns these horrific attacks and their perpetrators, who must be held responsible.

The Council strongly condemns all these acts of violence and in particular these attacks against United Nations personnel and urges the Rwandese security forces and military and paramilitary units to put an end to these attacks and to cooperate fully with UNAMIR in the implementation of its mandate. It further demands that all measures be taken to provide security throughout the country and particularly in Kigali and the demilitarized zone(DMZ). Furthermore, the Council expresses its extreme concern at the implications for United Nations personnel and requests the Secretary-General to report on and take measures necessary to ensure their safety and security. The Council also demands that free access to the airport be restored in order to allow those who wish to enter or leave the country to do so.

The Council appeals to all Rwandese and to all parties and factions to desist from any further acts or threats of violence and to maintain the positions they held before the incident. It urges respect for the safety and security of the civilian population and of the foreign communities living in Rwanda as well as of UNAMIR and other United Nations personnel.

The Security Council earlier this week renewed the mandate of the United Nations Operation in Rwanda for a further four months, with a six-week review provision on the understanding that progress would be made in establishing all the transitional institutions under the Arusha Peace Agreement. It reaffirms its commitment to the Arusha Peace Agreement and urges all parties to implement it fully and in particular to respect the cease-fire.

The Council will remain seized of the matter.

Resolution 912 (1994)

21 April 1994

Adopted by unanimous vote.

Prepared in the course of the Council's prior consultations.

The Security Council,

Reaffirming all its previous resolutions on the situation in Rwanda, in particular its resolution 872(1993) of 5 October 1993 by which it established the United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR)

Recalling its resolution 909 (1994) of 5 April 1994, which extended the mandate of UNAMIR until 29 July 1994 with a six-week review provision on the understanding that progress would be made in establishing the transitional institutions provided for under the Arusha Peace Agreement between the Government of Rwanda and the Rwandese Patriotic Front,

Recalling also its statement of 7 April 1994(S/PRST/1994/16) which, inter alia, reaffirmed its commitment to the Arusha Peace Agreement and urged all parties to implement it fully,

Having considered the report of the Secretary-General dated 20 April 1994(S/1994/470)

Stressing that the Arusha Peace Agreement remains central to the peace process in Rwanda,

Expressing deep regret of the failure of the parties to implement fully the provisions of the Arusha Peace Agreement, particularly those provisions relating to the cease-fire,

Recognizing the initiatives made by the late Presidents of Rwanda and Burundi towards resolving the problems in their countries through peaceful means and in collaboration with regional leader,

Shocked at the tragic incident that resulted in the deaths of the presidents of Rwanda and Burundi on 6 April 1994,

Appalled at the ensuing large-scale violence in Rwanda, which has resulted in the death of thousands of innocent civilians, including women and children, the displacement of a significant number of the Rwandese population, including those who sought refuge with UNAMIR, and the significant increase in refugees to neighbouring countries.

Deeply concerned by continuing fighting, looting, banditry and the breakdown of law and order, particularly in Kigali,

Stressing the need for all countries to avoid any action that might exacerbate the situations in Rwanda,

Expressing its deep concern for the safety and security of UNAMIR and other United Nations personnel of non-governmental organization who are assisting in implementing the peace process and in distributing humanitarian relief,

1. **Take note** of the report of the Security-General dated 20 April 1994

2. **Express regret** of the tragic incident in which the Presidents of Rwanda and Burundi lost their lives, and reiterate its invitation to the Secretary-General to report to the Council as requested in its statement of 7 April 1994.

3. **Expresses regret also** at the ensuing violence which has claimed the lives of the Prime ministers, Cabinet Ministers. Government officials and thousands of other civilians;

4. **Condemns** the ongoing violence in Rwanda, particularly in Kigali, which endangers the lives and safety of the civilian population;

5. **Strongly condemns** the attacks against UNAMIR and other United Nations personnel leading to the deaths of and injury to several UNAMIR personnel and calls upon all concerned to pull an end to there acts of violence and to respect fully international humanitarian law;

6. **Demands** on immediate cessation of hostilities between the forces of the Government of Rwanda and the Rwandese Patriotic Front and for an end to the mindless violence and carnage which are engulfing Rwanda;

7. **Commands** the active role of the Special Representative of the Secretary-General and of the Force Commander to bring about a cease-fire and to mediate between the parties in order to bring about the earliest resolution of the Rwandese crisis.

8. **Decides**, in the light of the current situation in Rwanda, to adjust the mandate of UNAMIR as follow;

- (a) To act as an intermediary between the parties in an attempt to secure their agreement to a cease-fire;
- (b) To assist in the resumption of humanitarian relief operations to the extent feasible; and
- (c) To monitor and report on developments in Rwanda, including the safety and security of the civilians who sought refuge with UNAMIR

And **authorizes** a force level as set out in paragraphs 15 to 18 of the Secretary-General's report of 20 April 1994 for that purpose;

9.**Decides**, to keep the situation in Rwanda under constant review and states its readiness to consider promptly any recommendations which the Secretary-General may make concerning the force level and mandate of UNAMIR in the light of development;

10.**Reiterates** the crucial importance of the full implementation of the Arusha Peace Agreement to the settlement of the Rwandese conflict and invites the Organization of African Unity(OAU) to continue to cooperate fully with the United Nations in this regard;

11.**Commends** the efforts made by the leaders of the subregion of finding a solution to the crisis in Rwanda and **calls on** the leaders of the region, especially the facilitator to the Arusha peace process, to persevere and intensify their efforts, in cooperation with OAU and the United Nations;

12.**Reaffirms** that the Arusha Peace Agreement remains the only viable framework for the resolution of the Rwandese conflict and serves as the basis for peace, national unity and reconciliation in the country and calls on the parties to renew their commitment to the Agreement;

13.**Calls also upon** the parties to cooperate fully in ensuring the unimpeded delivery of humanitarian assistance to all in need throughout Rwanda and in this regard **appeals** to the international community to provide increased humanitarian assistance commensurate with the scale of the human tragedy in Rwanda;

14.**Affirms** its commitment to preserving the unity and territorial integrity of Rwanda;

15.**Invites** the Secretary-General to continue to monitor the events in Rwanda and to report fully to the Council on the evolving situation not later than fifteen days after the adoption of this resolution;

16.**Decides** to remain actively seized of the matter.

Statement by the president

30 April 1994(S/PRST/1994/21)

At the 3371 st meeting of the Security Council, held on 30 April 1994, in connection with the Council's consideration of the item entitled "The situation concerning Rwanda", the President of the Security Council made the following statement on behalf of the Council

The Security Council is appalled at continuing reports of the slaughter of innocent civilians in Kigali and other parts of Rwanda, and reported preparations for further massacres. It endorses the concern expressed by the Central Organ for Conflict Prevention, Management and Resolution of the Organization of African Unity (OAU) that the massacres and wanton killings have continued unabated in a systematic manner in Rwanda. It recalls that such killings have already been condemned by the Security Council in its resolution 912(1994) of 21 April 1994

Attacks on defenceless civilians have occurred through out the country, especially in areas under the control of members or supporters of the armed forces of the interim Government of Rwanda. The Security Council demands that the interim Government of Rwanda and the Rwanda Patriotic Front take effective measures to prevent only attacks on civilians in areas under their control. It calls on the leadership of both parties to condemn publicly such attacks and to commit themselves to ensuring that persons who instigate or participate in such attacks are prosecuted and punished.

The Security Council condemns all these breaches of international Humanitarian law in Rwanda, particularly those perpetrated against the civilian population and recalls that persons who instigate or participate in such acts are individually responsible. In this context, the Security Council recalls that the killing of members of an ethnic group with the intention of destroying such a group in whole or in part constitutes a crime punishable under international law

The Security Council reiterates the demand in its resolution 912 (1994) for an immediate cease-fire and cessation of hostilities between the forces of the interim Government of Rwanda and the Rwanda Patriotic Front. It commends the efforts by the Special Representative of the Secretary-General and the Force Commander of the United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR) to mediate such an outcome, and

requests them to continue that efforts in liaison, with countries of the determination of UNAMIR personnel in affording protection to civilians who sought refuge with UNAMIR

The Security Council welcomes the efforts that have been made by countries of the region, with the assistance of the region, with the assistance of the Organization of African Unity, to bring about an end to the fighting and the killings in Rwanda. It also commends the efforts of States, United Nations agencies, and non-governmental organizations to provide emergency humanitarian assistance to the suffering people of Rwanda.

The Security Council is deeply concerned of the situation of the many thousands of refugees and displaced persons who have been forced to flee the fighting and killings in Rwanda.

The Security Council calls on all States to assist the Office of the United Nations High Commissioner for refugees (UNHCR) and other Humanitarian and relief agencies operating in the area in meeting the urgent humanitarian needs in Rwanda and its bordering States. The Council calls on States bordering Rwanda, working with the OAU, to provide appropriate protection to refugees and a facilitate transfer of goods and supplies to meet the needs of the displaced person within Rwanda.

The Security Council calls on all Rwandese parties to guarantee the protection of displaced persons and refugees in Rwanda and refugees outside Rwanda and to ensure safe passage for humanitarian assistance.

The Security Council underlines the urgent need for coordinated international action to help bring peace to Rwanda and to alleviate the suffering of the Rwandese people. It requests the Security-General, in consultation with the Secretary-General of the OAU and countries of the region, to take appropriate measures to ensure that International efforts to assist the situation in Rwanda are carried out in an effective and coordinated manner, and to ensure that all relevant parties are kept fully informed.

The Security Council emphasizes the importance of Kigali airport for the provision of international relief efforts to Rwanda, as well as for the requirement of UNAMIR. It calls on the parties to allow the airport to be kept open at all times for such purposes.

The Security Council stresses the importance of ensuring that the situation in Rwanda does not affect adversely the security and stability of neighbouring countries.

The Security Council warns that the situation in Rwanda would be further seriously aggravated if either of the parties were to have access to additional arms. It appeals to all States to refrain from providing arms or any military assistance to the parties to the conflict. It states its willingness in principle to consider promptly the application of an arms embargo to Rwanda.

The Security Council reaffirms its commitment to preserving the unity and territorial integrity of Rwanda. It reiterates its conviction that the Arusha Peace Agreement remains the only viable framework for the resolution of the Rwanda conflict and serves as the basis for peace, national unity and reconciliation in the country. It calls again on the parties to renew their commitment to this Agreement..

The Security Council requests the Secretary-General.

- (a) in consultation with the Secretary-General of the OAU, to report further on action which may be undertaken with a view to assisting in the restoration of law and order in Rwanda and in providing security for displaced persons;
- (b) to work with UNHCR, the OAU and countries of the region to take such preventive diplomatic steps as may be necessary to prevent the spread of violence and atrocities to neighbouring countries;
- (c) to explore urgently ways of extending humanitarian relief assistance to refugees and displaced persons;
- (d) to consult UNHCR on measures to provide humanitarian assistance to those displaced persons congregated along the borders with Tanzania, Uganda, Zaire and Burundi;
- (e) to bring to its attention any information that he might receive concerning arms flows into Rwanda, and to consult the countries of the region and the OAU about the practical implementation of an arms embargo on Rwanda; and
- (f) to make proposals for investigation of the reports of serious violations of international humanitarian law during the conflict.

The Security Council states its intention to consider urgently the letter of the Secretary-General dated 29 April (S/1994/518) and further recommendations that the Secretary-General may provide.

Resolution 918 (1994)

17 May 1994

Adopted as a whole by unanimous vote. Prior to the adoption of the text in its entirety.

Section B was adopted by a vote of 14 in favour, one against (Rwanda).

Sponsor: The Czech Republic, France, the Russian Federation, Spain, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the United States of America

The Security Council,

Reaffirming all its previous resolutions on the situation in Rwanda, in particular its resolution 872(1993) of 5 October 1993 by which it established the United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR), its resolution 909 (1994) of 5 April 1994 which extended the mandate of UNAMIR until 29 July 1994, and its resolution 912(1994) of 21 April 1994 by which it adjusted the mandate of UNAMIR,

Recalling the statements made by the President of the Council on 7 April 1994(S/PRST/1994/16) and 30 April 1994(S/prst/1994/21),

Having considered the report of the Secretary-General dated 13 May 1994(S/1994/565)

Reaffirming its resolution 868 (1993) of 29 September 1993 on the security of United Nations operations,

Strongly Condemning the ongoing violence in Rwanda and particularly condemning the very numerous killings of civilians which have taken place in Rwanda and the impunity with which armed individuals have been able to operate and continue operating therein,

Stressing the importance of the Arusha Peace Agreement to the peaceful resolution of the conflict in Rwanda and the necessity for all parties to recommit themselves to its full implementation,

Commending the efforts of the Organization of African Unity (OAU) and its organs, as well as the efforts of the Tanzanian Facilitator, in providing diplomatic, political and humanitarian support for the implementation of the relevant resolutions of the Council,

Deeply concerned that the situation in Rwanda, which has resulted in the death of many thousands of innocent civilians, including women and children, the internal displacement of a significant percentage of the Rwandese population, and the massive exodus of refugees to neighbouring countries, constitutes a humanitarian crisis of enormous proportions.

Expressing once again its alarm of continuing reports of systematic, widespread and flagrant violations of international humanitarian law in Rwanda, as well as other violations of the rights to life and property,

Recalling in this context that the killing of members of an ethnic group with the intent of destroying such a group, in whole or in part, constitutes a crime punishable under international law,

Strongly urging all parties to cease forthwith any incitement, especially through the mass media, to violence or ethnic hatred,

Recalling also its request to the Secretary-General to collect information on the responsibility for the tragic incident that resulted in the death of the President of Rwanda and Burundi

Recalling Further that it had requested the Secretary-General to make proposals for the investigation of reports of serious violations of international humanitarian law during the conflict,

Underlining the urgent need for coordinate international action to alleviate the suffering of the Rwandese people and to help restore peace in Rwanda, and in this connection **welcoming** cooperation between the United Nations and the OAU as well as with countries of the region, especially the facilitator of the Arusha peace process,

Desiring in this context to expand the mandate of UNAMIR for humanitarian purpose, and **stressing** the importance it attaches to the support and cooperation of the parties for the successful implementation of all aspects of that mandate.

Reaffirming its commitment to the unity and territorial integrity of Rwanda.

Recognizing that the people of Rwanda bear ultimate responsibility for national reconciliation and reconstruction of their country.

Deeply disturbed by the magnitude of the human suffering caused by the conflict and concerned that the continuation of the situation in Rwanda constitutes a threat to peace and security in the region,

A

1. **Demands** that all parties to the conflict immediately cease hostilities, agree to a cease-fire, and bring an end to the mindless violence and carnage engulfing Rwanda;

2. **Welcomes** the report of the Secretary-General dated 13 May 1994(S/1994/565);

3. **Decides** to expand UNAMIR's mandate under resolution 912(1994) to include the following additional responsibilities within the limits of the resource available to it;

(a) To contribute to the security and protection of displaced persons, refugees and civilians at risk in Rwanda, including through the establishment and maintenance, where feasible, of secure humanitarian areas;

(b) To provide security and support for the distribution of relief supplies and humanitarian relief operations;

4. **Recognizes** that UNAMIR may be required to take action in self-defence against persons or groups who threaten protected sites and populations, United Nations and other humanitarian personnel or the means of delivery and distribution of humanitarian relief;

5. **Authorizes** in this context an expansion of the UNAMIR force level up to 5,500 troops;

6. **Requests** the Secretary-General, as recommended in his report, and as a first phase, immediately to redeploy to Rwanda the UNAMIR military observers currently in Nairobi and to bring up to full strength the elements of the mechanized infantry battalion currently in Rwanda;

7. **Further requests** the Secretary-General to report as soon as possible on the next phase of UNAMIR's deployment including, inter alia, on the cooperation of the parties, progress towards a cease-fire, availability of resources and the proposed duration of the mandate for further review and action, as required, by the Council;

8. **Encourages** the Secretary-General to accelerate his efforts, in conjunction with Secretary-General of the OAU, to obtain from Member States the necessary personnel to enable deployment of the expanded UNAMIR to proceed urgently.

9. **Invites** Member States to respond promptly to the Secretary-General's request for the resources required, including logistical support capability for rapid deployment of the UNAMIR expanded force level and its support in the field;

10. **Strongly urges** all parties in Rwanda to cooperate fully with UNAMIR in the implementation of its mandate and in particular in ensuring its freedom of movement and the unimpeded delivery of humanitarian assistance, and further calls upon them to treat Kigali as a neutral zone under the control of UNAMIR;

11. **Demands** that all parties in Rwanda strictly respect the persons and premises of the United Nations and other organizations serving in Rwanda, and refrain from any acts of intimidation or violence against personnel engaged in humanitarian and peace-keeping work;

12. **Commends** the efforts of States, United Nations agencies and non-governmental organizations which have provided humanitarian and other assistance, **encourages** them to continue and increase such assistance, and urges others to provide such assistance.

B

Determining that the situation in Rwanda constitutes a threat to peace and security in the region.

Acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations.

13. **Decides** that all States shall prevent the sale or supply to Rwanda by their nationals or from their territories or using their flag vessels or aircraft of arms and related material of all types, including weapons and ammunition, military vehicles and equipment, paramilitary police equipment and spare parts;

14. **Decides** also to establish, in accordance with rule 28 of the provisional rules of procedure of the Security Council, a Committee of the Security Council consisting of all the members of the Council, to undertake the following tasks and to report on its work to the Council with its observations and recommendations:

(a) To seek from all States information regarding the action taken by them concerning the effective implementation of them concerning the effective implementation of the embargo imposed by paragraph 13 above;

(b) To consider any information brought to its attention by States concerning violations of the embargo, and in that context to make recommendations to the Council on ways of increasing the effectiveness of the embargo;

(c) To recommend appropriate measures in response to violations of the embargo imposed by paragraph 13 above and provide information on a regular basis to the Secretary-General for general distribution to Member States;

15. **Calls upon** all States, including States not Members of the United Nations, and international organizations to act strictly in accordance with the provisions of the present resolution, notwithstanding with the existence of any rights or obligations conferred or

imposed entered into or any license or permit granted prior to the date of the adoption of this resolution;

16.**Decides** that the provisions set forth in paragraphs 13 and 15 above do not apply to activities related to UNAMIR and UNOMUR;

17.**Requests** the Secretary-General to provide all necessary assistance to the Committee and to make the necessary arrangements in the Secretariat for this purpose.

C

18.**Requests** the Secretary-General to present a report as soon as possible on the investigation of serious violations of international humanitarian law committed in Rwanda during the conflict;

19.**Invites** the Secretary-General and his Special Representative, in coordination with the OAU and countries in the region, to continue their efforts to achieve a political settlement in Rwanda within the framework of the Arusha Peace Agreement;

20.**Decides** to remain actively seized of the matter.

Resolution 925 (1994)

8 June 1994

Adopted by unanimous vote.

Prepared in the course of the Council's prior consultations.

The Security Council,

Reaffirming all its previous resolutions on the situation in Rwanda, in particular its resolutions 912 (1994) of 21 April 1994 and 918 (1994) of 17 May 1994, which set out the mandate of the United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR).

Having considered the report of the Secretary-General dated 31 May 1994 (S/1994/640),

Bearing in mind the statement made by the President of the Council on 3 May 1994 (S/PRST/1994/22)

Reaffirming its resolution 868 (1993) of 29 September 1993 on the security of United Nations operations,

Noting with concern that, to date, the parties have not ceased hostilities, agreed to a cease-fire, or brought an end to the violence and carnage affecting civilians,

Noting with the gravest concern the reports indicating that acts of genocide have occurred in Rwanda and recalling in this context that genocide constitutes a crime punishable under international law,

Reiterating its strong condemnation of the ongoing violence in Rwanda and, in particular, the systematic killing of thousands of civilians,

Expressing its outrage that the perpetrators of these killing have been able to operate and continue operating within Rwanda with impunity.

Noting the UNAMIR is not to have the role of a buffer force between the two parties,

Noting also that UNAMIR's expanded military component will continue only as long as and to the extent that it is needed to contribute to the security and protection of displaced persons, refugees and civilians at risk in Rwanda and to provide security, as required, to humanitarian relief operations,

Underscoring that the internal displacement of some 1.5 million Rwandese facing starvation and disease and the massive exodus of refugees to neighbouring countries constitute a humanitarian crisis of enormous proportions,

Reiterating the importance of the Arusha Peace Agreement as the basis for the peaceful resolution of the conflict in Rwanda,

Commending the countries which have provided humanitarian assistance to Rwandese refugees, as well as emergency aid to alleviate the sufferings of the Rwandese people, and those countries which have contributed troops and logistical support to UNAMIR, and **reiterating** the urgent need for coordinated international action in this respect,

Welcoming the cooperation between the United Nations and the Organization of African Unity (OAU) and the contributions of the countries of the region, especially that of the facilitator of the Arusha peace process and **encouraging** them to continue their efforts,

Welcoming the visit to Rwanda and to the region by the United Nations High Commissioner for Human Rights.

Noting the appointment, pursuant to resolution S-3/1 of 25 May 1994 adopted by the United Nations Commission on Human Rights, of a Special Rapporteur for Rwanda,

Reaffirming its commitment to the unity and territorial integrity of Rwanda,

1. **Welcomes** the Secretary-General 's report of 31 May 1994 (S/1994/640);

2.**Endorses** the Secretary-General's proposals contained therein for the deployment of the expanded UNAMIR, in particular:

(a)The immediate initiation of the deployment of the two additional battalions in phrase 2 in close synchronization with phrase 1;

(d) The continuation of urgent preparations for the deployment use of available resources to accomplish the tasks listed in paragraph 4 (a) and (b) below.

3.**Decides** to extend the mandate of UNAMIR, expiring on 29 July 1994, until 9 December 1994;

4.**Reaffirms** that UNAMIR, in addition to continuing to act as intermediary between the parties in as attempt to secure their agreement to a cease-fire, will

(a)Contribute to the security and protection of displaced persons, refugees and civilians at risk in Rwanda, including through the establishment and maintenance, where feasible of secure humanitarian areas; and

(b)Provide security and support for the distribution of relief supplies and humanitarian relief operations:

5.**Recognizes** that UNAMIR may be required to take action in self-defence against persons or groups who threaten protected sites and populations, United Nations and other humanitarian personnel or the means of delivery and distribution of humanitarian relief.

6.**Demands** that all parties to the conflict cease hostilities, agree to a cease-fire and immediately take steps to bring an end to systematic killings in areas under their control;

7. **Welcomes** the assurances of both parties to cooperate with UNAMIR in carrying out its mandate, **recognizes** that such cooperation will be essential to the effective implementation of the mandate, and demands that both parties adhere to those assurances;

8.**Demands further** that all parties cease forthwith any incitement, especially through the mass media, to violence or ethnic hatred;

9.**Urges** Member States to respond promptly to the Secretary-General's request for resources, including logistical support capability for rapid deployment of additional UNAMIR forces;

10.**Requests** the Secretary-General to ensure that UNAMIR extend the close cooperation it has with the Department of Humanitarian Affairs and the United Nations

Rwanda Emergency Office also to the Special Rapporteur for Rwanda appointed by the United Nations Commission on Human Rights;

11.**Demands** that all parties in Rwanda strictly respect the persons and premises of the United Nations and other organizations serving in Rwanda, and refrain from any acts of intimidation or violence against personnel engaged in humanitarian and peace-keeping work.

12.**Emphasizes** the necessity that, inter alia:

(a)All appropriate steps be taken to ensure the security and safety of the operation and personnel engaged in the operation, and

(b)The security and safety arrangements undertaken extend to all persons engaged in the operation;

13.**Commends** the efforts of States, United Nations agencies, international organizations and non-governmental organizations, which have provided humanitarian and other assistance; **encourages** them to continue and increase such assistance, and urges others to provide such assistance;

14.**Welcomes** the intention of the Secretary-General to establish a special trust fund for Rwanda and **invites** the international community to contribute generously to it;

15.**Commends** the tireless efforts of the UNAMIR Force Commander to prevent more innocent lives from being lost, and to bring about a cease-fire between the parties;

16.**Commends** also the efforts of the Secretary-General and his Special Representative to achieve a political settlement in Rwanda within the framework of the Arusha Peace Agreement, **invites** them, in coordination the OAU and countries in the region, to continue their efforts, and **demands** that the parties undertake serious efforts to bring about political reconciliation;

17.**Decides** to keep the situation in Rwanda and the role played by UNAMIR under constant review and, to that end, requests the Secretary-General to report to the Council as appropriate, and in any case no later than 9 August 1994 and 9 October 1994, on progress made by UNAMIR in the discharge of its mandate, the safety of populations at risk, the humanitarian situation and progress towards a cease-fire and political reconciliation;

18.**Decides** to remain actively seized of the matter.

Resolution 928(1994)*20 June 1994**Adopted by unanimous vote**Prepared in the course of the Council's prior consultations.*

The Security Council,

Reaffirming its resolutions 812(1993) of 12 March 1993, 846 (1993) of 22 June 1993 and 891(1993) of 20 December 1993,

Recalling its resolution 872 (1993) of 5 October 1993 establishing the United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR), as well as its resolutions 893 (1994) of 6 January 1994, 909 (1994) of 5 April 1994, 912 (1994) of 21 April 1994, 918 (1994) of 17 May 1994 and 925(1994) of 8 June 1994,

Having examined the Secretary-General's report (S/1994/715) on the United Nations Observer Mission for Uganda-Rwanda (UNOMUR) dated 16 June 1994,

Welcoming the extension, as of 14 May 1994, of UNOMUR's observation and monitoring activities to the entire Uganda/Rwanda border,

Stressing the need for the observance and strict monitoring of the general and complete embargo of all deliveries of weapons and military equipment to Rwanda, as described in paragraph 13 of its resolution 918 (1994),

Considering that the issue of arms flows is one of the major areas of concern in the cease-fire talks currently being held between the Rwandese parties under the auspices of UNAMIR,

1. **Welcomes** the Secretary-General's report (S/1994/715);
2. **Decides** to extend the mandate of UNOMUR for a final period of three months until 21 September 1994 and agrees that during this period the number of military observers should be reduced by phases;
3. **Requests** the Secretary-General to report to the Council on the termination of UNOMUR before the completion of its mandate;
4. **Expresses appreciation** to the Government of Uganda for the cooperation and support it has extended to UNOMUR;
5. **Stresses** the importance of continued cooperation between the Ugandan authorities and UNOMUR;

6. **Decides** to remain actively seized of the matter.

Resolution 929

22 June 1994

Adopted by a vote of 10 in favour, 0 against and 5 abstentions

(Brazil, China, New Zealand, Nigeria, Pakistan)

Sponsor France

The Security Council,

Reaffirming all its previous resolutions on the situation in Rwanda, in particular its resolutions 912(1994) of 21 April 1994, 918 (1994) of 17 May 1994 and 925 (1994) of 8 June 1994, which set out the mandate and force level of the United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR),

Determined to contribute to the resumption of the process of political settlement under the Arusha Peace Agreement and encouraging the Secretary-General and his Special Representative for Rwanda to continue and redouble their efforts at the national, regional and international levels to promote these objectives,

Stressing the importance of the cooperation of all parties for the fulfilment of the objectives of the United Nations in Rwanda,

Having Considered the letter of the Secretary-General of 19 June 1994 (S/1994/728),

Taking into account the time needed to gather the necessary resources for the effective deployment of UNAMIR, as expanded in resolutions 918(1994) and 925(1994),

Noting the offer by Member States to cooperate with the Secretary-General towards the fulfilment of the objectives of the United Nations in Rwanda (S/1994/734), and **stressing** the strictly humanitarian character of this operation which shall be conducted in an impartial and neutral fashion, and shall not constitute an interposition force between the parties,

Welcoming the cooperation between the United Nations, the Organization of African Unity (OAU) and neighbouring States to bring peace to Rwanda,

Deeply concerned by the continuation of systematic and widespread killings of the civilian population in Rwanda,

Recognizing that the current situation in Rwanda constitutes a unique case which demands an urgent response by the international community,

Determining that the magnitude of the humanitarian crisis in Rwanda constitutes a threat to peace and security in the region,

1. **Welcomes** the Secretary-General's letter dated 19 June 1994 (S/1994/728) and agrees that a multinational operation may be set up for humanitarian purposes in Rwanda until UNAMIR is brought up to the necessary strength;

2. **Welcomes** also the offer by Member States (S/1994/734) to cooperate with the Secretary-General in order to achieve the objectives of the United Nations in Rwanda through the establishment of temporary operation under national command and control aimed at contributing, in an impartial way, to the security and protection of displaced persons, refugees and civilians at risk in Rwanda, on the understanding that the costs of implementing the offer will be borne by the Member States concerned;

3. **Acting** under Chapter VII of the Charter of the United Nations, authorizes the Member States cooperating with the Secretary-General to conduct the operation referred to in paragraph 2 above using all necessary means to achieve the humanitarian objectives set out in subparagraph 4(a) and (b) of resolution 925 (1994);

4. **Decides** that the mission of Member States cooperating with the Secretary-General will be limited to a period of two months following the adoption of the present resolution, unless the Secretary-General determines at an earlier date that the expanded UNAMIR is able to carry out its mandate;

5. **Commends** the offers already made by Member States of troops for the expanded UNAMIR;

6. **Calls upon** all Member States to respond urgently to the Secretary-General's request for resource, including logistical support, in order to enable expanded UNAMIR to fulfil its mandate effectively as soon as possible and **requests** the Secretary-General to identify and coordinate the supply of the essential equipment required by troops committed to the expanded UNAMIR;

7. **Welcomes**, in this respect, the offers already made by Member States of equipment for troops contributors to UNAMIR and calls on other Members to offer such support, including the possibility of comprehensive provision of equipment to specific troop contributors, to speed UNAMIR's expanded force deployment;

8.**Requests** Member States cooperating with the Secretary-General to coordinate closely with UNAMIR and also requests the Secretary-General to set up appropriate mechanisms to this end;

9.**Demands** that all parties to the conflict and others concerned immediately bring to an end all killings of civilian populations in areas under their control and allow Member States cooperating with the Secretary-General to implement fully the mission set forth in paragraph 13 above;

10.**Requests** the States concerned and the Secretary-General, as appropriate, to report to the Council on a regular basis, the first such report to be made no later than fifteen days after the adoption of this resolution, on the implementation of this operation and the progress made towards the fulfilment of the objectives referred to in paragraph 2 and 3 above;

11.**Also requests** the Secretary-General to report on the progress made towards completing the deployment of the expanded UNAMIR within the framework of the report due no later than 9 August 1994 under paragraph 17 of resolution 925(1994), as well as on progress towards the resumption of the process of political settlement under the Arusha Peace Agreement;

12 **Decides** to remain actively seized of the matter.

Resolution 935 (1994)

1 July 1994

Adopted by unanimously vote.

Sponsors: Argentina, Czech Republic, France, New Zealand, the Russian Federation, Spain, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the United States of America.

The Security Council,

Reaffirming all its previous resolutions on the situation in Rwanda,

Reaffirming, in particular, resolutions 918 (1994) and 925(1994), which expanded the United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR), and **stressing** in this connection the need for early deployment of the expanded UNAMIR to enable it to carry out its mandate,

Recalling the statement by the President of the Security Council of 30 April 1994(S/PRST/1994/21) in which the Security Council, inter alia, condemned all breaches of

international humanitarian law in Rwanda, particularly those perpetrated against the civilian population, and recalled that persons who instigate or participate in such acts are individually responsible,

Recalling also the request it addressed to the Secretary-General in the statement by the President of the Security Council of 30 April 1994 and in resolution 918(1994), concerning the investigation of serious violations of international humanitarian law committed in Rwanda during the conflict,

Having considered the report of the Secretary-General of 31 May 1994(S/1994/640), in which he noted that inassacres and killings have continued in a systematic manner throughout Rwanda and also noted that only a proper investigation can establish the facts in order to enable the determination of responsibility,

Welcoming the visit to Rwanda and to the region by the United Nations High Commissioner for Human Rights and **noting** the appointment, pursuant to resolution S-3/1of 25 May 1994 adopted by the United Nations Commission on Human Rights, of a Special Rapporteur for Rwanda,

Expressing once again its grave concern at the continuing reports indicating that systematic, widespread and flagrant violations of international humanitarian law, including acts of genocide, have been committed in Rwanda,

Recalling that all persons who commit or authorize the commission of serious violations of international humanitarian law are individually responsible for those violations and should be brought to justice,

1.**Requests** the Secretary-General to establish, as a matter of urgency, an impartial Commission of Experts to examine and analyse information submitted pursuant to the present resolution, together with such further information as the Commission, of Experts may obtain through its own investigations or the efforts of other persons or bodies, including the information made available by the Special Rapporteur for Rwanda, with a view to providing the Secretary-General with its conclusions on the evidence of grave violations of international humanitarian law committed in the territory of Rwanda, including the evidence of possible acts of genocide;

2.**Calls upon** States and, as appropriate, international humanitarian organizations to collate substantiated information in their possession or submitted humanitarian law,

including breaches of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, committed in Rwanda during the conflict, and **requests** States, relevant United Nations bodies, and relevant organizations to make this information available within thirty days of the adoption of the present resolution and as appropriate thereafter, and to provide appropriate assistance to the Commission of Experts referred to in paragraph 1;

3.**Requests** the Secretary-General to report to the Council on the establishment of the Commission of Experts, and **further requests** the Secretary-General, within four months from the establishment of the Commission of Experts, to report to the Council on the conclusions of the Commission and to take account of these conclusions in any recommendations for further appropriate steps;

4.**Also requests** the Secretary-General and as appropriate the High Commissioner for Human Rights through the Secretary-General to make the information submitted to the Special Rapporteur for Rwanda available to the Commission of Experts and to facilitate adequate coordination and, cooperation between the work of the Commission of Experts and the Special Rapporteur in the performance of their respective tasks;

5.**Urges** all concerned fully to cooperate with the Commission of Experts in the accomplishment of its mandate, including responding positively to requests from the Commission for assistance and access in pursuing investigations;

6.**Decides** to remain actively seized of the matter.

Statement by the President

14 July 1994(S/PRST/1994/34)

At the 3405th meeting of the Security Council, held on 14 July 1994, in connection with the Council's consideration of the item entitled "The situation concerning Rwanda", the President of the Security Council made the following statement on behalf of the Council;

The Security Council is alarmed by the continuation of fighting in Rwanda, which is causing a massive exodus of the population. This situation may lead very quickly to a further humanitarian disaster and endanger the stability of the region, since flow of these refugees is seriously affecting the neighbouring countries.

In the light of this grave situation, the Security Council;

-Demand and immediate and unconditional cease-fire and invites the parties to report to the Force Commander of the United Nations Assistance Mission in Rwanda (UNAMIR) on their actions in this respect;

-Urges the resumption of the political process in the framework of the Arusha Peace Agreement and calls upon the countries of the region, the Secretary-General, his Special Representative and the Organization of African Unity (OAU) to contribute actively to it;

-Reaffirms the humanitarian nature of the secure area in the southwest of Rwanda and demands that all concerned fully respect this. It will keep the matter under close review;

-Urges also Member States, United Nations agencies and non-governmental organizations to mobilize all available resource in order urgently to provide humanitarian assistance to the civilian population in distress;

-Calls upon Member States to provide the necessary contributions in order to ensure the deployment of the expanded UNAMIR in the immediate future.

The Security Council is determined to follow very closely the development of the situation in Rwanda and remains actively seized of the matter.

Statement by the President

10 August 1994(S/PRST/1994/42)

At the 3414th meeting of the Security Council, held on 10 August 1994, in connection with the Council's consideration of the item entitled "The situation concerning Rwanda", the President of the Security Council made the following statement on behalf of the Council;

The Security Council remains extremely concerned at the situation, as described in the report of the Secretary-General on Rwanda (S/1994/924) and oral briefings by the Secretariat, in Rwanda and in the countries of the region where millions of displaced persons and refugees are concentrated in extremely precarious conditions from the standpoint of both food and sanitation.

Bearing in mind the extreme seriousness of this situation, the Security Council considers that at present the most immediate task is to respond to the massive humanitarian crisis created by the population movements. To this end, the Council expresses its appreciation to all Member-States, United Nations agencies, non-governmental organizations and individuals who responded to this humanitarian challenge and encourages them to continue and intensify their efforts, in particular in Rwandan territory

with a view to alleviating to the best of their ability the situation of all those who have fled from their homes and villages.

The Security Council believes, furthermore, that the rapid return of the refugees and displaced persons to their homes is essential for the normalization of the situation in Rwanda. In this regard, the Council strongly condemns attempts to intimidate refugees carried out by those who are seeking to prevent them from returning to Rwanda. It urges the former leadership of Rwanda and those who have assumed political responsibility in the refugee camps to cooperate with representatives of the current Government in reconciliation and repatriation efforts and cease forthwith attempts and propaganda campaigns directed at destabilizing the situation in Rwanda and inducing refugees to stay in exile.

The Security Council, moreover, welcomes the declared readiness of the new Government of Rwanda to encourage the return of the refugees and displaced persons, ensure their protection and their legal rights and allow aid to reach those who require it anywhere in the country. It considers that the new Government of Rwanda is responsible for the rapid implementation of these commitments, which are essential for speeding up the return of refugees to Rwanda.

The Security Council also calls upon the Government of Rwanda to ensure that there are no reprisals against those who wish to return to their homes and resume their occupations. To this end, the Council encourages the Government of Rwanda to cooperate with the United Nations, in particular with the Commission of Experts established by the Council in its resolution 935(1994) in ensuring that those guilty of the atrocities committed in Rwanda, in particular the crime of genocide are brought to justice through an appropriate mechanism which will ensure fair and impartial trials in accordance with international standards of justice. In this connection, the Council welcomes the recent statement by the new Government of Rwanda supporting the establishment of an international tribunal and welcomes the report of the Secretary-General of 26 July 1994(S/1994/879) on the establishment of the Commission of Experts and the appointment of its members (S/1994/906), and urges the Commission to submit its conclusions as soon as possible.

The Security Council welcomes the Secretary-General's intention to adapt the protocol tasks of the United Nations Assistance Mission for Rwanda (UNAMIR) to the evolving situation within the framework of Security Council resolution 925 (1994). The

Council underlines that the full deployment of UNAMIR will be important to establish a more secure environment in order to accelerate the process of return of refugees and displaced persons and to prevent further population movements, in particular from the secure humanitarian area, which might exacerbate the situation in neighbouring countries. For this reason, it is essential that the contingents that are to be part of UNAMIR are deployed without further delay and that the technical assistance that they require for this purpose is provided to them as soon as possible.

The Security Council also notes the importance of the deployment in Rwandan territory of civilian observers responsible for monitoring the establishment of a more secure environment, and in this regard welcomes the measures envisaged by the High Commissioner for Human Rights, within his mandate, with the assistance of certain Member States.

The Security Council reaffirms, as the Secretary-General emphasizes in his report of 3 August 1994(S/PRST/1994/924), that the Arusha Peace Agreement constitutes an appropriate frame of references for promoting national reconciliation in Rwanda. The Council reminds the Government of Rwanda of its responsibility for bringing its people together again in national reconciliation. In this context, the Council commends the countries neighbouring Rwanda and the Organization of African Unity for their commitment and assistance towards the solution of the conflict in Rwanda, and encourages them to continue to promote stability in the country and the entire region. The Council believes that, for their part, the neighbouring countries are also responsible for ensuring that their territories are not used for further destabilization of the situation.

ภาคผนวก จ
ลำดับเหตุการณ์ในรวันดา

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
1500	It is believed that from of 1996 there are increasing unification of the kingdom of Rwanda. A society was created which would be compared with those in European feudal states.
1885	The Berlin Conference agrees that Rwanda-Burundi should become a German protectorate.
1894	The first European, a German, Count Gustav Adolf von Gotzen, arrives in Rwanda.
1900	The Missionaries of Africa (White Fathers) found first mission in Rwanda.
1907	The Germans establish a post in Kigali and a prominent explore, Richard Kandt, is appointed the first Resident.
1910	The frontiers of the Belgian Congo. British Uganda and German East Africa- including Rwanda-Burundi-are fixed at a conference
1911	A popular uprising in northern Rwanda is crushed by the German Schutz-truppe and Tutsi chiefs, leaving bitterness among northern Hutu.
1913	Coffee introduced as a cash crop.
1914	German control strengthens with the introduction of a head tax.
1916	Belgian troops chase out the Germans and occupy both Rwanda and Burundi.
1923	Rwanda-Burundi becomes a mandated territory of the League of Nations under the supervision of Belgium.
1931	November King Musinga is deposed by the Belgian administration and replaced with one of his sons.
1933	The Belgian administrators organize a census and everyone is issued with an identity card classifying everyone as Hutu, Tutsi or Twa.
1945	Transfer of the Belgian mandate to a UN Trust Territory.
1946	Dedication of Rwanda to Christ the King.
1947	The Convention on the Punishment and the Prevention of the Crime of Genocide,
1948	voted by the General Assembly on 9 December.

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
	First UN Trusteeship Council visiting missions goes to Rwanda-Burundi and Tanganyika.
1957	Publication of the Hutu Manifesto.
1959	July King Mutara Rudahigwa dies in suspicious circumstances.
	<i>August-September Political parties are created.</i>
November	The Hutus rebel, supported by Belgium, and thousands of Tutsi flee for their lives to Burundi. Belgium places Rwanda under military rule. Hutu now favoured by Belgian administrators.
1960	Rwanda's first municipal elections give Hutu a large majority.
1961	January The monarchy is formally abolished by a referendum and a republic is proclaimed.
1962	Armed attacks by Tutsi exiles from Burundi. There are internal reprisals and 2,000 Tutsi are killed. Proclamation of the independence of Rwanda.
1963	Further armed attacks from Tutsi. Violence against Tutsi escalates and there are further massacres of Tutsi. A new wave of refugees.
1964	British philosopher Lord Bertrand Russell calls the killing of the Tutsi in Rwanda the most horrible extermination of a people since the killing of the Jews. UN report by Max Dorsinville estimates a few hundred killed and repeats government claims that the culprits will be punished.
1967	Renewed massacres of Tutsi.
1972	Massacres of Hutu in Burundi.
1973	A purge of Tutsi from schools and the National University of Rwanda, Butare. More killings of Tutsi. Coup d'etat by Major Juvenal Habyarimana.
1974	Creation of the one-party MRND. France and Rwanda sign a military assistance agreement.

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
1978	Habyarimana promulgates a new constitution and becomes president of Rwanda after an election in which he is the sole candidate. Hutus are favoured in government.
1979	The Rwandan Alliance for National Unity (RANU) is created in Kenya.
1980	An attempt coup by Colonel Theoneste Lizinde, ex-security chief, and thirty conspirators.
1982	The Rwandan refugee communities in Uganda are attacked. Those who flee to the border are trapped.
1983	Re-election of President Juvenal Habyariman with 99.98 percent of the vote.
1986	The government in Kigali announces that Rwandan refugees will not be allowed home because the country is not big enough.
1987	1 July Celebrations for twenty-five years of independence.
1988	International conference held by Rwandan refugees in Washington, DC. The RPF is created in Uganda. Re-election of Habyarimana with mor than 99 percent of the vote.
1989	First meeting of a Rwanda-Uganda ministerial committee to discuss the refugee problem. The price of coffee collapses.
1990	<i>July</i> Habyarimana concedes the principle of multi-party democracy.
<i>September</i>	thirty-three intellectuals publish a letter to denounce the one-party system. Pope Jean Paul II visits Rwanda.
<i>October</i>	The RPF invades Rwanda, starting a civil war. France, Belgium and Zaire send troops Rwanda's ambassdor to Egypt requests Boutros Boutros-Ghali, minister of state, to help Rwanda obtain arms. First Egyptian weapons sold to Rwanda. South Africa starts to sell arms to Rwanda. More than 300 tutsi are killed in Gisenyi. Structural adjustment programme (SAP) for Rwanda is agreed.

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
1991 <i>January</i>	RPF attack Ruhengeri prison. Massacres of Tutsi take place in the prefectures of Gisenyi, Ruhengeri, Kibuye and Byumba. A further arms deal is concluded with Egypt.
<i>February</i>	Guerrilla attack by RPF in response to massacres. Summit in Dar-es Salaam to discuss Rwanda crisis.
<i>March</i>	A ceasefire agreement is signed in N'sele, Zaire, under OAU supervision, between the Rwandan government and the RPF but it soon breaks down. A further arms deal is concluded between Egypt and the Rwandan government.
<i>April</i>	A further arms deal is concluded between Egypt and the Rwandan government.
<i>June</i>	New constitution adopted bringing in multi-partyism. Agathe Habyarimana is encouraging ethnic hatred and is determined to resist democracy.
<i>August</i>	Creation of political parties, the MDR, PSD, PL.
<i>September</i>	The OAU creates a Neutral Military Observer Group (NMOG) to monitor the border between Rwanda and Uganda.
<i>November</i>	A demonstration organized by government opposition brings thousands onto the streets of Kigali.
1992	Boutros Boutros-Ghali takes office as the sixth Secretary-General of the UN. The UN Secretary Council meets at summit level for the first time and western leaders promise to equip the UN to deal with crisis prevention. On and off talks continue between the Rwanda government and the RPF at various locations forever a year and another cease-fire is signed; this one is largely observed.
<i>February</i>	Massacres of Tutsi take place in the Bugesera. Radio Rwanda is blamed for incitement by human rights groups. CDR and MRND militias are built up by Hutu Power supporters.
<i>March</i>	Rwandan human rights group link deaths in the Bugesera to local officials. A further arms deal is concluded between Egypt and the Rwandan government.

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
<i>April</i>	A new government with an increased representation of the opposition. The president of the World Bank, Lewis Preston, writes to Habyarimana to ask him to stop military spending.
<i>May</i>	Violent demonstrations by militia. Agethe Uwilingiyimana, minister of education, attacked in her home. Pitched battles between supports of the MRNDD and the PL. The RPF meets with the OAU in Kampala.
<i>June</i>	A further arms deal is concluded between Egypt and the Rwandan Government.
<i>August</i>	A defector, Christopher Mfizi, reveals that Rwanda is run by a ruthless and greedy oligarchy from the north.
<i>October</i>	Professor Filip Reyntjens gives a press conference in Brussels to warn of death squads in Rwanda.
<i>November</i>	The planning for a new radio station begins. Political violence. Hutu extremist militia escalates. Government opponents continue to demonstrate. Prominent Hutu Dr. Leon Mugesera appeals to Hutus to send the Tutsi back to Ethiopia via the rivers. A further arms deal is concluded between Egypt and the Rwandan government.
<i>December</i>	US troops storm Somali beaches – a ground-breaking humanitarian intervention.
1993 <i>January</i>	The composition of a broad-based transitional government is agreed at the negotiations at Arusha. More than 300 tutsi killed in the north-west international human rights experts visit Rwanda. Weapons are distributed to communal police in certain communes.
<i>February</i>	RPF launches a fresh offensive and their soldiers reach the outskirts of Kigali. French forces again called in to help.

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
<i>March</i>	<p>A new cease-fire is agreed.</p> <p>At the UN Security Council in New York, France suggests the creation of a UN peacekeeping mission for Rwanda.</p> <p>A human rights report is published revealing that 2,000 Tutsi have been killed since 1990.</p> <p>A further arms deal is concluded between Egypt and the Rwandan government.</p> <p>The Security Council passes resolution 814 to restore law and order in Somalia.</p>
<i>April</i>	<p>The ICRC warns that because of the displaced people in Rwanda there is the risk of a major humanitarian catastrophe. Famine is imminent.</p> <p>UN Human Rights Commission, Special Rapporteur on Extrajudicial, Summary or Arbitrary Executions, Bacre Waly Ndiaye, visits Rwanda.</p>
<i>May</i>	<p>The Habyarimana regime enters into an arms deal for US \$ 12 million with a French arms dealer.</p> <p>The Secretary General, in a report to the Security Council, recommends the creation of a UN observer mission for the Rwanda-Uganda border;</p>
<i>June</i>	<p>The Security Council adopts resolution 846 creating the United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda (UNOMUR)</p> <p>Brigadier-General Romeo A. Dallaire appointed commander of UNOMUR.</p> <p>In Somalia twenty-three Pakistani UN peacekeepers are killed during a weapons inspection in Mogadishu.</p>
<i>July</i>	<p>A new Government is formed with Agethe Uwilingiyimana as prime minister.</p> <p>This results in divisions in within the MDR.</p>
<i>August</i>	<p>The Arusha Accords are signed between the Rwandan government and the RPF. Multi-party elections, which are to include the RPF, are scheduled to be held within twenty-two months.</p> <p>Dallaire arrives in Kigali with a reconnaissance mission to evaluate the possible role of international peacekeepers.</p>

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
	Bacre Waly Ndiaye publishes a report for the UN Human Rights Commission which reveals that in Rwanda the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, 1948, is applicable.
<i>September</i>	The Secretary-General recommends to the Security Council that a peacekeeping force be provided for Rwanda without delay.
<i>October</i>	<p>Eighteen elite US troops are killed in Somalia.</p> <p>The US Security Council Passes resolution 872 creating the UN Assistance Mission for Rwanda(UNAMIR) which is to help to implement the Arusha Accords. UNOMUR is integrated into UNAMIR.</p> <p>The Hutu President Melchior Ndadaye is killed in Burundi. Thousands of people flee from Burundi to Rwanda.</p> <p>Political violence in Rwanda escalates.</p>
<i>November</i>	<p>The Organization of African Unity (OAU) Neutral Military Observer Group(NMOG) is integrated into UNAMIR.</p> <p>The Belgian battalion arrives in Kigali.</p> <p>The Secretary-General's special representative, Jacques-Roger Booh-Booh, arrives.</p> <p>A series of killings takes place in northern communes.</p>
<i>December</i>	<p>UNAMIR peacekeepers are in place in Rwanda. As part of the Arusha Accords a contingent of RPF troops is deployed in Kigali.</p> <p>French troops withdraw. A few remain.</p> <p>Diplomats in Kigali and Dallaire receive an anonymous letter from within the Rwandan army warning of a plan to kill Tutsi in order to prevent the implementation of the Arusha Accords.</p>
1994 <i>January</i>	<p>Rwanda takes its seat as a non-permanent member of the Security Council,</p> <p>The Security Council adopts resolution 893 approving deployment of a second infantry battalion to the de-mililarized zone.</p> <p>Investiture of Habyarimana as president.</p> <p>Transitional government fails to take off, with each side blaming the other for blocking its formation.</p>

*Date/Month/ Year**Events*

Human Rights Watch Arms Project publishes a report on the continuing arming of Rwanda.

The Belgian ambassador in Kigali by the Interahamwe.

The CIA reports that if hostilities resume in Rwanda up to half a million people could die.

Dallaire informs UN headquarters there is an informer from the heart of Hutu Power who warns that a genocide against the Tutsi is planned.

Dallaire tries to persuade UN headquarters that he be allowed to conduct arms seizures.

February Felicien Gatabazi of the PSD assassinated. Martin Bucyana, the president of the CDR, lynched.

Dallaire warns New York of the deteriorating situation, of weapons distribution, death squad target lists, and pleads for reinforcements.

USA issues a travel advisory for Rwanda.

The ICRC and MSF stockpile medicines and prepare for large numbers of casualties.

Belgian Foreign Minister Will Claes visits Rwanda. Warns Boutros-Ghali that Dallaire needs a stronger mandate. Claes warns the USA that Habyarimana could be playing a double game.

March A joint communique is issued by Kigali diplomatic community asking for acceptance of the CDR.

Boutros-Ghali writes a report to the Security Council that the security situation is deteriorating and requests an extension of the mandate of UNAMIR for six months.

2 April Booh-Booh threatens that the UN will pull out unless the peace agreement is implemented.

5 April The Security Council, with resolution 909, renews the mandate for UNAMIR With a threat to pull out in six weeks unless the Arusha Accords are applied.

6 April President Habyarimana and President Ntaryamira of Burundi and a number of government officials returning from negotiations in Tanzania are killed

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
	when the plane in which they are travelling is shot out of the sky on its approach to Kigali airport.
<i>7 April</i>	<p>Systematic killing begins of opposition politicians, pro-democracy Hutu and Tutsi.</p> <p>Ten Peacekeepers guarding the Prime Minister are killed in a Rwandan army barracks in Kigali.</p> <p>RPF troops in Kigali engage Presidential Guard.</p> <p>Armed militias begin an organized round-up and slaughter of Tutsis and political moderates in Kigali. The violence escalates and spreads.</p> <p>RTLMC broadcasts that the RPF and the Belgian peacekeepers are responsible for the death of the president.</p>
<i>8 April</i>	<p>Telephone lines are progressively cut.</p> <p>Increasing numbers of people are killed.</p> <p>Former parliament speaker Theodore Sindikubwabo announces the formation of an interim government and declares himself president.</p>
<i>9 April</i>	<p>Interahamwe and Presidential Guard conduct massacre at Gikondo.</p> <p>Evacuation starts of foreign nationals.</p> <p>The RPF leaves its northern bases and attacks Byumba and Ruhengeri.</p> <p>Sindikubwabo meets Dallaire and asks him to negotiate a ceasefire with the RPF.</p>
<i>10 April</i>	<p>Prisoners are put to work with dust carts picking up bodies.</p> <p>Ambassador David Rawson closes the US embassy in Kigali.</p> <p>Massacre at Gikondo.</p>
<i>11 April</i>	<p>Dallaire obtains a ceasefire to facilitate the evacuation of ex-pats.</p> <p>The Belgian peacekeepers pull out of Kicukiro leaving behind 2,000 people.</p>
<i>12 April</i>	<p>French embassy closes its doors.</p> <p>The interim government flees to Gitarama as the RPF moves on the capital.</p> <p>Claes meets Boutros-Ghali in Bonn to tell him that Belgium is withdrawing soldiers from UNAMIR.</p>

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
13 April	ICRC-MSF convoy arrives in Kigali from Bujumbura with doctors and medicines.
14 April	Belgian announces it is withdrawing its troops from UNAMIR.
18 April	An attempt by the RPF to silence RTLMC fails. The interim government dismisses the prefect of Butare.
19 April	The last Belgian peacekeepers leave Kigali.
20 April	The last Belgian peacekeeper leaves Rwanda.
21 April	The UN Security Council votes resolution 912 to withdraw the bulk of UNAMIR peacekeepers from Rwanda, authorizing, 270 to remain. The RPF takes Byumba.
22 April	The Security Council votes to withdraw most peacekeepers. A second ICRC road convoy reaches Kigali from Burundi.
24 April	MSF pulls its medical team from Butare. Oxfam emergencies officer Maurice Herson telephones Oxfam headquarters to say that genocide of the Tutsi is taking place in Rwanda.
28 April	Oxfam issues a press release that the killing in Rwanda amounts to genocide.
28-29 April	An estimated 250,000 people stream across the Rwandan border into Tanzania. This is reportedly the largest mass exodus of people ever witnessed by the UNHCR.
29 April	A long Security Council debate to discuss the use of the word genocide in a presidential statement. The UK and USA resist the use of the word. The Security-General asks the Security Council to re-examine its decision to reduce UNAMIR.
30 April	The RPF takes the Tanzanian border town of Rusumo.
1 May	Rwanda is on top of news schedules due to massive exodus of Rwandans into Tanzania.
4 May	Boutros-Ghali appears on ABC Nightline and says that it is a question of genocide in Rwanda.
5 May	The PDD 25 presidential directive on peacekeeping is launched.

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
	In Kumpala, Museveni accuses the interim government of Rwanda of genocide.
6 May	UN human rights commissioner, Jose Ayala Lasso, says he is going to Rwanda.
13 May	Boutros-Ghali suggests to the council Dallaire's original plan to airlift 5,500 troops to Kigali. Dallaire speaks with Senators Paul Simon and James Jeffords, who write to the White House.
16 May	The RPF cuts the road between Kigali and Gitarama.
17 May	The Security Council votes resolution 918 approving the deployment of 5,500 troops to Rwanda but no troops are available.
19 May	Lasso produces a report which calls Rwanda a human rights tragedy.
21 May	An ICRC convoy with medical aid reaches Kigali.
22 May	The RPF takes control of the airport and the Kanombe military camp and extends control over the north and eastern part of the country. The government forces continue to flee south in front of an RPF advance.
22-27 May	Under-secretary-general Iqbal Riza and the Secretary-General's military adviser, Major-General J. Maurice Baril, visit Rwanda.
23 May	The RPF overruns the presidential palace.
24 May	The UN Commission on Human Rights holds its third special session to discuss human rights envoy to Rwanda.
25 May	The UN Commission on Human Rights holds its third special session to discuss human rights envoy to Rwanda. Ghana, Ethiopia and Senegal make a firm commitment to provide 800 troops each to the UN efforts. Zimbabwe and Nigeria make similar commitments soon after.
29 May	The RPF takes Nyanzi.

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
31 May	The Secretary-General reports to the Council on the special mission by Riza and Baril, recommending that the Council authorize an expanded mandate for UNAMIR.
2 June	The RPF takes Kabgayi.
5 June	The Canadian relief flight is forced to stop flying relief supplies into Kigali due to heavy fighting around the airport.
6 June	Opening of the thirtieth OAU summit in Carthage, Tunisia. The Rwandan government army launch their last major attack against RPF troops in the region of Kabgayi.
8 June	The Security Council adopts resolution 925, which extends the UNAMIR mandate until December 1994.
10 June	Some members of the interim government leave Gitarama for Gisenyi.
11 June	Special rapporteur Degni-Segui begins a week-long field mission to Rwanda to investigate violations of human rights.
13 June	The RPF takes Gitarama.
17 June	France announces its plan to the UN Security Council to deploy troops to Rwanda as an interim peacekeeping force. The Secretary-General and the USA support the idea.
21 June	First French troops arrive on the Zaire-Rwanda border.
22 June	The UN Security Council, in resolution 929, approves the French proposal to dispatch troops to Rwanda under a UN peacekeeping mission.
24 June	French military forces are deployed into eastern Rwanda through Goma and Bukavu in eastern Zaire.
28 June	The report of the UN Commission on Human Rights Special Rapporteur is published in Geneva stating that the massacres that occurred throughout Rwanda were pre-planned and a systematic campaign of genocide.
1 July	Security Council sets up a commission of experts to investigate acts of genocide in Rwanda. Booh-Booh is replace by Mohamed Shaharyar Khan of Pakistan as special representative.

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
<i>2 July</i>	Boutros-Ghali supports the French proposal for a designated “safe zone” in south-western Rwanda to protect vulnerable populations in the region.
<i>3 July</i>	The RPF takes Butare.
<i>4 July</i>	The RPF wins control of Kigali. The RPF leadership states that it intends to establish a new government based on the framework of the Arusha Accords.
<i>5 July</i>	The French establish a humanitarian zone in the south-west corner of the country
<i>6 July</i>	Canadian relief flights into Kigali are resumed.
<i>7 July</i>	Kigali airport reopens.
<i>13 July</i>	Ruhengeri is captured by the RPF.
<i>13-14 July</i>	An estimated 1 million people begin to flee towards Zaire.
<i>14 July</i>	An estimated 6,000 people per hour file into the French safe zone, including members of the militia and interim government officials.
<i>15 July</i>	The Clinton administration publicly declares that it no longer recognizes the interim government of Rwanda.
<i>16 July</i>	Thirteen ministers of the interim government take refuge in the French safe zone.
<i>17 July</i>	The RPF takes Gisenyi, the last Rwandan stronghold of Hutu Power.
<i>18 July</i>	The war comes to an end with the RPF defeat of the remnants of Rwandan government troops still in Rwanda.
<i>19 July</i>	A new government of national Unity is created and announces the end of compulsory identity cards.
<i>22 July</i>	Clinton announces that US troops will be deployed to help the refugees.
<i>16 August</i>	Dallaire leaves Rwanda. Canadian General Guy Tousignant takes command of UNAMIR, which has 1,624 soldiers.
<i>October</i>	An interim report is produced by the Commission of Experts, which concludes that a genocide has taken place against the Tutsi.
<i>November</i>	UN Security Council adopts resolution 955 on the establishment of an international criminal court for the criminals of Rwanda.

ภาคผนวก จ

ลำดับบทบาทของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพตามแผนกำหนดการความมั่นคง

Events pertaining to Rwanda are enclosed in brackets in order to indicate their peripheral place on the UN's security agenda.

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
1988	
<i>August</i>	UN Iran-Iraq Military Observer Group is established.
1989	
<i>January</i>	UN Angola Verification Mission is authorized.
<i>April</i>	UN Transition Assistance Group (Namibia) is established.
<i>November</i>	UN Observer Group in Central America is established.
1990	
<i>August</i>	Iraq invades Kuwait. Security Council authorize enforcement action against Iraq.
<i>November</i>	Security Council authorizes "all necessary means" against Iraq.
1991	
<i>January</i>	U.S. led forces begin bombing Iraq.
<i>April</i>	Security Council passes Resolution 688 deeming Iraq's repression of Kurdish and Shi'ite population a threat to international peace and security. UN Iraq-Kuwait Observation Mission is authorized.
<i>May</i>	UN Operation in El Salvador is established.
<i>June</i>	UN Angola Verification Mission is established.
<i>July</i>	UN Observer Mission in El Salvador is set up.
<i>September</i>	UN Mission in Western Sahara is authorized.
<i>October</i>	UN Advance Mission in Cambodia is established.
<i>December</i>	Boutros-Ghali is sworn in as sixth secretary-general.
1992	
<i>March</i>	UN Protection Force (Yugoslavia) is established. UN Transitional Authority in Cambodia is established.

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
<i>April</i>	UN Operation in Somalia is established.
<i>June</i>	An Agenda for Peace is published.
1993	
<i>March</i>	United States hands over Somalia operation to UN. (Security Council adopts Resolution 812, calling for parties in Rwanda to respect cease-fire)
<i>April</i>	Cambodia elections are held. First safe haven is established in Yugoslavia; others are added over next 2 months.
<i>May</i>	UN Operation in Somalia II is authorized. Volker-Ogata report on the desperate financial straits of the UN is released.
<i>June</i>	(Security Council adopts Resolution 846 establishing UNOMUR.) Twenty-four Pakistanis are killed in Mogadishu.
<i>August</i>	UN Observer Mission in Georgia is established.
<i>September</i>	UN Observer Mission in Liberia is established. UN Observer Mission in Haiti is established. Clinton delivers address to UN General Assembly and tells the UN to say "no to peacekeeping."
<i>October</i>	Eighteen U.S. Rangers are killed in Somalia. (Security Council adopts resolution 872 authorizing UNAMIR) U.S.S. Harlan County is prevented from docking in Haiti. Security Council reinstates oil and arms embargo on Haiti. UNOSOM II mandate is extended for 3 months.
<i>November</i>	Security Council issues statement expressing concern regarding deterioration of security situation in Bosnia. Security Council establishes inquiry into armed attacks against UNOSOM personnel.

<i>Date/Month/ Year</i>	<i>Events</i>
1994	
<i>January</i>	<p>Security Council condemns continued shelling of Sarajevo.</p> <p>UN and NATO have further discussions on possible air strike in Bosnia.</p> <p>Secretary-general issues paper on the future of UNOSOM.</p> <p>Secretary-general issues paper on modalities for possible air strikes. (Secretary Council adopts Resolution 893, which reaffirms Resolution 872.)</p> <p>(DPKO receives fax from Dallaire outlining plan to kill peacekeepers and Tutsi, and denies its intent to seize weapons caches.)</p>
<i>February</i>	<p>Fifty-eight civilians are killed in mortar attack on Sarajevo. Intense discussions occur at UN.</p> <p>Security Council approves extension of UNOSOM.</p>
<i>March</i>	<p>Security Council issues another resolution on Bosnian conflict.</p> <p>Secretary-general issues report on UNPROFOR mandate.</p> <p>Bosnian Serbs attack safe heaven of Gorazde, beginning a month-long crisis.</p> <p>United States' withdrawal of troops from Somalia is complete.</p>
<i>April</i>	<p>UN sponsors election in South Africa.</p> <p>North Atlantic Council authorizes air strikes around Gorazde. (Security Council adopts Resolution 909, conditionally renewing UNAMIR until July 29, 1994.)</p> <p>(President Habyarimana's plane is downed on return from Arusha.)</p> <p>(Security Council adopts Resolution 912, authorizing the reduction of UNAMIR)</p>
<i>May</i>	<p>(Security-general recommends expansion of UNAMIR to 5,500 to assist humanitarian intervention.)</p> <p>(Security-Council adopts Resolution 918, authorizing creation of UNAMIR II)</p>

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว อรไท ไสภรัตน์ เกิดเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2522 ที่อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปี พ.ศ.2544 จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย